

9238

म. ग्रं. सं. ठाणे

विषय

सं. क्र.

REFBK-0005518

म. ग्रं. सं. ठाणे

इतिहास

सं.

४५५

मोह नंबर ७२५२

Selections from the Peshwa Daftar

40

Miscellaneous Papers of Peshwa Balajirao

Editor—G. S. SARDESAI, B.A.

13

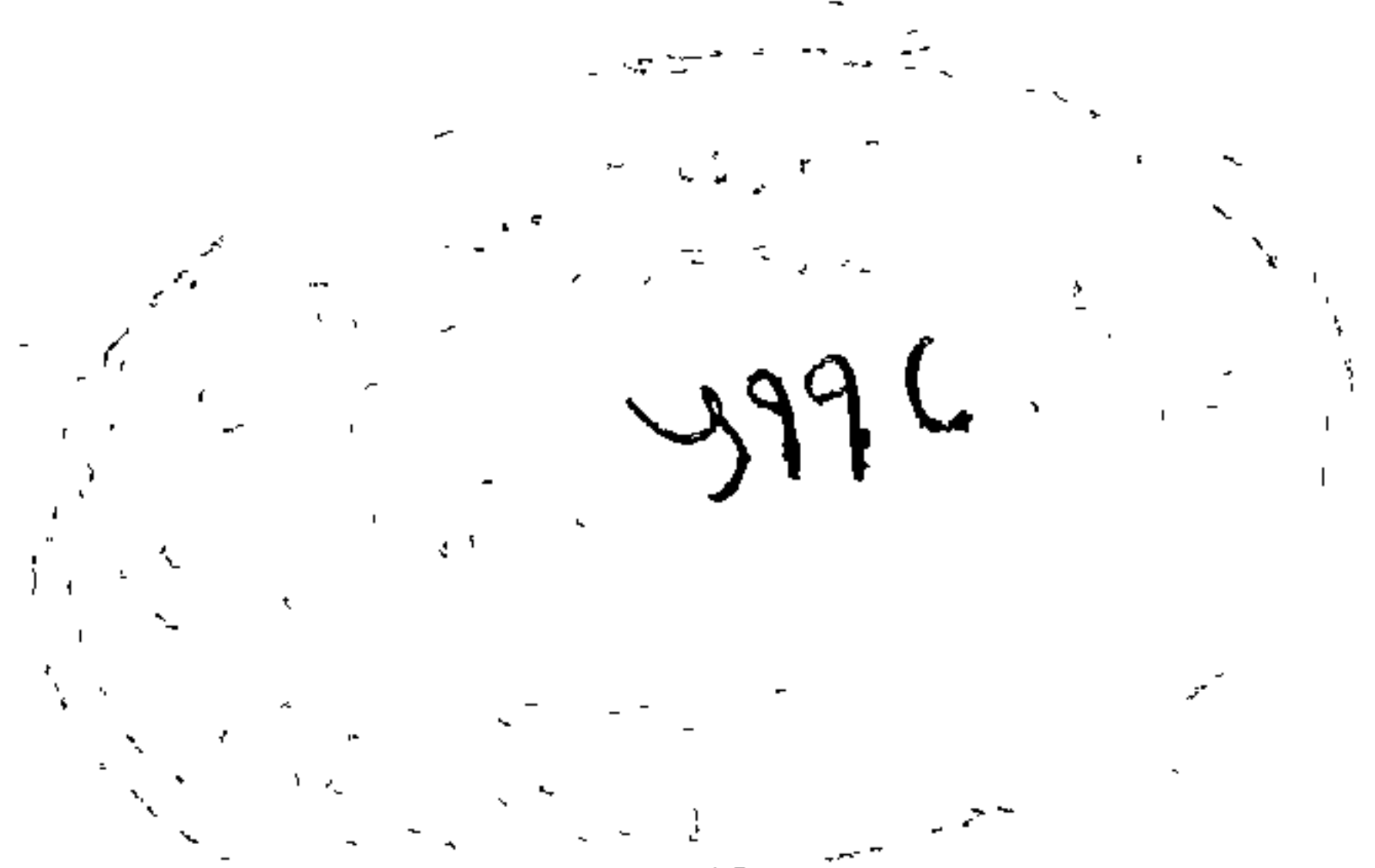
Government Central Press, Bombay
1934—Price Rs. 2 As. 4 or 4s. 3d.

*(Government do not assume any responsibility for the
comments and views expressed by the editor)*

पेशवै दसरांतून निवडलेले कागद

४०

वाळाजी बाजीराव-संकीर्ण

[किंमत—२ रुपये ४ आणे किंवा ४ शिलिंग ३ पेंन्स]

REFBK-0005518

संपादक—गो. स. सरदेसाई, बी.ए.

गव्हर्नमेंट सेंट्रल प्रेस, मुंबई

१९३४

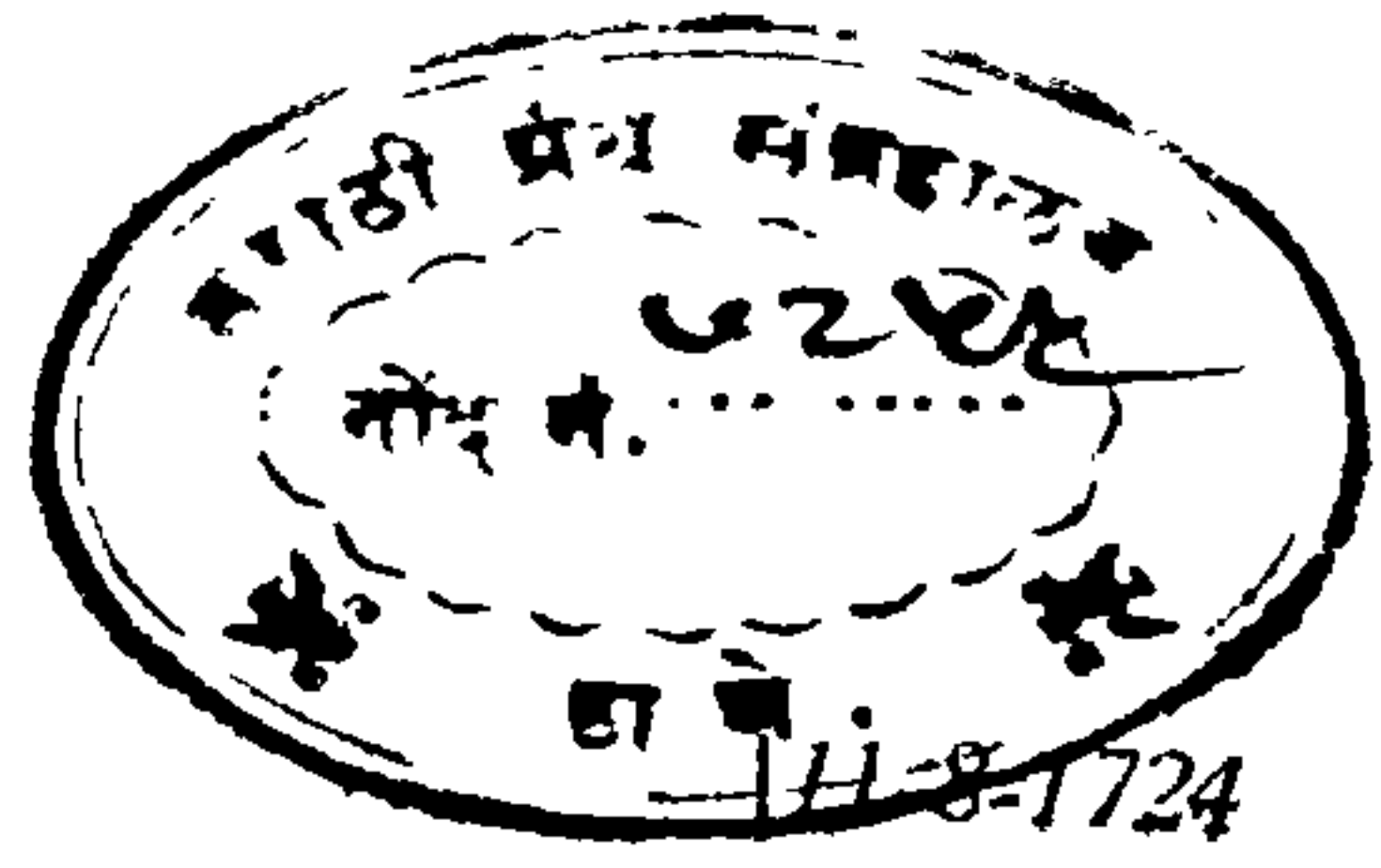
(या प्रकाशनांतील संपादकीय टीका व मते यांजबद्दल कोणतीही
जबाबदारी सरकारावर नाही.)

Selection No. 40.

MISCELLANEOUS PAPERS OF BALAJI BAJIRAO.

This selection brings together a number of important papers which came to light after the previous selections had been arranged and sent to the press. They refer to the various events with which the regime of Peshwa Balajirao is so full—the conquest of the Karnatak, the early history of Ramraja (29) and his struggle for power No. 65, and the pilgrimage of the Peshwa's mother, Kashibai. The rivalry that long existed between the Peshwa and Babuji Naik Joshi for the possession of the Karnatak is a subject which has already been dealt with in Selection No. 25 and which will be found further cleared in some papers reproduced in this selection, viz., Nos. 28, 33–35, 45, 48, 52 and 53. No. 28 in particular, being a sanad granted to Babuji by King Shahu, seems to point to the origin of the dispute. A few papers of the previous regime are also included as they throw light on the conquest of the northern Konkan, as far as Jawhar and Ramnagar first projected by Bajirao in 1724 and completed as late as 1759. The letters of Krishnarao Chaskar, Balajirao's maternal uncle who was for a time entrusted with the task, will be found full of interest. Nos. 79 and 86 show how the Peshwa and Tulaji Angria gradually came to a clash. The last few letters No. 129, 132, further elucidate the preparations made by the Peshwa for resisting the Abdali, a task for which Raghunathrao was already appointed and which at the last moment came to be entrusted to Sadashivrao at the famous meeting at Patdur. Although these papers are styled miscellaneous, they are by no means less important historically.

No. 11
तालिक

श्री

राजश्री सटवोजी जाधव गोसावी यासी

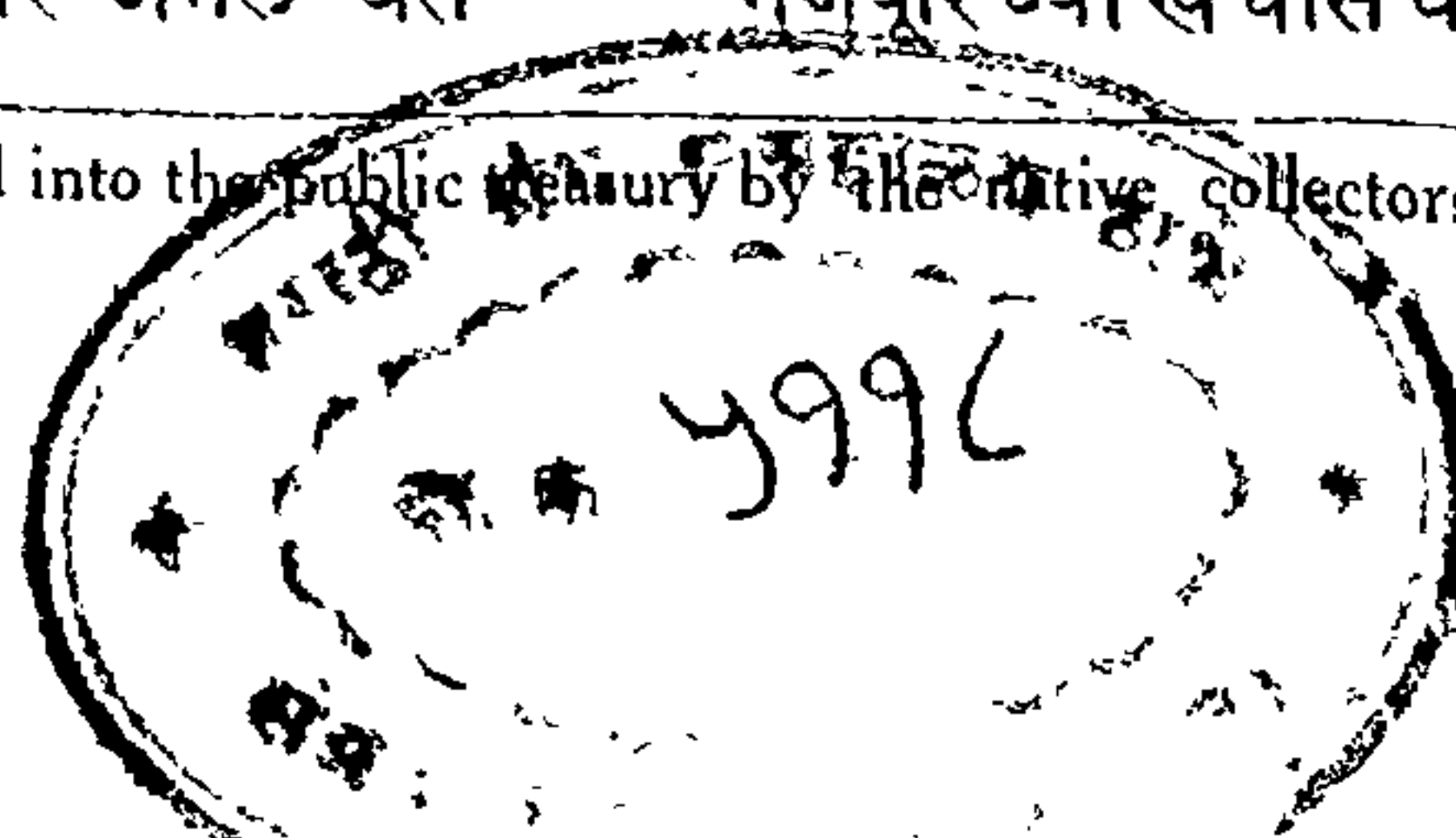
८ अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो बाजीराऊ बलाल प्रधान आशीर्वाद सुहूर सन खमस अशेरन मया अलफ. जवार व रामनगर व पेठ व वासदे हे च्यारी संस्थाने व परगणे घणदिवी ऐसे स्वराज्यामधे आहेत. तेथील अमल स्वराज्याचा व सरदेशमुखीदेखील व याखेरीज सुरतप्रांतीचे माहाल वगैरे तापीपार आहेत. त्या महाली बाबती व सरदेशमुखीचा अमल जाला पाहिजे याकरिता सदरहू स्वराज्यामधे पांच स्थलेंयाचा अमल देखील सरदेशमुखी व सुरत प्रांत व तापीपार परगणे याचा बाबती व सरदेशमुखीचा अमल यैसा मामला तुमच्या स्वाधीन केला असे. तुम्ही इमाने इतबारें वतोंन जवरदस्तीने जाबिता वसऊन अमल बैसवणे. कुल बाब जमा आकार करणे त्यापैकी जमेती व ठाणी व माहाल मजकूर देखील खर्चाचा व रसदी यैवज हुजूर स्वारी मजकुरी पावा-वयाचा तह:—

जवार व रामनगर व पेठे व वासदे व परगणे घणदिवी हे स्वराज्यामधी आहेत. याचा अमल तुम्ही करणे. मुलकाची जमा व जकायेती बंदर पाण-वाट व खुसकी व कमाविश बाब देखील आकार करणे. तो ऐवज व त्या यैवजाचे जमेस सरदेशमुखीचा वसूल दरसदे रुपये १० दाहाप्रमाणे रयती निसबतीने वसूल घेणे. येणेप्रमाणे यैवज वसूल घेऊन जमा करणे. त्यापैकी दोनी तकसिमा यैवज जमेती व गड व ठाणी व माहाल मज-कूरच्या खर्चास तुम्ही घेणे. बाकी तिसरी तकसीम यैवज हुजूर स्वारी मजकुरी लावणे. पेस्तर अमल वस-

सुरतप्रांतीचे परगणे व तापीपार परगणे या परगणेयाचा बाबती व सरदेशमुखीचा अमल मुलख व जका-तीचा हासिलाची निमे बाबती व कमाविशबाब यैसा यैवज वसूल घेणे. दोनी अमलाचा आकार जमा होईल त्यापैकी सालमजकुरी निमे यैवज तुम्ही जमेती व माहाल मजकूर मिलोन खर्चास घेणे. बाकी निमे यैवज रसदी हुजूर स्वारी मजकुरी पावणे. सालमजकुरी अमल बैसलियावरी पेस्तर साली बाबती व सरदेशमुखीची कुलबाब जमा आकार होईल त्यापैकी तिसरी तकसीम यैवज तुम्ही जमेती व माहाल मजकूरच्या खर्चास घेणे. बाकी दोनी

१ रसद = Money paid into the public treasury by the collectors as the amount of their collection (Wilson).

Bk Ca 19-1

6835

लियाउपरी निमे यैवज गड व ठाणी
व जमेती व माहल मजकूरच्या
खर्चास तुम्ही घेणे. बाकी निमे
यैवज रसंदी हुजूर स्वारी मजकुरी
पावणे.

तकसीमा यैवज दोनी तकसीमा रसदी
हुजूर स्वारी मजकुरी पावणे
कलम १

कलम १

येणे प्रमाणे दोनी कलमे ह(स)दरहू प्रमाणे तह केला असे. तुम्ही जबर-
दस्तीने आमल बैसऊन स्वामिकार्य करणे. सदरहू तहप्रमाणे तुम्ही कबूल करून
आपले पत्र लेहोन दिले आहे. तरी सदरहू तह प्रमाणे रसदी यैवज हुजूरस्वारी
मजकुरी पावता करणं. छ २ जिल्हेज बहुत काय लिहिणे.

¶The Peshwa Bajirao assigns to Satvoji Jadhao the revenue administration
of the provinces of Jawhar, Ramnagar, North Konkan and Surat. He fixes
the percentage of the assessment to be received by Jadhav and that to be paid to
the Peshwa. He also asks the addressee to settle the province of Surat
and establish the Peshwa's authority in that region.

No. 2]

[30-12-1733

पौ छ ९ साबान

श्री

श्रीमंत गजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

पोष्य वासुदेव जोसी कृतानेक नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा पौष्य
शुध पंचमी रविवारसर जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीनी
पत्र पाठविले ते पावले. तेथें आज्ञा केली कीं, राजश्री कृष्णराव महादेव यास
जवार रामनगर पंठ वासदे येथील मामला व सात माहालखेरीज जकाती धंदा
सांगितला. त्यास तुमचे कारकिर्दीस साल गुदस्तां आकार जाहाला त्याप्रमाणे
मारानिलेचे हवाली केला. त्यास सालमजकुरी तुम्हाकडे वसूल जाहाला असेल
तो व सालमजकुरी या मामलियांत कोणी जाजती चढ कबूल केला असेल तो
लेहून पाठवणे म्हणून लिहिलें. येसियासी जाजती चढ जाहला त्याची यादी
आलाहिदा लेहून पाठविली आहे त्यावरून कळो येईल. सालमजकूरचा वसूल
तरी कमाविसदार आणून वसूल जाहला तो हिसेबु लेहून घेऊन मागाहून पाठऊन
देतो. कलले पाहिजे हे विनंती.

¶This paper refers to the appointment of Krishnarao Mahadev as the
Mamlatdar of Jawhar, Ramnagar, Peint and Bansda in the place of Vasudev
Joshi.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव महादेऊ कृतानेक सां नमस्कार विनंती उपर येथील कुशल जाणून स्वकीय लिहिले पाहिजे. स्वामी किलियास आलियाने किला हातास येतो. नाही तरी हातचे जातो. आमचा पैका खाऊन किला घेऊन जे चढले तेच बलाबलेसे जाहले. आपण किल्याखाले येऊन बसलो. आजि तागायत आपण बीस हजार रुपये पावेतों खर्चाखालें आलों. आतां ते लवाडी करितात आणि किलियाचा पेगाम आगरियाकडे लाविला असें जाहले असे. याउपर आपण जिवंत येतो येसे नाही. स्वामी आले तर किला खामखा जोरावरी घेऊन. चिंता न कीजे. हे होत नाही तर किला जातो. येथे च्यार दगे वाढले आहेत. आपण आलियानें सर्व उत्तम होईल. बहुत काय लिहिणें हे विनंती. आपण याचा राखोन बसलो आहो. सत्वर आलें पाहिजे हे

¶*Krishnarao Mahadeo begs succour from Chimaji Appa to reoccupy the fort captured by a detachment of men financed by him who now refuse to deliver the place to him.*

पा ४ मोहरम

श्रीशंकर

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव माहादेव सा नमस्कार विनंती. येथील कुशल वैशाख वद्य अमवाशा मुकाम का वाडे प्रा जवार जाणून स्वकीय कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीनी आज्ञापत्र पाठविले ते पावले. कोलवण प्रांतांतील रयेत कल्याण भिवंडी प्रांते गेली आहे. त्याजवरी बाकी आहे. त्याचे वसुलाचें तोंट लाविले आहे. त्यास मनारोखे द्यावे, तगादा न लागे ते करणे म्हणून आज्ञा केली. आज्ञेवरून मना रोखे पाठविले. उपसर्ग किमपि लागन्हार नाही. वरकड आम्हाकडील वर्तमान तरी कोलवण प्रांते स्वारी जाली, तेव्हा जवारकरा-कडून रा जिवजी हरि सबनीस का वाडे येथील मुकामास येऊन बाकीची विल्हे वाडदेबंदी करून लह करून गेले. पुढे रामनगराकडे गुदस्ताची बाकी

व सालमजकूरच्या येवज राहिला आहे याकरिता उदैक कूच करून रासनगरास जाऊन तेथील पैकियाची विल्हे जाली म्हणजे सेवेसी येऊन. बहुत काये लिहिणे कृपा लोभ असो दिल्ला पाहिजे. पुढे त्या प्रांते जे वर्तमान होईल ते सेवेसी लेहून पाठऊन हे विज्ञापना.

¶*Krishnarao Mahadeo promises to remit the revenue partially to the agriculturists of Kolwan.*

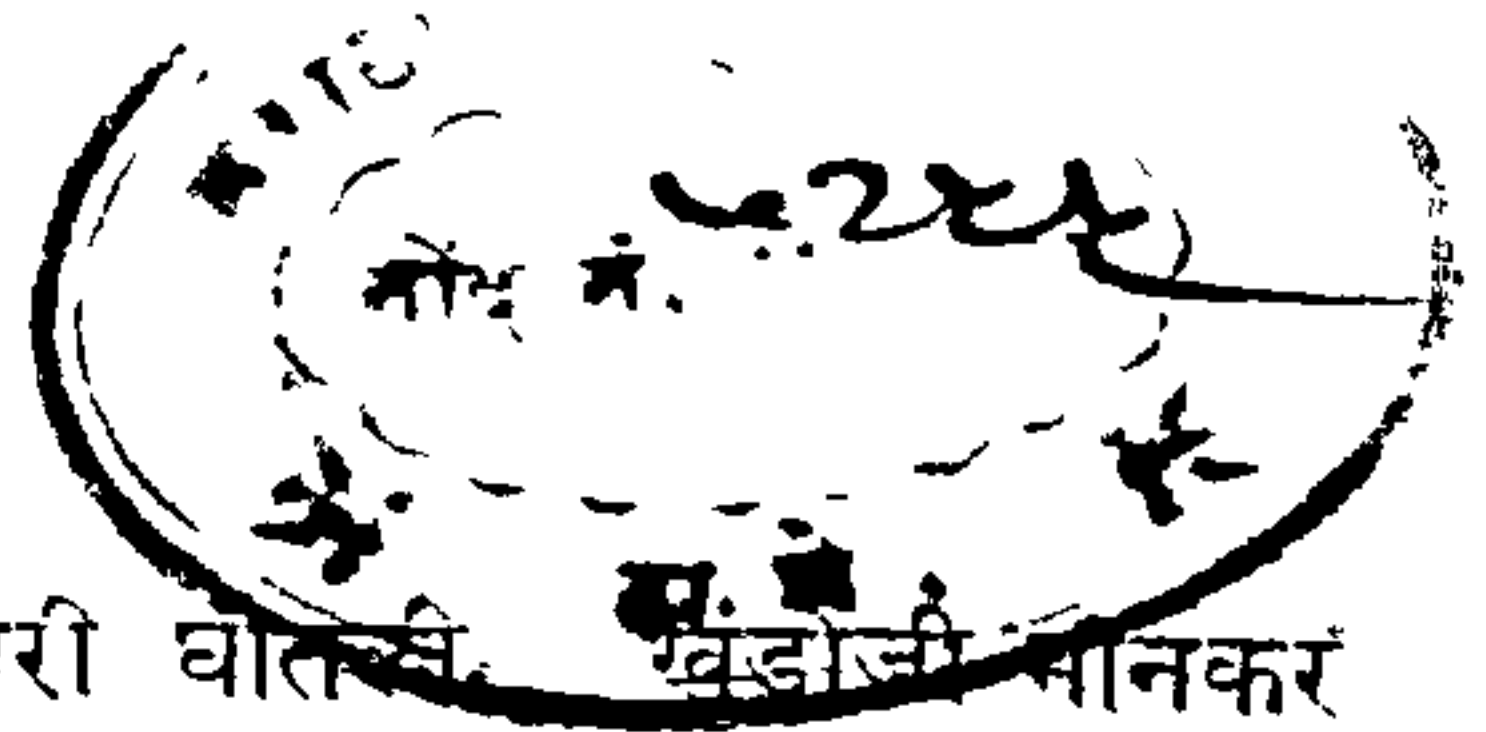
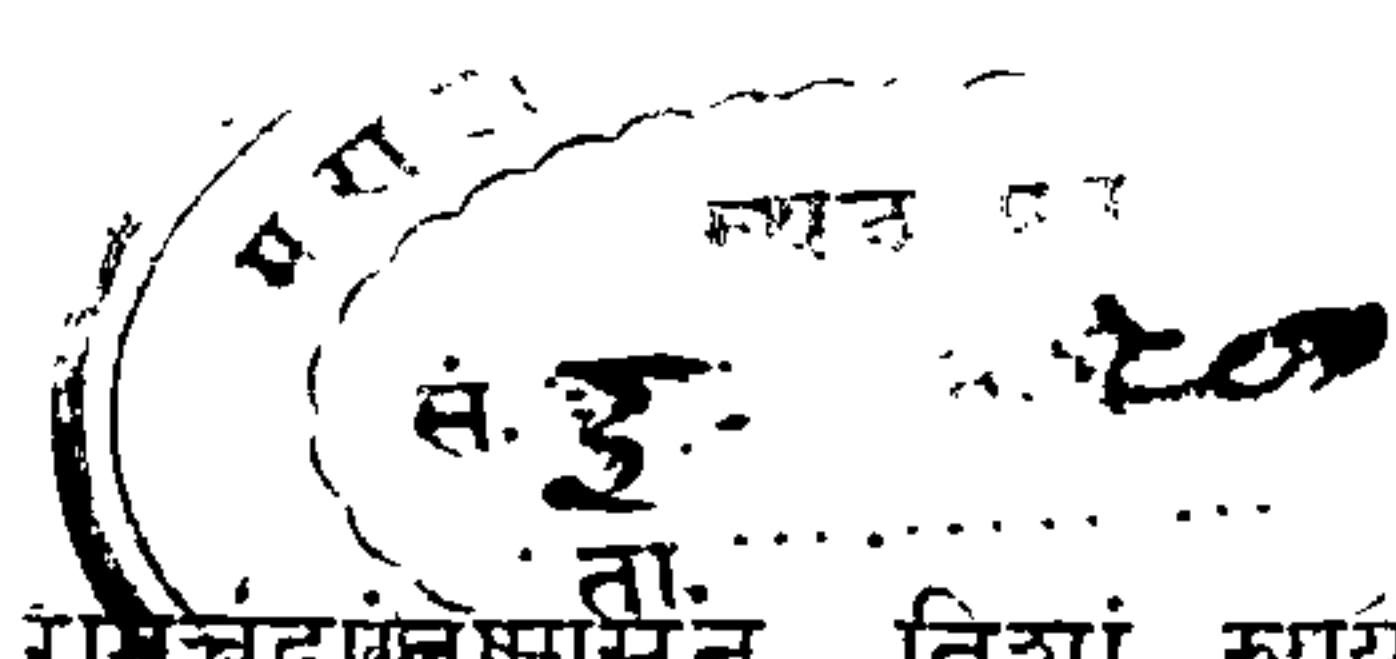
No. 5]

[Before 1729 ?

श्री

राजश्री पंत प्रधान गोसावी यासी

ॐ श्रीमंत सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रेहांकित पिलाजी जाधव दंडवत विनंती येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखनआज्ञा केली पाहिजे. विशेष. पत्र छ १९ रविलोवल जेजुरीचे मुकामाचे पाठविले ते छ २६ माहे मिनहूस कसबे देहरजे प्राा जवार येथे पावले. तेथे आज्ञा की बेलदार सेंभर व बरकंदाज उदापुरी होते ते व सुपाचे जैसे सें दिडसे पाठवितो. गडची बेहबुधी करून लोकाची समाधानं करून राजश्री रामचंद्रपंत व तुम्ही येके विचारे राहून तो प्रांत सोडवणे, गंभीरगड वगैरे स्थले हस्तगत करणे, उदापुरी मुधोजी चकोर ठेविला आहे त्यासहि जे सांगणे ते सांगितले आहे. तिकडील स्थले राजश्री रामचंद्रपंताचे विचारे सोडवणे म्हणून सविस्तर लिहिले. येसीयास कल्याण प्रांते जवारकरानी चोर रात्रीचे घालून गाव दोन च्यार सदरेचे जाळिले, यास्तव ते निरोप घेऊन कल्याणास गेले. दाह पाच माणूस रात्री गावास आग लाऊन जाते त्यास फौजेने काये करावे? जपोन माग काडून वाटा धरून धरावे, हा विचार त्यास आम्ही लिहिला आहे. बेलदार आम्ही पाच सात मेळविले आणि आपण सेंभर बेलदार जेव्हा पाठवितात तेव्हा बालेकिलाचा तट व पाहारे व गल्यास घरे व माचीस वाटा जैसे करऊन किलाची मजबुती करवितो. बेलदाराविण बेइलाज जाला होता, तर अगत्य बेलदार रवाना करवावे. आम्ही येथे पाथरवट दाह माणूस ठेविले आहे व बरकंदाज परदेसी माणूस किलाच्या कामास चाकरीस चोखट आणि विस्वामूक याजकरिता सेंभर दिडसे जे मिलतील त्यास जमान घेवऊन दरमाहा च्यार रुपयेप्रमाणे सिरिस्ता करऊन पाठविले पाहिजे. बरकड स्थलाचा विचार आधी येक घेतला. त्याची बेहबुधी बलकटीने करावी. हे कायेम जालियावरी आणीक उपाये. गला सेंभर खंडी पावतो गडावरी घातला. आणिकहि गला घालीतच आहो. दाख गोली राजश्री

रामचंद्रपतासून तिशां रुपयांच्या घेऊन गडावरी वातवी. बंदोजी मानकर व राणोजी सणजोर मिलीन सडितीनसे माणूस गडावरी ठेविले आहे. परदेसी बरकंदाज जितके येतील ते गडावरी ठेऊन त्याचा ऐवज मन्हाटे खाले उतरऊन जवारकरानी राजश्री अंबोजी देशमुखाकडून मदत आणिली. फरादी वगैरे काही सिबंदी ठेऊन खटपट करिताती. याजकरितां जवार प्रांत तूर्त आठ पंधरा दिवस टाकून आणिका कार्यास जाता येत नाही. येथे बसोन गडचीहि बलकटी करवितो आणि जवारकर येकदा गाठी घालिते म्हणजे त्यास ठेचका देतो म्हणजे दुसरियाने कोणहावरी तोंड न टाकीत आणि तंहासहि येतील. रामनगराचीहि सरद च्यार पाच कोस, त्याजवर दबदबा पडला आहे. येका दो रोजा भेटीस येणार. सुरलितपणे चालिले तर बरे, नाही तरी त्यासहि सजा देतो; आणि पंधरा विसा रोजा जाऊन सुरत प्रांतचाहि भंदा मनास आणून येतो. आपण इकडील बंदोबस्ताची चिंता न करावी. तुम्हास सा महिने बोलावीत नाही, जड पडले तर लेहून पाठवणे, आम्ही खासा येऊन म्हणून लिहिले, तरी आपण दरबारचा विचार राखोन आमची खबर मात्र घेत जावी. आपणास येणे न लगे. आम्हास सा महिने ठेविले, बोलावीत नाही, तेव्हा इकडील बंदोबस्त आपल्या प्रतापे बराच होईल. दारू गोलीचा सामान पोखत किल्यावरी आसिला पाहिजे. याजकरिता पूर्वीहि लिहिले आहे. तरी येक खंडी दारू तिकडून अनकूल पडली तरी पाठवावी अगर राजश्री रामचंद्रपतास लेहून देविली पाहिजे. बहुत काय लिहिणे कृपा लोभ असो दिजे हे विनंती.

¶Pilaji Jadhav writes to the Peshwa, reporting measures adopted by him to reduce Jawhar and Ramnagar.

No. 6]

[Recd. 27-7-1736]

छ २८ रबिलावल

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंती. आम्ही पुणीया असतां राजश्री महारजी होळकर यांस सांगितलें कीं आम्ही कोहीज प्रांते स्वारीस गेल्यामागे चासेस कारभारी होते त्याणी तुमचे लाकडापैकीं च्यार पांच लांकडे खर्च केली. प्रस्तुत लाकडे आहेत ही घेऊन जावी. आम्हाकडे खर्च जाला आहे, तेही ऊष्णकाल जाला म्हणजे आणून देवितों. तुम्हा आम्हामध्ये लाकडाची मालियत काय आहे? येशा कितेक प्रकारे

गोष्टी सांगितल्या व त्याजकडील रीत गंगाधर (फाटलें *) णा यांस येकदोन वेलां ये रीतीनें सांगितलें आणि श्रीमंत राजश्री आपाचा निरोप वेऊन आम्ही गांवास आलों. मागें त्याणीं राऊत तयार करून आम्हावर पाठविले त्यांचा हेत कीं कलह करावा. त्याणीं राऊत पाठविले ते नावेपर्यंत आले होते. आम्ही तो पुढेंच गेलो होतो. मागून माणसे आलीं त्याणीं राउतांचे वर्तमान सांगितलें. आम्हासमागमें पांच खिजमतगार व पालखीचे भोई मात्र होते, त्याणीं तो परिछिन कपटबुद्धीनें राऊत रवाना केले (समजत नाही). ची त्याची वर्तणूक स्वामीच्या चिंतास येते कीं काय? पुढेंही त्यांची उमेद आहे जे चासेस येऊन गावासां दंगा करावा आणि त्याजपासीं दाहा हजार फौज आहे. चासेस आल्यावरी आम्हास निघोन दुसरे खेडियांत जावे लागेल, गांवांची नास करितील. आम्ही ग्रहस्तपणे त्याजला निवळ सांगितलें असतां त्याणीं इ(त)का उपद्राप करावा येसे नाही. तथापि हा सर्व अर्थ स्वामीस नकलसे काय आहे. आम्ही पुणीयास येतेसमई पांचा साता माणसानसी येतो जातो. मार्गी त्याणीं आम्हासी कलह करावा, आम्ही मारले जावे हाच अर्थ उत्तम आसिला तरी रुणाबंधप्रमाणें स्वामी सर्वज्ञ आहेत. तपसील ल्याहावा येसा अर्थ नाही. वरकड त्यांचे चिंतांत खामखा आम्हासीं कटकट करावीच येसे असेल तरी काय चिंता? स्वामीचे (फाटले आहे) समर्थ आहे. स्वामी वडील आहेत, आम्हास शब्द न लागे येसे व्हावें. बहुत काय लिहिजे लोभ असो दीजे हे विज्ञापना.

¶Krishnarao Mahadeo writes to the Peshwa a strong complaint against some one for despoiling his village.

No. 7]

[1-10-1736 ?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव माहादेव कृतानेक सा नमस्कार विनंती येथील कुषल जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे. यानंतर केसा हरि बराबर पत्र आले तेंथ पुण्यास यावयाची आज्ञा केली, येसियास दसरियास येकदोन दिवस मध्ये राहिले. विजयादसमी जाल्याउपरांतिक स्वार होऊन सेवेसी येतो. वरकड जुनरास (फाटलें * * *) चा मजकूर लिहिला त्यास किल्याचे वर्तमान आम्हास येथे कळोन उपरांतिक गेलो येसा अर्थ नाही. जुनरी असतांच वर्तमान कळलें. तैसेच तजविजेने मोगलास पुसोन गुरुवारी स्वार हाऊन चासेस आलों. तों

मार्गी चासेजवळच स्वामीचे पत्रही पावले. जुनरचा मोगल फार श्री जाहला. मुख्याकडे सांड रवाना केली आहे तिचा जाब आल्यावर काय विचार होणे तो होईल. विषम तो फार जाले आहेत. सेवेसी (क)लावे म्हणून लिहिले असे. बहुत काय लिहिणे हे विज्ञापना.

¶*This is Krishnarao Mahadeo's letter to Chimaji Appa regarding some affair of Junnar.*

No. 8]

[8-11-1736 ?

छ २१ रजव.

श्री

पुरवर्णा राजश्री पंनप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. रामनगरकराची फौज जवार प्रांते आली होती ते फिरोन सर्देस आपले सिवेत गेली. देहरजे याचे मुकामी रामनगरकराचा मुकाम होता तेथे गुरुवारी रात्री जवारकरानी छापा घातला, जुंज जाहले. रामनगरेयांही पिटून लाविले. दोन च्यार माणूस याचे, दोन च्यार त्याचे जाया जाले. जवारकराकडील सरदार मानाजी सुरवे व सखोजी नटवे व गंगाजीराऊ जखमी जाले, याकरितां मोड होऊन जवारीस गेले. हे वर्तमान आजि प्रतिपदा सोमवारी प्रातःकालीं कोहिजेहून पत्रे आली त्याजवरून लाा असे. बहुत काय लिहिणे, लोभ करित गेले पाहिजे हे विनंती.

¶*A fight is reported to the Peshwa between Ramnagar and Jawhar.*

No. 9]

[18-12-1738 ?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सो

सेवक विठल विस्वनाथ साा नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल ताा छ १७ रमजानपावेतो सेवकाचे वर्तमान येथ्यास्थित असे. पूर्वी पत्र लिहिले आहे त्यावरून सविस्तर कळो येईल. साप्रत आज्ञेप्रमाणे राजश्री गोपालमामा सेवेसी आले आहेत, इकडील सविस्तर वर्तमान सेवेसी निवंदन करितील त्यावरून कळो येईल. इकडील वर्तमान तर जवारकरानी रामनगरची बहुत खराबी केली. हली जाऊन गभीरगड खाली सहिले आहेत. तेथील मामला जवारकराचे पाई

बुडाला या गोष्टीचे पारपत्य करणार स्वामी समर्थ आहेत. व खडोजी खाडे स्वामीकडे रवाना करितो. ते काही सरजामासाठी गुतले आहेत लवकरीच येतील. व हिरोजी चौधरी रामनगराहून आल्यावर त्यासीहि रवाना करितो. मागे पत्र लिहा आहेत त्याचे सविस्तर वृत्त चितात आणून त्याचे उत्तर पाठविले पाहिजे. तर जवारकराचे पारपत्य केल्यावाचून रामनगरचा टंका वसूल होत नाही. याउपर जे आज्ञा ते प्रमाण हे विनंती.

¶Vithal Vishvanath reports to Chimaji Appa a conflict between Jawhar and Ramnagar.

No. 10]

[पो 4-1-1739]

पो छ ४ सवाल.

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापना प्रा खलोड व प्रा पवडी इकडील गावें रामनगरकराकडे फिरग्याचे आमदानीत गेले होते. त्याजविसीं सेवेसी विज्ञापि लिहिली होती त्याजवरून स्वामीनी रामनगरकरास पत्र व सनद सादर जाली याजवरून रामनगरकराचे पत्र रामनगरकरास दिले. सनदप्रमाणे अमल बसविला.

अमल हली बसला.

सनदपैकी देह वीस.

१ अवली बेहेट पांड १२ पैकी
ठिकाणी लागले.

१ कोसी बकुवा.

१ चेहल पोढे

१ बारी

१ मांज अवला

३

१ मजरे चिरांव

४ सनदखेराज देहे ठिकाणी
लागले.

१ मजरे रिटवली

१ पाटी

१ मजरे कुडोच

१ धगडमाल

१ मजरे मधवहाल

१ वंकास

१ मजरे मसाट

१ बरोल.

१ मजरे साबरवणी

१ मजरे सेलवाचे

४

१ मजरे बधवले

वैराण

९

७

३ तीन पाडे ठिकाणी लागत
नाही

१२

१ साइली.
१ मौजे दादरे
१ मौजे वागक्षेप.

१२

१ मौजे हातसाल प्राा नेर
इकडे लागली.
अमलांत आली.

१३

१ मौजे कुरगांव सालापासून
अमलांत आले असे.

सदरहु नवे गांव येथील येवज रामनगरकरी याणी वसूल घेतला आहे तो येवज नेटून मागाहून लिहून पाठऊन. त्याजकडे येवज गेला आहे, याजविसी आज्ञा होईल, की तो येवज घेणे तर त्याचे गांव आहेत तेथे येवज मोबदला जेथपर्यंत होईल तेथपर्यंत करून ज्याप्रमाणें स्वामी आज्ञा करितील त्याजप्रमाणें वर्तणूक करून नवे गावचा वसूल भात १०४।१॥ दाहा खंडी साडे चार पाईली घेतले. नखत २१५ दोनसे पंधरा रूो घेतले. पुढे वसूल जेथपर्यंत होईल तेथपर्यंत करून हे विज्ञाप्ति.

¶Chimaji Appa is informed of the Peshwa's authority being established in the villages mentioned in the list. These had been under the Chief of Ramnagar during the Portuguese regime.

No. 11]

[पो 5-1-1739

छ ५ सवाल

श्रीशंकरवरद

पुरवणी राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. जवार प्रांतीचा अंमल राजश्री पिलाजीराव याजकडे आहे. येशास तेथील मळता अडीच हजार रुपये घ्यावे येसा आपणच राा यशवंतराव

पत्राचे मुद्दामी फलकडील वर्षी दर्शनास आले तेव्हां तह केला. त्याप्रमाणे साल दरसाल त्याणी उगवणी केली, यंदा धामधुमीचे प्रसंगासुळे मुद्दक उद्वस जाला. तन्मुळे थोडीबहुत बाकी राहिली, याकरितां राजश्री पिलाजी जाधव फौजेनसी जवार प्रांती आले. त्यास जवारकराकडून राजश्री यशवंतराव आमचे दर्शनास आले. त्याची आमची भेट होऊन त्याणी कितेक स्वामीचे चरणासी येकनिष्ठेच्या गोष्टी सांगितल्या. त्यावरून राजश्री पिलाजी जाधव यास लेहून त्याची आमची भेट होऊन परस्परे त्याचे त्याचे सौरस्य करून बाकीची विल्हे केली; आणि ते निघोन रामनगर प्रांते जाऊन दवण प्रांत फिरगाण हा मुलुक मारिला. सांप्रत त्या प्रांते आहेत त्यास जवारकराही मक्ताप्रमाणे उगवणी केली. परंतु मख्याखेरीज कांही तगादा लावितात. ऐशियास मक्तीयाची बोली स्वामी सनिधच जाली आहे. करार जाला त्याचे पत्रही स्वामीचे जवारकरापासी आहे आणि सर्वस्व स्वामीचे म्हणवितात. आपणाखेरीज दुसरा अविलंब नाही आणि पुरातन संस्थानिक याचे चालवावे हेच विहित आहे. तरी राजश्री पिलाजी जाधवराव यास पत्र पाठवावे कीं पहिला करार अडीचा हजाराचा जाला आहे त्याप्रमाणे पैका घेऊन जाजती उपसर्ग कोण्हेविसी न लावणें. येस युक्तीने नेहून जे गोष्टीने जवारकरास उपसर्ग न लागे ते केले पाहिजे. मुद्दक उद्वस आहे आणि त्याचा बोढीचा प्रसंग यास्तव त्याची शरम राहें तो पदार्थ केला पाहिजे. बहुत काय लिहिणे. याची बाकी नवसे हो बाकी राहिली आहे आपाढमासी घेतली पाहिजे म्हणून जाधवास लिहिले पाहिजे. याचा नातवानी प्रसंग आहे व राजश्री यशवंतराऊ यांणीं (फाटलें आहे) प्रकारे विपर्यास वाढला आहे. आपले पदरी पडणार प्रधानकी टाकिलीयास एक पत्र पाठवले पाहिजे. कविला घेऊन येणार कललें पाहिजे. हे विनंती.

¶A representation is made to the Peshwa asking his officer to keep his hands off the Jawhar prince, who is unable to meet the Maratha demand owing to general distress in his territory.

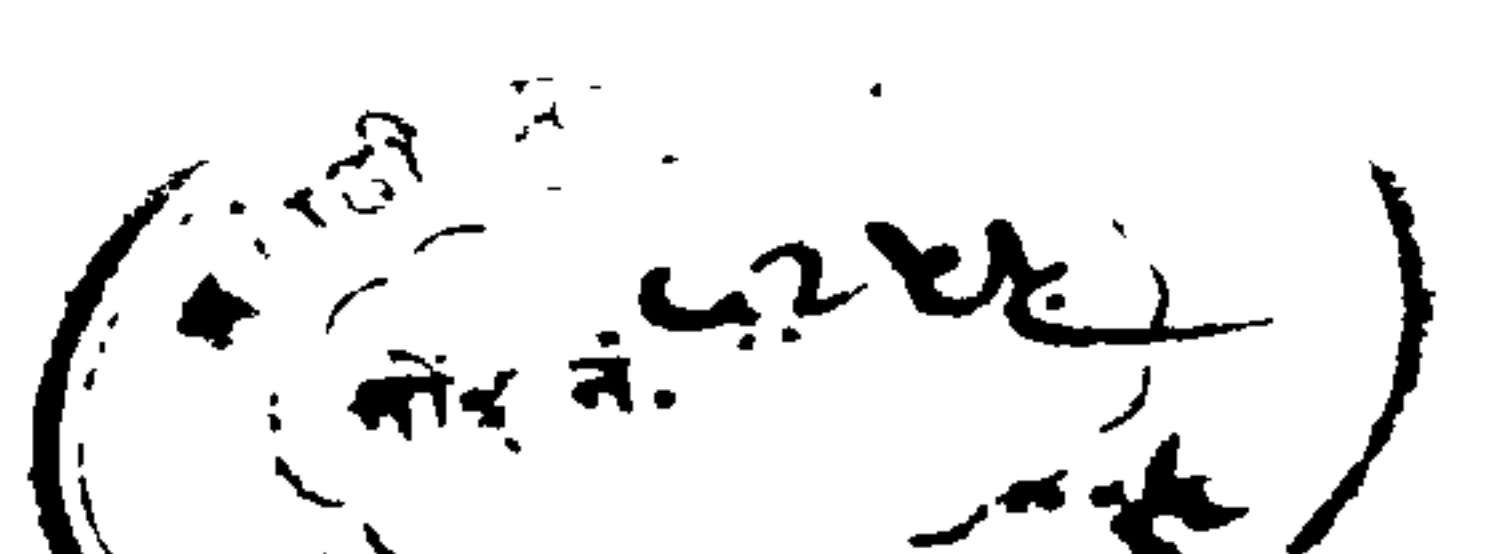
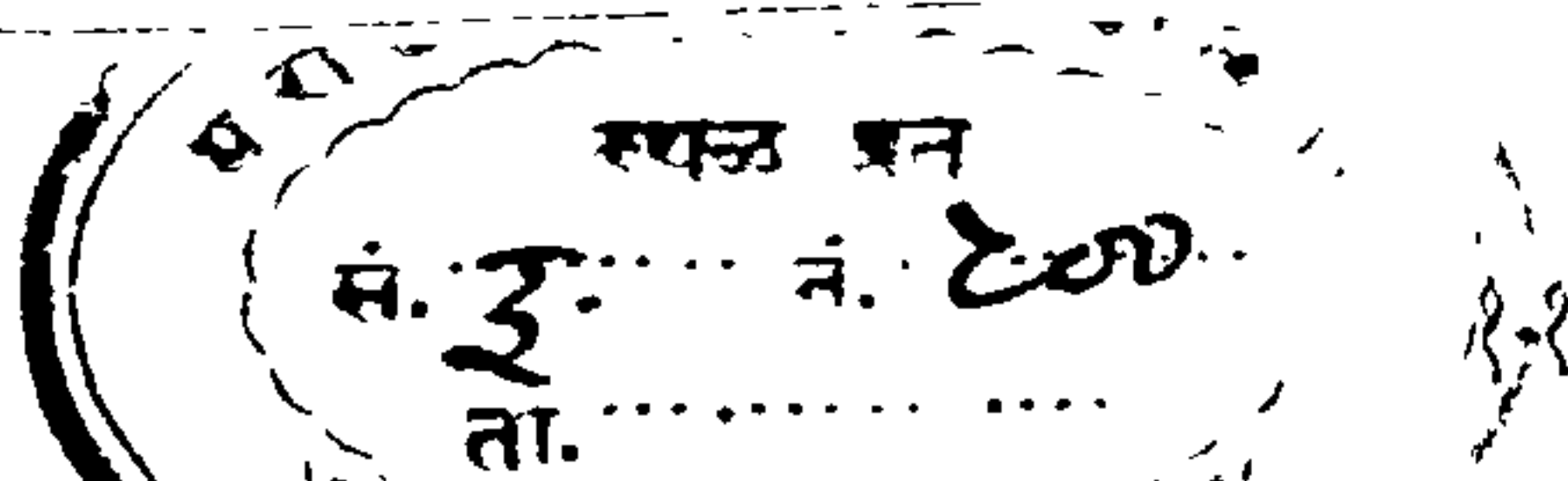
No. 12]

[6-5-1739]

छ ८ सफर

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे शेवैशी. विज्ञापना तागायत छ ९ सफर सांप्रत किल्ले गंभीर. पत्र आले आहे कीं राजश्री रामदेराणा फत्तेपुरी आहेत. वडेपडोल्याचा फडनीस व अवंधचा फडनीस येऊन राजश्री कृष्णशा यैसे एकरूप

जाले आहेत. फत्तेपुरकर राणा यांनी आबंधास जावे. जवा कसेही किहने वसेना ज्ञान मुलूक उध्दस करिवा, म्हणजे गंभीरगडाखालील मुलूक उध्दस होईल. उभयतांही जाण्याचे तरतुदीस म्हणून लिहून आले. त्याचा शोध मनास आणितां झाले गवस? जमावसुद्धा कोहजेखाले जाऊन राहिले. त्या चलत्यास जिकडे तिकडे फिरो लागले आहेत. मानजवारकर जवारकर व फत्तेपुरकरास कलले त्याजवरून भरून जागा सोडोन जाऊन पुढं मुलूक वैरान करणार उध्दस जाल्यावरी सारे कोली एकत्र होऊन करावया वा विचार दिरोन येतो. त्यास सेवा किहने गंभीरगड येथील बंदोबस्त करणं तसा केळूच आहे. अद्यापि फत्तेपुरकर व जवारकर आपली स्थले टाकून गेलेच तरी आपले किल्याखालील बंदोबस्त उत्तम असला पाहिजे. हशमी माणूस व फौज रवाना करावी लागते. यास्तव स्वामीनी कृपाळु होऊन फौजेची रवानगी करावी. येथें हशमी राऊत मनवराकडील वगैरे हांते, रवाना केले. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶News about the Gambhargad and the Koli Chief of Jawhar is communicated to the Peshwa.

No. 13]

[May 1739]

श्री

सेवेसी विनंती. पुढें कुरंग द्यावी आणि भास्कर सोडवावा हें आमचें वचन घेतलें. भास्करगड गेला तेव्हां राज्यच बुडालें. जवारींत जीव नाही व घेरा भोपतगड व बलवंतगडही भेटादाखल असते. लटका खर्च कशास पाहिजे? जवारकरात अर्थ नाही. स्वामीनी प्रतिपाल याचा केला. राणीने कन्या म्हणविले आणि भास्करगड द्रव्य घेऊन देऊं केला. नव हजार तीस पावले. परंतु हे राज्यास कलतां न येथेस आहं. पुढें राहिले ते द्यावे लागतात. आम्ही क्रिया परस्पर मान्य केले ते अन्यथा करितां नये. बावाखान कुरंगेचा त्यास राणीने शंभर रुपये खर्चास पाठविले तिजला रजावंद आहे येसे ती सांगते. परंतु विश्वास येत नाही. राज्यास तो रजावंद नाही. राज्यास आम्ही सांगितलें कीं वेढा उठविला तरी मोगलास देतो. राणी तो बोलीप्रमाणें वेढा उठवा म्हणजे आम्ही तीस उत्तर देतो कीं लगामी कुरगडी जावें लागली तरी मग हुजूर विनंती लेहांन उठऊन. राणीची आमची पहिली बोली कीं भास्कर देतें कुरंग सोडा येसे आहे. स्वामीचे आज्ञेविना वेढा उठवीत नाही व भास्करगडासाठीं बलकवडे याणी पत्र सेवेसी लिहिलें. परंतु आम्ही विठलपंताचे स्वाधीन केला. पुढें हेच यांस पुरवतील व दुसरे स्थळ त्याचें थें येणार. बोली आमचे विद्यमानें जाली. ते स्थळ येतच आहे. त्यास तनखाहि होईल हे विज्ञापना.

¶The affairs of the queen of Jawhar and Bhaskargad are mentioned in this letter by Shankaraji Keshav.

श्री

श्रीमंत राजश्री चिमणाजी

पंत आपा स्वर्माचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव माहादेव सां नमस्कार विनंती येथील कुशल जेष्ठ शुद्ध प्रतिपदा मुा का वाडे प्रांत जवार जाणून स्वकीय लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीची आज्ञा घेऊन वाटाखाले आलियावरी जवारकरास भय प्रदर्शन होऊन को वाडे येथील मुकामास राा जिवाजी हरि सवनीस पाठऊन बाकीची वाडदेवंदी करून तह केला. पुढें रामनगरास गुदस्तार्चा बाकी व साल मजकुरचा मरुता व जकात हा कालपर्यंत तैसीच आहे. त्याची विल्हे करावयासी तेथपर्यंत गेले म्हणजे तेहि भयप्रदर्शने विल्हे करितां या विचारें जावें. यैशास पेसजी स्वामीनी कल्याणा-हून राा विठल सिवदेऊ याजवरोबर राऊत होते त्यास आज्ञा केली. त्याजवर ते राजश्री विठलपंत याजपासी कोहजेस येऊन बैठा रोजमुरा पंधरा दिवस घेऊन कौल रयतेंस दिलें होते, त्याचीच वस्तुभाव चिरगुटपावरून घेतली. याखेरीज राजश्री जिवाजी हरि सवनीस याची सासू का वाडे येथून कोहजेस जात होती तिजला मार्गी लुटलें. रोख रुा ३०० तीनसे व भांडे चिरगुट पावरून घेतले. त्याची याद अलाहिदा पाठविली असे त्यावरून विदित होईल. आम्ही वैशाख वद्य अमवाशा का वाडे येथे आलों ते दिवसी राजश्री विठलपंत राा विठल सिवदेऊ यांस रोजमुरा दिला. दुसरे दिवसी जेष्ठ शुद्ध प्रतिपदा जवारकरास भयप्रदर्शन व्हावे, याजकरितां कहीस आज्ञा करून दाणे मात्र घेणे म्हणून कही पाठविली. त्याजवरोबर राा विठल सिवदेऊ यांसहि सांगोन पाठविले जे आज कहीचा विचार आहे. रोजमुरा काणास देत नाही. तुम्ही कही करणें. त्याजवरून त्यानीं राऊत पाठविणें ते तां पाठविलेच, परंतु तांडीमात्र राऊत पाठवीत नाही, रोजमुरा देणें, नाही तरी उठोन जाऊन. यैशास अवधियास रोजमुरा दिलहा नाही. ऐसे असोन यासच कही करून रोजमुरा द्यावा कीं काय? अवधियाचे वर्तणुकेप्रा वरतत नाही. रुसवा करून स्वामीकडे आले आहेत. त्याचा आमचा समंध यंका दिवसाचा हा अर्थ स्वामीस कळावे. जेष्ठ शुद्ध द्वितीयेस जवारकराचा तह जाला ते दिवसी चौ रोजा रोजमुरा अवधियास दिलहा, त्याप्रमाणें त्यास देत होतो, तो न घंतां उठोन गेले. सर्व कुचित विठल सिवदेऊ याचे आहे. कार्याचे समई रुसवा करून गेले, याजकरिता याचें पारपत्य करावयासी स्वामी वडील आहेत. बहुत काये लिहणें कृपा आसो दर्जि हे विज्ञापना.

¶Krishmarao Mahadeo informs that the Jawhar Raja has been coerced to pay the tribute. He also explains the mischief Vithal Shivdeo was playing.

श्रीशंकर

पुरवणी श्रीमंत राजश्री

पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी स्वामीनी पेशजी कल्याणाहून राऊत दिल्ले ते राा विठल सिवदेऊ हे समागमे राऊत १४० घेऊन आले. यैशास आम्ही आजी जेष्ठ शुद्ध प्रतिपद काा वाडे येथील मुकाम करून जवारकराकडे येवज येणें त्याचा तह केला. पुढें रामनगरास जावें लागेंत. यैशास राा विठल सिवदेऊ याजबराबरील राउतास रोजमुरीयाचा अर्थ ढमढरे, धायभोर, आपा माणकेस्वर वगैरे पथके आम्हासमागमे दिली त्यास रोजमुरा देतो. त्याप्रमाणें विठल सिवदेऊ याजला स्वामीनी नेमणूक करून दिल्ली आहे त्याप्रमाणें देतो. परंतु त्याचे मनास येत नाही. जे दिवसी कही जाते ते दिवसी अवधियास रोजमुरा देत नाही, त्याप्रमाणें यास देत नाही. आणि विठल सिवदेऊ याजकडील राऊतास यावा कीं काय? त्यास लूट जाली तर हा मागतात. याजकरिता रुसवा करून सेवेसी आले आहेत. आम्हास तो रामनगरास जाऊन त्याजकडील बाकी उगविली पाहिजे. स्वामीनी बराबर राऊत दिल्ले याची याद व रोजमुन्याची याद पाठविली आहे त्याजवरून विदित होईल. विठल सिवदेऊ राजश्री विठलपंत याजपासी आगोधर पंधरा दिवस येऊ(न) बैठा रोजमुरा घेतला आणि ज्या गावास कौल हेते त्या गावी कितेक उपद्रव केला. वस्तभाव रयतीचें व चिरगुटपाघरून नेलें. यावेगळे राजश्री जिवाजी प्रभु सबनीस याची सासू काा वाडे येथून कोहजेस जात असता तिजला लुटलें. त्याचा वस्तभाव व रोख हा ३०० घेतले. त्याची याद अलाहिदा पाठविली असे. याजवरून विदित होईल. कोहज परगण्याचे बैल घेऊन गेले. सर्व कुचोद विठल सिवदेऊ याचे. राउतास फिताऊन नेले. याजउपरी विठल सिवदेऊ याचें पारपत्य करीत नाही, तरी आम्ही स्वामीची सेवा करीत नाही. कोहज किला व मामला स्वामीनी आटोपिला पाहिजे. आम्हांजवळ जे सामान राहिले आहे ते घेऊन जाऊन जे होईल ते सेवेसी लिहून पाठऊन हे विनंती.

¶Krishnarao Mahadeo makes a complaint to the Peshwa against Vithal Shivdeo and his detachment accompanying the writer to Ramnagar. Vithal Shivdeo, he says, demands payment for his contingent even when it was sent out on foraging expeditions.

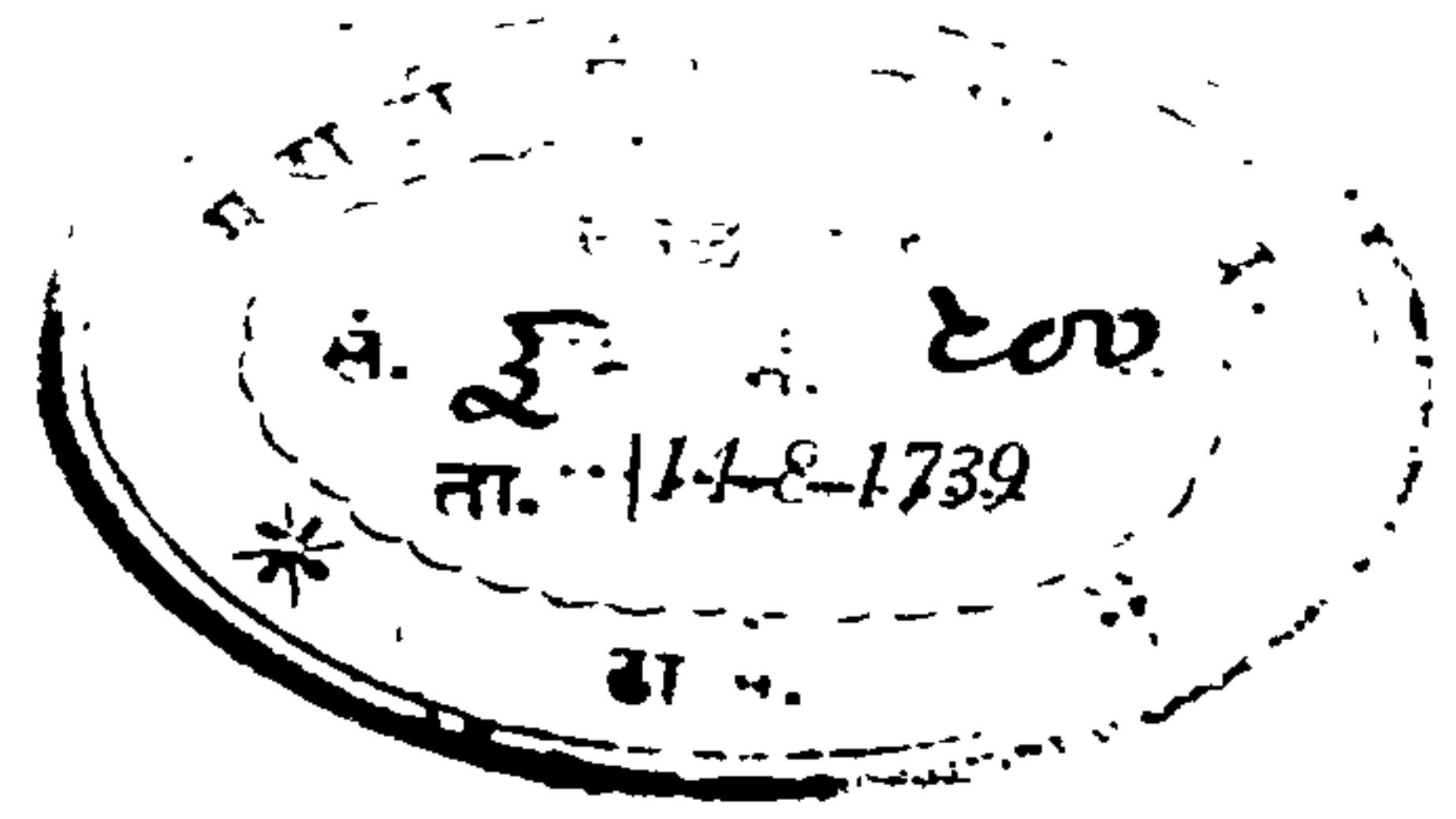
छ. २ रबिलाखर

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार विज्ञापना ता छ २ रबिला-
खर मुकाम बाहादूरपुरा स्वामीचे पुण्यप्रतापे सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे
विशेष. कोहज मामला राजश्री पंताजीपंत यास आहे. त्यास सालमारी कोणी
ग्रहस्त जाजती कबुलात करून मामला स्वामी सांगतात म्हणून आइकिलें, येसी-
यासी पंताजी मोरेश्वर हे ग्रहस्त भले आहेत आणि स्वामिकार्याचे सेवक येकनिष्ट
इतबारी आहेत आणि त्यांणी आजि दोन तीन वर्षे मामलाही चांगला राखोन
कस्त मेहनतही चांगलीच केली आहे व असरीच्या वेढ्यासही मेहनत बरी केली,
स्वामीसही विदित आहे. येसियासी त्यांचा मामला स्वामीनी काढून दुसरियास
सांगावा असे नाही आणि याप्रमाणें दुसरा विश्वास वतेंल ऐसे नाही. मारनिलेचा
मामला काढावा हे गोष्ट स्वामीनी न करावी. दुसरा मामलेदार येईल त्यास
मशारनिलेप्रमाणें पोट्याग(स) लागोन जहाज फरमास व स्वामिकार्याची
तिडीक लागणार नाही. यामुलें आमचे साहित्य होणार नाही. स्वामिकार्यास अंतर
पडेल. स्वामीपवेतो बोभाट येईल याकरितां सेवेसी लिहिले असे. त्यांचे हाथे
रामनगरकर हाथी धरून घेणे. प्रांतीचे कोळी व येक बनसाड्याचे राजकारण
आणिले आहे त्याजकडून राजश्री गोपाल माहादेव जमावनसी भवानीगडास रात्र
दिवस काम करितात. दाटून चालत्या कामास अंतर पडसे न करावें. मार-
निलेचा मामला त्याचा त्याजकडे ठेवणार स्वामी धणी आहेत. टकमकीखाली
पचवीस गांव मनोरचे आहेत, त्याजवरी आमची सर्वस्व वेठ बेगार चालते. येक
आटगाव तर्फे पाठीमागची गेली, हेही गांव इजारा करणार, तेव्हां आम्हांस कशास
(फाटलें * *) ठेविले. स्वामीनी टकमकीचे गांव आमचे आम्हाकडेस असो द्यावे
दुसरियास न द्यावे हे विज्ञापना.

¶Shankaraji Keshav reports to Chimaji Appa his views about the settle-
ment of the northern districts and of the troubles caused therein by the Kolis.

No. 17]

छ १९ जालोवळ.

श्री

श्रीमंत राजश्री चिमणाजीपंत

आपा स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव माहादेव सां नमस्कार विनंती येथील कुषल जाणून स्वकीये लेखन केले पाहिजे. यानंतर रामनगरकरानी आम्हांसी दंगा करून अमलास खलेल केले. तिळतुल्य अमल चालेनासारखा जाला. याकरितां सेवगा किला रामनगर-कराचा आम्ही घेतला. येसीयास किल्याखाली त्याचा वेढा येऊन बैसला आहे. निमित्त किल्याचे कुमकेबद्दल. खासा आम्ही स्वार होऊन गेलो. स्वामीस कलावे याकरितां लिहिलें असे. बहुत काये लिहिणे लोभ असो दिलहा पाहिजे. त्याणी दाटी केली तरी कुमक उपराला करावयास स्वामी समर्थ आहेत. हे विनंती.

¶*Krishnarao Mahadeo informs Chimaji Appa that he had to proceed in person against the prince of Ramnagar for establishing his authority.*

No. 18]

[1739]

श्री

राजश्री रघुनाथजी प्रभु

गोसावी यासी

¶॥७ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो विक्रम पतंगराऊ राजे जवार विनंती विशेष. येथील कुषल जाणोन स्वकुषल सर्वदां लेखन करणे. यानंतर श्रीमंत राजश्री आपाचे सेवेसी राा नानाजीपंत मजकूर पाठविले आहेत. गोसा-वीहि प्रसंगी आहेत. आपलेविसी साह्यता सर्वश्वे करतीलच. विशेष लिहिणे नलगे. कृपावृधि करीत जाणे हे विनंती.

¶*Vikram Patangrao, the Raja of Jawhar, writes to Raghunathji Prabhu, the minister of the Angrias, that one Nanajipant has been sent to meet Chimaji Appa.*

No. 19]

[1739]

श्री

राजश्री चितामणाजीपंत आपा

गोसावी यांसी

¶॥७ श्रीसकलगुणालंकर्ण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य प्रति माहाराज राजश्री राऊल रामदेवराणा राजे प्रांत रामनगर कृतानेक दंडवत येथील कुशल श्रीकृपेने

6849

व आपले दयेंने परिसोन स्वकीये कुशल सर्वदा लिहीत गेले पाहिजे. विशेष बहुत दिनावधि कमौन गेली. प्रेशणपत्रीं सांभाल केला नाहीं. तरी आपणास गोसावीयांनीं परकीये येसे मनाचेठाई विचारिलें न पाहिजे. सदेव पदरीचे जाणोन गौर करीत गेले पाहिजे. यानंतर राजश्री शंकराजी केशव यांजजवळ वसईस राा क्रियाराम प्रधान व राा वासुदेवजी प्रभु पाठविले होते. त्यास तेथें करार जाला कीं राा सटवाजी जाधवराव त्यांजवळ राा रायाजी शंकर प्रभु पाठवीत आहो म्हणोन तुमची फौज यांजवळ पाठविणे. हे वर्तमान प्रधान माईले आपणाजवळ आलियावरी विदित होतांच राजश्री सटवाजी जाधवराव व राजश्री रायाजी शंकर आनपे (?) राजश्री भायजी प्रभु व राा वासुदेवजी रवाना केले. गोसावी यांसी कलावें. वरचील प्रांत मजकूर फौजेचे अमदरफ्तमुलें खराब जाला. प्रत्यहीं लश्करचे लोक मुलकांत कही करावयास येतात म्हणोन लश्करचे सरदार यांसी ताकीदपत्र पाठविलें पाहिजे, की मुलकास कोण्हे गोष्टीनें उपद्रव न देत. आपण सर्वस्वें गोसावी यांचे पदरीचे आहां. वर्डालपणें गौर करीत गेले पाहिजे. कृपालोभ असो देणें हे विनंती.

¶Ramdeo Rana of Ramnagar informs Chimaji Appa that he sent his contingents to fight under Shankaraji Keshav and requests the addressee to preserve his district from further molestation at the hands of Maratha soldiers marching towards Bassein.

No. 20]

[1739 ?

श्री

श्रीमंत. राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

पोष्य कृष्णराऊ माहादेऊ सां नमस्कार विनंती येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशललेखनाज्ञा केली पाहिजे. विशेष आपण पत्र पाठविले तेथें आज्ञा कीं लोकांस रुपये देविले आहेत ते आधी पावणे व पनाल्याचे मसलतीचे लोक लौकर पाठवणे. येशास पैकीयाची बोली आपणाजवळ करून आलो, त्यावर वरातदार जे आले त्याचे पदरीं येवज घालून कवजे घेतली आहेत. कोण्हाचा पैसा राहिला आहे येसे नाहीं. लोकाचेविसी लीा त्यासही पुण्यास येताच चहूकडे माणसे पाठविली आहेत, परंतु सांप्रत या मुलकांत ज्वराचा उपद्रव बहुतच जाला आहे. घरोघर कोण्ही मनुष्य पाणी द्यावयास नाहीं. राजश्री सखोजी सिदे यास तो व्यथा भारीच जाली आहे. वाचा देखील बंद जाली आहे. आयुशाची मर्यादा काय असेल ते नकले. कितेक मृत्युहि पावले. लोहगडी पाचसात मनुष्ये मेली.

येसा प्रलय जाला आहे. कोकणात तो या दिवसांत वर्शास व्यथा लोकास थोडथोडी होतच असते. त्यामध्ये हा संचार जाला यामुलें तो बहुतच श्रमी लोक जाले. सेतेभाते जनावरे खातात. भूमिवर पडोन जाया होतात त्यास आटोपायास कोणही नाही. आमचे घरी मुले लेकरे आदिकरून व्यथस्त पडिली आहेत. कल्याणी मातुश्रीवाईस वरे वाटत नाही. जानकीबाई रामचंद्रपंताची स्त्रिस तो अत्यावस्त वेथा. दशमीस प्रातःकालीं भुईवर उतरली, येसे पत्र आले. वाईसहि व्यथा, यास्तव सर्व काम टाकून आजी द्वादशीस प्रातःकालीं स्वार होऊन कल्याणास गेलों. पुढें श्री काय करील ते पाहावें. लोकाकडे माणसे पाठविली आहेत. सुस्ती केली येसे नाही. परंतु दुखण्यामुलें दिसगत लागेल यास्तव लीला आहे. जो जमाव तयार होईल तां वरीचेवर पाठऊन देतो. आणि श्रीने जानकीस कल्याणरूप रक्षिल्या आम्हीही लौकरीच लोहगडी येऊन. बहुत काय लिहिणे. येथें पनासा माणसाचा सरदार सकरोजी जाधव आला तो च्यार घटकांत जर येऊन मेला. कोणी माणूस बाहीर पडत नाही. सकाजी मईटी येक दोन दिवसाचे सोबती आहेत. आपल्यास आज तीन दिवस जर फार येतो. वाईस व जानकीस वेथा फार भारी, यास्तव आपण टाकोटाक अजि द्वादसीस प्रातःकालीं कल्याणास गेलो. नेमणुकप्रमाणे येवज लोकांस पावता केला. काहीं बाकी राहिली नाही आणि लवकरीच फिरोन येतो. आपल्यास तिकडे वीस दिवस लागतील इतकियात होईल ते नकले. वरकंड इकडील अवस्ता पत्र ल्याहावी सारीखे नाही. पिपरखेडचे ताकीदपत्र चिमणाजी परशरामाचे लेकास पाहिजे. त्या गावाकड पाहावयास दरकार नाही येसे आगत्य पाहिजे. हे विनंती.

¶*Krishnarao Mahadev reports to the Peshwa from Kalyan an outbreak of a virulent fever of which many were dying fast.*

No. 21]

[1739 May ?

श्री

सेवेसी विनंति राजश्री बचाजी रघुनाथ याजबरोबर दोनसं माणूस व गणपा उतेकर माधवराव खोपकर अंताजी मलहार व गंगाजी हरि पराव दिमत येसाजी हरपला हे होते. त्यास गंभीरगडचे तटास सातहात सिडी गडगा कोरा होता तेथें लाविली. सिडीखाली सदरहू सरदार व धारकरी लोक होते. त्यास हव्या सिडीवर चढोन गेला. तो हव्याचेच धक्यानें दगड लवंडला. तेणेकरून व वरचे लोक धावोन सारा गडगाच लोकावरी लोटीला, त्यामुलें माधवराव खोपकर व गण-

पाटील व गंगाजी हरि पराव अंताजी मलहार हे मातवार पुढे होते ते पंचवीस तीस या वली दगडीखाली मेलें. वरकड तीस चालीस दगडीचे जखमी वरकड शाबूद येत आहेत अद्याप पुरता शोध नाही, परंतु चौघे सरदार दगडानें मेलें. यैसे हेच स्वारीतून लोक आले त्याणी सांगितले. शोधास माणसे पाठविली असेत. व रामनगरा कोलीयानें पाा वन्हे येथील एक गांव लुटून नेला त्यास रामनगर-करास लिहिले कीं सावकाराचे कासीद मारिले, पैका नेला म्हणून हे कर्तव्य प्राप्त जाले. त्यास पुढें रामनगरकरास ठेचगा द्यावयाचे असले तरी तसीच आज्ञा करावी. स्वारहि आलेच आहेत. त्याचे पारपत्य करून कांहीं परगणे व्यावे हा विचार पौष सरलियावर मग करावा याची आज्ञा करावी. आग्रह करून वचाजीनें लोक नेले. आम्ही न द्यावे तरी खावंदास सांगोन म्हणत होते. आमचे विचारे * * जाले फिरोन वरचेवरी न करावेसेच होते. सेवेसी विज्ञापना पथकाची खानगी जाली.

¶*The disaster that occurred at the time of scaling the walls of Gambhirgad and to which a number of people fell victims is described in the letter. An incident between the Kolis and the chief of Ramnagar is mentioned.*

No. 22]

[1739]

श्री

राजश्री चिमार्जीपंत आपा गोसावी यासी श्रीसकलगुणालंकरण अखंडित-लक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रेहांकित पिलाजी जाधवराऊ दंडवत विनंति उपरी येथील कुशल जाणून स्वकुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. रामनगरकरानें आम्हास पत्र पाठविले, तेथे लिहिले कीं आपले मुलकी वर्तमान कितेक राजश्री पंतप्रधान यापासी निवेदन करावे लागते, तरी येविसी त्याचे पत्र आले म्हणिजे भला माणूस पाठऊन सविस्तर वर्तमान विदित करून. येविसी आपणासहि पत्र लिहिले आहे, तरी त्यास उत्तर लेहून दिले पाहिजे. भला माणूस येऊन वर्तमान विदित करून जाईल. आम्हास पत्र लिहिले. होते त्याच उत्तर आम्ही लेहून दिले. विशेष कायें लिहिणे कृपालोभ असो दीजे हें विनंति.

¶*Pilaji Jadhav intimates to Chimaji the intention of the Ramnagar princ of sending an envoy to the Peshwa to acquaint him with his situation.*

6852

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव माहादेव साा नमस्कार विनंती येथील कुशल चईत्र शुध येकादसी गुरुवार येथास्तित जाणून स्वकीये लेखन करावयासी आज्ञा केली पाहिजे विशेष. येथे आमचे जागीरीचा मोबदला होत नाही यास्तव जागीरी ठविली तरी स्वामीनी आमची जागीर न घ्यावी आणि तिकडे कोणी माणूस न पाठवावे. आमचे अमलांत खलेल न होय ते गोष्ट करावी. इतके असोन स्वामी चालीवर दृष्ट देऊन जागीर घेतील तर आपण इकडील इकडे जाऊन. येसें समजोन यांस साफ उत्तर ल्याहावे कीं आपण हे जागीर घेत नाहीं, याचा येवज दुसर माहाल देणे, यसे पष्ट लेहून पाठविने. स्वामी जागीर घेतील तर आपण इकडील इकडे वाराणसीस जाईन, मग स्वामीवर निमित्य येईल. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे. वडीलपणास उचित ते कीजे हे विनंती.

¶*Krishnarao Mahadev protests to Chimaji Appa against his Jagir being confiscated.*

श्री

यादी राजश्री बालाजी पंडित प्रधान यांचे तीर्थरूप बाजीराव पंडित प्रधान यांस पेशजी इनाम होता, त्यास ते मृत्य पावले. त्यांचे पुत्र पंडित मशारनिले यांस इनाम व वतने करार करून दिले. छ ४ जमादिलाखर सन इहिदे अर्वेन रौद्रनाम संवत्तरे.

१ कसवे पाटणे पा निंबाईत दरोबस्त.

१ मौजे सिरवल बैजी ताा चिप-लूण दरोबस्त.

१ कसवे सासवड प्रा पुणे मोग-लाई तर्फेने इनाम देखील इनाम तिजाई जाहागीर फौजदारी सायरसुधा.

१ कसवे पुणे प्रात मजकूर स्वरा-ज्य मोगलाई येकूण दुतर्फा देखील इनाम तिजाई.

पा जलगाव हा माहालदेखील इनाम तिजाई व सरदेशमुखी कुलबाब व कुलकानू हल्लीं पटी व पेस्तर पटी खेरीज हकदार व इनामदार करून इनाम वंशपरंपरेने.

प्रा कल्याण व पा भिवंडी दोन सुभ्याची खालसा तर्फेकडील सरदेश-मुखी वंशपरंपरेने वतन माहाल.

२

6853

१ मौजे कठापूर संमत कोरेगांव
प्रांत वाई स्वराज्य व मोगलाई येकूण
दुतर्फा देखील इनाम तिजाई सरदेश-
मुखी व सावोत्रा कुलवाव कुलकानू

येकूण पांच गांव व येक परगणा इनाम व दोन माहालचे सरदेशमुखीचे वतन
दफतर रुजू असे.

¶A list of inams transferred to Balaji Bajirao after the death of his father
Bajirao, is given in this paper.

No. 25]

[December 1740

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी. सेवक कासीराऊ सिवदेव साा नम-
स्कार विनति उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन करीत गेले
पाहिजे. विशेष. राजश्री चिमार्जी अपा यांसी देवाज्ञा जाली म्हणून वर्तमान
येकिलें त्यावरून चितास परमखेद जाला तो लिहितां पुरवत नाहीं. फार वाईट
जालें. स्वामीस तो अतिशयेंसी दुःखाच्या रासी जाल्या, परंतु हे गोष्टीस उपाय
नाहीं. ईश्वरी सत्ता प्रमाण. स्वामी सुज्ञ आहेत. खेद न करावा. विवेक
करून खेद परिमार्जन केल्या पाहिजे. विशेष काय लिहिणे. कृपा असो दिल्ली
पाहिजे. हे विनती.

¶Kashirao Shivdev, in a wholly autograph letter, offers Peshwa Nana-
saheb condolences on the death of Chimaji Appa.

No. 26]

[1740 ?

तेरीज जमा वसूल बाकी साल मजकूर
माहाये हिंदुस्तान प्रांत मालवा स्वारी

१
११

राजश्री पंत प्रधान सुा आर्वेन

अज रुपये

निा मल्हारजी होलकर वगैरे

२०१००७||≡

प्रगणे सिरोज वगैरे

२६६४५९||≡||

प्रगणे भूपाल

२२५५००

प्रगणे खेचीवाडा

६९८५३

१तेरीज=An abstract account completed from other detailed accounts (Wilson).

प्रगणे कोलाबाग वगैरे	३७४४७॥≡।
सरकार शाहाबाद	११८८१९४=
प्रगणे भोवैरासे वगैरे	९३०७३।≡।
प्रगणे उदेपूर सरकारचे	१२४००४-॥
प्रगणे महतपूर सरकार	५३०१४-॥
प्रगणे खेमलासे	९७२६॥.
प्रगणे डागीवाडा	३७०२॥।.
प्रगणे खुटावद सरकार	१५७९३॥-॥
माल तपे सुनैरा सरकार	१५५१॥।-॥
प्रगणे गुन्हा तालुका	१४६०॥।.
प्रगणे बुंदी	४९५००

१००४५९७॥≡॥

थेन नखत रुपय	घांटी रास	रुा किमत
२०१००७॥।≡	०	०
२६६४५९॥।≡॥।	०	०
२२५५००	०	०
६९८५३	०	०
३७४४७	०	०
११८१९४=	०	०
९३०७३।≡।	०	०
१२४००४-॥	०	०
५३०१४-॥।	०	०
९७२६॥.	०	०
३७०२॥।.	०	०
१५७९३॥-॥	०	०
१५५१॥।-॥	०	०
१९६०॥।.	२	३००
४९५००	०	०
१००४०९७॥≡॥	२	३००

¶This is an abstract of receipts from Malwa.

पौ छ १६ मोहरम

श्री
श्रीमंत राजश्री नाना
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक रामाजी माहादेव चरणावरी मस्तक ठेऊन साा नमस्कार विनती विज्ञापना ताा छ १२ मोहरमपावेतो ठाणे मजकूरचे व लोकाचे वर्तमान यथास्थित आसे विज्ञापना. छ ११ मोहरमी प्रहरे रात्रीस उरुनाहून कागद साबाजी तुकाजी याचा आला की, राजश्री संभाजी आंगरे अकसीच्या (बदरी) येऊन दाखल जाले म्हणोन राा मानाजी आंगरे यानी त्यासी लेहून पाा की तुम्ही पत्र दरशनी येणे. त्यावरून मारनिलेनी पत्र पाठविले तेथ लिहिल की, या प्रकारचा प्रसंग आहे. श्रीमंत राजश्री आपा स्वामी प्रसंगी नाही तरी तुम्ही कुमक करावी म्हणोन त्यानी लिा. त्यासी स्वामीस राा मानाजी आंगर याने लिा आसे. त्यासी सारे फिरगानचे नाक हारून हा जागा त्याचे हस्तगत जाला म्हणजे काये चव नाही. त्यासी त्यानी लिा जैसे आसो(न) उपराला न करावा हे गोो उतमात नसे. याजकरिता संभर माणूस निशान करणवा राा कानोजी राजे देऊन पुढे हुरुणास रवाना केले. त्यासी हे जाऊन दाखल जाहाले म्हणजे आणिखीहि लोक मागाहून पाठविता. या समयांत कोणी येक गोा जाहाली तरी जाहली. त्यासी राजश्री शंकराजपतासहि लिहिले आहे की श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचीहि आज्ञा तुम्हास जी होती तिचा हा प्रसंग आहे. तरी तुमचं जे अरमार आसेल तितकं घेऊन तेथील बदाबेस्त करून तुम्ही येणे. जाजां व जमाव पाा जैसे त्यासीहि पत्र देऊन कारकून पाा आसे. जैसेच राजश्री नारायण जोसी यासीहि लिहिले आसे. * * * * * आहे. त्यासीहि कलवीयासी बलाविले आसे. तेहि येतील तरी स्वामीजबल जे लोक आसतील त्यासी पत्र (पा)वताच रवाना करावे. येथे भरणा थोडका आहे. लोकास ताकाद खरपूस करावी की, दाहे दिवसी जाऊन पोहचावे, येसी आज्ञा करावी म्हणजे येऊन पोहचतील. हा समय येणार नाही. वरकड सविस्तर वर्तमान वासुदेव गोविंद संवर्सा निवेदन करितील. सेवसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶Ramaji Mahadeo communicates to the Peshwa the contents of a letter addressed by Manaji Angria to Sabaji Tukaji asking him to send him succour for the capture of Uran. He has accordingly—he says—sent some succour to him with a view to prevent Sambhaji Angria occupying it. The place, adds the writer has much strategic importance, and as such must not be lost.

श्रीशंकर

स्वस्ति श्री राज्याभिषेक शके ७० रुधिरोद्गारी नाम संवत्सरे आषाढ शुध दशमी
इंदुवासरे क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपति स्वामी याणी समस्त राजकार्ये-
धुरंधर विस्वासनिधि राजमान्य राजश्री बाबूराव सदाशिव यासी आज्ञा केली यैसीजे.
कर्नाटक प्रांत विज्यापूर प्रान्त भागानगर अहद तुंगभद्रा दक्षणतीर तहद रामेस्वर
हरदु सुभ्याचा तालुका हुजूर खासगीकडे आहे तेथील चौथाई व सरदेशमुखीचा
अमल तुमचे स्वाधीन करून पांच साले साल दरसाल रुपये ७००००० सात लक्ष
प्रमाणे मुकरर केले आहेत. सन इसने व सन सलास दोन सालाचे रुपये १४०००००
चौदा लक्ष व बाबत हवाला चंदावर रुपये ५००००० पांच लक्ष येकून रुपये
हा १९००००० येकुणीस लक्ष पेशर्जाचे या मामल्याचे माथां आहेत ते तुम्हीं
मान्य केले. यास्तव तह करून दिलहा वितपसील :—

पूर्वील बेरीज

७००००० सन इसने

७००००० सन सलास

५००००० वा हवाला चंदावर

१९०००००

येकोणीस लक्षापैकी वगूल तुम्ही
साल मजकूर सन आर्बा आर्वेनात
दिलहा रुपये

१५०००० नखत छ ७ जमादिलावल

मा देवराव मेघशाम.

५००० तुम्हास बहुमान मात्याचा

तुरा दिलहा त्याचे दंविले

रुपये

११४६५०० हवाला वोंली दमाजी

गायेकवाड याचे भाऊ

जयसिंग व केदारजी

गायेकवाड

१३०१५००

एकाणीस लक्षापैकी बाकी राहिले
रुपये ५९८५०० पांच लक्ष साडे
अठ्याणव हजार, त्यापैकी चंदावरकरां-
कडील वरातानी व रोख वसूल जाला
आसेल तो सदरहू बेरजेत वजा पडतील.
बाकी राहिल्या येवज रुपये

सन अर्बा अर्वेनापासून तुम्हास
मामला सांगितला. पूर्वील रुपये दोन
सालाचे तुम्ही मान्य करून वसूल
दिलहा. यास्तव साल मजकुरापासून
पुढील सालाचा येवज चडते सालांनी
वगूल द्यावासा तह केला आहे त्या प्रां
साल दरसाल देत जाणे कळम ?

तंरा लक्ष दीड हेजूर बाकी रुपये
 ५९६९०० मजूरलक्ष अठ्यानव हजार
 यो कलम १

यणेप्रा पूर्वील रुपयाचा व पुढे साल दरसाल हुजूरचा येवज पावता करावयाचा तह करून दिल्या आहे. तहाप्रा येवज पावऊन मामल्याची बंदोबस्ती करून अमल करणे. स्वामीस सर्व प्रकारे तुमचा अभिमान आहे. घालमेल होणार नाही येविशीं आपले समाधान असो देणे. छ ७ जमादिलावल सन आर्वा आर्वेन. खास दस्तक. मामला कर्नाटक प्रांतचा तुमचे स्वाधीन केला आहे तर तहनामाप्रा बंदोबस्त करून हुजूरचा येवज हुजूर तहाप्रो पोहचावणे. सेवा करून स्वामी संतोसी होई ते करणे. मामला करणे. बहुत काये लिहिणे ? मुझ असा.

¶King Shahu assigns the Mamlat of the Karnatak to Babuji Naik and fixes annual payments to be made to Government. The paper mentions that Karnatak was one of the King's personal estates.

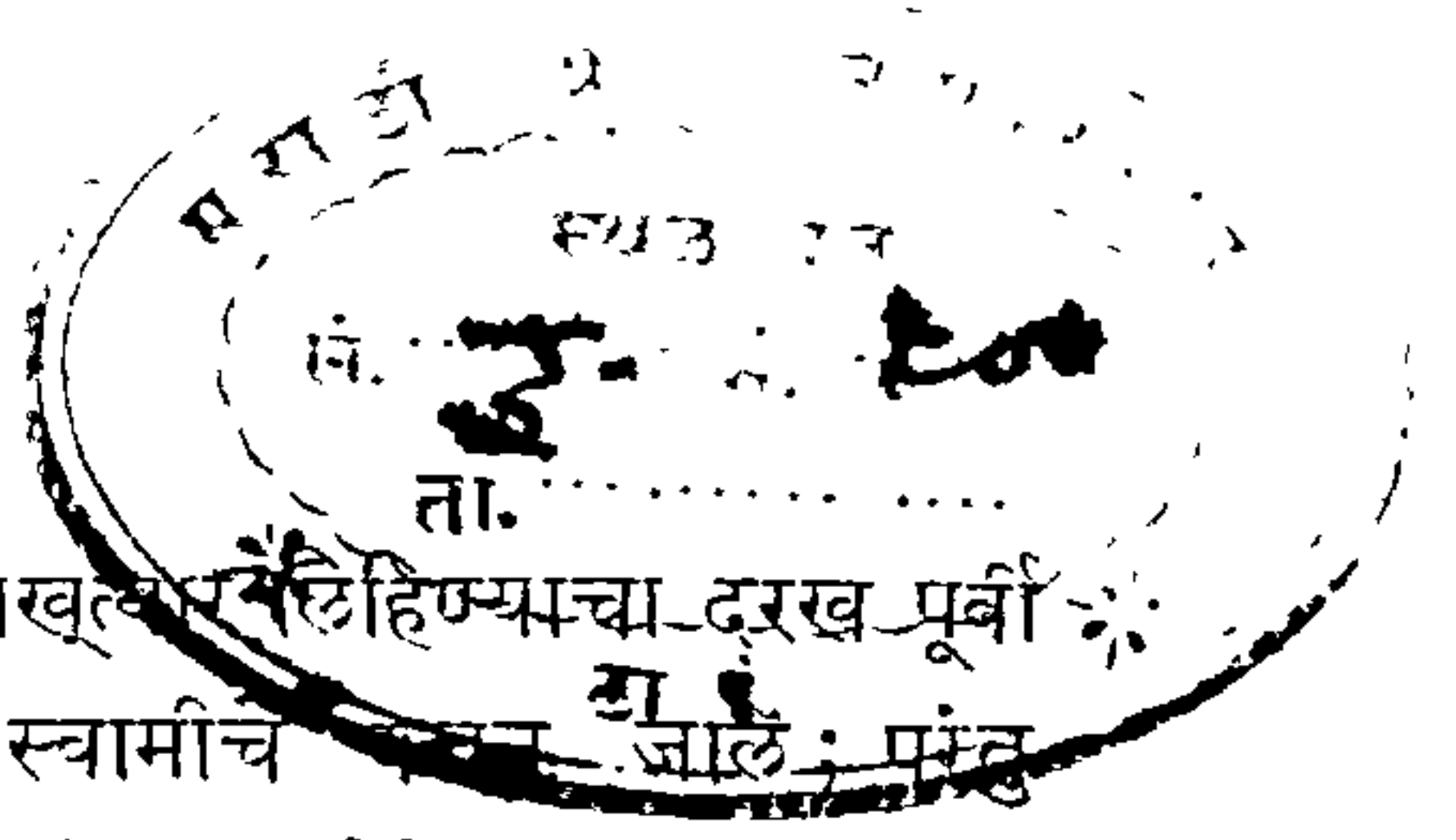
No. 29]

[27-11-1744

नकल

श्री

स्वस्ति श्री राज्याभिषेक शके ७१ रक्ताक्षिनाम संवत्सरं माघ शुद्ध पंचमी मंदवासरे क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपति स्वामी याणी समस्तराजकार्य-धुरंधर विश्वासनिधि राजमान्य राजश्री भगवंतराव पंडित आमात्य हुकमतपन्हा यासी आज्ञा केली यैशी जे. चिरंजीव राजश्री रामराजे बावडियास तुम्हाजवळ आहत म्हणोन तीर्थस्वरूप माहाराज मातुश्री काकीसाहेबानी स्वामीजवळ सांगितले. त्याजवरून आम्ही राजश्री भगवंतराऊ नरहरि दफतरदार दिमत मजमू यास पाठविले. त्याणी तुमची भेट घेऊन चिरंजिवास पाहून आले. सकल अर्थ कलविला व त्यांस तुमचे बोलणे हाऊन राजश्री सिवराम पंडित यास गुतरूप येथे तुम्ही पाठविले, त्यांस तीर्थस्वरूप मातुश्री साहेबांचे विद्यमाने राजश्री गोविंद खंडेराव चिटणिवीस याणी भेटऊन दोन तान वेला त्यासी बोलणे ठरले, त्याप्रमाणे तुम्ही चिरंजिवास पानगावी पाठऊन द्यावे. तिकडहि सूचनेस भगवंतराऊ यास पाठविले जातील. येथून तुम्हाकडे सिवराम पंडित यांसमागमे गोविंदरायास पाठवावे असे ठरले आहे. त्यास मागाहून गुतरूपे पाठविले जातील. भगवंतराऊ दफतरदार यास पानगावीहून नेहमी इकड व तुम्हाकडे यण्याजाण्यास आज्ञा केली आहे. सिवराम पंडित याणी स्वामीसंनिध विनंती केली की आमचा जिल्हा व

जातीचा सरंजाम व वतने व इनाम गाव व कुल यख्खायें लिहिण्याच्या दरख पूर्वी चालत आल्याप्रमाणे चालविले जाईल याप्रमाणे स्वामीचे वतन जाले; पुन्हा आमचा जिल्हा प्रतिनिधीस स्वामीनी दिलहा व प्रधानपंताकड मांठे मांठे गाव गुंतले व दरखाचे लिहिणे ठाईठाई होते. माहादाजी गदाधर यास स्वामीनी मजमू सांगितली आहे. त्याणी दरख राखिला नाही. आम्ही पेशजी आलो ते समई स्वामीनी मजमू व छद्दोग आमात्यपद आम्हास देऊन ठेविले. इतकियात श्रीमंत राजश्री बाबासाहेबी येऊन स्वामीस विनंती केली, तेव्हा स्वामीनी त्याजपासून शेफत वंऊन त्याचे स्वाधीन केले. त्याप्रमाणे याणी पुन्हा आम्हास इकडे येऊ दिलहे नाही; आसे पुढे जाले तरी आमचा सेवक लोकाचा परिणाम कायें? त्याजवरून मातुश्री साहेबाचे पायावरी हात ठेऊन, श्रीबालकृष्णाजीच्या व श्री अंबाबाईची फुले तुलसी सिवराम पंडित याचे हाती दिलही, ती तुम्ही घेणे; व त्याचीहि शफत स्वामीनी घेतली आहे. व सिवरामपंतार्चा स्त्री सौभागिवती दुर्गाबाई याणी रामराजे यास फारफार जपून सौरक्षण केले म्हणोन कलले, त्यास दुर्गाबाईस साडीचोर्लाबदल देशमुखीच वतन स्वामीचे आहे ते तिजला इनाम करून देऊन चालविले जाईल. माहादाजी गदाधर याणी दरखाची उजरिसी राखिली नाही, याजमुळे पायमली आहे तसे पुढे होणार नाही. स्वामीनी शफत-पूर्वक मशारनिलेजवल वचन दिलहे आहे. तुम्ही कोण्हविसी संशय न धरणे. तुमचे ऊर्जित स्वामी करितील. जाणीजे छ ३ जिल्ह्याद सुा खमस आर्वेन मया व अलफ मोर्तब असे.

¶This important letter addressed by King Shahu to Bhagwantrao Amatya reveals an important fact that Ramraja who was under the kind protection of Shivarampant Amatya at Bawada, was removed to Pangaon by the orders of Shahu, which he issued in consultation with Tarabai and his principal officers. Shivaram Pandit and his wife Durgabai who nursed Ramraja in his childhood were, the paper mentions, rewarded with Inams and other gifts for their valuable services.

No. 30]

[1746]

श्री

बालकें जयाजी सिंदे साष्टांग दंडवत विनंती उपरी. येथील वर्तमान राा महारजीबावानी लिहिले आहे त्याजवरून विदित होईल. जुंज जालें ते समई गोविंदराऊ सिंदे यांची घोडी व सेटिबा भोईटा जदीद याचा घोडा व आमृतराऊ याजकडील घोडी पैसी पडलीं. पागेचे दोन घोडे पडले. दोन जखमी

जाहाले. मालोजी भोंसले यांजकडील सयाजी पवार जुंझात कामास आले. आणखीहि लस्करांत घोडी दोन च्यार जखमी जाहालीं. बेलदार व कामाठे पाठऊन यावे. दाहावीस माणूसहि जखमी जाले. हे विनंती.

¶Jayaji Sindia reports a fight and mentions the losses. This may possibly refer to the siege of Jaitpur. (See No. 39.)

No. 31]

[15-12-1745

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री

अंताजी नागयेण स्वामी गोसावी यासा

पांय्य बालाजी बाजीराऊ प्रधान नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीयं लिहीत जाणें विशेष. राजश्री त्रिंबकराऊ विस्वनाथ यांचे पुत्राचे लग्न आहे यास्तव जामदारखानापैकी बादली अगर पैठणी सनंग जरूरीस जी लागतील ती देविली असेत. देणे आणि मारनिलेच नावे खर्च लिहिणे. जाणिजे रा छ २ जिल्हेज सुा सीत आर्वेन मया व अलफ. बहुत काये लिहिणे हे विनंती.

¶Peshwa Balajirao asks Antaji Narayan Phadnis to lend some valuable clothes from the Peshwa's stores to Trimbak Vishvanath Pethe who was performing the marriage of his son.

No. 32]

[23-12-1745]

छ २३ जिल्हेज

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंत

प्रधान स्वामीचे सेवेसी

कृतानेक विज्ञापना. बिदनूरकराकडील वकील राजश्री नारोपंत नवाब आसफ-ज्याह यांजवळ आहेत. तेथील खंडणीचे रूो तीन लक्ष नवाबास द्यावयाचा करार केला. मध्ये बिदनूरकराने कांही संशय धरिला. याजकारितां नारोपंत येहीं आपला लेक बिदनुरास पाठविला होता तेथून केल्या कराराप्रमाणें द्यावयाचा वंदावस्त करून आला. नवाबास येक पाळखी चंदनाची बहुत उत्तम व दांडीहि तारफेची व दोन हत्ती, त्यामध्ये येक मोठा व येक लाहान व पांच घोडे उत्तम याजमधे च्यार नवाबास व येक मीर महमद हुसेनखान दिवाणास व येक बिलोरी डवा, त्याजमध्ये सोनेरी रुपेरी लंबगा, जायफल, येक जायपत्री व येक जहाराची लकडी. ते उगाळून घासन केलें म्हणजे विप्र उतरतें. याप्रो नवाबास छ १३

जिल्हेजी नजर केली. तीन लक्ष रुपयात येक लक्ष रुपये रोख दिले. दोन लक्ष रुपयांचा सावकारी निशा करून दिला. सावकार येका महिनेयानें पैका देणार. मीर माा हुसेनखा म्हणतो की तूर्तच पैका देणें म्हणोन गर्गशा पडिला आहे. त्या गोष्टीचा निकाल जाला म्हणजे नारोपंत बिदनुरास जातील. स्वराज्यांतून बिदनूरचा तह करावा याआर्थें नारोपंत राजश्री तुकोपंताजवळ येऊन बोलिले कीं पंतप्रतिनिधि यानी या गोष्टीचा बंदोबस्त करून द्यावयास करार करून आम्हास पत्र पाठविलें म्हणजे आम्ही सातारेयास येऊन त्यांचे विद्यमानें माहाराज स्वामीस भेटोन बंदोबस्त करून घेऊ. थेविषई तुम्ही प्रतिनिधीस लेहून आम्हास पत्र आणवायें. त्याजवरून तुकोपंती मान्य करून पत्राविषई प्रतिनिधीस लेहून पाठविलें आहे. स्वामीस सेवेसी विदित व्हावयाकरितां विनंती लिहिली आहे. ' सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶The Peshwa is informed how the Chief of Bednore satisfied the Nizam with choice presents and agreed to pay a tribute of three lacs annually.

No. 33]

[31-12-1745

छ २६ जिल्हेज

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंत
प्रधान स्वामीचे सेवेशी

कृतानेक विज्ञापना. नवाब आसफज्याह छ १७ मिनहूस कलबुरगे याचे वाडीहून कूच करून साडेपांच कोश भीमेच्या दक्षणतीरी सरडगीचे मुकामास आले. पुढे सरसगर आठ कोश सोडून सुरापुराजवळी जाणार. बेरडाचा मुलुक खराब करावा, हा हेत. किलीच नाईक देवदुर्गवाला याचा भाऊ लस्करास आला आहे; त्याची मुलाजमत हिदायेत मोहिदीनखान याचे मारिफतीने होणार. बहीरजी सलगरहि आठा कोशावर आला आहे, तोहि भेटीस येणार. बहीरजी पांढरा नासरजंगाकडे गेला म्हणोन सेवसी विनंतीपत्री लिहिलें होते. मनास आणितां सुपेयांत सासुरवाडीस आहं. नवाबानें हरकारे पाठऊन, सावनुराकडील वाट चांगव करविली आहे. सेवेसी विदित व्हावयाकरितां विनंती ली आहं. लस्करांत माहागाई बहुत जाली. दर रुपयास जिनस कर्णीक सा सेर, हरभरे साडे दाहा सेर, जोंवले सजगुरे सोळा सेर याप्रो पाड आहे. खुर्दा रुपयाचे छतीस पैसे आलमगीर आहेत. नवाबाचे स्वारीमुले मुलकाची खराबी बहुत होते. गावाच गाव सिवार लुटून पस्त करितात. काही हाल राहत नाही. सेवेसी

विदित व्हावयाकरितां विनंती लीला आहे. नवावाचा दरयेक जागां येक देन रोज मुकाम जाला म्हणजे दिवाणाचे मारिफतीने खलवतांत भेट होऊन आज्ञेप्रो वर्तमान विदित करून जावसाल करून वेतो. स्वामीचे पुण्यप्रतापे स्वामीचे मनोदयानरूप कार्य होतच आहे. सेवेसी श्रुत हांय हे विज्ञापना.

¶Raghunath Ganesh reports to the Peshwa the Nizam's move from Kalburga to Saradgi in the direction of Savanur.

No. 34]

[4-1-1746

२२ जिल्हेज.

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंत

प्रधान स्वामीचे सेवेसी

कृतानंक विज्ञापना. छ २२ जिल्हेजी राजश्री अंताजी सिवदेव यांजकडून जासूदजोडी राजश्री तुकोपंताकडे पत्रे घेऊन आली. त्या पत्राचा मजकूर मारानिले यानीं सेवकाजवळ गुप्त रक्षिला. सेवकानं युक्तीने तीं पत्रे हाताखालीं घालून त्यांतील मजकूर मनास आणितां लीला आहे कीं बावूजी नाइकांस आमचे भेटीचा हेत होता. आम्हीं माइणीचे मुकामास आलों. नाईकहि त्याच मुकामास आले. परस्परं भेटी जाल्या. आम्ही त्यांचे डेज्यास गेलों. ते आमचे डेज्यास आले. परस्परं वस्त्रें जालीं. नाईक बोलिले कीं आमचा हेत आहे कीं तुम्ही आम्ही येक व्हावें. येनदा आमचे चितांत प्रथम नवावासी गांठ घालावयाचे आहे. मग आम्हीं नवावास मोडिले तन्हीं व नवावाने आम्हास मोडिलें तन्हीं लौकीकच आहे. ऐसे असतां नवाब तहावर आला तर उत्तमच आहे. सुलतानजी निंबालकराचा व जानांजी निंबालकराचा व आपला येक विचार जाला आहे. येनदां नवावासीं मुकाबला केलिया विरहित आधीं कर्नाटकांत जात नाहीं म्हणोन नाईक बोलिले. आमचें चितांत नाइकांस सामील व्हावयाचें आहे ; परंतु तुमचे विचारावर आहे. तर तेथील नवावाची मर्जी कसी काय आहे ? नवाब कोण्हेकडे जाणार याचा विचार तपसीलवार लेहून पाठवणें म्हणोन पत्रांत मजकूर आहे ; व सदासिव येमाजी यानीं याच जोडीबरावर देवराव प्रतिनिधीकडील तुकोपंताअगोदर लस्करांत आला आहे, त्यास पत्र लीला होतें ; त्या लखोश्यावर नाव तुकोपंताचे नाव होते. याजकरितां तुकोपंती लखोटा फोडला. त्या पत्रांत लीला आहे कीं कितेक संकेताच्या गोष्टी प्रधानपंतास कलों देऊं नयेत, म्हणोन तुम्ही लीला तर कलों देत नाहीं. तुमची पत्रे वरचे सातारियास पाठविली, त्याची उत्तरे तुम्हास येतील. वरकड पंत प्रतिनिधि व पेशवं येक जाले. उभयतांचे वकील येकत्र

नवावाकडे गेलेच आहेत, हे प्रसिद्ध आहे म्हणोन लािा आहे. मग कोणता मजकूर हें कलत नाहीं. देवराव वकील पुरेयांत राहात नाहीं. आबुल खैरखानाचे डेन्याजवल राहातो. वकीलपुरेयांत तुकोपंत आहेत. आढललें वर्तमान सेवेसी विदित व्हावयाकरितां विनंती लिहिली आहे. तुकोपंती नवाबास वस्त्रे आणिली ती छ २२ मिनहूस नवाबास रुजू केलीं ; परंतु तुकोपंताखेरीज केली. सेवेसी विदित व्हावयाकरितां विनंती लािा आहे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना. वस्त्रें २ मंदिले जामवारे बादलाई २ दुपटा बादलाई २ व पटके गुजराथी २ व किनखाव येक याप्रो वस्त्रे आहेत. हे विज्ञापना.

¶Raghunath Ganesh reports to the Peshwa the secret correspondence between Babuji Naik and Antaji Shivdeo which the writer cleverly obtained. Babuji Naik therein represented to Antaji Shivdeo how greatly advantageous it would be for them to work in co-operation in the Karnatak and oppose the Nizam. Antaji Shivdeo, it may be well to remember, entered Karnatak on behalf of the Pratinidhi. Tukopant mentioned in the letter was the Pratinidhi's agent residing in the Nizam's Camp.

No. 35]

[Jan. 1746

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंत
प्रधान स्वामीचे सेवेसी

कृतानेक विज्ञापना. सेवेसी विनंतीपत्र लिहीत असतां बाबूजी नाइकाकडील जासूद आढलला. त्याजवल वर्तमान मनास आणितां बोलिला कीं नाईक कातर-खटावापुढें अलंद म्हणून गाव आहे ते जागां आहेत. समागमे च्यारेक हजार राऊत आहेत. आवाजी नाईक मागाहून दोन हजारांनसी येत आहेत. विरापा चहू हजारांनसी येत आहेत. आपल्यास नाइकास सोडून आठ रोज जाहाले. नाइकांनीं येनदा च्यालीस पनास हजार फौज धरिली आहे. येकल्या विरापास तीन लाख रूो दिले आहेत. इतके रोजांत मिरज दाखल जाले असतील म्हणोन बोलत होता. नाइकाकडील वकील माहादाजीपंत म्हणोन औरंगाबादचा राहणार ये जागां लस्करांत आहे म्हणोन सांगत होता. माहादाजी-पंत ये जागां दरबार रुजू आहे, परंतु दरबारी जात नाहीं. आढललें वर्तमान सेवेसी विदित व्हावयाकरितां विनंती लािा आहे. मागाहून आढलल्याप्रो वर्तमाने सेवेसी विनंतीपत्रीं लेहून पाठवितों. सेवकास राव प्रातिनिधीचे कामाकरितां स्वामीनें राजश्री तुकोपंताबराबर पाठविलें, त्या आज्ञेप्रों राहावे लागते. राव

प्रतिनिधींचिंहि येक पत्र सेवकास आले कीं तुम्ही तुकोपंत येक विचारं राहाणें ; त्याप्रो त्यांचे समाधाने असलियानें स्वामीस संतोष असें जाणोन त्यांचे जवळच राहिलो आहों. सेवेसी विदित व्हावयाकहितां लीआ आहे. सेवक अज्ञान आहे. परावर्दा करणार व अपराधांची क्षमा करणार स्वामी समर्थ आहेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*The Peshwa is informed of the progress of Babuji Naik's expedition into Karnatak, and his plans to overcome the Nizam.*

No. 36]

[17-2-1746]

छ ७ रबिलोवल

श्रीशंकर

तीर्थरूप राजश्री भाऊ स्वामी
वडिलांचे सेवेसी

अपत्ये रघुनाथाने चरणावरी मस्तक ठेऊन साा नाा वीा येथील कुशल ताा फालगुन शुध अष्टमी इंदुवारपावेतो वडिलाच्या आसीर्वादेकरून सुखरूप असो विशेष. आज तीर्थरूपाचे कूच झालें. ते निवास गेले. येवतेश्वरास जाऊन जाणार. उद्या वाईस जातीलसे वाटतें. बराबर फौज सात आठसे आहे. आम्हा-बराबर सोळासे सतरासे फौज ठेविली आहे. आम्हास उद्या प्रातःकाली मुकामास बलाविले आहे. वाईस न्यावयाचे तीर्थरूपाच्या चितात आहे. नेले तर पाहावे. बहुत काये लिहिणे हे विज्ञापना.

¶*Raghunathrao writes to Bhausahab saying that Nanasaheb has left for Nimb and will thence proceed to Wai and that he (the writer) is likely to accompany him to that place.*

No. 37]

[28-3-1746]

श्री

श्रीमंत राजश्री गमचंद्र बाबा
स्वामी गोसावी यासी

पोष्य विसाजी दादाजी नमस्कार विनंति. येथील कुशल ताा चैत्र वद्य ३ मोा काा सिरोंज जाणून स्वकीये लेखन करावयासी आज्ञा केली पाहिजे विशेष. सविस्तर वर्तमान मातुश्री ताईच्या पत्री लिहिले आहं त्यावरून कळी येईल. श्रीमंताचे आज्ञेप्रमाणे येथे येऊन आठदाहा दिवस मुकाम करून राहिलो.

पुणाहून स्वार जाल्यापासून राा बापूजी महादेव याजकडे सात जोड्या कासिदाच्या .
 राा केल्या अद्याप येकहि पत्राचे उत्तर नाही. काये मनसवा जाला आहे
 हे न कले. येथे कितीक दिवस मुकाम करावा ! पुढें छत्रपुराकडे जावे तरी तिकडे
 धामधुमेचा प्रसंग जाला आहे. पुढे पर्जन्य समीप आला. दाहा हजार यात्रा
 समागमे मिळाली आहे. दिलीचे पत्र दस्तक न ये आणि गेले कासीद ते माघारे
 येत नाही. वकिलाचाहि जाव येत नाही. पुढे काये करावे ते आज्ञा करावी.
 त्याप्रमाणे वर्तणूक करू. सिरांजिस दस्तक व राऊत आणविले त्यांचा खोलंबा
 होईल, याजकरितां श्रीमंतानी उज्यनीवरून जाऊ दिल्ले नाही. हाली येथे येऊन
 वसलो. आपणास कलावे याजकरितां लिहिले आहे. मातुश्रीस पायाच्या वेथेने
 फार बरे वाट(त) नाही; येक वेळ श्रीदर्शन होये ते करावे ! बहुत काय त्या
 कृपा लोभ असो दीजे हे विनंति.

¶*Visaji Dadaji writes to the Peshwa that the party of Kashibai
 proceeding on pilgrimage has now swollen to ten thousand pilgrims. He
 bitterly complains of the difficulty of securing passports from Delhi.*

No. 38]

[29-4-1746

श्री .

श्रीमत राजश्री रामचंद्रबाबा

स्वामी गोसावियासी

पोष्य विसाजी दादाजी नमस्कार विनंती येथील कुशल ताा वैशाख वद्य
 पंचमी जाणून स्वकीय लेखन करावयासी आज्ञा केली पाहिजे विशेष. राजश्री
 नारोपंतास फौजेसहित पाठविले आहेत हे कालपीच्या घाटाखेरीज दुसऱ्या घाटे
 उत्तम वाट काढून येमुना उतरून देतील म्हणून आज्ञा केली, त्याप्रमाणेच
 कालपीचा घाट सोडून भदेखच्या घाटास आलो. घाट उत्तम सापडला. पाई-
 उत्तारा सर्व यात्रा उतरली. या उपरी पुढे प्रयागास जातो. वरकड राा नारो-
 पंत आले याणी मातुश्री ताईची मर्जी उत्तम प्रकारे राखोन पाचसात दिवस
 उत्तम प्रकारे सेवा केली. हली मातुश्री ताईनी निरोप मारनिलेस देऊन तुम्हाकडे
 रवाना केले आहेत. कलले पाहिजे. बहुत काये लिहिणे कृपा लोभ असो दीजे
 हे विनंति.

¶*Visaji Dadaji writes to Ramachandra Baba communicating the safe
 arrival of the pilgrim party at the Jumna whence he says they will proceed
 to Allahabad.*

श्री

शेवेसी विज्ञापना जैतपुरास आलो तो आगोधर रा जयापा यानी मोर्चे लाविले होते. किलियातून येक दोन वेळा चांगले माणूस बाहेर निघोन सलाबत वरीच घातली. कहीकबाड बाहेर जाऊ पावत नवते. धान्याची महर्गाहि बहुत जाली. बुधेले फौजसुधा जमा होऊन भोवताले ठाणीठुणी मातबर तेथे जमाव करून लस्करावर अवाई करून फौज उठवावी हा इत्यर्थ होता, तों त्या समई आम्ही येऊन पोहचलों. सर्व वृत मनास आणून भोवताले दोन च्यार जागे मातबर मातबर होते त्याजवर पथके खाना करून मोडून ताराज केले. धान्याची समृध्य करून कहीकबाड मोकळे करून मोरचे कायेम केले. सुरंग लाऊन शह जबर पोहचाऊन रा जयाजी सिंदे याचे फौजेने व त्यानीहि जातीने मेहनत उतमच केली. स्वामीचा प्रताप थोर यामुळे कार्ये सिध जाली. किला फते जाला. तेथे ठाणे ठेऊन कूच करून बुंधेले खासा होते तेथे येऊन गांठिले. जेर करून सिकस्त केले. अंनवीण मुजले तेव्हा तहास येऊन मातबर पांच पाठऊन तह केला. पंधरा लक्ष बाकी, येकवीस लक्ष साल हाळ येकूण छेतीस लक्ष सो करार जाले. चौथाईचा मुळक सध्या तोटू न यावा, बोला सुकदेव व कृष्णसिंग व रायाराव जगतराज याजकडील व सभासिंगाकडील हौसराज बक्षी आणकीहि येक दोन आसामी पाठऊन दिधल्या. दोघा राजियाचे लंकमात्र बोलेस येणे राहिले. त्यासी आणावयासी स्वार त्याचे आमचे खाना केले होते, ते दोन्ही मुले आलियाउपरी कूच करावें यैसा करार होता. त्यासी त्याची पोटाविण विपत्यें बहुत जाली. खाद्यास मीठ मिलेनासे जाले. त्यानी सांगून पाठविले, परंतु आम्हापामून प्राप्त न जाले. आणखीं की निरोप आला की जे मातबर माणूस हांते ते पाठऊन दिले. मुलेहि दोचौ रोजानी येतात. आम्हीच येऊन तुम्हा सेजारी राहतो, मग काये चिंता आहे ! तुमच्या करारा प्रा कार्ये विल्हेस लाऊन मग तुम्ही कूच करणे. आम्हीहि आज्ञा घेऊन जाऊन, परंतु आनाची मोकलीक करणे, बहुत विपत्ये जालीं आहे. आम्हावर द्रिष्टी देणे. यैसी बहुत प्रकारे आजीजी केली, परंतु राजश्री बावाचा कारभार येक बोदी, मूल तर अज्ञान न अयेकत. त्यांची माणसें पोटानिमित्यें लस्करात येत त्याची विपत्ये हांये. जागा जागा लुटीत. आम्ही आग्रह करून करावें तरी कार्ये मोठे, निमित्यास भ्यावें. करार जालियाउपरी त्याची विपत्ये हांऊ लागली. मामला निर्गमास पंधरा रोज पाहिजेत. त्यासी परिछिन सांगून पाठविले की कुली गुंता उरकलियाव मग अनाची मोकलीक करून. दुसरे यैसेहि कांणी भये दाखविले

मी वोडसीयाच्या राज्याप्रमाणे करणार. बरकंदाज मिऊन तमाम पळो लागली तेव्हा त्याजलाहि विस्वास पुरेनासा जाला, तेव्हा पळोन गेले. पाठी लागून उंटे जोडी हती काही छट जाली. पळोन आज्यागडी कालिजरावर गेले. मग सहजच राहणे जाले. छावणी करावीसी जाली. मग जागा जागा फौजा पथके एवना करून मुळकास कौल देऊन लावणी करून तहसील चाली लावावीसे केले आहे, परंतु पैका मातबर येणे. छेतीस हे व हाली साल येसे मिळून कमजादा साठी येणे, अमल वसणे. बुधेले तों कालिजरापासी प्रस्तुत आहेत. प्रस्तुत हतवारी जाले. पुढे कैसे करतील ते पाहवे. फिरून पूर्ववत प्रा विल्हेस लावावे या लागी आहेत, परंतु आमची वासना जाजती करावे. होता होऊन येईल ते करून. शेवसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Malharrao Holkar reports to the Peshwa the capture of Jaitpur and the attitude of Jayappa and Ramchandra Baba.*

No. 40]

[3-3-1757

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंति सेवक तुबाजी अनंत साा नाा विनंति सेवेसी प्रार्थना ऐसीजे ताा छ १२ जाखर मुा कुरा जाहानाबाद आंतरवेदी स्वामीचे कृपादृष्टीकरून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष. वागलकोटचा मुकाम * * * स्वामीची पत्रे आली वर्तमान त्यागायेत * * * * त नाही. कालपीच्या तलावरून शेवसी * * पत्रे पाठविली ती पावली असतील. तेथून कूच तिसरे दिवसी श्री ब्रम्हावर्तसि गंगातीरास गेलो. स्वामीचे कृपाकटाक्षे येथा * * * * तीर्थविध श्रीगंगास्नान चवदा दिव * जाहाले. तीर्थरूप मातुश्री बाई व सर्वत्रानी संपादिला. इतकी दिवस राहावयास कारण आयुध्येचा सुभियाचा व बलवंतसिंग कासीचा राजा याने चार्णाचा किला घेतला म्हणून चालोन दहापंधरा हजारानिसी कासीस आला. बलवंतसिंग पळोन डोंगरी गेला. मातबर लोक कासी टाकून गेले यामुळे तिकडे धुंद जाहाली. आम्ही पुढे जाऊन कोठे राहवे? हें जागा आपली चौकडे जाणून राहाणे जाहाले. मग नवाबास व प्रयागच्या सुभियास स्वामीची पत्रे होती ती पाठविली. सर्वेच मागती मातुश्री बाईच्या नावे कागद व राजश्री गोपालराऊ गणेश याकडील नारोपंत म्हणून गृहस्थ होता त्यास नवाबाकडे पाठविला. त्याणे मुलाजमत केली. पत्रे गुजरान-

लियावरी प्रतिउतर व दखणिराये प्रयागच्या सुभियाचा दिवाण पाठविला त्याची पत्रें व वकिलाची पत्रे येताच, दुसरे दिवसी चिचेडीस आलो. तेथून * * करून छा मरी येथे आलो. उदईक मजल दरमजल प्रयागास जाऊ. बा रा गोविंद बलाल रा गोपालराव गणेश फौजेनिसी आहत. त्यास प्रयागपोवेतो घेऊन जाऊ. त्या विचारासारखे प्रयागाहून त्यास * * समागमेच फौजेनिसी गंगापार होऊ * * * हरि विठल यासी कालपीहून ब्रम्हावर्तापावेतो आणिले होते त्यांचे लग्न होणें याकरितां ते निरोप घेऊन कालपीस गेले. पुढे जाण्याचे स्वामीचे पुन्य समर्थ आहे. कोणे गोष्टीची चिंता आहे थैसे नाही. अमचा वकील व दखणीराय आपले सरदेस प्रयागा आलेकडे आहे. कोसावर भेटीस येणार. स्वामीच्या पत्राची उतरे ते घेऊन येणार आहेत. भेटी होतील. सेवेंसी विदित होये हे विज्ञाति.

¶*Tubaji Anant writes to the Peshwa the programme of Sagunabai's pilgrimage describing incidentally a scuffle between Balvantsing of Benares and the Subhedar of Oudh—which he says was the reason why the party of pilgrims was detained at Brahmawart.*

No. 41]

[About July 1746

श्री

पुा श्रीमत राजश्री

नाना स्वामीचे शेवेसी

विज्ञापना सविस्तर वर्तमान तीर्थरूप मातुश्री ताईच्या पत्री लिहिले आहे त्यावरून विदित होईल. वरकड मातुश्री ताईच्या पायाची वेथा पहिली होती त्याप्रमाणेच आहे. दो रोजानी चहू रोजानी ज्वरहि थोडा बहुत येत असतो. मी त्यांचे आज्ञेप्रमाणें वर्तणूक करितां. वेदमूर्ति राजश्री दीक्षित नित्य येत असतात. दानधर्म करणें तो त्यांचे विचारे करितो, विदित जाले पाहिजे. स्वामीची आज्ञा वरच्यावरी येत्ये की ताईचे मर्जीप्रमाणे वर्तत जाणे. तरी मातुश्री ताईचे आज्ञेविरिक्त दुसरी जोड कोणती आहे? मर्जीप्रमाणें वर्ततो. वरकड रा कृष्णाजी नाईक जोसी याची स्त्री सौभाग्यवती मातुश्री काकू याणी मजपासी निरोप सांगितला की श्रीमंतास माझा निरोप लिहोन पाठविणे की नाइकास आठ हाजाराचे व्याजाचे देऊ केले आहेत त्यापैकी मजला खर्चास खासगत पाचशे रुपये येथे पाठवावे. वरकड राहिले ते नाइकास द्यावे. मग पुढें मी त्याजबल सांगेन. येणेप्रमाणें दोन च्यार वेळा त्याणी सांगितले. त्यावरून विनंती लिहिली आहे. शेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*This letter possibly from Visaji Dadaji gives details to the Peshwa about Kashibai's pilgrimage.*

श्री

श्रीमंत राजश्री रामचंद्र

बाबास्वामी गोसावी यासी

पो विसाजी दादाजी कृतानेक नमस्कार विनंति. येथील कुशल ता श्रावण शुध सप्तमी इंदुवार मुा श्री विश्वनाथनगरी जाणून स्वकीय कुशल वर्तमान लेखन करित असावे विशेष. आपण पत्र पाठविले ते पावोन परम समाधान जाहालें. आपल्या लिहिल्याप्रमाणेंच वेदमूर्ति राजश्री नाना दीक्षितांचे आज्ञेवरून वर्तणूक करितो. यैश्यास मातुश्री ताई येथे येताच त्यांस जागा राजमंदिरी राहावयास बलवंतसिंगाने करून दिलहा. वरकड घोडी उंटस सिलेदारास वोस (ढ) काठांत जागा दिलहा त्याप्रा राहिलो. त्यास आठ रोजामध्ये सरकारची घोडी पांच चोराकडून बलवंतसिंगानी नेविली. येविसी बलवंतसिंगास झट लाविले जे घोडी तलास करून सत्वर पाठऊन देणें. त्यावरून दोन घोडी मात्र दिलही. आणखी घोडी येणे त्याचा तलास करून पाठऊन देणे म्हणून सांगोन पाठविले यावरून घोडी चोरल्याचा लौकिक होऊन नांव बहु होते यैसे बलवंतसिंगाने समजोन केल्या कर्माचे संपादणूक करून चाकरीची दानतदारी दाखवायाबदल मातुश्री ताईची नालीस मनसूरआलीखानास लेहून पाठविली जे, याचे समागमे फौज आहे त्या लोकाकडून शहरात लोकासी कजिया करितात. अमलाची वाट राहिली याविसी काये आज्ञा ? त्यावरून नवाबाने लेहून पाठविले जे गयेस जावयास बिदा करणें. हे वर्तमान राा बापूजी महादेवास कलले. त्यास नवाबाकडे जाऊन आपण व कितेक मातबराकडून सांगोन पाहिले. त्याचे न आइकिले. तेव्हा फत्तशाहाकडून नवाबास सांगितले. उपरांतिक श्रावणमास राहून गयेस जावयाची बिदा करणे म्हणून बलवंतसिंगास परवाना दिलहा तो व कासिदासमागमे तपसीलवार वर्तमान लेहून पाठऊन दिलहे त्यावरून कितेक मजकूर राा बापूजीपंतास लेहून पाठविला आहे. तोच मजकूर राजश्री सुभेदारास व राजश्री जयाजी सिंदे यांस मातुश्रीनी तपसीलवार लेहून पाठविला आहे, तो मजकूर ध्यानास आणून काये तो विचार लेहून पाठवावा. येथे तो पाहातां अर्थेकडून कोणास काडीमात्र उपद्रव आमच्या लोकाकडून जाहाला नाही. मोठी गोष्टी नेलीली घोडी माघारी मागितली म्हणून लबाडी बलवंतसिंगाने केली. त्याचे वर्तमान चित्तात आणून बंदोबस्त करून येथे राहाणे कार्तिक पौर्णिमापावेतो होये ते करणें. जे वर्तमान होईल ते आपणास ल्याहावे, मग त्याचा विचार कर्तव्य तो आपण करितील. श्रावण जालियावरी हा जा म्हणेल तेव्हा पुढे जावे तरी पर्जन्य बहुत. मार्ग चालत नाही. उंट न चालत.

पुढे जाणे कैसे होईल हेच संकट आहे. दिलीसहि राा बापूजीपंतास लेहून पाठविले आहे. याचे उत्तर पाठवावे त्याप्रमाणें वर्तण करू. बहुत काये लीा कृपा असो दीजे हे विनंति.

राा रघोजी भोसले कोठे आहेत ते लिहणे म्हणून लीा त्यास रघोजी भोसले नागपुरास बराडात गेले. हे विनंति.

¶*Visaji Dadaji describes to Ramchandra Boba how the party with Kashibai was received by Balvantsing of Benares, how he carried away their horses and how he misrepresented the matter to the Nawab. The writer asks the addressee to communicate all this to Jayaji Sindia and to request him to intercede for the party with the Wazir.*

No. 43]

[11-11-1746

श्री

चिरंजीव राजमान्य राजश्री नाना प्रति राधाबाई आसीर्वाद उपरी. येथील कुशल ताा मार्गसीर्ष शुध १० मंगळवारपावेतो जाणून स्वकीय लेखन करीत जावे विशेष. पत्र पाठविले ते आज प्रातःकाली पावोन लेखनार्थ अवगत जाहाला. त्याजवरून चिरंजीव सौभाग्यवती भिऊबाईकडे बारामतीस पत्र पाठविले आहे की सातारियास न जावे म्हणोन. वरकड पूर्णिमा जाहालियानंतर चिरंजीव उभयतांस सौभाग्यवती गोपिकेस सातारियास पाठवितो. यानंतर उभयता नाईक उपोशणे करितात, अत्याग्रहास प्रवर्तले आहेत, याविसी पूर्वीच पत्र पाठविले आहे. चारंवार ल्याहोवेस काये आहे ? जे गोष्टीने जीव वाचेत तो अर्थ केला पाहिजे. बहुत काये लिहिणे हे आसीर्वाद.

¶*Radhabai asks Nanasaheb to intercede for and save the life of Abaji and Babuji Naik who have started fasting. She has asked Bhiubai not to proceed to Satara.*

No. 44]

[27-11-1746

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत

प्रधान स्वामीचे शंवेसी

विनंति सेवक गोविंद कृष्ण कृतानेक साा नाा विज्ञापना. येथील क्षेम ताा कार्तिक वद्य नवमी जाणून लोकसह वर्तमान सेवकाचे वर्तमान यथास्तित असे विशेष. श्रीहून मातुश्री ताईसमागमे सेवा करीत मजल दरमजल गुयेस गेलो. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

¶*Govind Krishna who accompanied Kashibai in her pilgrimage reports to the Peshwa their arrival at Gaya.*

No. 45]

[Recd. 27-12-1745]

पा छ १४ जिल्हेज

श्री

पुर्वणी श्रीमंत राजश्री पंत

प्रधान स्वामीचे सेवेसी

कृतानेक विज्ञापना. नवाब नासरजंगाहीं नेवासे वैजापूरचे मजकुरात स्वामीचे सेवेसी पत्र लिा आहे. ते थैली येक व राजश्री धोंडो माहादेव यांची हवेली शहरांत आहे. ते नवाब आसफज्याह येही जलगाव जाबुतकर जमिदारांचे चुकलीवरून जप्त करविली. त्या मजकुरांत स्वामीने नासरजंगास लिा होते. सेवकानेहि जाबसाल करावयाचा केला. त्यावर बोलिले, की आम्ही लस्करास जातां तेथे गेलियावर या गोष्टीचा फैसला करून देतो. त्या मजकुरांत स्वामीचे पत्राचें उत्तर सेवेसी लिहिले आहे ते थैली येक येकूण दोन थैलिया अजूरदाराबराबर सेवेसी पाठविलिया आहेत प्रविष्ट होतील. सोमवंशी यांजकडील कर्जाचे मजकुराबाबत व सेवकाने नवाबास मजकूर विदित केले त्याजबा नासरजंगांचीं स्वतें सेवकाजवळ येऊन पावली म्हणजे मागाहून सेवेसी खानगी करितो. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना. शहरां माहागाई बहुत जाली. सजगुरे रुपयाचे तेरा सेर व त्याचप्रो जोंधले हरभरे आहेत. गहू आठ संर, तांदूल सात सेर याप्रा आहे. सेवेसी श्रुत जाले पाहिजे हे विज्ञापना. नवाब नासरजंगाबराबर स्वार येक हजार आहेत. बराबर येक तोफ शंभर बैलाची आहे व कांहीं बाणाचे उंट आहेत. खोजमकुलीखान व सेखअली जुनेदी समागमे आहेत. बकरीद जालियावर रहिमुलाखान याजखानाचे बेटे शहरीहून लस्करास जाणार आहेत. हे विज्ञापना.

¶Raghunath Ganesh writes to the Peshwa news from Nasarjang. He also writes on the subject of the debt being recovered from Somawanshi.

No. 46]

[15-1-1747]

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंति सेवक शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार विज्ञापना तागायत छ १४. मोहरमपावेतो स्वामीचे कृपावलोकनें करून येथील सेवकाचें व प्रांत मजकूरचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. पेशजीं विनंतिपत्र फिरंगी फरासीस गोव्यास

१ पत्र रघुनाथ गणेशाचें.

तयार होऊन निवाला आहे म्हणून अजम जनराल मुंबईकर यांनी पत्र पाठविलें होतें व भिकम भट मुंबईकर याची सिबाड गोव्याहून आली तिचें तांडेलाने सांगितलें त्यावरून सेवेसीं लिहिलें होतें, त्यास सांप्रत आधिकोत्तर टोपीकराचें वर्तमान नाहीं. राजश्री रामचंद्र हरि येथें दीड हजार राउतानसीं आहेत. आणखीं फौज स्वामी पाठवितील तर न पाठवावी व साष्टीस राजश्री लक्ष्युमण बलाल पांचसें राउतानसीं आहेतच. दुसरे फौजेचें अगत्य प्रस्तुत नाहीं. याजकरितां दुसरी फौज न पाठवावी सेवेसीं विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshao writing from Bassein asks the Peshwa not to send more forces, as the Portuguese were not reported to be aggressive.*

No. 47]

[About 1-1-1747

श्री

पुग गजश्री रामचंद्र

बाबा स्वामी गोसावियासी

विनंति उपरी. नवाब अमीरखान मारल्याची खबर येथे आल्यामुळे थोडीबहुत येथे जमींदाराची वगैरे गडबड जाली आहे. जोपर्यंत दिलीहून दुसरा सुभा अगर पहिल्याकडील करार होये तोवर काही गडबड व्हायासी राहाणार नाही. आनि शिवरात्रपर्यंत आमचा मुकाम येथे आहे. यात्रा बहुत समागमे आहे याजकरिता येमुनापार विसापंचविसा कोसावरी दोन हजार फौज ठेवावी म्हणजे इकडे काही गडबड जाली तरी येमुना येथेच उतरोन पार येऊ. यात आपल्या विचारास येईल तैसे करावे. सूचनार्थ लिहिले आसे. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंति⁺.

¶*Ramchandra Baba is informed of the confusion created by the murder of Amirkhan and the general disorder in the Province and is requested to post a guard of two thousand near the Jumna so that the pilgrims can cross without molestation.*

No. 48]

[28-1-1746

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत

प्रधान स्वामीचे संवसी.

विनंती सेवक रघुनाथ गणेश चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग नमस्कार कृता. नेक विज्ञापना. स्वामीचे कृपाअवलोकनेकरून सेवकाचें वर्तमान ता. छ १६

+ अमीरखानाचा खून २५-१२ १७४६ रोजी झाला, सवध पत्र अदमासे जानेवारी १७४७ मधील धरलें आहे.

माहे मोहरमपावेतों येथास्थित असे. नवाब आसफज्याह संद जालियावरहि च्यार रोज त्याच मुकामी होते. राजश्री बाबूजी नायकाकडील बालमुकुंद वकील येथे आहेत. त्यांचे बंधु नायकाजबलोण छ १४ मोहरमी लस्करास आले. त्यांनीं वर्तमान आणिले की नाईक इंदापुरास आले. तेथून पंढरपुरास येतील. अत्रि-लंबे नवाबांचे दर्शनास येणार. हे वर्तमान नवाबास कलली (यावर) नवाब येहीं कलबुरगेयाचे रुखे छ १५ मोहरमीं कूच करून च्यार कोश आले. आजहि कूच आहे. पुढें चारापाणी पाहोन आठ दाहा मुकाम करणार आहेत. छ १२ मोहरमी निजामअलीखान बाहादर असदजंग कूच करून रघूजी भोसले यांचे तंबीस रवाना जाले. त्याची स्वारी माहोरपर्यंत होईल. नवाबाही येथे समीपच काहीक दिवस मुकाम करून राहतील. बाबूजी नाईक यांचे मनोधारण करावें हे गोष्ट नवाब असफज्याहास अवश्यक आहे असें दिसतें. कारण हेच की थाप-डवाईक विचार, दिले तितकेच वेर्तील. नवाब नासरजंगास शरिरी सावकाश नाही. जुलाब घेतला आहे तेहि श्रमीच आहेत. नवाबाने मीर मा हुसैनखान दिवाण तगीर करून पूर्णचंदास दिवाणगिरी जाली. पराडे यांचा किलेदार तगीर केला व येक रिसालदार दोन हजार स्वारानसी पाठविला त्याणे अंबाडचे किल्लेयात राहावें म्हणौन आज्ञा केली आहे. राजश्री सुलतानजी निबालकरास न(वा)बाने पैगाम केला कीं, आम्ही बीड, पाथरी तुम्हास दिली आहे यैशास प्रस्तुत वर्तमान आहे सदरहू दोनी परगणे हुजरून शाहजादेयास जागीर जाली आहे. असो येथें आमचा उपाय काय? आम्ही तुम्हांस दुसरी जागीर देऊ. नवाब नासरजंगाही त्यांचे समाधान केले कीं तुम्ही येक परगणा शाहजादेयास देणे व येक परगणा शाहजादेयाजबलोण तुम्हास इजारा देऊन म्हणौन. यैशास या मजकुरावरून राव मारनिले श्रमी आहेत. बोलिले कीं सदरहू जागीर तगीर जालियावर आम्ही नौकरीचा इस्तिफा देऊन. आम्हास गनिमाईकडे जाणे नाही. म्हणौन बोलिले. यैसा मजकूर जाला आहे. पुढे काय होईल ते पाहावे. हे वर्तमान पणीखान पठाणाचे वकील राजश्री गणेशपंत आहेत ते नवाबाचे दिवाण-खानेयांत जात असतात त्यांनीं सांगितलें. तें सेवसी विदित व्हावयाकरिता विनंती लाा आहे. सत्य मिथ्य कलत नाही. वरकड वर्तमान दरबारचें राजश्री बगाजीपंती सविस्तर सेवसी विनंती लाा आहे त्याजवरून विदित होईल. सेव-कास खर्चाविषई लस्करांत आबाल बहुत आहे तो मजकूर लिहितां येत नाही. स्वामीनें कृपालु होऊन खर्चाचे बेगमीची आज्ञा केली पाहिजे व चांपदाराचेहि रोजमरे याची आज्ञा करावयास स्वामी समर्थ आहेत. नासरजंगाचे विचारें सेव-कास हुजूर रवाना करावें असें आहे. नवाब आसफज्याहची मुलाजमतहि

करवणार आहत. य. जागां सेवकानें असावे असे नाही. राजश्री वगाजीपंत आहेतच. परंतु नासरजंगचे आज्ञेप्रमाणे यावे लागले. पुढें स्वामी आज्ञा करितील तर यांची आज्ञा वेऊन सेवसी. येविषई आज्ञा ते प्रमाण. खर्चार्ची सरजामाची आज्ञा करावयास स्वामी धणी आहेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Raghunath Ganesh, the Peshwa's Vakil at the court of Nasirjang, writes news about the movements of Nizamulmulk, Nizam Ali and Babuji Naik Joshi.*

No. 49]

[About the end of January 1747

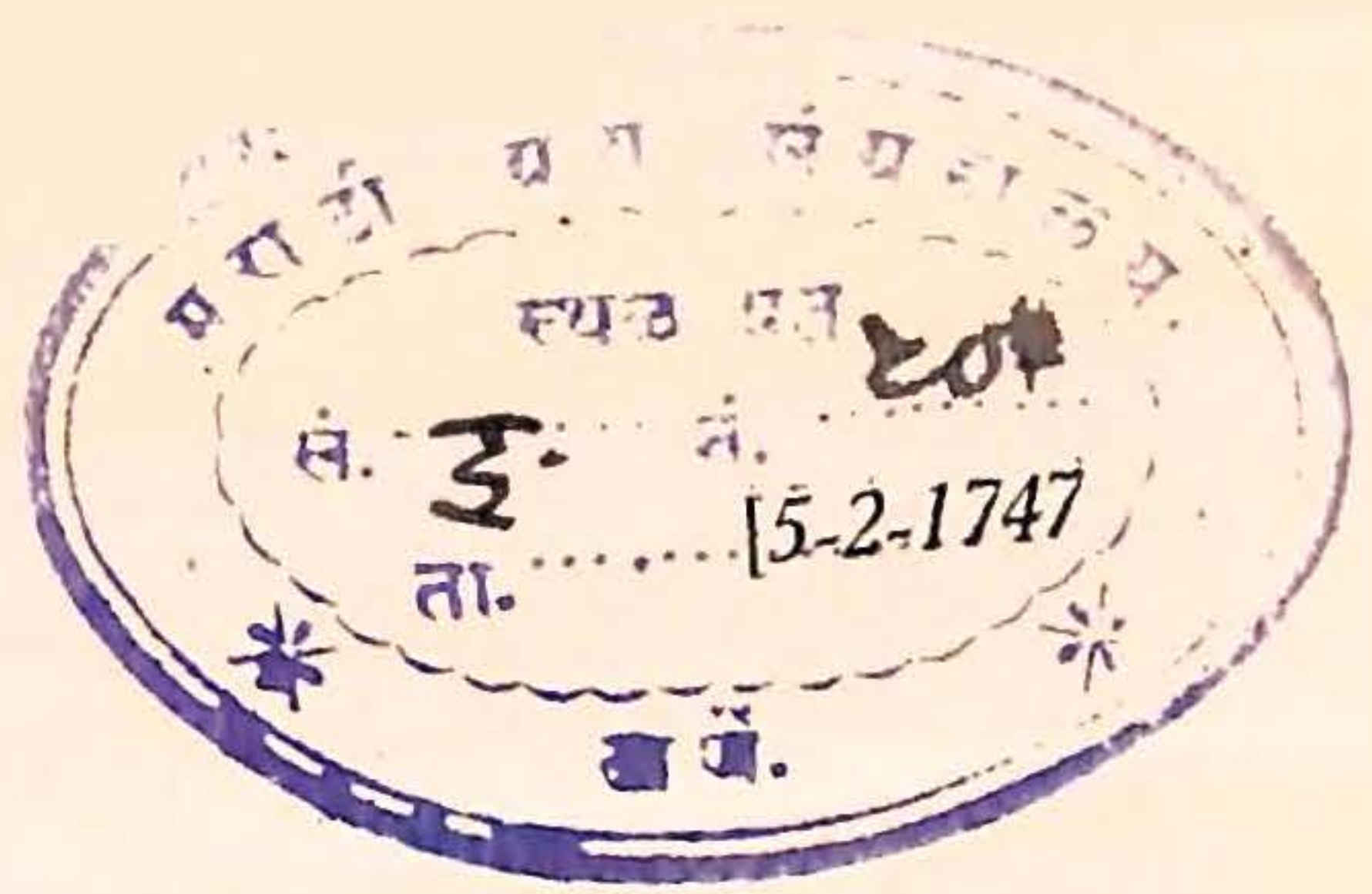
श्री

पुा गजश्री रामचंद्र बाबा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति उपरी श्रीहून गयेस जाऊन यात्रा तीस चालीस हजार तेथें जमा जाली. सर्वांचे गया वर्जन होऊन मजल दरमजल प्रयागास येतो. त्यास प्रस्तुत मातुश्री तार्ईनी विचार केला आहे की येक वर्षपर्यंत आपण श्रीमध्यं राहावे. तुम्हास कोणास राहाणे असेल तरी राहाणें, नाही तर जाणे येस म्हणतात. श्रीमंताची आज्ञा तो तिरस्थली यात्रा करून यावे. सांला महिन्याची बेगर्मा करून दिली. दुसरी गोष्ट श्रीचा अधिकारी आहे त्याची वर्तणूक तुम्हास ठाउकीच आहे. श्रावणमासी लोकानी लवाडी करून लिहिले त्यावरून घालवीत होता. येस असोन श्रीमंतार्चाहि आज्ञा नाही. मातुश्रीस बहुत प्रकोरे आम्ही सांगतां परंतु चित्तात काही येत नाही. खावंडासी बळ किती चालेल हे आपणास कळतच आहे. इलाज करून प्रयागपावेतो आली तरी वेऊन येतो. पुढे तेथून देशास येतीलसे दिस(त) नाही. जर करिता आतिशये करून जाऊ लागली तरी याचा विचार काये करावा? आम्ही तो येकटे समागमे, ती जातील तेथे जाऊ. त्याणे इजत कैसी राहात्ये? हा विचार श्रीमंतास लेहून तेथून जाव आणावा तरी दूरपंथ तुम्ही त्याचे जागा आहा. याचा विचार ठीक करून लेहून पाठवावे. आम्ही व राा कृष्णराव देखील सांगतो. परंतु ती गोष्ट ध्यानास येत नाही. श्रीमध्यं राहाणे तरी मनसुर अलीखानाचे सल्लुखाखेराज राहाणे कैसे होईल? तुम्हास सविस्तर कलोन ज्याप्रा त्याहाल त्याप्रमाणे वर्तणूक करू. उत्तर मुजरद जोडी-समागमे पाठवावे. बहुत काय लिा क्हा लाा असो दीजे हे विनंति. याचे उत्तर प्रयागी अगत्य पाठवावे. हे विनंति.

¶*Ramchandra Baba is informed of the unwillingness of Kashibai to return home from Prayag, the holy place of the Hindus, and is asked how to persuade her.*

श्री

श्रीमंत राजश्री रामचंद्र
बाबा स्वामी गोसावी यांसी

पो विसाजी दादाजी नमस्कार विनंति. येथील कुशल फालगुन शुभ ७ मा.
श्रीवेणींत जाणून स्वकीय लिहीत गेले पाहिजे विशेष. पूर्वी आपण पत्रे आम्हास
व मातुश्री ताईस पाठविली ती प्रविष्ट जाली. सर्व वाचून दाखविली, परंतु काही
विवेक करून कूच करावयाचे न करित. नाना प्रकारे उपाये होते ते केले.
तुमची पत्रे व दिलीहून राजश्री बापूजी माहादेव याची पत्रे आली ती व श्रीमंताची
वरच्यावरी येतात की सत्वर येणे तीहि दाखविली. त्यावरूनहि काही विचार
न होये. तेव्हा राा कृष्णराव याणी अतिशये केला की तुम्ही जर येमुना उतरत
नाहीं तरी आपण वेणीत जीव देतो येसे म्हणून डेज्यातून निघोन गंगातीरी गेले.
समागमे स्त्रीस घेऊन गेले. तेव्हां आम्ही बहुताप्रकारे सांगोन याच्या डेज्याजवळ
मातुश्रीस नेऊन त्यास राहाऊन निदानी इतकाच विचार केला की तुम्ही येमुना
उतरून कालपीच्या वाटास चला. तेथे राजश्री महारराव व राा जयापा व
राा बाबा आहेत ते सांगतील तैसा विचार करावा. इतके ठराऊन येथून कूच
करावेसे जाले आहे. उद्या कूच करून पुढे येणार, परंतु विश्वास येत नाही.
घडीघडी विचार नवेच होतात. ये सोबतीने यावयाचे आम्ही कबूल करित नवतो
त्यास बहुताप्रकारे श्रीमंतानी सांगोन समागमे लावून दिले. आजीपावेतो
तिरस्थली यात्रा उत्तम प्रकारे सर्वांची जाली, याउपरी हे विघ्न निर्माण जाले.
आम्ही गरीब माणूस हे तो संकट येऊन पडिले. जर तुम्हापावेतो पावेसे केले
आहे हे घडोन आले म्हणजे पुढे आपण विचार कर्णे तो करतील. आपणाहि
कालपीच्या जवळपास असतील तो येथून केल्या कराराप्रो निभाव जाला तर
आठा दिवसी कालपीस येतो. आपणास वर्तमान कलावे याजकरितां लाा आहे.
जिवावरी उदार होतात. कोणाचा इलाज चालत नाही. याचा इलाज काये
करणे तो करावा. बहुत काये लिहिणे लोभ असो दीजे. भेटानंतर साकल्य
विदित करू. हे विनंति.

¶Visaji Dadaji informs Ramchandra Baba that Kashibai was very
reluctant to leave Allahabad, and that it was with great efforts that she was
prevailed upon to move to Kalpee where her future programme would
be fixed.

पुरवणी

पाठवांचे थैसा करार जाहाला नाही. करार जाहलियावरी जामुदाची जोडी रवाना करितो. नवाबाचे चितात आहं की नाइकाबराबर फौज देऊन सवणुराकडे पाठवावे. सवणूरचा मोगल नवाबास भेटत नाही. नवाबासहि कष्ट जाहाले आहेत की नाइकास कोन्हीकडे पाठवावे. नाइकाचा करार कोन्हीकडे पाठवावयाचा जाहाला म्हणजे साहेबाकडे जामुदाची जोडी व सविस्तर वर्तमान लेहून पाठवितो. नाइक नवाबाची आज्ञा घेऊन येक दोन मजलीवर गेले म्हणजे आम्ही स्वार होऊन साहेबाचे सेवेसी येतो. नाइकाचे दरबारचे वर्तमान सर्व मण्णास आणून येतो. याजबराबर फौज तीस हजा(र) आहं. नाइक नित्य मुजन्यास जातात. नवाब म्हणतो की तुम्हास कोठे पाठवावे? नाइक म्हणतात आम्ही माघारे जात नाही. हे वर्तमान कारकून मंडळीचे मुखे ऐकिले. बहुत काय लिा हे विज्ञाति.

¶A fragmentary letter giving news of Babuji Naik's overtures to Nizam-ul-mulk.

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत

प्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक रघुनाथ गणेश चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग नमस्कार. कृतानेक विज्ञापना. स्वामीचे कृपादृष्टीनें सेवकाचें वर्तमान ता ७ ९ माहे जमादिलावलपावेतो मो लम्कर नवाब नासरजंग येथ्यास्थित असे. येथील वर्तमान सविस्तर आढळल्याप्रो ७ २७ रविलाखर तागाईत विनंतीपत्रीं लेहून हुजूरचे जामुदाबराबर सेवेसी रवानगी केली आहे तर ती विनंतीपत्रे सेवेसी प्रविष्ट जालीयावर वर्तमान विदित होईल. ७ २८ राखरी नवाब दिढा कोशाचें कूच करून वेदवती अघहरी नदीचे तिरेच मौजे सिलूनकोटा प्रां चित्रदुर्गचे मुकामास आले. ७ २९ रोजी मुकामच करून राहिले. ७ ३० रोजी येका कोशाचें कूच करून नर्दातिरेच मौजे बोकनहलीचे मुकामास आले. ते मुकामी ७ १ जावळ ता ७ २ दोन रोजी मुकाम करून राहिले. ७ १ तेरिखेस अक्षतृतीयंचे दिवसीं दिनास्तापासोन दीड प्रहर रात्रपर्यंत पर्जन्यवृष्टि अतिशय जाली. पर्जन्यवृष्टीने लम्करची दुर्दशा बहुत जाली. तेच दिवसीं नवाबाकडून बातमीचे हरकारे नाइकाकडे गेले होते ते आले. नाइक रायंदुर्गाहून पुढे दक्षिणेंस गळगळे म्हणोन येक गाव आहे तेथें होतें. तेथोन हरकारे निघाले तेव्हा नाइकानीहि कूच केलें. नवाबाचें पछाडीस आसरेयाने येत आहेत. नवाबाचें लस्करास व नाइकास

अंतरायें पंधराविसा कोशांचा आहे. छ २ रोजी नवाबानी नाइकाचे वकिलास बोलाऊन नेऊन खलबत प्रहर दिवस चढलेयावर केले. मागती रुकसत करून तृतीयप्रहरीं बोलाविले. वकील मार तृतीय प्रहरानंतरे गेला, तो चहू वटिका रात्रीस आला. उतानार्थ मनास आणिता नाइकास नवाबाने येनायतनामा अर्जी नसता लेहविला आहे तेव्हा दिसते की नाइकास आपले हमराहास बोलावणार. आपण व नाईक मिलोन श्रीरंगपटणकरास शह द्यावा. प्रस्तुत श्रीरंगपटणकर देवनहलीचे मोर्चेयास आहेत. बारा चौदा हजार घोडा व तीस च्यालीस हजार प्यादा आज पांच सा महिने या मसलहतीस आहेत. सिरेकर दिलावरखानहि त्यास सातशें राऊतानसी सामील जाला आहे. यैशास श्रीरंगपटणकर वाटेवर येत नाही याजकरितां नाइकास समागमे घेऊन जाऊन देवनहालीचा मोर्चा उठवावा, या दबावानें श्रीरंगपटणकर वाटेवर येऊन मामलीयेत चुकवितील म्हणोन तर्क दिसतो. नवाबाचे लस्करांत नाइकाकडील स्वार दाहा पंधरा कोठे काजकामास गेले होते ते येऊन जमा जाले आहेत. त्यास नवाबाचे लस्कराहून नाइकांचे फौजेस सामील होणे मुस्कील पडली आहे. आज पंधरा बीस रोज लस्करातच आहेत. आघाडीस मुधोजी नाइकाचे गोटांत राहतात. नित्य उठोन पछाडीस वकिलाजबल येऊन नाइकाजबल प्रविष्ट व्हावयाचे विचाराकरितां बजीद आहेत. येविसीं वकिलानें नाइकास लिहिले होते. त्याचें उत्तर आले कीं तुम्ही च्यार रोज लस्करांतच राहणें. यावयाची उतावली न करणे. छ २ रोजीचे खलबतावरून वकील सदरहू जणांस बोलिला की याउपर तुम्ही उतावली न करणें. च्यार दिवस धीर धरिलियाने आपले फौजेस सामील व्हाल. नवाबाचा व नाइकांचा प्रथमच करार जाला होता की काम पडलियास तुम्हास बोलाऊन दर रोज राउतास सा आणेप्रीं देऊन कामकाज घेतले जाईल. नाईकाहि मोठे हालात आहेत. नित्य उठोन चोरटे उपसर्ग करितात. बैल घोडी नेतात. नवाबाचे लस्करास जासूद पाठविणें संकट पडिले आहे. भुमेयाची सरहद लागलीयापासोन फारच श्रमांत आहेत. नवाबास भ्रम होता की आपले साहित्यास मुजफरजंग व कडपेकर व कनोलकर व अबदूल मजीदखान व सिरेकर दिलावरखान येऊन सामील होतील. त्यांचे भारदारानीं हरयेक मनसबा करावा. सेवट आजपर्यंत सदरहू जणापौ कोण्हाहि आला नाही व पुढें यावयाची उमेद नाही, याजकरितां नवाबाची तबियत बहुत दिक जाली आहे. कितेक वर्तमाने लेहून आसफज्याहाकडे सितूरस्वार राा केला आहे. त्या जाबाची प्रतीक्षा आहे म्हणोन लाहान कूचे करून मुकामे करीत जातात. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶ *The Peshwa's Vakil Raghunath Ganesh writes news about the movements of Nasirjang and Babuji Naik, and the negotiations and plans they were carrying out.*

श्री.

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे सेवेसी

कृतानंक विज्ञापना. स्वामीची आज्ञापत्रें छ १६ माहे जिल्हेजी बराबर कासी-
दजोडी सादर जालीं तीं छ २६ मिनहूस संध्याकालचा च्यार वटिका दिवस असतां
प्रविष्ट जालीं. नवाबास व खानांस थेलिया होत्या त्याहि प्रविष्ट जाल्या. आज्ञा-
पत्रांचा अर्थ सविस्तर ध्यानांत आणून त्याच समई निघोन खानाकडे गेलों तो
खान दरबारास गेले होते. तिकडून सावटिका रात्रीस डेरयास आले तेव्हां भेट
जाली. खानाची थेली रुजू केली तेच समई वाचून पाहिली. यावर नवाबाची
थेली खानानी आपणाजवळ घेतली. प्रातःकालीं यावयाची आज्ञा केली. यावर
छ २७ मिनहूस प्रातःकाली खानाकडे गेलों. खलवतामध्ये भेट घेतली.
स्वामीनें सेवकास आज्ञापत्रां आज्ञा केली तो अर्थ अक्षरशा खानास वाचून दाखऊन
समजाविला, याजवरून संतोषी जाले. तेच समई मुनसीस बोलाऊन सदरहू
मजकुराचा तरजुमा पारसी नवाबास समजावयाकरितां लेहविला. बोलिले कीं,
आतां दरबारास जाऊन जावसाळ करून येतां. त्याजप्रां तुम्हासहि ल्याहावयास
सांगोन व आम्ही जाव लेहून देऊन. मग आज्ञा घेऊन आलों. यावर छ २८
मिनहूस प्रातःकालीं खानाकडे जाऊन जावाविषई विनंती करितां बोलिले कीं, काल
रात्री नवाबास तुमची थेली गुजरानिली व आम्ही आपलें खत व तुमचें खताचा
तरजुमा रुजू केला. नवाबानी आपले हातें तपसीलवार वाचून पाहिला. खूब
आहं म्हणोन बोलिले. यावर नवाब येहीं बगाजीपंत कधीं येतील म्हणोन पुसिलें.
आपण जाब दिला कीं, बगाजीपंतहि लवकरीच येतील. मसलहत नवाबाचें
खानिरेस आली. नवाबहि त्याच तरतुदीमधें आहेत. प्रस्तुत नवाब हिदायत
मोहिदीनखानांस बाबू नायकास तंबी करावयास बराबर भारी फौज देऊन पाठ-
वितान. मारानिलेस जरिदा व्हावयाची ताकीद जाली आहे. तुम्ही बगाजीपं-
तांस लवकर आणवणें म्हणोन खान बोलांन पंगोजाबादेस दरगास जावयास
निघाले. सेवकाने जावाविषई हटकिले. यावर बोलिले कीं, दरगाहाहून
आलियावर जाव लेहून देववितों व नवाबाचा जाब देववितों. नवाबहि छ मारीं
दुपारची नमाज करून दरगाहास गेले आहेत. जाब यावयास दोनच्यार दिवस
लागतील. स्वामीची आज्ञा कीं, कासिदांची खानगी जलदीनें करावी, जाब
मागाहून पाठवांचे. याजकरितां आज्ञेप्रो कासिदांची खानगी केली आहे.

मागाहून जावहि लवकरीच पाठवितों. हिदायत माहिदिनखानाची खानगी करार जाली आहे. समागमें रामचंद्र चंद्रसेन जाधव व सुलतानजी निवाळकर देणार म्हणोन लोक बोलतात. मग जातील न जातील न कले. परंतु खान मारनिले लवकरच खाना होतील. बाबूजी नाईक विज्यापुरासमीप आले म्हणोन नवाबाजवल बातमी आली आहे. नायकांजवल फौज च्यारक हजार जमा जाली म्हणोन बातमी आहे. करनाटकांतून अनवरदीखान बगैरा येत आहेत, त्यांसहि नवाबाची ताकीद यावयाविसी गेली आहे. नवाब प्रस्तुत याच जिल्हेयांत आहेत. सरडगीचे मुकामी छ १८ मिनहूस आले. आजपर्यंत येथेंच मुकाम आहे. उदाजी चवाण शंभरेक राउतानसीं छ २६ जिल्हेजी आला. नवाबानी येक रिसालदार पुढें पाठविला होता. त्याचा भाऊ रताजी ये जागां आहेत. अद्याप नवाबाची मुलाजमत नाही. छ २७ मिनहूस उदाजीने मुलाजमतीस यावयास सात आहे म्हणोन अर्जी पाठविली होती. नवाबाची आज्ञा आली की, जे समई बोलोऊ तेव्हां येणे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶Raghunath Ganesh a news agent with the Nizam writes to the Peshwa saying that his despatches were handed over to the Nizam and his minister and their replies are awaited. "The Nizam has deputed Hidayatmohidin Khan against Babuji Naik and Udaji Chavan is seeking an interview with the Nizam" says the writer in addition.

No. 54]

[26-12-1747]

छ ७ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेशी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना येथील वर्तमान तागायत छ ९ मोहरमपावेतों स्वामीचे कृपावलोकनेकरून यथास्थित असे विशेष. छ २ मोहरमचें आज्ञापत्र सादर जालें तेथें आज्ञा, राजश्री तुलाजी आंगरे सरखेल याची अरमार बाहेर निघोन जंजिन्याचे वाण्यावर आले, पुढें वसईचे रोखें दर्यांत येईल. बंदरकिनारा आवडाव करावी ऐसी त्याची उमेद आहे. त्यास वसईचे तालुक्याचे जाग्यांची व साष्टीचे तालुक्याचे जाग्यांची खबरदारी करणे व जंजिरे अर्नाला येथें हेटकर लोक आहेत त्यांत भेद आहे म्हणोन आज्ञापत्री लिहिलें, त्यास सर्व जाग्यांची खबरदारी केली आहे. रोज बरोज चौकीपाहारे

१ सात = वेळ, घटका.

बदलीत जावें असा सिरिस्ता करून जागा जागा शहाणे चौकस माणांस खबरदारी-
बदल पाठविले आहेत ते नेहमी कार्तिक मार्गशीर्ष अखेर पावत जागा जागा ठेविले,
व आज्ञापत्र येतांच सारे जागा हें वर्तमान लिहून पाठविले व दर किलेस दोन
दोन खास बगरदार ठेविले आहेत व वसईच्या किल्याची इमारत बंदरकिनाराकडे
होणे राहिली आहे, तेथें चर बाहेरून खणून तयार केला व माहीम सिरगांव येथील
इमारत जाली आहे. तरी बाहेरून खंदक खणून तयार केला व तारापूरच्या कोटाची
पश्चिमेकडील फाज अकरा हात उंच आहे त्याचे बाहेरून मेढा ताडाचा व मेढ्या-
बाहेरून खंदक तयार होत आहे. कोट मजकुरची आडिच अंगें तों पकीं चिरेबंदी
इमारत अठरा येकणीस हात उंच जाली आहे. बाकी दीड आंग त्यापैकीं निमे
आंग उत्तरेकडील बारा हात उंच आहे. पश्चिमेकडील मात्र अकरा हात आहे. डहाणु
इंद्रगड व अर्जुनगड हे तों जागे तयारच आहेत हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshao informs the Peshwa of the repairs and fortifications he has effected at Bassein and other places in face of the hostile intentions of Tulaji Angria.*

No. 55]

[1747

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री

पंत प्रधान स्वामीचे सेवेसी

कृतानेक विज्ञापना पातशाह अलमगीर यांचे खालसेचे पेशकार मेहता त्रिवक-
दास पूर्वी हस्तनापुरी होते. त्यांचे लेकीचे लेक शंभूनाथ बिरजभुकणदास क्षत्री
खुदाबंदखानाचे पेशकारास आपली कन्या द्यावयाचे नेमस्त करून दिलीहून आले.
तों खुदाबंदखान येतराजीखाले आले, याजकरितां पेशकार या वर्षी लग्न करीत नाहीं.
पुढले सालीं लग्न करणार. याजकरितां मारनिले लस्करांत आले. अबूल खैर-
खानाचे तर्फेस राहिले आहेत. त्यांचे कचेरीस येत असतात. माणूस मातबर
आहेत. त्यांची व सेवकाची भेट खानाचे कचेरीस जाली. सेवक स्वामीचे
सरकारांतील जैसे जाणोन सेवकाजवळ बोलिले कीं तुम्हाजवळ दोन गोष्टी बोलणे
आहेत. सेवकास त्यांचे डेरेयास जावयास अनकूल न जाले. मग तेच छ २१
मिनहूस सेवकाचे भेटीकरितां आले. सेवकाचे बिराड तुकोपंताचे डेऱ्यांत तों

१ नायब, मुतालीक, मुनावणी करणारा अधिकारी.

तेच समई तुकोपंत मुरसीद कुलीखानाचे भेटीस गेले होते. मारनिले सेवकास भेटले. बोलों लागले कीं, आपण पातशाही नोकर आहों. पातशाहीमध्ये काही हाल राहिला नाही. आपणास पातशाही अमीर गुजराथचा मनसुबा संगत होते. आपण बोलिलो कीं, पातशाह आपणास मनसुबा सांगतील, परंतु गनीम जोरावर त्यास तंबी पोहचवावयास फौजबंदी करावी लागेल. यास मवळगा पैका खर्च करावा लागेल. याची संजामी कोण करितो? तुम्ही म्हणता तर दमाजी गायकवाड गुजराथेत मातबर सरदार आहे त्याचे भेटीस जाऊन त्यांसी सख्य (!) करून येतो. येतो. येतो बोलोन दमाजीचे भेटीस आलों. त्यास च्यार गोष्टी समजाऊन सांगोन बंदोबस्तच केला तो बाबूजी नाइकाचा मनसुबा येऊन पडिला. दमाजी बोलिला कीं, बाबूजी नाइकास तंबी पोहचाविलीयावर तुमची खानगी करून. पुढे दमाजीच सिकस्त जाले यामुळे तो मनसुबाच राहिला. प्रस्तुत कालीं गुजराथेचा मामला डामाडोल जाला आहे, याजकरितां पेशवे आपली दस्तगिरी करतील, अंतस्थे अभय देतील तर आपण गुजराथच्या सनदा पातशाहापासोन घेऊन येतो. पातशाहापासी आपला भाऊ मेहता गोपीनाथ आहे व रोज अफजूरखान खोजा पातशाही शरफखासचा दरोगा आपला वकील आहे व तमाम अमीर उमराव आपणास जाणतात. जो अर्ज करू तो सरबरा होईल. नानासाहेबी माझी गौरसी केली तर आपण सुरत भडोजदेखील गुजराथच्या सनदा घेऊन येतो. पातशाहापासी पैका मुकररा करून येतो. तितका पैका पातशाहास पोहचाऊन गुजराथ मुलूक नांदवावा. पायागड व उजैनदेखील मुलूक नानासाहेबाचा, तिकडे फरंगस्थान प्रांत नानासाहेबाचा, दरम्याने गुजराथ राहिली आहे हेहि हस्तगत जाली म्हणजे दक्षणेमध्ये दुसरा कोण आहे. प्रस्तुत दाबहि अनकूल आहे. बाबी आहे तोहि खराब पडिला. गफरखान पातशाहापासोन आला तोहि नातुराप होऊन राहिला. दमाजी गायकवाड महाराजाचे चाकराचा चाकर आहे. प्रस्तुत नानासाहेब अमीर आहेत. आपण नानासाहेबाचा अनन्य सेवक आहे. आपली वांछा कीं स्वधर्मस्थापना व्हावी. प्रजा पीडा पावते सुखरूप राहावी. याजमध्ये पुण्य पुरुषार्थ आहे. आपण बाह्यात्कारे पातशाही चाकर, अंतःकरणे नानासाहेबांचा चाकर आहे. हे आपले इमान आहे. नानासाहेबाजवळ पैकाहि मागत नाही. आपले पदरचा पैका खर्च करीन, परंतु नानासाहेबी माझी गौरसी करावी म्हणजे सर्व कार्ये होतील. नानासाहेबाचे नावे आपली कुमक करावयाविषई पातशाही सनदा पाहिजेत, तन्ही आणऊन म्हणोन कित्येक प्रकारें बोलिला. स्वामीचे सेवेसी मारनिलेने पत्र दिले ते मागाहून खाना करितो. स्वामीचे अभयोत्तर आलेयावर मारनिले आपला खर्च खाऊन

भेटीस येणार आहे. माणूस थोर आहे. बोलतो तैसे करील असें दिसतें. याउपर स्वामी समर्थ आहेत. आढळलें वर्तमान विदित व्हावयाकरितां लीला आहे. हे विज्ञापना.

¶*Raghunath Ganesh reports to the Peshwa the substance of a conversation which he had with one Shambhunath Braj Bhukandas, who had arrived at the Nizam's court from Delhi on some private business. Shambhunath gives all kinds of promises and says that he would uphold the Peshwa's cause at the Emperor's Court and would secure Sanads of Gujarat for him. Though an Emperor's servant he would secretly serve the Peshwa—says he.*

No. 56]

[1747-48

श्रीशंकर

सालेसाल वोढणीस आणावा.

यादी बागाची गणती सुा समान आर्वेन मया अलफ.

किता दक्षणेकडील व पश्चमे-
कडील बाग

- १ ताईचा बाग
- १ बाईचा बाग
- १ धोंडोपत जोगलेकर
- ३ जिवाजीपताचे
- २ माहादोबाचे
- १ बाईचा बाग पर्वतीचे बागा-
जवळील
- १ विसाजीपंत
- १ श्रीपतराव बापूजी
- १ सिंदोजी राऊत
- १ पुरंधरे भट
- १ पाटणकर
- १ चिमणाजी भीवराव याचा
बाग

किता उत्तरेकडील व पूर्वेचे ३
सरकारचे बाग निा आनंदराव

- १ महिपतराव
- १ आयाबा
- १ मल्हारजी होलकर संगम
- १ सुभेदाराचा
- १ राणोजी सिंदे

किता बाग

- १ वानवडीचा
- १ त्रिवक रामाचा

- १ अंताजीपंत
- १ गोविंद हरि
- १ सदासिवभट दीक्षित
- १ रामाजी मल्हार
- १ वासदेव जोसी
- १ शंकराजीपंत
- १ मल्हारजी होलकर
- १ सिवरामबाबा चित्राव
- १ कबुतरखान्याजवल सरका-
रचा बाग
- १ बाजीभट शालग्राम
- १ कोनरपंत
- १ भिऊबाई

¶A list of gardens round about Poona is given in the paper.

No. 57]

[23-2-1748

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री
नाना स्वामी गोसावी यांसी

पोप्य गोविंद खंडेराव साा दंडवत प्राा विनंती उपरी. येथील कुशल ताा फाल्गुन शुध शष्ठी मंगलवार जाणून स्वकीय कुशल लिहीत गेले पाहिजे. यानंतर आपण पत्रे पाठविली ती पावली. लेखनार्थ अवगत जाला. सविस्तर अर्थ श्रीमंताचे पत्रावरून कळला. त्यांचे सालजाब श्रीमंतास लिहिले आहेत त्यावरून विदित होतील. सारांश हेच की त्या रदबदलीचे समई तुम्ही होतांच. मुलकाची गोष्ट श्रीमंतानी आज्ञापिली ते समई आम्हीहि जखली (?) घेतली होती तोच भावार्थ यांचा दिसतो. पैक्यावर कबूल करून येश घ्यावे, मग याचे घर. वाचविल्यास झक मारून हेहि काही ऐकतील. अगोधर होता संकट आहे. मग दाभाडे याची दौलत जाणे. राज्यास आपाये होणे असे असले तरी इलाज नाही, परंतु ये समई श्रीमंतानी अड न धरिता साहित्य करावे हेच उचित आहे. तुम्ही प्रसंगी आहां. येथें या श्रीमंतास सांगून तिकडे श्रीमंतास लेहून पाठऊन जाबसाल लौकर आणवावयाचा विचार करावाच करावा. मागाहून आम्हीहि सिधातरूप उतर पाठवितों. दोहचहू दिवसात मातुश्रीची भेटी होईल. राा

माधवराऊं जिवाजी याची भेट होऊन त्यास आपलेसे केलें. सारेच हाताखाले घेतले आहे. श्रीकृपे वडिलांचे आशीर्वाद उतमच होईल, परंतु नवाबाची धाड मोठी चालली आहे हे निवारण जाले तरी उतम, नाही तर दांभाडे याची भट पडो, आम्ही माणसातून जातों, याचा उपाय तुम्ही कराल तरी उचित आहे. राजश्री केशव राऊजीस नमस्कार पावता केला. त्यांणी तुम्हांस पत्र लिहिलें आहे त्यावरून कलेल. आपण सासवडास जाऊन सातारा कधी जातील ते लिहीत जावें. सातारियास गेलियावरी फड मारून न्यालच. वराता होऊ लागतील तेव्हा आमची गुंता जामदारखानेयाचा संमधी आहे तो चितात असो द्यावा. नाही तर आमचे सोबती येवज वराताखाले नेतील. आम्ही प्रसंगी नाही तर तुम्ही धर्णी आहां. कलेल तैसे राखून वरचेवरी लिहीत जाणें. निठूर व चिरगोपे याचे बाबतीच्या सनदाविसी लिहिले तरी सनदा रांधो अनंदराऊ यांजवळ आहेत ते कार्यास गेले आहेत. आलियावरी पाठऊन देऊ. नाही तर दुसरिया करून देवितों. कलेल पाहिजे. बहुत काये लिहिणं कृपा लोभाची वृद्धि करावी. दूर लांबलो म्हणून दूर न धरावें हे विनंती.

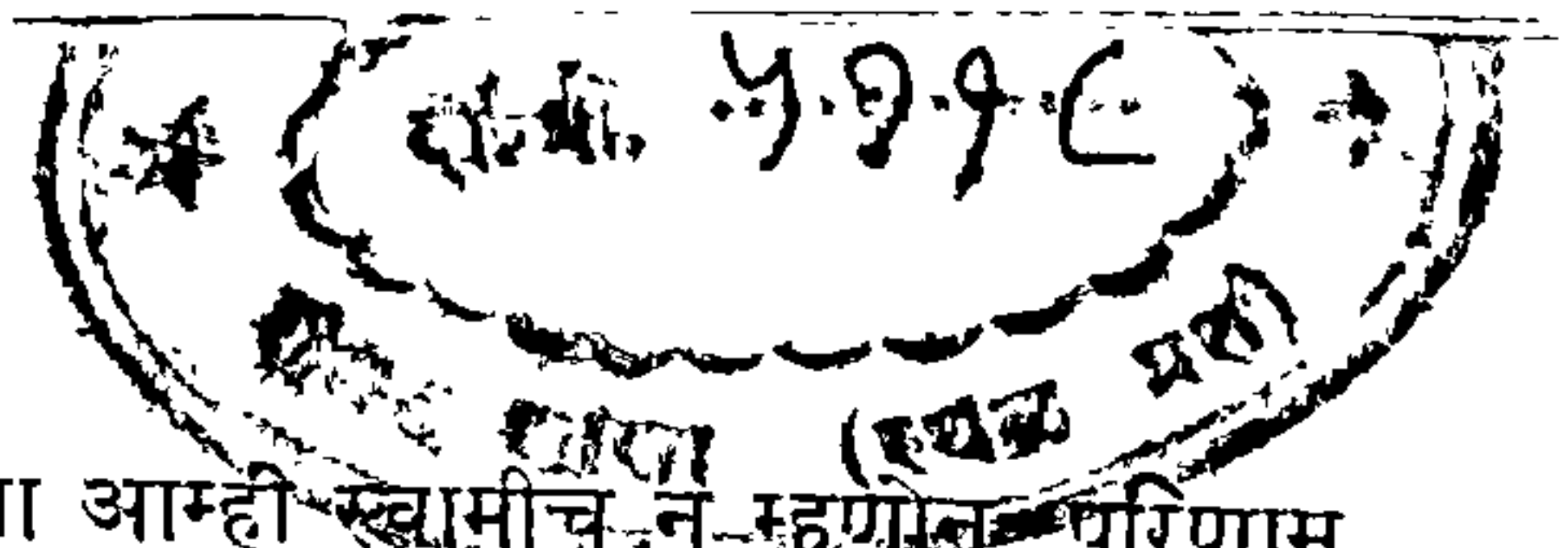
¶Govind Khanderao Chitnis informs Nana Purandare about the difficulties in the settlement of the affair of the Dabhades and requests him to use his influence with the Peshwa to bring about a lasting settlement. The whole letter is in Govindrao Chitnis' hand.

No. 58]

[1748 ?

श्रीअंबाचरद

सेवेसी विज्ञापना माणिकगडचे नाव न ध्यावे म्हणजे सर्व निर्वेध करून देवितो म्हणोन आज्ञा. यैशास पूर्वापर ममता स्वामीची, पुढें संकटास पावावे, आपले ऊर्जित करावे हा अर्थ चितात आणून राजमाची, कोथळा, बेरोटी, चोण नजर जालियाउपरी आंतर काडीमात्र पडणार नाही, सर्व प्रकारे आगत्य संकटास पाऊन श्वहितच करून, यास आतर नाही म्हणोन प्रसाद भाकर रोटी बेल उभयतां श्रीमंत कैलासवासीनी दिलहा असता, तेंच कवच स्मरोन वर्तत असता पाल, मिरगड, बहिरवगड घेतला. आम्हांकडून अपराध अंतर काये पडिले ? आलीकड माणिकगड घेतला होता तो फिरोन दिलहा असतां समर्थानी दिलहा टाकिला, त्याचा फिरोन आदर न करावा हेहि वचन समर्थांचेच आहे. यैसे आसोन नाव न ध्यावे, म्हणावे तरी खादेरीचा तनखा फड फर्मास राहिली यास काये करावे ? गेले तरी आम्ही तुमचेच यैसे म्हणता म्हणोन अचंबियांत स्वामी आणितात तरी सर्व सामर्थ्य पदे

व खुद पूर्वापर वडीलपण आपणाकड आसता आम्ही स्वामीच न म्हणोन परिणाम काये? पाया आम्ही सोडीत नाही. वरकड संदर्भ तुम्ही न धरावे म्हणोन आज्ञा तरी श्रीनी गांठी येथें घातली आसतां आन्यत्र राजकारणे ममता लाविलीयाने आमचे स्वहित काये होणे आहे? याकरितां श्रीने गांठी स्वामीसी घातली तेच परंपरेने चालवावी हेच इच्छा. यासी साक्ष शफतपूर्वक श्रीच आहे. याउपरी स्वामीनी दुसरा कल्प न आणिता माणिकगड प्रांतसमेत समर्थानी दिलहा तेच प्रमाण करून स्वाधीन माणिकगड करून रवानगी करावी. पुढें सर्व प्रकारें आमचे मामलियाती(ल) किंत तोडून देऊन निखालसपणे सर्व प्रकारे चालऊन सेवा घ्यावी. याउपरी विलंब माणिकगड स्वाधीन करावया न लावावा. सध्या माणिकगड स्वाधीन करणारा स्वामी समर्थ आहेत हे विज्ञापना.

¶The writer probably Manaji Angria assures the Peshwa of his loyalty and devotion and asks the latter's good offices for Manikgad being restored to him.

No. 59]

[17-6-1748

छ १९ शौवाल

श्री

श्रीमंत राजश्री

पंत प्रधान स्वामी-

चे सेवेसी

सेवक केशव राम दिा कृष्णाजी नाा भिडे व रामाजी नाईक भिडे सां नमस्कार. सेवेसी विज्ञापना येसीजे. आपनास उभयेताहि राजश्री अमृतरावजीसमागमे बंगालियास माल खरिदी करावयाबद्दल रवाना केले. येवजीहि थोडाबहुत समागमे आणिला होता. त्यास येथे यांची खर्चाची वोढ देखून असलीस साहित्य न करावे अयुक्त जाणून जे साहित्य होऊन आले तें केले. प्रस्तुत येथे रेसीम येक हजार मनपावेतो घेत आहे. त्यास येथील अधिकारी हसील महसूल मागतील म्हणोन विज्ञापना जे कृपा करून पत्रे राजश्री रावजीस व नवाबास पाठ(वा)वयाची आज्ञा केली पाहिजे, कीं सरकारात झालरीबद्दल रेसीम पाहिजे याची खरिदी करावयास केशव नाईक पाठविले आहेत. हे जो माल खरिदी करतील त्यास जकातीचा उपसर्ग न लावितां माल नावेवर घालून श्रीवारानसीस पावता होये ते करणे. येसी पत्रे आलियास सेवकावर कृपा केलीसी होईल. बहुत काये लिहिने हे विज्ञापना. अशाड शुध ३ शुक्रवार शके १६७० विभव संवतछर.

¶Keshavram, a clerk of Krishnaji Naik Bhide, requests the Peshwa to issue permits to the customs officials to enable him to bring silk from Bengal duty-free.

श्रीशंकर

तीर्थरूप राजश्री भाऊ

स्वामी वडिलाचे संवेसी

अपत्ये रघुनाथाने चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग नमस्कार विनंति येथील कुशल ताा छ ३ रविलौवल मुा कुवटे नजीक वर्धनगड पावतो वडिलाचे आसी-
वादेकरून मुखरूप असो. विशेष. आपणाकडून पत्र येऊन वर्तमान कलत
नाही तरी ऐसे नसावे. सदैव पत्रद्वारा लेकराचा परामर्ष करीत असिले पाहिजे
विशेष. काल आमचे जांबहून कूच जाहाले ते येथे आले. राजश्रीचे तेखाच्याच
दिवसी कूच होऊन कोरेगावास आले. आमचे काल जाहालें. आज उद्या
निरोप व्हावासा आहे. येथून जेजुरी कुरकुंब करून येतीलसे वाटते. राजश्री
निरोप घावयास फार चुकावतात. सिकारीस जातात. नजर घेत नाही. फारसे
जाहाले तर नजर आम्हापासी ठेऊन जातील. आम्हास महिना पंधरा दिवस
रहावे लागते. राजश्रीनी सांगितले की पेशव्याच्या भावास येथे ठेवणे त्याज-
वरून आम्हास ठेवावयाचा करार जाहाला आहे. हजार फौज आम्हाबराबर राहिल.
नाना व आम्ही मुंजीस निरोप घेऊन येऊ असे आहे. आपणास कलावे म्हणोन
लिया आसे. बहुत काये लिहिणे? कृपा केली पाहिजे हे विज्ञापना.

¶Raghunathrao writing to Bhausahab from the camp of Shahu says that he is accompanying the King and that with his permission he will shortly return to Poona for the thread ceremony of Vishu asrao.

श्री

[पहिला बंद गहाळ.]

२ पुा श्रीमंत राा पंत प्रधान स्वामी

आम्हांस सांगाल त्या ठेऊ. आमल सुरलीत देऊ म्हणून चिमणाजी वामन यासी तह केला. दुधनेव्याच्या गळ्यांचाहि तह येणेप्रमाणेच लक्ष्मण नारायेण यासी जमिंदारानी केला. मुळक कौली. याजमुळें मामलेदारांच्या मतें फौज राहिलियां पायेमालीनें मुळक खराब होतो. याजकरितां आम्हांस म्हणो लागले की, मुळकचा बंदोवस्त जाला आणि रोजमरियाची नेमणूक अखेर आस्विनापासून नाही. याजकरितां आम्हास फौज घेऊन हर कोठे गुजरान करावीसे जालें

¶ This is a fragmentary letter with both the beginning and the end missing. It refers to the developments in Northern India especially pertaining to the move of the Emperor towards the Doab on the overthrow of Bangas by the Rohillas and to the manœuvres of the Jats near Agra and Bhadavar.

[1749]

यादी किले तुंग येथील लोक जे समई भेटले ते समई तह येणेप्राा जाला. खंसैन मया अलफ राा हैबतराव व आमचे धारकरी निवडक सिरा येसे पंनास साठ येणेप्राा समागंम किल्यास चढले व त्याचे माणूस च्यालीस पनास वरंत आहे. येकूण त्याचं आमचे माणूस शंभर वरते आहे बंदोबस्ती किल्यावरती आमची आहे. किल्यावरून जुने लोक उतरावे तरी कविलदार वतनदार आहेत. पुढे स्वामी-कडे शेवा घेणे, याजकारणे त्याची आमची आणशक्त होऊन येणेप्राा तह करून घेतला. त्याचे वरते प्राबल्यत्व कोणे गोष्टीचे नाही, ते आपले जिमे लागले. पुढे त्याचे उर्जित करणार स्वामी खावंद आहेत.

6887

श्री

राजश्रिया विराजित रा रा

राऊजी स्वामीचे सेवेसी

सेवक श्रीपत विठल सां नमस्कार उपरी येथील क्षेम ताा छ २५ रबिलावळ मां दरजागा कलसपाक व तिरणामळ या मांवेनमधें जाणून श्वानंद सदैव लिहून सनाथ केले पाहिजे. यानंतर पत्रावरी पत्रे सेवेसी लिहितो, परंतु येकहि उतर येत नाही. आमचें वर्तमान नवाब नासरजंग खवाघाट उतरून चंदावरास मजल दरमजल कूच केले. ज्या दिवसी वाट उतरले त्या दिवसीं दाहा कोस मजल जाली. सूर्यअस्त जाला. दाटी फार. वाटमाथा बैल कठाळ व राहुटी सुधा गेला. येत फार केला परंतु कांटे त्याचा खोज न लागला. सर्वा गोष्टीची विपत्त्य तरी येऊन घडली. बसावयास सावली नाही व पात्रे नाहीत. येक तां पूर्वीपासून कर्ज भारी हांते. सांप्रत आणखी शंभर हां कर्ज करून दानी वस्त्रं व पात्रें करणें पडलें. वर्तमान या रीतीचे आहं. नासरजंग व मुसफरजंग उभयताही चालीस कांसाचे मफासलेने आहेत. अस भारी अरिष्ट उडवलें आहे. श्री काय करितां पाहावं. विशेष काय लिहिणे हे विनंती.

¶Shripat Vithal reports to the Peshwa the march of Nawab Nasarjang to Tanjore.

श्री

श्रीमंत राजश्री

पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. ताा छ १५ माहे रबिलाखरपावतो स्वामीचे कृपावलोकनेकरून सेवकाचे व येथील प्रांताचे वर्तमान येथ्यास्थित असे विशेष. सरयैतपन्हा महमद साले सतारी सावकार बंदर मजकूर यांची गुराब व रा सदासिव दादाजी गुमस्ते सबर्नास जंजिरे खरनाला यांची सिबाड मालसुधा राजश्री तुलाजी आंग्रे सरखेल यांचे आरमारकरी यानी धरून गुराब व सिबाड जंजिरे विजेदुर्गचे बंदरी नेली. ते मालसुधा आणात्री म्हणून येथून कारकून पत्र देऊन पाठविले हांते. त्यास सरकारचे कारकून तेथे जाऊन पोहचत तो त्यानी गुराबीवरील व सिबाडीवरील माल खाली करून घेतला. तांदूल लोकास अडिसेरीस खर्च केले. वरकड माल कांठीस लाविला. कौल घेतला नाही म्हणून माल खाली करून घेतला. बादरीयाणं

लाऊन कागद येथें लिहिला आहे तोच बजिनस हुजूर पाठविला आहे. त्यांचे पत्रावरून त्यांचा मनोदय अवगत होईल. स्वराज्यात सावकारी तरांडियास त्याकडोन कौलाचा उपसर्ग लागल तेव्हां सावकारी कसी चालेल? आजपावत असे जाहाले नसता सांप्रत ते दुराग्रहास प्रवर्तले आहेत. मुखवचने सांगोन पाठविले आहे. सावकारांही कौलावण देत जावे. नाही तर सावकारास उपसर्ग लागल. येविसी त्यांचे पारपत्य कर्तव्य ते खुसर्कीने राऊत पाठऊन स्वामीने करावे. परिछिन त्यास शह पोचल्याविना मुरलित येत नाही. हुजूर त्याकडोन रा विसोपंत मंडलिक आले आहेत. त्यास निक्षूण आज्ञा केली आणि आंगरे मार-निले माल द्यावयास मान्य जाले तर माल देतां बालमेल करतात. याजकरितां मालाचा पैका करून मोबदला रुपये देतील तर द्यावे. बरकड माल देतो म्हणाले तर मालाचा हरास त्यानी केला याउपर मालाचा आकार करून रुपयेच देता बरे. ते म्हणतील कीं मोबदला किमतीचा माल कोठीपैकी देतो तर नासका माल येका रुपयाचा ते चहू रुपयास देतील. तेण्हेकरून आपले पदरचे साव-कारास तो बहुत येईल. मागे येक दोन बंला त्यानी असेच केले. परिछिन उभयता आंगरकासी तह सरकारचे बंदरची नेहमी सावकारांची तरांडी व कोल्याच्या माहागिन्या हरयेक बंदरी जातील येतील त्यास दर्यात कौलावणीचा बोंगर उपसर्ग न द्यावा, व सरकारचे खाडियाची नस्ते आहेत त्याजवर नांगरवाडा त्यानी आपले अरमाराचा न करावा, नस्तापासून बारा कोसावर पलीकडेस दर्यात बाजेबंदरचं तरांडीयासाठी फिरणं तर त्यानी फिरावे. याप्रां जाहाले तर बंदरे चालतील, नाही तर बंदरे पडलीं. जकातदारास तोटे आले आहेत. आपले आर-मार स्वारीस जाते आणि मागे उभयेतां आंगरे उपद्रव करितात. उभयेतांची पत्रे आलीं ती पाठविलीं आहेत. आपले पदरचे सावकार येणेकरून खराबीस आले व जकातदारांची दिवाली निघावयास आली आहेत. तुलार्जी आंगरे उगच म्हटल्याने हे गोष्ट आईकणार नाहीत. ते म्हणतील की पुरातन आपली कौला-वण आहे. तर अलीकडेस हे स्वराज्य जाले तेव्हां आपले उदम्याची कौलावण त्यास न द्यावी. याचप्रमाणे पायेडा असावा. पूर्वी शामलाचा व आंगन्याचा तह असाच होता. परस्परे कौलावण, सावकारास कौलावण घेत नव्हते. शामल तो परकी होता. हे तो स्वराज्य. येथें परस्परांचे उदम्यावर कौलावण नसावी. त्यांस सावकारी आपले पदरची चालवणे नाही आणि दुसऱ्याचे बंदरची चालू देणे नाही, हा त्यांचा विचार. आपलीं बंदरे पनास साठ हजार रुपये आकारतात त्या येवजास मानसिक जाले, येणेकरून सरकारचे नुकसान होतें.

त्याही हे गोष्ट मान केली नाही तर त्यांचे पारपत्य करणार स्वाम समर्थ आहेत. पारपत्य जाहालियाविना त्यांचेहि डोले उघडत नाही. त्याहीमध्ये तुलाजी आंगरे यांचे मुलकावरी निग्रह जाहाला म्हणजे राजश्री मानाजी आंगरे सहजेच आईकतील. तुलाजी आंगरे ठिकाणी न राहिले तर सरकारची बंदरे चालत नाही. विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Phadke, Sarsubha of the Konkan, writing to the Peshwa, makes a strong representation against Tulaji Angria levying his own tax on trading ships. This practice of the Angria has, the writer says, ruined the coastal trade: if the trade is to be saved, Angria must be severely punished. The paper explains the original cause of friction, which ultimately determined the Peshwa to put down the Angrias.*

No. 64]

[Previous to 26-4-1750

श्री

राजश्री भाऊसाहेब गोसावी
यासी

ॐ अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्ये श्री लक्ष्मीर दलपतराऊ
विनती उपर. येथील कुशल जाणऊन स्वकीय निजानंदलेखन करित
आसिले पाहिजे. यानंतर साहेबाची आज्ञा वेऊन स्वार जालो ते स्वस्थली
कृपायोग सुखरूप पावलो. तो श्रीमंत राजश्री चे आज्ञापत्र आले की लग्नास यावे.
त्यास सर्व प्रकारे आज्ञा प्रमाण, परंतु या देशात सांप्रत लावणीचा प्रसंगामुळे
योजना करावी म्हणून चिरजीव सांभायवती लालकुवर यासी पाठविले आहे.
सर्व प्रकारे भरवसा सांभावाचा आहे. येथून मामा वदनजी शेवेसी आले आहेत.
हे सविस्तर वर्तमान नवंदन करितील त्याप्रमाणे प्रत्योतर पाठविले पाहिजे की
तदनुसार वर्तणूक करून. बहुत काय लिहिणे. श्रहवृद्धि करावी हे विनती.

¶*Lakshdhir Dalpatrao to Sadashivrao Bhanu expressing his inability to attend a marriage ceremony and saying that he is sending Lalkuwar instead.*

No. 65]

[June 1750?

श्री

पुणार्थरूप राजश्री नाना व ता
राजश्री भाऊ स्वामीचे सेवेसी

विनंती आजी तिसरे प्रहरा येशवंतराऊ नागोराव विष्णुपंत दरबारास गेले होते.
राजश्रीनी येशवंतरायास म्हटले की, कारभार काही होत नाही. लोकांचा गवगवा
जाहाला आहे याची वाट करणे तर करा. नाही तर मी येका दिवसात माझा मी

बंदावस्त करीन. कोणास भीत नाही. वाम्हणी काये करतात ते पाहातो. त्यावर हे त्रिवर्ग बोलले की येकांती बसावे. आम्ही अर्ज करितो तो चागला समंज्यसपणे येकावा. नाना गोविंदराव घरी बसले आहेत. त्यास आणावे, म्हणजे कामकाज चालीस लागल. यैसे बोलून येकातास घेऊन त्रिवर्ग गेले. येशवंतरायानी स्वामीच्या लक्षाच्या गोष्टीवर बहुत तोडजोड सामदाम विचार फारच चांगले राजश्रीसी बोलले. परंतु राजश्रीच्या खातरेस स्वामीचे नाव काढताच न आले. राजश्री बहुतसे ताई भरून मोठ्या कुर्याने बोलले.

पेशव्यानी संभाजी राज्याकडे रामा-जीपंत पाठऊन सूत्र केले होते. गड किले मागत होते, तेव्हा संभाजी राज्याने येकिले नाही. मग माझ्या पाया पडा-वयासी आले. मला सारे ठाऊक आहे.

मी कोठे पाया पडत हातो ! मी किला येक देणार नाही. म्या काये कुणाचे घेतले आहे. यैसे साफच चांगले बोलले.

यमाजीपंतास मी खासा जाऊन हाती धरून आणीन. तो वाम्हण चागला आहे. तो माझा करभार करील. मी त्याला आणीन. तुम्हाला वरकडाला भिणार नाही.

येणेप्रमाणे राजश्रीचे चितापासून जे होते ते बोलणे यशवंतरायानी नागो रायानी राजाच्या बोलण्यात बाहेर काढले. हे त्रिवर्ग स्वामीच्या लक्षावर बोलणे ते बरे वजनाने समंज्यस बोलले. परंतु राजश्रीस स्वामीचे नाव काढण कामास येत नाही. तेव्हा दुख आपले उपसले ते दुख या प्रकारचे. केल्या कर्माचे उतराई राजे बरे जाहाले. काय ल्याहावे ? हा मार त्रिवर्गांनी आम्ही रघोजीबावा, बराणजी मोहिते आमचे घरी बसलो होतो तेव्हा दरबारीहून येऊन सांगितला. याप्रो राजश्री बोलतात. कलले पाहिजे हे विज्ञापना.

¶Nana Purandare informs the Peshwa from Satara how Ramraja had taken offence against the Peshwa. The letter reproduces the words of the King.

१ संबंध पत्र नाना पुरंदर यांच्या हातचें आहे.

श्री

श्रीमंत राजेश्री पंत प्रधान स्वामी
समर्थाच्या पदांबुज्या प्रति

आज्ञाधारक कृष्णराव गोविंद दोन्ही करकमल जांझून सां नमस्कार विनंती
ताा अस्विन वदी अस्टमी ब्रह्मपतवार च्यार घटका दिवस बाकी आसता विज्ञात
येसिजे. काल बुधवारी प्राथःकालापासून ते मार्तंडउदयादारभ्ये मातुश्री
अंबिकाबाई व राऊ सैनापति व देवजी ताकपीर व सांमाजी दाभाडे व विठलपंत
मुजमदार व रेवापुरी गोसावी हे समस्तानी मसलहत केली की श्रीमंत पेशवे निस्च्ये
गुजरात वेतात. माहादजी गोविंद याचे मारफतीने रसदा कमाविसदार माहालानी
गुजरात मुकरर करून घेतल्या. श्रीमंत राजेश्री भाऊसाहेबी येमाजी सिवदेव याची
ठानी घेऊन बंदोबस्त करून लौकर सिदटेकास येणार. येथून श्रीमंतहि देव-
दरशणास जाणार. तेथे येकत्र जालिया फौजांची खानगी होती म्हणोन निस्च्ये
समस्तानी मिलान केला की पचवीस हजार फौज ठेवावी, त्यामधून दाह हजार
स्वार सैनाखासखेल मातुश्री आंबिकाबाईसहवर्तमान गुजरात प्रांती जावं. दाह
हजार स्वार घेऊन मातुश्री उमाबाई व सैनापतहि राजदरशण व श्रीमतासी
कारभारी पाठऊन जावसालाची मांडगड घालावी. पाच हजार स्वार तलेगावच्या
जिलीयात जवळपास ठेवावे. जर काही श्रीमतानी आमची गुजरात घेता आमचे
वचन मान्ये न करिता, ग्रामग्राहा गुजरातकडे फौजा खाना केल्या, तर सांनगडी-
हून गाईकवाड व अंबिका फौजेसहवर्तमान येकत्र हांऊन जुंज करावे. माघून पेशवे
निघालिया मातुश्री व सैनापतींही पिछा करावा. गुजरात प्रांती फौजा जाऊन
द्यावे. रायासी येवज खजाना रेवापुरीने दाह लक्ष शांदऊन केलं व सैनापतींही
आंबिकाबाईसी करार केला की मातुश्रीकडून पंधरा लक्ष शांदवितो. तुम्ही बाहेर
डेंर देऊन दाखल हांणे. हा ख्रापुर्शाचा करार जाल्यानंतर आज गतरात्री
चंद्रउदये जालियानंतर तमाम गोटीगोट सिलेदारास जासूद पाठऊन जिनबंदी
करविली, की रात्रीच पेशखानियात दाखल हांवावे. तां त्यास सातारियाहून
रेवापुरीस बोळाऊन आले, की बनसीपुरीचा काल जाला, किवा चौ घटकानी
मरनार, तुम्ही देखत पत्र श्वार होऊन येणे. म्हणोन रेवापुरीसीं मसलहत करून
त्यास समागमे संभर स्वार पागा व दीडसे स्वार मातुश्री ताराबाईचे धर्मपुत्र
नरसिंगराऊ व कारभारी बच्याजीपंत त्याची बोली लीनशाची त्यापैकी संभर स्वार
व येक हस्ती लाहून घेऊन आले आहेत. त्यापैकी स्वार चालीस व येशवंतराऊ
बळाल देसपांडिया करकमकर याचे स्वार चालीस व इतर सिलेदाराचे स्वार देऊन

सातारियासी रवाना केला, तां आज स्वार हाऊन गेला म्हणोन रात्रौ डेरदाखल न जाली. त्यास आज दो प्रहरां ढाल व पेशखाना अंबिकाबाईनी मलेवाडीवर तलेगांवापासून अद कोस आहे तेथून इद्रायेनी नदी ही जवळ आहे, ढाल उभी केली; त्यांस च्यार घटका दिवस बाकी राहेलीया डेरे दाखल जाली. उदईक शुक्रवारी च्यार कोस जाणार. देवजी ताकपीरास व समस्त फौजेस आज्ञा केली की ढालेपासी येऊन उतरोन. त्यास सरदारही डेरीयाजवळ जातात. पहिली गणती फौजेची पधरास काही अधिक; त्या उपरी भिवजी बंदर ५० व सुभानजी सिवदे ५० व वसतराये चक्र ६० परस्तुत आले. बोलिया तिघा जनाची दर नफर दोनसे स्वाराची आहे. नालवदी पावलीया लोक जमा होतील. प्रस्तुत बाजरी घेऊन आठा दिवसाचा रोजमुरा दर नफरी रू० २ प्रा समस्तास दिधला. परंतु लोक बंदील नालवंदीवाचून आहेत. हे वर्तमान तर निश्चये, परंतु मातुश्री उमाबाईच्या दरवारात व बाजार अफवा तमाम गावांत की सासू सुनेसी आनवान की मातुश्रीच्या चितामध्ये कीं अंबिकाबाईने निराला पराक्रम न करावा, फौज न धरावी, कर्ज लोकापासून न घ्यावे, आमच्या विचारे असावे. अंबिकाबाई म्हणती की हे सुस्त, याचे कारभारात जीव नाही. अखर यांसी पेशवे फजित करितात व गुजरात घेतात. आपन या समागमे खराब होऊन अबरू गमावी हे योग्य नाही. फौज ठेऊन दवावाने जे होईल वरच हाईल. सासासुनात व स्त्रीपुरशात सळूक होत नाही, म्हणोन सून रुसोन चालली. गुजरात प्रांती वरकड वर्तमान तर बंधूजी आले नाहीत. आज प्राथःकाली यादोपंत दिवान मातुश्रीपासी आले. यानी मातुश्रीस विनंती केली मजला बंधूजी यावर श्रीमताकडे रवाना करितां, परंतु बरे वाटत नाही. पोट चालते म्हणोन जाणे हाणार नाही. बालोबा सेनवाई जामदारखनीयाचा कारकून सांप्रत कारभारी, तो म्हणतो की आपनास बोलता जावसाल करता येत नाही. आपन जात नाही. आपाजी गणेशाची व मातुश्रीसा काही बोली कर्जावामास जाली म्हणोन ते रुसोन डेरा घेऊन गावाबाहेर राहिले. ऐसे वर्तमान. हे कारकून मंडलीची मरजी घेतली. कलो आले की आम्ही श्रीमंतापासी जाऊन कांय जावसाल करावा. तथापि जर कांहीं तेथे गेलियावर काही तहरह जाला पाहिजे, त्यास यांचे घरी फुट, येकाची गोस्ट व विचार कोन्हाचे चितास येत नाही. मग तेथे गेलिया फजित पडावे म्हणोन मल्हार गोविंदाचा मार्ग लक्षितेत की ते तुलजापुराहून आलिया त्यास रवाना करावे. परंतु बंधूजी आलियावर कोनती तजवीज मुकरर ते पाहवी. येथे कितेक सिलेदार आहे त्याचा मनोदय की श्रीमताची नौकरी करावी यांसी पाच लक्ष रुपये ज्याजती खर्च

केलिया, परस्तुत अंबिकाबाईच्या फौजेचा व कूल दाभाडीयाचे फौजेचा जमाव उठतो. येथून लोक आज उठोन सेवेसी येतात. यासी यैवज देवापुरी गोंसावी सातारीयासी यैवज अनायासी गेला आहे, तो गुप्तरूपे यैवज घेऊन येणार. याजपासून घेऊन त्याजला रंवातीरास तपस्चर्येस पाठवावे. मातुश्री उमाबाईचा गांव खानदंशात कलमसर आहे त्यास मल्हारजी होलकराने मोरचे लाविले तेथे काही यैवज मातुश्रीचा आहे म्हणोन मातुश्री कस्टी आहे. दुसर वर्तमान मातुश्रीपासी कोन्ही सांगितलें की मल्हारजी होलकर भोडगावास लागला. लवंग-पुरीपासी पाच लक्ष रुपये मागतात. हे यैकून बहुत गडबडू अंबिकाबाईस खाना केले. जानाजी माहाराव निवाळकर यासी नवाब नासरजगानी ज्ञानमठी ठेविले. त्यावर इतराजी फार. मोरोपतान कुफराना केला यैसे वर्तमान रामराय दिवान पाढरी याचा त्याचा पुत्र श्रीनिवासराऊ त्याने सांगितले ही विज्ञात. रा मल्हारजी होलकराने भोडगावास पीडा केली म्हणोन किवा काये त्यास सुचले म्हणोन येकटा येक कूच करून मजल दरमजल अंबिकाबाई जाणार. श्रीमतांनी फौजेची आपनाजवळ करावी. लोकास ताकीद सावधतेची केली पाहिजे. येथला मनोदये विपरीत आहेत, तहावर नाही. हेही सावध जाली व दमार्जानी सात हजार स्वार नाळवदी दिधली हे विज्ञात.

¶This is a news-letter from Krishnarao Govind to the Peshwa reporting the deliberations and plans formed by Ambikabai and Umabai Dabhade against the Peshwa, to prevent the latter from taking possession of the half share of the Province of Gujarat.

No. 67]

[September 1750

श्री

पुर्वणी श्रीमंत राजश्री पंत
प्रधान स्वामींच सेवेसी

विनंती श्रीमंत राजश्री भाऊ स्वामींनी पुंससांवली येथील मुकामीहून पत्रं पाठविलें तेथे आज्ञा केली कीं, राजश्री प्रतिनिधि नवरात्राचा उत्साह करीत असतात सांप्रत ते दिवस आले याकारितां त्यास पुसोन सांगर्ताल त्याप्रां साहित्य हजार दोन हजार सो लागले तरी लाऊन करून दंणे म्हणोन लिहिले हांत. त्यावरून राजश्री प्रतिनिधीस विनंती केली कीं, नवरात्राचे उत्साहाचे साहित्याची आज्ञा करावी त्याप्रो करून दंऊ. त्यास त्याणी आज्ञा केली कीं, देवाच्या मुहूर्ती थोर आहेत त्या तथेंच राहिल्या, याकारितां उत्साह करावयाचे प्रयोजन नाही. येखादा दुसरा

ब्राम्हण सप्तशतीचे जपास ब्राह्मण उपास मात्र करुं याप्रो आज्ञा केली. सेवेसी विदित व्हावे म्हणोन लिहिले असे. प्रतिनिधि राहिले आहेत, त्या घरांत त्याजकडील लोकास व आम्हास वसावयासी अडचणच होते व चौकीच्या लोकास वसावयासी जागा नाही. यास्तव स्वामीनी येक डेरा कनातासमेत पाठविलिया वसावयाची व चौकीच्या लोकांची बेगमी होईल. ⁺सेवेसी श्रुत जाले पाहिजे. आंबेमोहराच्या तादलावरी प्रतिनिधीची भक्ती आहे तरी तादूल आंबेमोहराचे केली ४२ दोन मण पाठवावयास आज्ञा केली पाहिजे हे विनंती.

- *¶Shripatrao Bapuji informs the Peshwa that the Pratinidhi who was in confinement did not wish to celebrate the Navaratra ceremony as usual. He would observe a fast and finish the fixture.*

No. 68]

[1750

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री
नानासोहेबाचे सेवेसी

८) श्रीमंत अखंडितलक्ष्मीआलंकृत सदा राजमान्ये सैना लक्ष्मीधीरजी दलपती राज प्रांत पेठ दंडवत विनती उपर. येथील कुशल जाणोन स्वानंद-लेखण आज्ञा केली पाहिजे. यानंतर कृपा करून आज्ञापत्र सादर केले की लग्नास येणें. त्यास आज्ञेस अवज्ञा नाही, परंतु सांप्रतच सेवेहून आज्ञा घेऊन आलो होतो. दिवस लावणीचे याप्रांताचे हेच आहेत. निमित्ये आज्ञेप्रमाणे मुलीस सेवेसी पाा आहे पावतील. आम्ही पदरचे आहो. सर्व प्रकारे पदरी पडलो आहो. लज्या माहाराजास आहे. आमचा जैसा अभिमान चिती धरिला आहे तैसा अभिमान सेवटास लाविला पाहिजे व सेवेसी मामा बंधनजी मुलीबराबर पाा आहेत हे व राा आत्माजी बाबूराये आमचे सविस्तर वर्तमान घरकृत्याचे व सुरतेकडील व इतर येक वर्तमान आहे ते सर्व विनती करितील ते श्रवण करून उतर पाा पाहिजे, त्याप्रमाणे वर्तनूक केली जाईल. विशेष काये लिला हे विनंती.

¶Lakshadhir Dalpatrao expresses regret at his inability to attend a marriage ceremony in the Peshwa's family. Possibly it is Bhausahab's second marriage which was celebrated in the year 1750. The purport of this and of No. 64 is the same.

+ पत्र श्रीपतराव बापूजीचे आहे.

6895

श्रीभार्गवराम

श्रीमंत तीर्थस्वरूप राजश्री

नाना स्वामीचे सेवेसी

आपलें समान जगनाथ चिमणाजी मो धावडसी क्वा सा ना विा येथील क्षेम ता छ ९ रमजानपर्यंत स्वामीचे कृपेकडोन क्षेम असे विशेष. स्वामीने पेशजी पत्रे पाठविली ते प्रविष्टकाली बहुत समाधान जाहाले. सदैव पत्री कृपा करावयासी स्वामी समर्थ आहेत. श्रीच्या पुण्यतिथीच्या मोहोच्छाहास प्रारंभ आजी च्यार दिवस जाहाला आहे. वार्षिक प्रा ब्राम्हणसंतर्पण व हरदास गोसावी आले. हरिकीर्तनहि होत आहे. नवदिवस अन्नशांत होईल. थोडेबहुत पीठमीठ केले ते खर्च करूं, परंतु विदाईचे संकट पडिले आहे. समय तो रक्षिला पाहिजे. राजश्री विष्णुपंत अद्यापि काही अनकूल करीत नाही. नूतन कागदपत्र व खतें मनास येईल तैसी करून श्रीच्या येवजाचा अभिलास करणार. इमारत तो पडिलीच आहे. राजश्री रघोजी भोसले याचा आमचा संबंध नसता व विष्णुपताचा व आमचा संकेतहि आजीपर्यंत रघोजीचे नावाचा नाही जैसे असोन काल साताराचे मुकामी आपले नावाचे खत रघोजीचे होते ते आमचे नावाचे करून वेऊन आपणाजवळ ठेविले. मागले मितीचे खत क्त्रिम केले आहे. कोणाचे येकोन निकालावर यावे जैसे त्यांचे चितात नाही. जाले वर्तमान सेवेसी लिहिले आहे. विस्तारे किती ल्याहवे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना. रा नानास व रा गोविंदराऊ यांसी येविसी पत्र देवावयाची आज्ञा केली पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶Jagannath Chimnaji requests the Peshwa for help in celebrating the day of the anniversary of the Swami of Dhavadshi. There is towards the end of the letter, a complaint against Raghoji Bhonsle and Vishnupant regarding a document.

॥ श्रीविठलराज प्रसन ॥

श्रीमंत माहाराजधिराज गोब्राम्हण-

प्रतिपालक राजेश्री स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक नारायेंण तुकदेव सा ना विनंति उपर येथील क्षेम ता छ ९ जमादिलावळ स्वामीचे प्रतापे येथ्यास्थित असे. यानंतर काल छ ८ रोजी संध्याकाली रा तुवाजीपंत व रा केशोराव व रा विठलपंत आले. रा भुजंगराव पुढे इस्तकबळ पाठऊन डेरियात दाखल केले. मग प्रहारात्री रा मुराररायाची

भेट जाली. परस्पर स्नेहाची उतरे बोलून उदईक मसलहत मोकरर करून स्वामीचे सेवेसी पत्र लिा यैस ठहरावलं. मग अज दीढ प्रहरपावेतो आपले जागा द्रष्ट विचार करून राा तुबाजीपंतास व आम्हास बोलाऊन सांगितलं की आम्हास श्रीमंताची भेटी घेण हेच मुख्यार्थ आहे. आपण पत्र लिहितो. तुम्हाहि लिा त्यास गुरुवारी येथून कूच करून येतील. पौर्णिमा किंवा प्रतिपदेस भेटी घ्यावी हा निश्चय जाला. त्यानी वीस श्वार आपले पत्र देऊन पाठविले असेत. आता काही अनमान दिसत नाही. श्रुत जाल पाहिजे बहुत काय लिा हे विनंति.

¶*Narayan Tukdev informs the Peshwa that Murarrao Ghorpade had agreed to proceed on his march to meet the Peshwa.*

No. 71]

[30-3-1751]

॥ श्रीविठलराज प्रसन ॥

श्रीमंत माहाराजधिराज गोंब्राम्हण-

प्रतिपालक राजेश्री स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक नारायेण तुकदेव साा नमस्कार विनंति उपर. येथील क्षेम ताा छ १३ जमादिलावल मुकाम कृष्णातीर स्वामीचे प्रतापे येथस्थित असे. या-नंतर काल तिसरा प्रहरा सांडनीश्वार अले तेथ आज्ञा की रो मुराररायास येत असतील तर सत्वर घेऊन येण. त्याच जाब तेच समई लिहून जासुदाबरावर सेवेसी पाठविला. पावली असेल. अज प्राथकाली यानी कूच करून कृष्णातीरावर अले. याजला स्वामी दरशणाचीच इच्छा आहे. हे म्हणतात की सैन्याची वाट तो कृष्णातीरच आहे. समीप लशकर अलं म्हणजे अनिकहि पाच कोस येऊन भेटी घेऊ. याहीवर जैसी आज्ञा होईल तैस केल जाईल. विशेष काये लिा. येथून काडलूरसंगमदीढ कोस असे. हे विज्ञाति. छ. मारी तिसरा प्रहरा सांडनीश्वार राा वजारतमाबानी खाना केले. श्रुत जाल पाहिजे हे विज्ञाति.

¶*Narayan Tukdev whom the Peshwa had despatched to bring Murarrao Ghorpade writes to inform him that Ghorpade was ready to join the Peshwa as soon as he drew near. As the Peshwa had to return suddenly to Poona owing to Damaji Gaikwad's rebellion, Ghorpade does not seem to have met the Peshwa at this time.*

No. 72]

[29-3-1751]

॥ श्रीविठलराज प्रसन ॥

श्रीमंत माहाराजधिराज गोंब्राम्हण-

प्रतिपालक राजेश्री स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक नारायेण तुकदेव साा नाा विनंति उपर. येथील क्षेम ताा छ १२ माहे जमादिलावल मुकाम देवरसुगर येथून कृष्णातीर दान कोस स्वामीचे प्रताप

येथील असे. यावेळी कृपा करून दयापत्र पाठविले ते सांडणीश्वाराबराबर तिसऱ्या प्रहारास मारी पावले. परम समाधान जाले. राा मुराररायास भेटास सत्वर वेऊन येण म्हणोन आज्ञा त्यास राा तुवार्जापंत व राा केशेराव अले. त्यानी सांगितले की स्वामीच येण काडलरसंगमाकडे होत आहे म्हणोन राा मुराररायास वेऊन या खूखं आलो. त्यास लशकर तो दूर राहिल. त्यास यांचा हेत की आपण तीन कूच करून आलो. स्वामीनीहि येकदोन कूच करून यावं. त्यास हे उदईक शेनवारी कृष्णातीरास येताती. स्वामी समिप आल्यानं अनिकहि च्यार पाच कोस येतील. मुरारराव तो म्हणताती की अपण येथवर अलो अता पुढे अमच येण कसं होतं. परंतु त्याचे मुतसदी त्याचे खूबखूब म्हणताती की अनिकहि पाच कोस पुढे कृष्णेचे तीरानच येऊ, परंतु स्वामीनी येकदोन कूच करून अलं पाहिजे. मूळ हे अता भेटास निश्चयात्मक येताती. काही अनमान नाही श्रुत जाले पाहिजे. बहुत काये लीा हे विज्ञाति.

¶Narayan Tukdev informs the Peshwa that Murarrao Ghorpade had proceeded a few marches to meet the Peshwa.

No. 73]

[28-3-1751

॥ श्रीविठलराजप्रसन ॥

श्रीमंत माहाराजधिराज
गौत्राम्हणप्रतिपालक राजेश्री
स्वामीचे सेवेसी

अज्ञाधारक नारायेण तुकदेव साा नाा विनंति उपरी. येथील क्षेम ताा छ ११ जमादिलावल स्वामीचे प्रताप येथीस्थित असे. अज गुरुवारी राा वजारतमाव यानी कूच करून रायेचुराजवल उतरतील. अइतवारी दरशण घेणार असेत. श्रुत जाले पाहिजे बहुत काये लीा हे विनंति.

¶Narayan Tukdev informs the Peshwa that Murarrao Ghorpade was proceeding towards Raichur to meet the Peshwa.

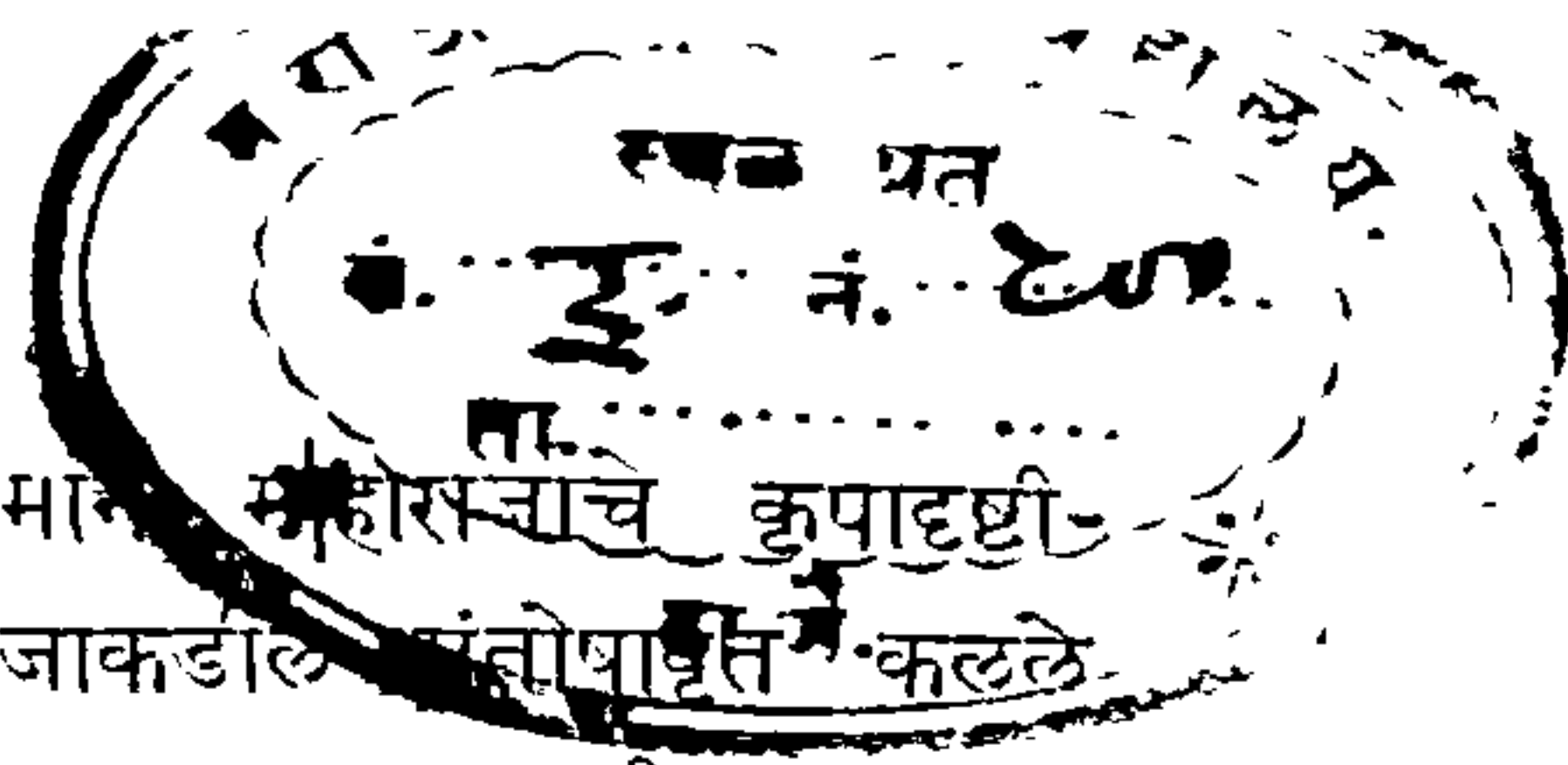
No. 74]

[1751 ?

श्री

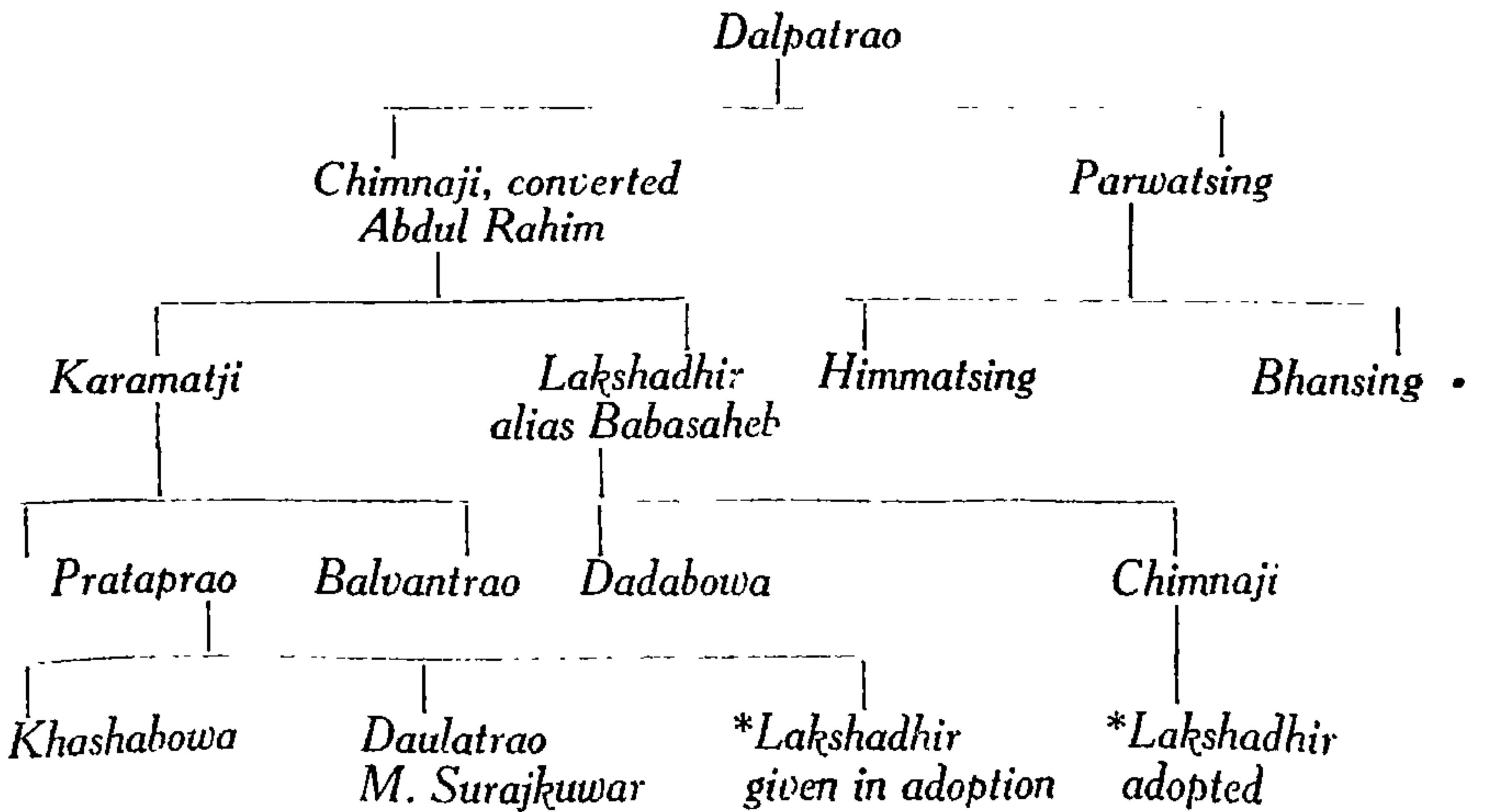
श्रीमंत माहाराज राजश्री नाना-
साहेब साहेबांचे सेवेसी

ॐ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य
लक्षधर दलपतीराव प्रांत पेठ दंडवन विनंति. येथील कुशल जाणोन स्वकीय

कुशल स्वानंदलेखनाज्ञा केली पाहिजे. आमचे वर्तमान महाराजाचे कृपादृष्टी करून येथ्यास्थित असे विशेष. बहुत दिवस महाराजाकडाला संतोषापूर्वक कलले नव्हते त्यावरून चितास परम उदासीनता होती. त्यास राा धनजी मामा व चिरंजीव करामतजी यांचे पत्र आले की महाराज सेनासहवर्तमान सातारियास आले. त्यावरून परम आल्हाद जाला. येसियास येदा सेवेसी आपणच यावे येसा बेत होता, परंतु शरीरी सावकाश नव्हते याजकरितां राा मामांस व चिरंजीवास पाठविले. त्याजवर पूर्ण कृपा ठेऊन सर्व प्रकारे गौर केला म्हणून त्याणी आम्हास लिहिले. त्यास आम्ही तर सर्वस्व आपले कृपांकित म्हणवितो. दुसरा अर्थ नाही, आमचे सर्व पदार्थे चालविणे संकट महाराजास आहे. साद्यंत वर्तमान राा मामा व चिरंजीवाचे पत्र लिहिले आहे. सेवेसी निवेदन करितील त्यावरून श्रुत होईल. महाराजांची स्वारी त्या प्रांती गेलियावर कुसाजी देसमुख याणे फारसा उपद्रव केला, येविसी त्यास आज्ञापत्र सादर केले पाहिजे. यानंतर येदा जेष्ठमासी आपले लग्न कर्तव्य आहे व चिरंजीवाच्या सुनता करणें त्यास सुनतांचे, साहित्य पूर्वीच करून पाठविले आहे. लग्नांचे साहित्य करणार आपण समर्थ आहेत. कृपालु होऊन बेगमी केली पाहिजे. सारांश आम्हास महाराजांचे चरणाविरहित आश्रये दुसरा आहे नाही हें आपण जाणतात. विशेष काये ल्याहावे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Lakshdhir Dalpatrao—the father-in-law of Samsher-Bahadar expresses to the Peshwa his gratefulness for the help and kind attention. He solicits the Peshwa's help for the incision ceremony of his son. The genealogy of this ruling family of Penth as given in the Gazetteer of the Nasik District is given below and can be usefully consulted :—*

No. 75]

पो छ २४ जमादिलाखर

श्री

श्रीमंत माहाराजधिराज गौब्राम्हण-

प्रतिपालक अखंडितप्रतापवंत

अवतारपुरुष राजमान्ये राजश्री

भाऊसाहेबाचे सेवेसी

आज्ञांकित राजे विरजनाथ दास बाहादूर साा दंडवत विनंति उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखनार्थ विषाी लेखकास आज्ञा केली पाा विशेष. अपली तीन कृपापत्रें लस्करांत येजमानापासी पावली, परंतु सेवक येजमानापासी पावला नवता. सब्र की सिधटेकचे मुकामीहून श्रीमंत थोरले साहेबाची आज्ञा घेऊन पंढरपुरास आलो, तो उदाजी चव्हाण दोहजारा फौज सवे आले. यास्तव दाहापंधरा मुकाम करून हजार पाचसे लोक ठेऊन विज्यापुरास आलो. वर्तमान यैकिले की नवाबसाहेब अदवणीहून रायेचुरास येऊन कलबरगियाकडे गेले. हें वर्तमान येकोन मीहि विज्यापुरीहून चालिलो. ते फिरत फिरत आलंदचे मुकामी छ २० रोजी मुलाजमत केली. सविस्तर वर्तमान श्रीमंताही जो करार करून सेवकास आज्ञा * * * * * ते त्याप्रमाणे समजाऊन सांगितले. सेवक येजमानापासी पावला नवता, म्हणून बंधूकडे जावयाचा उद्योग केला होता. तो मनसुबा फिरऊन धारूरचा मार्ग सोडून कल्याणचा मार्ग धरिला. तेथे मुकाम करून आपले उतराची प्रतीक्षा करतील. जैसी आपली आज्ञा येईल तदनुसार वर्तणूक केली जाईल. विष्णुपंतास सेवेसी पाठविले आहेत मागाहून पावतील. सविस्तर मुखवचने विनंती करतील ते मान्ये करून येजमानास समाधानाचे पत्र व वस्त्रें बहुमानसहीत पाठविली पाहिजेत. सेवक माहाराजाचे आज्ञेविरहित नाही. आपले पदरचा माणून निरंतर कृपा करीत असिले पाहिजे. येथें ऐकिलियांत आले कीं आमचे नवाबसाहेबाकडेहि काही सैन्य पा * * * * * हे तर त्याचें काही कारण नाही. इकडून दुसरा प्रकार कोणेहि प्रकारे नाही. पाठविल्या लोकास हजूर बोलाऊन घेतले पाहिजे. विशेष काये लिहिणे हे विनंति.

¶Raja Brijanath informs Bhausahab that according to the instructions from the Peshwa he had gone to Pandharpur where he was detained for a fortnight owing to the rising of Udaji Chavan. The writer then proceeded to Aland and interviewed the Nizam.

No. 76]

[30-9-1752]

पो छ २१ जिलकाद सुा
सल्लास खमसैन मया अलफ

श्री

सेवेसी विज्ञापना ताा छ २० जिलकादपर्यंत साहेबांचे कृपादृष्टीकरून सेवकाचे व हुजरातीचे वर्तमान येथास्थित असे. राजेश्री कान्होजी मोहिते यांचा आमचा कजिया जाला ते पत्र तपसीलवार सेवेसी लिहिले त्यावरून श्रुत जालेच आसेल. आजी त्यानी पत्र पाठविले होते की तुम्ही जुजास तयार होणे म्हणून पत्र आले. ऐसियास परवांचे दिवसी घोडियाखाली आले होते तेव्हाच दाटी करून धरावे, परंतु लोक अनिवार याकरितां मागे सरून त्यास वाट दिली. यैसे असतां त्यानी पत्र पाठविले तो मार सेवेसी लिहिला, येविशी आज्ञा करणे ते उदईक सूर्योदयापूर्वी पावली पाहिजे. त्या आज्ञेप्रा वतणूक केली जाईल. सरकारचे लोक जखमी जाले त्याकरितां फकीर महमद तबीब उदईक दो प्रहरा पोहोचे ते करावे आणि लोकास पोटास नाही, व जखम सेकावयासी पैसा नाही, यामुळे सेवकाची गति बरी नाही, याकरिता एक आज्ञापत्र * * * * * गीचे गाऊ आहेत त्यापैकी थैवज देविला पाहिजे, म्हणजे लोकाची दिलबरी होऊन कामकाज साहेब-सेवसी होईल. सरकारच्या पोत्यापैकी चिठ्या आल्या आहेत त्याप्रो ऐवज लोकास पाठवावा. येथे खर्चाची बहुत ओढ आहे याकरितां सेवेसी विनंती लि(हिली) ती उदास न करोन सेवकाचा व हुजरातीचा परामृश करणार साहेब समर्थ आहेत. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶The writer refers to a scuffle between him and Kanhoji Mohite in which the latter was almost captured but was let off owing to the large number of followers with him. He also asks for more money.

No. 77]

[3-10-1752]

श्रीमंत महाराज

राजश्री नानासाहेबाचे सेवेसी

ॐ श्रीमंत अखंडितलक्ष्मीआलंकृत सदा राजमान्य श्री करामतजी दंडवत विनंति उपरी. भाद्रपद वद्य ११ मंगलवारी महाराज साहेबास वैकुंठवास जाला. ईस्वरे मोठा घात केला. आता सर्व प्रकारे महाराजाचे पदरी पडलो आहो. आमचे चालवने महाराजास आहे. सर्व लज्जा महाराजास आहे. सविस्तर वर्तमान सेवेसी आलियावर विनंती करणे ते करू. महाराजास

6901

वर्तमान कलावे म्हणोन लिहिले आसं. आमचेविशई पत्रं येक रा बहिरजी बलकवडे. यास व येक रा त्रिवक सूर्याजी यास यावी व येक रा विठल सिवदेव यास व येक रा हरि कृष्ण यास येसी पत्रे यावी की हरयेकविशई आमचे साहित्य करतील. आता आम्हास सर्व आश्रा महाराजाचे पाये याचा आहे. बहुत काये लिहिणे हे विनंति.

¶Karamatji informs the Peshwa Nanasaheb of the death probably of the writer's father Lakshadhir Dalapatraj and requests him to continue the same favour thereafter towards the writer.

No. 78]

[6-12-1752

श्री

श्रीमत सकलगुणालंकरण अखंडित-

यैस्वर्यसंपन्न राजमान्य राजश्री

पंत प्रधान स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णाजी भास्कर गुरकार सवस्थान सौधा कृतानेक सास्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुषल आंगीर संवळर मार्गसीर सुध प्रतिपदा ताा कुशल असो. स्वामीनी आपणाकडील स्वानंदवैभवलेखनआज्ञा केली पाहिजे. यानंतर संस्थानास थैली व आम्हांस पत्र प्रेषिले पावोन आनंदोत्सव जाहाला. लेखन केलें जे, फिरंगीयाणे संस्थानच्या प्रांतास उपसर्ग लाविला आहे म्हणोन परस्पर विदित जाहाले. येसियास संस्थानचा व फिरंगीयाचा घरोवा चालत असतां प्रस्तुत त्याणें येसी वर्तणूक करावयास कारण काये ? जर पूर्वरीतीप्रमाणे वर्तणूक करील तर उत्तम; नहून बेमानीच आरंभिलिया खबरदार असोन इकडेहि सूचना करणे; त्यासारखे साहित्य उपराला केला जाईल म्हणोन आज्ञा केली. तर संस्थानचा व फिरंगीयाचा घरोवा चालत होता. परत आज दाहाबारा वर्षांमध्ये फिरंगी बलवंत होऊन राजश्री सांवताचा प्रांत हस्तगत करून, देवब्राम्हणाचा उत्सेद करून पांच वर्षे अनभविलीं. त्यास सजा पावला नाही. तेव्हां संस्थानच्या स्थळाची इछा होऊन निमित्त लाविले जे, इंग्रेज कडवाड बंदरास राहातां नये. त्यांस बाहीर घालावे म्हणोन. त्यास इंग्रेजाची वखार कडवाड बंदरास संस्थानाहून दिली म्हणावयाची नाही. आदलशाई, मोगलाई व सिवशाईपामून कडवाड बंदरी वखार असोन सावकारी करीत आले होते. त्याचप्रमाणें संस्थाना-तूनहि त्यांस चालविलें साठ पांसष्ट वर्षे होते. सांप्रत दाहापंधरा वर्षी उदीम-व्यवसाये होत नाही, याकरिता मुतालिकास ठेऊन मुंबैस गेले. सांप्रत दोन वर्षे

१ नाहीत.

कडवाड बंदरास आले. सावकारी करीत आहेत. नहून नूतन त्यांस आणून ठेविले ऐसे नसतां उगेच त्याचे निमित्त करून संस्थानावर अतिशये आरंभून कडवाड बंदर घेऊन इंग्रजासहि जाणें म्हणोन लाविले आहे व देवब्राम्हणाचाहि उल्लेख आरंभिला आहे; व वसईकडील आज दोन वर्षे धरून त्या उद्योगावरहि आहेत; याप्रमाणे धिगाई आरंभिली आहे. तेव्हा त्यांचा विनाशकाल समीप प्राप्त जाहाल्याकरितां येथ्या वासना जाहल्या आहेत. त्यास संस्थानावर अतिशये आरंभिली याची खबर परस्पर येकोन तद्विषई संस्थानास पत्रे प्रेषिलीं व तद्विषई साहित्य उपराला करीत आहां म्हणोन वज्रलेप वचन प्रेषिले. तेव्हां फिरंगियाचा लये होऊन देवब्राम्हणाची स्थापना होऊन हिंदु धर्म राखिला येसा कृतनिश्चये मानिलाच. स्वामी देवब्राम्हणप्रतिपालक व साभिमानी, ईश्वरांश, दैत्यांशविनाशक, स्वधर्मपालक व तद्विषई धर्मसंस्थानास वचन दिल्याप्रमाणे नसराणियास सीम नशीथेत होऊन सत्धर्म संस्थानाचे कल्याण व देवब्राम्हणाची स्थापना होये आणि स्वप्रतिज्ञा पाळण करावयास सर्वज्ञ आहेत, याविसी संस्थानातून थैली पाठविली आहे, त्यावरून स्वांतास येईल, व उपराले विसीं राजश्री पांडुरंग विश्राम व जिवाजी विश्राम यांस लिहीत जाणें, ते साहित्य पुगवितील म्हणोन प्रेषिलें; तेव्हां श्रीमंत ज्यास आज्ञा करतील त्यासच संस्थानाहून जाणवितील. तदनुसार त्यासहि लिहिले आहे. तेहि विज्ञापना जाणवितील त्यावरून स्वांतास येईल. पूर्वीपासून वडिलांवडिलानीं संस्थानचा अभिमान धरून कित्येक प्रकारे चालविले आहे. त्याहून संस्थानचा अभिमान स्वामीनी विशेष धरून वचन दिले आहे; तदनुसार संस्थानचे कल्याण होऊन, टोपीकार सजा पावोन देवब्राम्हणाची स्थापना होऊन श्रीमंताची प्रतिज्ञा सिधीस जाऊन आचंद्रार्क त्रैलोक्यात कीर्ति विस्तार होये तं करणार समर्थ सिखामणी आहेत. तेव्हां अधुना विशेष काये लिहावें. कृपा पूर्ण असावी.

¶*Krishnaji Bhaskar is grateful to the Peshwa for his promise of help to the Sonda chief against the Portuguese aggression on the state. This affair of the Portuguese persecutions on the Malabar Coast has not been much known in current history.*

No. 79]

[January 1753

मसुदा

श्री

राजश्री तुलाजी आंगरे सरखेल

गोसावी यासीं

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य

श्री बालाजी

ब्रोजीराव प्रधान आसीर्वाद विनंती उपरी: येथील कुशल जाणोन स्वकीये

6903

कुशल लेखन केलें पाहिजे. यानंतर राजश्री भगवंतराव पंडित अमात्य याचा किला बावडा त्याचा तनखा खेडी व वतने खारेपाटण माहालचे सरदेशमुखी व सालसी माहालचे सरदेशमुखी व वतनी गाव आहेत तेथील ऐवज सुधामत-प्रो पावावा. त्यास तुम्हाकडील उपद्रव लागतो. वतने व इनाम गाव तुम्ही आपणाकडे ठेविली आहेत. किल्याचे तनख्याचे गावास उपद्रव करितां. प्रस्तुत किल्याखालील गावीं स्वारी पाठऊन लांकडे सागवानी तोडवितां, रयतेस धास्त निर्माण जाहाली आहे म्हणोन कलो आले. ऐसियांसी तुमच्या वडिलीं राजश्री पंत अमात्य यासीं निष्ठेनेच वर्तणूक केली. हरयेकविसीं ममता धरून श्रेहभाव चालविला त्याप्रा तुम्ही घरोवा चालविल्याने उत्तम आहे. प्रस्तुत राजश्री भगवंतराऊ अमात्य श्रीमंत माहाराजासंनिध आहत. त्यांचे सर्वप्रकारे आवश्यक आहे. आम्हासहि त्यांच्या साहित्याविसीं अगत्य जाणोन हें पत्र तुम्हांस लिा आहे ; तरी यांच्या जिल्ह्यामध्ये किल्याचे गांव व इनामगांव व वतने पूर्वी चालत आली आहेत, त्याप्रा चालोन, तुमचा यांचा श्रेह चाले ते गोष्टी केली पाहिजे. वडिलार्जित श्रेहाभिवृध केल्याने उचित असे. पुनरोक्त येविसींचा लेख न होये ; आणि तुमचा यांचा श्रेह चाले तो अर्थ केला पाहिजे.

¶The Peshwa censures the unfriendly attitude of Tulaji Angria towards Bhagwantrao Amatya and requests that the cordial relations which subsisted between his father and the Amatya should be continued for their mutual good.

No. 80]

[15-4-1753

श्री

श्रीमंत राजश्री नाना स्वामी-
चे सेवेसी

आज्ञाधारक विसाजी नारयेण चरणावर मस्तक देऊन सां नमस्कार विनंती. येथील क्षेम ताा चैत्र शुध त्रयोदसी रविवार मुकाम यादवाड येथे स्वामीच्या तपेतेजेकरून सुखरूप आसो. यानंतर येक दोन पत्रे लिहिली त्याचा जावसाल लिहिलेप्रमाणे आला नाही म्हणोन रो भिमापा देसाई परम दिलगीर आहेत. तर खासी स्वारी सवणूर प्रंती आली हे येकोन परम उल्हस जाहाला. या लोकांस स्वारी फिरून येईल हा भरवसा नवता, परंतु आपले आनुष्ठानाचे सामर्थ विशेष तेणेकडू सर्वांची मुखे शामवर्ण जाली. मजल दरमजल लस्कर देसास चालले ऐसे वर्तमान येकोन देसाई परम श्रमी आहेत कीं, आमचा जावसाल व बोल सुटली नाही. आम्ही याचक वृतीने आठ महिने वाट पाहातो. येसियास आपण

सवणुरावर येणे जाहाले तर सवणूरकरास हटकून तिसा हजाराचा निशा करून वोल सवजतीस देसाई यांजकडे आहे. तर सवणूरकरांचे पत्र नवलगुंदकरास आले म्हणजे बोलीची (ची) मुखतता होईल. रो भिमापा देसाई यांनी भेटिस कोठे यावे ते पत्री लिहिले म्हणजे त्यासारखे तरतूद करून येतील. रो रामचंद्र आणाजीनी नाजूक कार्याविशीं जाऊन सवजतीस बैसले होते. पांडवा यादवाडा-हून मनोलीस गे(ले). सिंदे यांचा निरोप व पत्रे घेऊन रो विठल विश्राम फवजे-सहवर्तमान आम्ही येकोन सामोरे जातेसमई सवजतीस गेले. रो रामचंद्र आणाजीची व त्यांची भेटी जाहाली, तेसमई नाजूक कार्याचा मनसबा सर्वहि त्यांस सांगितला. तेव्हां त्यानी सर्व गोष्टीचा भरवसा देऊन फिरोन मनोलीस आले. सिंदे यांस नानाप्रकारे सांगोन सिंदे व रो देवजी मोहिते व च्यार पांचसे रो रामचंद्रपंताचे प्यादे हजार ऐसे घेऊन निघाले ते नाजूक कार्याचे ठिकाणास गेले. तो सूर्यउदय जाहला. कार्य नासले. याचा विस्तार अगोधर पत्र लिहिले आहे त्यावरून कळेल. आपणास पत्र पंतांनी लिहिले आहे, तें ध्यानास आणून त्याचा जावसाल समर्पक आलियानें समाधान होईल. भेटीचे प्रसंगास यांस व रो देसाई यांस आज्ञा कराल त्याप्रमाणें देतील. सर्वेसीं श्रु* होय हे विज्ञापना.

¶*Visaji Narayan writes to the Peshwa from Yadwad, expressing his delight at the arrival of the Peshwa at Savnur and reporting the regret of Bhimappa Desai in being unable to meet the Peshwa and get his disputes adjusted.*

No. 81]

[19-4-1753]

श्रीगजानन

श्रीमंत राजश्री पंत

प्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक गणेश बलाल दामले कृतानेक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना ता १४ जाखर मुा वेरवळी प्रांत देवले नजीक विशालगड तलघाट स्वामीच्या कृपावलोकनेकरून सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. पूर्वी पत्री आबाजी नाईक बाबूजी नाईक युध्यप्रसंगी गर्वभंग होऊन राजश्री प्रतिनिधि यशस्वी होऊन साताराचे ग्रहस्त त्याची उभारणी करणार व मातुश्री सतोशी जाली याचे वृत्त सेवेसी लिहून पाठविले ते विदित जाहालेच असेल. पुढे विशालगडास आंगरे याचा मोर्चा लागला. इकडे प्रतिनिधीस जाणे जरूर, परंतु वसंतगडचे पारिपत्य करावे म्हणून वसंतगडास लागलो. तेथे प्रतिनिधि आणा अनमान करीत होते, तेव्हा त्यासी बीर देऊन तेथे राहून तेथील तहरह करून राजश्री कानोजी मोहिते

+ सौंदत्ती येथे.

आपल्या विद्यमाने भेटऊन त्यासी आपले मर्जीत स्वामीच्या आज्ञेत वर्तत हे निराले मार्गे कितेक पुढे आईसाहेबाकडील मर्जी ठिकाणी आणून द्यावी याविसी आणकिया घेऊन त्यात त्याचे कल्याण स्वामीची सेवा घडोन यावी याअन्वये बुधिवाद सागोन समागमे घेऊन आलो. त्यासी मध्ये याणी त्याची मर्जी विघडून मागती किलेयावरी जाऊन धामधूम माडिली. तेव्हा फिरोने त्याजकडे पत्रे पाठऊन आणा मसुरेस आहेत तेथे आणिले आणि विशालगडचे कुमकेस आलो. राजश्री दादोपंत अनमान करीत होते, परंतु बाबूजी नाईक याचे युध्य जाल्यास दुसरे दिवसी आलो. समयास आलो नाही. तेव्हा पुढे याजवरी काही स्वामीचा उपकार जाहाला पाहिजे जैसे समजोन राजश्री दादोपंतास श्रीमंताची मर्जी आहे जैसे सागोन इकडे आणिले. तो स्वामीची पत्रे प्रतिनिधीस आली की विशालगडचे कुमकेस आमची फौज व आपली फौज देऊन साहित्य करणे. श्रीमंत राजश्री विस्वासराऊ स्वामीची पत्रे आली की विनापरवानगी जावयाचे नव्हते. त्यासी पत्रे पुणियासी पाठविली त्याचे प्रतिउत्तर येक मास न ये. तेव्हा राजश्री दिनकरपंत यासी पत्र लिहिले त्याचे उत्तर आले की विशालगडचे कुमकेसे जाणे त्यावरून आलो. नंतर विशा(ल)गडास आलो, तो प्रतिनिधि समागमे सातसे राऊत हशम विशालगडचे मनास आणिता सात आठसे त्यासी पोटास नाही. गडाखाली दोन कोसावरी मेढे त्यात माणूस किती आहे ती बातमी नाही. अमृतराऊ सत्यभामाबाई येक नाही. किल्यावरी कारभारी संभर जैसे जाणून मेढेयांत शंकराजी विस्वासराऊ होते त्यास पत्र लिहिले. त्यात लिहिले, पुरातन आम्ही सरखेलच्या राज्यातील, या प्रसंगी आमच्या श्रीमंतानी या श्रीमंताच्या साहित्यास पाठविले आहे. तुमचे ठाई मानाजी पायेगुंड याची घोडे बारगीर नेले आहेत ते सल हृदयांत आहे. प्रतिनिधीसी आपण लाविले तेहि तुमचेठाई विरुध, तेव्हा खाली उतरल्यास मुलुकाची खराबी होईल तरी प्रसंगी आम्ही आहो. चाकरी सरखेल घेतील तरी करून दाखऊ. या अन्वये लिहून त्याजकडील मध्यस्त आणून मुलुकाचा नाश न करिता मेढे उठऊन लाऊन प्रतिनिधि सरखेल याच्या भेटी कराव्या निश्चयात आणून छ मारी दर्शनास आगरे पुढे येणार, आम्ही पुढे जावे म्हणून निघोन गेलो. येविसीचे व स्वामी सेवा कोणे-रितीने करितो याचे वृत्त राजश्री गोविंदराऊ लिहितील व दर्शनाती निवेदन करितील; व राजश्री दिनकरपंत यासी आमचे मध्यस्तीने ह्या गोष्टी जाल्या कार्याच्या नाही म्हणोन रा दादोपंतास पत्रे कसी लिहिली आहेत तेहि निवेदन गोविंदराऊ करितील. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶Ganesh Ballal informs the Peshwa of the difficulties he had encountered in assaulting the fort of Vishalgad and in effecting reconciliation between the Pratinidhi and Angria.

श्री

राजश्री माहादाजीपंत

गोसावी यांसी

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री रघोजी भोसले सेनासाहेबसुभा दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लिहित असिले पाहिजे विशेष. दिलीस सार्वभौमाकडील वकिलीचे प्रयोजन राजश्री कृष्णाजी केशव यांस सांगोन पाठविले आहेत. त्यास राजश्री पंतप्रधान यांजकडील दिलीचे वकील राजश्री दामोदर माहादेव सांप्रत पुण्यांतच आहेत, तरी गोसावी यानी स्वमुखें जे सांगणे ते सांगोन यांची त्याची ऐक्यता करून देविली पाहिजे व पंडित मारानिलेची पत्रे पातशाहास व मनसूरआलीखा यांस मारानिले सांगतील त्याप्रमाणे देवार्ची. आपले भरोसियावरी यांस पाठविले [शिक्षा] आहेत. तरी लिहिल्याप्रमाणे यांचे साहित्य होऊन येई तो अर्थ केला पाहिजे. रा छ १९ माहे शौवाल बहुत काये लिहिणे लोभ आसू दीजे हे विनंती.

¶Raghuji Bhonsle requests Mahadoba Purandare to recommend to the Hingnes, Krishnaji Keshao whom the writer has appointed his representative at the Court of Delhi.

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य

राजश्री त्रिंबकराव स्वामीचे शेवेसी

पाण्य जनार्दन बलाल कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंति उपरी येथील कुशल ता छ २२ राखर जाणून स्वकीये कुशल लिहित गेले पाहिजे विशेष. तुम्ही पत्र पाठविले ते पावले. तीर्थस्वरूप राजश्री गणपतराव मामा यांस माव वद्य प्रतिपदेस शुक्रवारी देवआज्ञा जाहाली म्हणून लिहिले ते कळले, ईस्वरें बहुत गोष्ट वाईट केली. ईस्वरी सत्तेस उपाये नाही. ईस्वरी सत्ता प्रमाण. बहुत काय लिहिणे. कृपा लोभ असा दीजे हे विनंति.

¶Janardan Ballal Fadnis communicates to Trimbakrao the news of the death of Ganapatrao Mehendale.

No. 84]

[6-10-1754]

श्रीरामोजयति

सेवेसी विज्ञापना रामचंद्रबाबा याचे वर्तमान केशवराव हरकारे याचे घरी आले. आश्विन वद्य पंचमीस काल जाहाला. दोन तुला सोन्याच्या व दोन तुला रुप्याच्या केल्या. उभयेता श्रीमंत नित्य घरी जात असेत. उपाये फार केला परंतु न चालला. त्याचे माउसभाऊ गोपालराम त्याचे फार समाधान केले. श्रीमंत भाऊ-साहेब वाहि गेले होते म्हणून लिहिले आले. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶The writer reports the death of Ramachandrababa.

No. 85]

[19-4-1755]

श्री

श्रीमंत राजेश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी विज्ञापणा

सेवक लक्ष्मण चाबुकस्वार चरणावर मस्तक ठेऊन सां नाना विज्ञापणा आसा जे. स्वामीनी कलवांताचे ताफ्याविसई लीला त्यास पत्र येतांच स्वार होऊन सहारास गेलो. तेथून जे ताफे येतील यास पाठऊन देतां. परंतु येक पत्र दरगाकुलीखान यास आलियाने ताफे येतील. नाही तर अनमान * * * * याजकरिता सेवेसी विनंति लीला आसे. आनि आपनहि त्यास बोलावितो. जर आली तर पाठवीतच आहे. परंतु आमचे आयेकनार नाहीत. इतकियाकरता दरगाकुलीखानास पत्र पाहिजे. हली पाने विड्याची सुमार २००० दोन हजार सेवेसी पाठविली आहेत ते प्रविष्ट होतील. बहुत काये लीला कृपा सेवकावर निरंतर असो देण हे विज्ञापणा. मिति सके १६७७ युवानाम संवत्सरे वैशाक सुध ८ रा गोविंदराव राम याजबा एवज बाकी राहिला तो रदकजी लीला म्हणऊन लीला त्यास उत्तम. स्वामीच्या लीला प्रमान जमाखर्च केला.

¶One Lakshman undertakes to send a party of dancing girls but requests the Peshwa to write to Dargahkulikhan to expedite the matter.

No. 86]

[28-11-1755]

श्री

तीर्थस्वरूप राजश्री

देवबादादा स्वामी

वडिलांचे सेवेसी

अपत्ये जिवाजीने चरणावर मस्तक ठेऊन विनंती. आज कार्तिक वद्य नवमी मुकाम किल्ले भगवंतगडी फौजसुद्धा वडिलांचे आशी(वीदे) क्षेम आहो. यानंतर

आम्हांकडील वर्तमान तर राजश्री चे आज्ञेनें राजश्री रघुनाथ दळवी व आम्ही व वरकड सरदार ऐसे भगवंतगडीं आलों. आठ च्यार रोज जमाव जुडे-पर्यंत आंगरेकडील आवई आली कीं फिरंगी व आंगरा येक होऊन अरमार व खुपगीनें भगवंतगडास येतात * * * * आली तों मागलेकडून गनीम येऊन भगवंतगडास छ १४ सफरीं लागला. युध्य प्रसंग होणें तो जाहाला. गनीम पराभव पावून आला, तें सविस्तर वृत्त राजश्रीच्या पत्रावरून विदित होईल. पुन्हा आंगरा व फिरंगी येक होऊन भगवंतगडास येतात. येका चौ रोजांत येऊन त्यांचा आमचा युध्यप्रसंग होतो. गनीमाची नेटबार्जी भारी ऐसी समजोन राजेश्री मल्हारी (?) येऊन राहिले आहेत. नांदिवडेस कृष्णाजी माहादेव याजकडेस जावें याजकरितां श्रीमंतांचीं पत्रें हमेशा येत होतीं; परंतु भगवंतगडासच गनीमाचा मारा पडला तेव्हां नांदिवडेस जाणेंच राहिलें. भगवंतगडाहूनच काय होणें तें होईल. इंग्रज विजयदुर्गास येणार तेव्हां खुष्कीनें फौज जावी ऐसें होतें; परंतु क * * (?) विजयदुर्गी जाऊन राहिला तेव्हां इंग्रज विजयदुर्गास येत नाहीं; त्यामुळें खुष्कीनें फौज कशी विजयदुर्गास जाती ? तेव्हां प्रस्तुत कजिया आम्हाचवर बनोन अला. बरें, श्रीची दया, वडिलांचें पुण्य असतां चिंता काय आहे ? हाईल वर्तमान तें मागून लिहून पाठऊं. वरकड आम्हाकडील मजकूर सर्व येथास्थित आहे. आम्ही मलरीस (?) आहों, घरीं सध्यां जातां नये. राजश्री प्रतिपदेस नारळ ठेऊन वाडीस जातील. नारळ ठेऊन माघारां तसेच येतील. बाकटलीचीं (?) गलबतें सात स्वारीस सिद्ध केली; तीन स्वारीस जाऊन फिरोन आलीं. पैदास्त जाहाली नाही. याउपर सातहि समागमेंच खाना केलीं आहेत. विठ्ठलराम पायगाऊकर (?) बावडेस गेले आहेत. येतांच मजकूर समजोन वडिलांकडेस खाना करितों. मातुश्रीस वरघाटीं न्यावेंयास चिरंजीव गुणवानें पालखी पाठविली होती, न जावे ऐसें लिहिलें होतें; परंतु त्यांचा आग्रह जाणेचा असला तर गेलीच असतील. वडिलीं बहुत रोज ठेऊं नयेत. सवेच भेटून खाली खाना करून द्यावीं. वरकड घरांतील मजकूर सविस्तर तीर्थस्वरूपांनीं लिहिला आहे त्याजवरून विदित होईल. हें विनंती.

¶Jivaji Khanderao writes to Deoba Dada (Devrao Meghashyam ?) about a skirmish which he had with the combined forces of the Portuguese and the Angria at Bhagvantgad.

श्री

यादी-

तालुके अजणवेल हबसी याजपासून तुलाजी आगरे याणी घेतली माघ शुभा २ रक्ताक्षीनाम संवत्सर शके १६६६ सन खमस आर्बाईन मया व अलफ यावर्षी घेतली. किले अजणवेल ती त्याजवर वालाजी बाजीराव पत प्रधान याणी शके १६७७ युवानाम संवत्सरे पौष शुभा १४ मंदवारी घेतली. सन सीत खमसेन मया व अलफ यास मामलदार कारकीर्द पंत प्रधान.

- १ रामाजी माहादेव विवलकर सुभेदार याजकडे सन सीत खमसैन येकसाला होती शके १६७७ युवानाम संवत्सरे.
- १ ईा सन सवा खमसैन मया व अलफ शके १६७८ धातानाम संवत्सरे चिमाजी माणकर सुभेदार ताा सितैन अखेरपर्यंत च्यार साले.
- १ सन इहिदे सितैन गणेश कृष्ण कानेटकर याजकडे येक साला होती शके १६८२ विक्रम नाम संवत्सरे.
- १ चिमाजी माणकर ईा सन इसने सितैन शके १६८३ वृषानाम संवत्सरे ताा सन सलास सितैन दोन साला होती त्या
- १ मन अर्वा सितैन कृष्णाजी विस्वनाथ बर्वे शके १६८९ सुभानुनाम संवत्सरे ताा सन समानी मया व अलफ शके १७०१ विकारीनाम संवत्सरे पौष मासपर्यंत.
- १ सन सामानीन मया व अलफ शके १७०१ विकारीनाम संवत्सरे त्रिंबक कृष्ण ताा सन सलास तिसैन शके १७१४ परिधावी नाम संवत्सरे जेष्ठ वा ११ साले चवदा साल.

- १ सन सलास तिसैन ताा सन सवा तिसैन अखर शके १७१८ जलनाम संवत्सरे रघुनाथ त्रिवक वरें.
- १ बालकृष्ण बापूजी लेले सन समान तिसैन शके १७१९ पिगलनाम संवत्सरे येकसाला.
- १ सन तिसा तिसैन रघुनाथ त्रिवक शके १७२० कालयुक्त नाम संवत्सर येकसाल.
- १ सन मयातैन बालकृष्ण बापूजी लेले शके १७२१ सिध्यर्थी नाम संवत्सरे.
- १ सन ईहिदे मयातैन रघुनाथ त्रिवक शके १७२२ रौद्रनाम संवत्सरे ताा सन सलास मया तैन अखैर तीन सालापर्यंत.
- १ जजिरे सुवर्णदुर्ग सन खमस सितैनात अगिरा संवत्सरी अंगरे याजपासून बालाजी बाजीराव यानीं घेतला शके १६७६ भावनाम संवत्सरे.

¶This is a chronological list of the Mamlatdars of Anjanvel.

No. 88]

[30-1-1756

श्री

तीर्थस्वरूप राजश्री जावर्जा बाबा
बडिलाचे सेवेसी

अपत्ये म्हळोजी गौली दंडवत विज्ञापना. बडिलाचा निरोप घेऊन स्वार जालो ते येसवतगडास शुक्रवारी साईकाली पावलो. गडास मोरचे जवले लागले आहेत. त्यास राा तुलाजी अंगरे याजकडील ठाकूर व मुभानजी गीरकर हे त्याजकडून सनवार (?) राा खडोजी माणकर याजकडे आले. त्यास याचा त्याचा ब्रेटीचा मजकुराचा इतबार पडत नाही, तरी आपण खबरदारीन राहणे. राा खंडोजी माणकर ज्या तलावर होते त्या तलावर येऊन राहावे. राा तुलाजी अंगरे याचा सोमवारी भेटीस यावयाचा सिधात मात्र केला आहे परंतु सते (तसे?) दिसत नाही. आजणवेलीकडून राा रामाजीपंत यानी कागद तुम्हास लिहिले आहेत ते राा खडोजी माणकर याच्या माणसाहाती पाठविले आहेत. राा तुलाजी अंगरे याचे कागद राा खडोजी बरगे याच्या राउताहाती पाठविले आहेत

ते पावतील. खोस मासे पुढील आहेत घेऊन पावलीयाचे उतर पाठवणे. कोरे कांगडांजी पान दोन तीन पाठऊन घ्यावी. येथे धारण या प्रकारची आहे, त्यास पोटापाणीयाची खबर घ्यावी. तुम्ही तो व्यालच परंतु सूचना मात्र लिहिले आहे. बहुत काये लिहिणे हे विज्ञापना.

¶Mhaloji Gauli informs Javji Gauli of the movements of Tulaji Angria and Khandoji Mankar and advises the addressee where he should encamp.

No. 89]

[26-2-1756]

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री
भाऊसाहेबाचे शेवेसी

प्रतिपूर्वक निंबाबाई सिंदे दडवत विज्ञापना. ता. २५ जमादिलावलपर्यंत साहेबाचे कृपाअवलोकनेकरीन वर्तमान येथ्यास्थित असे विशेष. चिरंजीव राजश्री खेम सांवत भोसले सरदेसाई यांजविसी चिरंजीव राजश्री पाटीलबावानी साहेबास विनंती केलीच होती. आण माहाराजानी मान्य केलीच आहे. येसियासी श्रीमंत राजश्री नानासाहेब ते प्रांती जाणार आहेत म्हणोन येकिले, त्यास खेम-सांवत यांचा सिदगड व सालसी त्याचा मुळक त्यास द्यावा म्हणोन साहेबी नाना-साहेबास येक पत्र देवोन सदरहू सिदगड व सालसी मारनुलेची मारनुलेचे श्वाधीन हावोन त्यांच्या जिल्यामधे उपसर्ग न होई ते करणार माहाराज धणी आहेत. मारनुलेचे सर्व प्रकारे अगत्य साहेबासच आहे. शेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

¶Nimbabai, mother of Jayappa Sindia, requests Bhausaheb and Nana-saheb to restore Sidhgad and Salsi to the Sawants of Wadi.

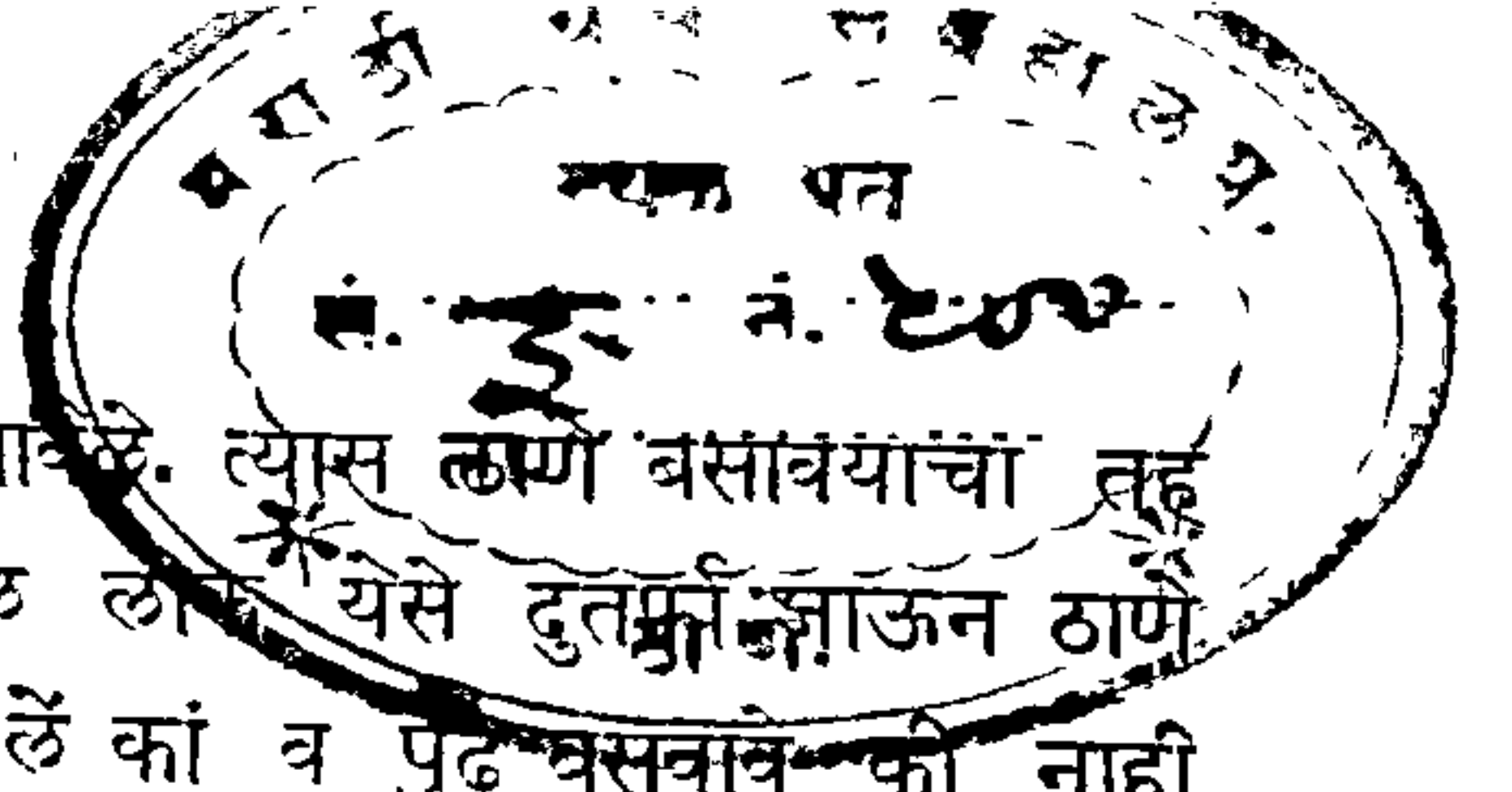
No. 90]

[28-2-1756]

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे शेवेसी

आज्ञाधारक नारो त्रिंबक चरणावर मस्तक ठेऊन सिरसाष्टांग नमस्कार विज्ञात. ता. २७ माहे जमादिलावलपावेतो सेवकाचे व राजपुर प्रांतीचे वर्तमान येथ्यास्थित असे विशेष. आज्ञापत्र सादर जाले तेथे आज्ञा, की शामलाकडून भले माणूस येथे आले आहेत. त्यानी मजकूर घातला जे दास्तान माडले येथे चौकी बसवावयाचा दुतर्फा करार होता म्हणून आम्ही ठाणे पाठीविले. सरकारतर्फेचे ठाणे यावे ते न

आले; आणि आमचे लोक बसले ते उठऊन लावले. त्यास लगे बसवायांचा तह केला आणि ठाणे आपलेकडील लोक व तिकडील लोक येसे दुतर्फा जाऊन ठाणे बसावे ते त्याचेच कां बसले? बसलीयावर उठविलें कां व पुढे बसवावे की नाही त्याचा जाबसाल जाला पाहिजे. तर साद्यात वर्तमान लिहून पाठवणे म्हणून आज्ञा. त्यास पूर्वी शामलाकडील व सरकारतर्फेचे मिळून चौकी होती. याजवर बाणकोट हबशाकड आला तेव्हा आम्हाकडून दुतर्फे चौकी त्यानी बाणकोटी बसऊन तेथे वेऊ लागले. आम्हाकडील चौकी तर गेली. तेव्हा आम्ही सापेगाव बदरकिनारा आहे तेथे खाडीचे तास लाहान जाले आहे ते नस्त पाहून आपले तर्फेची चौकी बसली. ते बाणकोटी आपली तक्षीम घेत आम्ही साप्यास वेऊ येसे काही दिवस चालले. त्याजवर बाणकोट आंगारकाने बसविले, शामलास उठऊन दिले. पुढे आजणवेल घेतली, तिकडून शामल अगदी खरडून काडला तेव्हा चौकीस थारा नाही येसे जाले. त्याजवर आपलेकडून शामलाचा विघाडा जाला तेव्हा साडतीन माहाल आगदीच मना केले. जेसमई तह झाला ते समई त्यानी येक परगणा सरकारात देऊन तह केला, ते समई दुतर्फा चौकीची बोली केली जे साप्यास तुम्ही घेता ते न घ्यावे. माडल्यास दुतर्फा चौकी बसवावी येसा करार केला त्यास जाबसाल जाला जे आंगारकाकड तुमचा विघाड आहे. तुम्हास तिकडून काही प्राप्ति नाही. जेव्हा तुम्हाकड होते तेव्हा आम्हाकडून हसील घेऊन तिकड गड तुम्हास दिला, * * तो आंगारक घेतो. तुम्ही हिकडे घेऊ लागलेस म्हणजे रयतेस जलाल जाले. तुम्ही तिकड बसविल ते ते आंगारक घेईल, हिकड मागती तुम्ही घ्याल येसे दुबारा होते. आंगारक तुम्हास बसू देणार नाही. त्यास त्यानी मान्य केले की आमचा त्याचा तह करून देणे. त्याजवरून त्याकडील कारकून बोलाऊन आम्ही तहाचा मजकूर करावयास मुलाना बलीमहमद आले त्यास आम्हाकडून बोली लागून तह आंगारक करितो हा भाव समजोन त्याचे कारकून केसोपंत लिमये आले होते, त्यास जंजिरा घेऊन जाऊन आम्हास मध्येस्तास टाकून परभाराच तह केला. काही वंत त्यानी घ्यावासा करार केला. त्याजवर येक वर्ष चौकीचा मजकूर सोडला होता. हालीं सालमजकुरी चौकी बसवावी म्हणून मजकूर केला. तेव्हा आम्ही साफ लिहिले जे आंगारकाचा तुमचा तह नव्हता तेव्हा तुम्ही चौकी बसविणार होतेस ते बसविली * * हाली त्यांजकडील तुम्हास काही वंत आला, तेव्हा तुमचे चौकीचे येवजी आला त्याचा मजकूर कसा आहे तो लिहिणे. मग तुम्हास काही तिकड प्राप्त काही नसले तर दुतर्फा चौकी बसेल ते गोष्टीचा जाबसाल न करिता जंजिराहून पंनास माणूस पाठऊन चौकी बसवली. त्याजवर मार्गी आम्ही लिहून पाठविले जे दुतर्फा प्रांत येकतर्फे चौकी बसवावी येसे नाही. त्यामधे

त्याची चौकी बसताच आगदी जलमार्ग पडला. ठाणीयास तिवारा हसील पडो लागला. त्यामुळे बेपारी कस्टी, इजारा जकाती गोरंगावच्या दिल्या होत्या त्या आगदी पडल्या. मुतलक पैसा आकारला नाही. खाडीत गलबत बंद आंगारकाने केले, त्याजरून मागती जंजिरा आम्ही लिहिले परंतु जावसाल नाहीत. तेव्हां चौकी उठऊन दिली. यापूर्वीही तुलाजी आंगरे याकडून वापूजीपंत विवळकर आले तेव्हा त्यानी हुजूरचे चौकीसाठी विनंती केली होती की माडल्याची चौकी शामलास बसवून द्यावी. त्याजरून आम्हास पहिले हुजूरचे ताकीदपत्रहि आहे जे माडल्यास चौकी शामलाची बसऊन देणे. याजकारणे चौकी उठऊन लाविली. बाणकोट शामले घेतला त्यापासून शामलाची चौकी माडल्यास नाही. सेवसी साद्यांत वर्तमान लिहिले असेत. खाडी शामलास जाली म्हणजे मतगडास आपाये आहे. गोरंगावच्या जकाती पडतात. हिकड हसील आहे तो बाणकोटी शामलाचे तर्फेचा घेतात, तेव्हा इकड जर त्याची चौकी बसली तर दुवारा ज्याजती कानू होईल. तेव्हा सहजच बंदर गोरंगावचे पडलं. ये जातीचे वर्तमान आहे. तेथे चौकी त्याची त्याची कार्याची नाही. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञानि.

¶Naro Trimbak writes to the Peshwa how Bankot and Mandle changed hands from time to time between the Peshwa, the Angrias and the Sidi and the difficulties it caused to shipping.

Nc 91]

[Recd. 2-3-1756

पौ छ ३० जावळ.

श्री

राजश्री जावजी गौली

गोसावी यांसी

ॐ अखंडितलक्ष्मीअलकृत राजमान्य श्री खंडांजी माणकर रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वर्काये लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविले पावले. राजश्री सरखलीची मुले माणसाकडील वर्तमान लिहावयाविशी ला. यैशास समस्त सुखरूप आहेत. लाहान मुलाच्या देवी उताराखाले पडल्या, काही फिकीर नाही. वरकड किल्यावरील इंग्रज निवत नाही. इंग्रज हजारपर्यंत राहाणार. राजश्री रामाजीपंत याकडील पंचवीस माणूस निर्याण ठेवावे आणि राजश्री रामाजीपंत इंग्रजसुधा मुंबईस उदईक जाणार. तेथून बोलीप्रमाणे कैसी काय निभावणी होईल ते पाहावी. तेथून चिठी

आलियावरी इग्रज जाईल किवा राहील पाहावे. सर्व मालति तो पहिलीच नेली. हा प्रकार आहे. आपण सरखली बाा आहेत, सर्व प्रकार सांभाळून न्यावे. बहुत काये लिहिणे लोभ आसो दीजे हे विनंती.

¶*Khandoji Mankar writes to Devji Gouli about Tulaji Angria's children and about the refusal of the English to deliver the fort of Vijaydurg to Ramaji Mahadeo.*

No. 92]

[8-4-1756

नकल

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री

गोविंद सिवराम स्वामी गोसावी यासी

पो बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष. नवाब सलाबतजंग आमच्या मदतीस मजल दरमजल येऊन पावले. शाहानवाज खान व मुसाबुसी याची भेट छ ४ रजबी जाहली. नवाबाची मुलाजमत येका दो दिवसी होईल. मुरारराव वगैरे यास सावनुरात तंग केलेच आहेत. सरकारच्या फौजाचे मोर्चे गावकुसांपावेतो गेले. नवाबाचा तोफखानाहि लागेल. अतःपर पारपत्य त्याचे सत्वरच होईल. तिकडील वर्तमान अलीकडे कलत नाही. राजश्री रामाजी माहादेव मुंबईस गेले आहेत. इंग्रज देहावर येऊन किला देतो की नाही, मारनिलहे जाऊन काये विचार आले न आले ते सविस्तर लिहिणें. बरकड कितेक तपसील लिहिणे. पहिले लिहिलेच आहेत. नवाबाची मुलाजमत छ ६ रजबी जाहली. या उपरी श्रीकृपेने सत्वरच शत्रूचे पारपत्य होईल. जाणिजे छ ७ रजब सुरु सीत खमसेन मया व अलफ. बहुत काय लिहिणे. तेथील कार्यसिधि लवकर होता दिसत नाही, तथापि तुम्ही गेलियावर उपायास अंतर होणार नाही हे विनंति.

¶*Peshwa Balajirao writes to Govind Shivaram Khasgiwale, communicating the writer's visit with Nawab Salabatjang and the stiff fight he was conducting before Savnur.*

No. 93]

[28-4-1756

नकल

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री

गोविंद सिवराम स्वामी गोसावी यासी

पो बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार विनंति उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष. इकडील वर्तमान तरी मुरारराव घोरपडे व पठाण

यास गावांत जेर केले. मोर्चे चराजवळ गेले. त्यास नवाब सलावतजंग आले. याच्या आमच्या भेटी जाल्यावर याचा तोफखाना लागू करून दोन्ही तोफखान्याचा मार फारच जाला, तेव्हा त्याणी तहाचा मजकूर करून सावनूर प्रांत निमे व आकरा लक्ष रुपये देऊन तह केला. मुराररायानी चाकर होऊन चाकरी करावी, पुण्यास यावे याप्रो करार जाला. या उपरी वर्कड संस्थानिकाकडील खंडण्या विल्हे लागतील. नवाब आमच्या डेप्यास आले होते. शाहानवाजखान व मुसाबुसी हमेशा येतच आसतात. फारच श्रेह ममता नवाब धरितात. अतःपर इकडील गुंता सत्वरच विल्हे लागेल. तिकडील वर्तमान कळत नाही. रामाजी माहादेव मुंबईस गेले होते ते आले न आले, इंग्रेज देहावर येतो न येतो ते लिहिणे. वरे तजविजेने श्वकार्य साधून येणे छ २७ रजव हे विनंति.

¶Peshwa Balajirao writes to Govind Shivaram communicating the end of the siege of Savanur and the terms of peace agreed upon.

No. 94]

[9-5-1756

पो छ २८ रमजान

श्रीशंकर

चिरजीव राजश्री आमृतराव यासी दरदाचे आसीर्वाद. उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहिणे विशेष. तुमचे प्रयोजन आहे. तरी श्रावणमासी सडो येणें. फार सडा होऊन येणे. तेथे सामदेव (पुरा)णिक कारभारी ठेऊन व प्रकृतिही ते (थेच राहातील) येकटा मात्र येका तटानिसी येणे. व्याघ्राचे ताकीद पत्र येसाजीस आणविले होते, ते वळीवर्दाने सुधेसे पाठविले नाही. परंतु तांतडीने जसे दिले तसेच पाठविलें आहे. प्रयोजन पडल्यास देणे. नाही तरी जवळच ठेवणे. अनेकांतास तरी पहिलें पत्र पाठविलेंच आहे. वरकड मजकूर तरी पहिले लिहिलेच आहेत. नवे ल्याहाव(या योग्य) नाही. इकडील वर्तमान तरी शार्दूलसिंहसहित दरद तुंगभद्रा तीरी आहे. व्याघ्रास मात्र निरोप देशास जावयास जाहाला. याचेही येणे देशास लौकर होईल. बहुत काये लिहिणे हे आसीर्वाद. वैशाख शुध १० दशमी रविवार मुकाम तुंगभद्रा दक्षणतीर हे आसीर्वाद.

¶Addressed by Darada (a nom-de-plume) to Amritrao from the banks of the river Tungabhadra. The letter appears to be written in ciphers. Two letters of a similar nature are already printed, Nos. 1 and 2 in Selection 19. This one has a few more items expressed in ciphers. The handwriting does not shew it to be written by Raghunathrao. The dates of writing and of receipt can tally only for the year 1756. In that case the addressee Amritrao cannot be Raghunathrao's adopted son. The three letters require to be accurately interpreted.

+ असाच शब्द आहे.

१ यथे कागद फाटला आहे.

श्री

सेवसी सेव्याजी खराडे विनंती विज्ञापना यैसीजे. राजश्री मुरारराव घोरपडे याचे कूच आजी चतुर्दशी गुरुवारी होऊन दोन कोसावर गेले. इतके दिवस लोकाचा मोठा गवगवा होता. साहेबाची आज्ञा तों सेंडुरास पोहचाऊन कार्य करून येणे. येथील प्रसंग तो या रीतीचा आहे. येविसी राा मुकुंदरायानी सेवसी विनंतीपत्र लिां आहे, त्यावरून श्रुत होईल. मुसाफरजंगाच्या लोकानी गवगवा करून कूच होऊ देत नव्हते याजमुले त्यांच्या डेरियास मुकुंदराव व आपण गेलो होतो. त्याच्या लोकाचे समाधान करून कूच करावे यैसे जाहाले. मुसाफरजंगाने कफणी घाळून फकीर होऊन बैसला आहे. त्यास साहेबाकडून मारकडील रों कोनेरराव आले त्यानी कितेक गोष्टी सांगितल्या त्याजवरून आम्हासहि सुचले तितके मुसाफरजंगासी बोलिलो. तो बोलिला जे, इतकियावर चाकरी कोन्हाची करावी ? श्रीमंतानी कृपा करून सेवा घेतर्ला तर सेवा करू. नाही तर फकिरी निश्चये करणे. च्यार महिने बरसात आपल्या पिराचे जागा कर्मून मग मकेस जातो हा निश्चये करून आहे ; यांत साहेब धनी आहेत. पदरी बाळगावा यैसे धन्याच्या ध्यानात आसेले तर आम्हास आज्ञापत्र आलिया मुसाफरजंगास भेटीस घेऊन येऊ; अथवा राा मुकुंदयारास साहेबापावेतो पाठऊ. जे आज्ञा होईल त्यासारखे वर्तणूक करू. सेवसी विज्ञापना श्रुत होये.

¶Setyaji Kharade reports the march of Murarrao Ghorpade to Sondur.

श्रीमोरया

श्रीमंत राजश्री भाऊसाहेबाचे शेवैसी

विनंती सेवक मलारजी होळकर कृतानेक विज्ञापना येथील क्षेम वैशाख वद्य पंचमी मुा मलप्रभा येथास्थित असे विशेष. साहेबापासून आज्ञा घेऊन स्वार जालां ते मार्गी मुलगुंदचे ठाणे घेऊन तेथें सरकारचे ठाणे बसऊन छ १६ साबानी मुा मजकुरास येऊन बार (?) मुकाम केंला. आलीकडे त्याच नईचा फाटा होता तो कळलाच नाही. रात्री नदी पाणी आलें. नदी फांटा येक होऊन राहावयाचे स्थली गुढग्याबराबर पाणी जाले. बारा प्रहर केवल उभेच राहिलो. लस्कर हैराण विशेष जाले. कर्म दुर्घट हांते. परंतु स्वामीचा प्रताप थोर

याजकरितां बारा प्रहरा संध्याकालापासोन उतार पडला आणि एक रात्र दम खाऊन छ १८ सावानी लस्करसह वर्तमान पार आलो. पुढे कूच होऊन जात असो. शेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Malharrao Holkar reports to Bhausaheb his return from Karnatak and the hardships he suffered from floods on the way.*

No. 97]

[22-5-1756

श्रीमोरया

श्रीमंत राजश्री दादासा-
हेवाचे शेवेसी

विनंती शेवक मलारजी होलकर कृतानेक विज्ञापना. येथील कुशल वैशाख वद्य नवमी मुा मुधल घटप्रभातीर साहेबाचे कृपेकरून येथ्यास्थित आसे विशेष. आम्ही आलियातागाईत तिकडील वर्तमान कलन नाही तर सविस्तर लेखन क(रा)वयासी आज्ञा केली पाहिजे. इकडील वृत मलप्रभेच्या मुकामीहून विनतीपत्रे पाठविली ते शेवेसी पावली आसतील. तेथून दो मजलीनी मुकाम मजकुरास आलो. येथे नदीस पाणी याजकरितां मुकाम केला. सत्तरीच उतरून पुढे जाऊ. शेवसी श्रुत होये हे विज्ञापि.

¶*Malharji Holkar writes to Raghunathrao about his halt at Mudhol on the Ghataprabha.*

No. 98]

[2-6-1756

श्री

श्रियाविराजित राजमान्ये
राजश्री नारोपंत नाना
स्वामीचे सेवेसी

पांण्ये विसाजी बाबूराव कृतानेक सां नमस्कार विनंती येथील क्षेम छ ३ शवाल मुकाम मडकसिरे येथ्यास्थित आसो विशेष. राजश्री श्रीनिवासरव व राजश्री रावो गगाधर यासी राजश्री राव ममलकतमदार याही निरोप दिलहा. पंत मशारनुलंस वस्त्रे व खर्चास व येक टांकन वसावयासी दिलहा. मुलगुदास राजश्री विठल विश्राम याजकडे जाऊन ठाणे मुलगुदचे व राजश्री हरिपंताकडे साडेवत्तीस हजार र्हा साल दरसाल तनखा श्रीमंत स्वामीनी करून दिलहा. त्याप्रमाणे रुजुवात करून नागोजीराव पुनियास जातील. जासुदाचे रोजमरे तेरीख जाली, कृपा करून रोजमरा देविले पाहिजे. आमचा रोजमरा दीड माहीचा पाठविला पाहिजे.

१ एकजातीचा वोडा.

आवदागिरीचा कलस येथे तयार करविला. सरंजाम पाठविला पाहिजे. आवदा गिरीयाचा रोजमरा दिवड्या सारवान मोहतादार याचे रोजमरे पाठविले पाहिजे. येथील कारभार राजश्री अमृतरावजीस विदित आहे. मानकोजी कडू सरकारात हुजूर पागेस आहे. त्याचा लेक गोकाकेवर दारूखाना उडाला ते वेलेस उडाला म्हणून येकिले, तो येथे राजश्री मुरारराव घोरपडे ममलकतमदार याजपासी आहे. रायानी आम्हास बोलाऊन दाखविला. तो नव्हे म्हणून तोच बोलत होता. त्यास राजश्री नरसिंगराव यास पत्र लिहिले आहे. बलखनारास पाठविल्या बलखोन घेऊन जातील. याजकरिता रायानी आम्हास सांगितल्यावरून पत्र सेवेसी लिहिले आहे. आमच्या रोजमर्यास पाच सा दिवस उणे आसले तर रोजमरा पाठवावे. खर्चायास येथे मिलत नाही. कोन्ही कर्जहि देत नाही. हे विनती. चिरजिव जगनाथ आपणापासी आहे. त्यास रोजमरा पुरत नाही तर आर्जवाव देविली पाहिजे. चिरजीव राजश्री सदासिव यास येथून श्रीनिवासराव यासमागमे गावास वाटे लाविले. हे विनती.

¶*Visaji Baburao informs Naropant Nana (Naro Appaji ?) of his having effected a settlement with Murarrao Ghorpade and asks for money for defraying the expenses of troops under his (the writer's) command.*

No. 98A]

[26-10-1755 ?

पौ छ २१ रविलाखर

श्री

राजश्री जावजी गौली

गोसावी यासी

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री तुलाजी आंगरे सरखेल रामराम येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन करीत गेले पाहिजे विशेष. तुम्ही पत्र पाठविले प्रविष्ट जाहाले व राजश्री बाबूराव साटम व राजश्री चिमणार्जी कडू देशमुख आले. उभयेताचे वचनावरून व पत्रावरून शफतपूर्वक बेलभडारा पाठविला त्यावरून कलो आले. कोणेविसी सौशये न धरिता भेटीचा योग करावा म्हणून लिया त्यास येविसीचा करार करून तुम्हाकडेस उभयेता मारनुले पाठविले. येथे भेटीस निघोन यावयाचा सदेह किमपि नाही. तुम्हा लोकाचा भरवसा मानून निवावयाचा करार केला आहे. तयारी करीत आसो. लौकरीच भेटीचा योग घडत आहे. सौशये नाही. छ २० माहे रविलाखर बहुत काये लिहिणे लोभ असो दिवहा पाहिजे. [शिक्का]

¶*Tulaji Angria deposes Baburao Satam and Chimnaji Kadu for meeting the addressee Javji Gauhi*

श्री

यादी खासगीकडील कारकुनाच्या तैनाता सुा सवा खमसैन मया
व अल्फ री

	तैनात रूा	कापड	रूा आंग्व
राजश्री जिवार्जी गणेश व रघुनाथ सिवराम ८२०० तैनात देखील पालखी १६५ अपदागिरे ३ १३२ दिवस्ये ३ येकूण	८४९७	०	१२००
८४९७			
राजश्री गोविंद सिवराम २०० पालखी * ५ खासवारदार * * १० * * खिजमतगाव * ५ दिवटे १ ५५ अपदागीर १५० ढलाईत २०० निा असामी ४	२५७३	०	१०००
२५७३			
नागेश सामराज ६०० तैनात ११० दिवस्ये व पोरगा	७१०	०	७२
७१०			
गोविंद चिंतामणी ४०० तैनात ११० दिवस्ये व पोरगा	३१०	०	७२
३१०			
6920			

	तैनात रुा	कापड	रुा आंख
बालकृष्ण आपाजी	१००	०-	७२
बालाजी कृष्ण दात्ये	४००	०	७६
मल्हार प्रल्हाद	४००	०	७६
* * जी केशव	४००	०	७३
गोविंद बलाल	३३०	०	७६
भिकाजी माहादेव	३६०	०	७३
धोडो मोरेश्वर	३००	३०	
गणेश वामन	३००	१७	
अंताजी नारायेण	२००	०	६०
हरि नारायेण	१३०	०	४०
लक्ष्मण भिकाजी	२३०	०	६०
रामचंद्र गोविंद	३२६	०	७६
गणेश रघुनाथ	२००	२०	
रामाजी माणकेश्वर	२००	१६	
राघोबा नाईक भिडे पांतदाग	२६०	२०	
कासी मोरेश्वर	२००	१३	
चित्तो आबाजी	१६०	१३	
सदासिव नरसी	२००	१३	
* * * बाबूराव	२००	१६	
बालकृष्ण नारायेण	२००	१६	
हरि केशव	२००	१६	
गंगाधर विस्वनाथ	२३०	०	६०
जगनाथ भगवंत	२००	२०	
सदासिव बापूजी सोनी	२००	२०	
सदासिव कृष्ण	२००	२०	
मल्हार चिंतामर्णा	३००	२३	
शागराव गौतम	२००	१३	
बाबाजी गोविंद	३००	२३	
नारो कृष्ण जांग हजिरी इमारत	३००	०	६०
भगवंत सामराज लकडग्वाना	३००	२३	
शामजी खंडेराव * *	१६०	१६	

	तैनात रुा	कापड	रुा आंख
दादो गोविंद लकडखाना	२००	१३	
केसो कृष्ण लकडखाना	२७५	२०	
भिमजी खंडेराव इमारत	२००	२०	
बालकृष्ण विठल लकडखाना	१७५	१५	
भिकाजी जिवाजी इमारत	१२५	५	
गोविंद बापूजी इमारत	३००	३०	
लक्ष्मण विस्वनाथ इमारत	३००	३५	
मोरो बापूजी लकडखाना	२००	०	
बाबूजी बलाल लकडखाना	२००	०	
बाजी बाबूराव पर्वती	३००	२०	
नारो कृष्ण बाग बंगला	१५०	०	
गोविंद माहादेव बाग पर्वती	१३२	०	
कृष्णजी गोपाल बाग वाई	१७५	१५	
वासुदेव विठल रमणा	१२०	१०	
सदासिव विष्णु वानवडी	३००	७	६०
भिकाजी नारायण वडगांव	१७५	१५	
सदासिव कृष्ण मोतीबाग	१७५	११	
सदासिव कृष्ण माणिकबाग	१५०	११	
रामाजी गणेश दाखखाना	३२५	२५	
दामोदर रामचंद्र दाखखाना	२००	०	
बालाजी जिवाजी पागा खासगी	१२५	१५	
गोपाल बाबाजी सिकारखाना	२००	१५	
विष्णु माहादेव रथखाना	२००	२०	
सदासिव बापूजी जोसी लकडखाना	१७५	१५	
गोपाल मोरेश्वर वहीतकोठी	२७५	२०	
माणको तुकदेव देव शुक्रवार	२००	१३	
	२५७६१	७००	

* * * आसामी नेमणुकेत आहेत तूर्त

चाकरीवर नाहीत रु.

७५०

०

२५० विसाजी बलाल

२५० हरि गणेश

२५० विसाजी रघुनाथ

७५०

२६५१७

७००

महादाजी विस्वनाथ निा कामाठी

२००

०

४०

२६७१७

७००

३२१५

¶This is a list of clerks, their remuneration and servants they were allowed to entertain at Government expense.

No. 100]

[14-2-1757

श्री

तार्थरूप राजश्री नाना वडिलांचे
सेवेसी

आपत्ये सगुणेने नमस्कार विनंती. येथील क्षेम ता माघ वद्य १० पावेतो मुा कालपी उतरतीर वडिलांचे आसीर्वादे सुखरूप पावलो विशेष. बागलकोट येथील मुकामीहून पौष शुध त्रितीयेचे पत्र लिहिले ते पावोन समाधान जाहाले. यैसेच सदैव पत्र ल्याहावयासी आज्ञा करीत असिले पाहिजे विशेष. रेवातीर हांडे येथील मुकामीहून वडिलास पत्र लिहिले त्यावरून विदित जालेच असेल. त्या-उपरांत मजल दरमजल झासीस आलो. नारो शंकर भेटले. च्यार दिवस तेथे राहोन दरमजल कालपीस माघ वद्य पंचमीस आलो. राजश्री गोविंद बलाल व हरि विठल भेटले. उदर्क निघोन दरमजल प्रयागास जाऊ. परदरवारचे कागदपत्र आणावयाविसी गोविंद बलाल याचे जासूद गेले आहेत व वडिली कागद लेहून दिले ते पहिलेच रवाना केले. परंतु जाबसाल आले नाहीत, यास्तव उदर्क निघोन ब्रह्मावर्तास भागिरथीतीरी दरमजल जाऊ. सिवरात्र तेथेच होईल, तो परदरवारी कागदहि येतील. उपरांत पुढे जाऊ. प्रयागी काही गडबड जाहाली आहे, यास्तव गोविंद बलाल व हरि विठल प्रयागपावेतो येतील. सर्वा-कडील वकील व कागद आल्यानंतर गोविंदपंताचा पुत्र समागमे घेऊन त्यास माघारे जावयासी निरोप देऊ. गोविंदपंताचे चिरंजीव कासीपावेतो येतील.

वरकड वर्तमान पेशजी दिलीहून अलीअसकरखान कुवरा दाहा हजार फौज व पंधरा हजार प्यादा घेऊन अंतर्वेदीत येऊन दंगा बहुत केला. हे वर्तमान गोविंद बलाल यास कलताच हरि विठल यास समागमे घेऊन फौजसुधा इटावे यानर्जाक गाठ पडली. ते समई प्रहर येक युध्य बहुत जाहाले. मोगल तो भारीच होता. हरि विठल यांनी फारसी मर्दुमी केली. मोगल मोडून लुटून पस्त केला. पुत्र-सहवर्तमान मारून सर्व फौज मारिली व कितेक लुटिले. ज्याणी युध्य पाहिले ते हरि विठल याची तारीफ गोविंद बलाल देखील करितात. या प्रांतात हरि विठल याचा नक्ष बहुत आहे. वडिलास कलावे म्हणोन लिहिले असे. बहुत काये लिहिणे हे विनंती.

¶Sagunabai from Kalpi on her way to Benares writes to Nanasaheb Peshwa about a severe action that took place between Hari Vithal and the imperial forces under Ali Askarkhan in which the latter was killed and his force routed.

No. 101]

[13-8-1757

श्री

श्रीमत राजश्री भाऊ स्वामीचे
सेवसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. तागा-येत छ २७ जिल्कादपावेतां ये प्रांतीचे व सेवकाचे वर्तमान येथ्यास्थित असे विशेष. महाराज राजश्री शंभु छत्रपति स्वामी यांणी आज्ञापत्र वा अली-खान व नाईकजी निकम हुजरे यासमागमे पाठविले तेथे नाहस्थानेचा प्रात बिदनूरचे दक्षणेकडील तहद कलीकोटपावत वाटाखाली दर्याकिनारा मुल्हक आहे तेथील सवस्थानीक साबरी राजा कलिकोट व येल्ह राजा सवस्थान पुवावर हे दोघे सखे बंधू. याचेच दुसरे ठेवणाईत चौघेजण याच्या राज्यात तेहि राजे म्हणवितात. परंतु मातवर उभयता बंधू लिहिले आहे. हे चौघेजण आहेत. ते या उभयताचे हुकुमतीत आहेत. त्यास याचा मुल्हक बिदनूरकर राजा बुदी बसापा नाईक याणी काही मुल्हक घेतला आहे. सदरहू राज्यास मानीत नाही. याज-करितां हे राजकारण स्वामीकडे याणीच सांगोन पाठविले, त्यावरून करवीराहून हुजरे दोघेजण दाखला पाहावयास खाना केले. याणी जाऊन उभयता बंधू राजे व दुसरे चौघे यांची भेट घेतली. त्यास त्याणी सांगितले की अरमार व लस्करची फौज आली तरी आपण सामील होऊन हा मुल्हक सोडऊन जे खावंद नेमून देतील ते घेऊन. लस्करची फौज आली तरी बिदनूरचे राज्य सोडऊन. लस्करची फौज आली तरी अरमारात भारी जमाव पाईचा आला तरी बंदरकिनारा

अरमार येता सामील होऊन. बंदरकिनारा मातबर गाव आहेत, तेथे पैदास्त करून देऊन, येसी त्याची बोली आहे. याप्रा हे उभयेता सागता त्यास स्वामीचे आज्ञापत्र आले तेच या उभयतासमागमे देऊन सेवेसी पाठविले आहेत. स्वामीनी हे वृत्त मनास आणून राजश्री आणापाहि तिकडील माहीत आहेत. त्यासहि पुसावे व याजबा दाखल्यास शाहाणे माणूस देऊन सा सवस्थानिकास सा पत्रे देऊन दाखला पाहावा. तेथील दाखला पाहून आलि(या)वर राजकारण ठीक असल्यास स्वामीच्या चिंतात येणे ते येईल त्यासारखा विचार कर्तव्य तो स्वामी करितील. राजश्री स्वामीच्या पत्राचे उत्तर लेहून आलाहिदा पाठविले आहे. स्वामीचे विचारास येईल तरी पाठवावे * * * विदित जाहाले पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshao reports to Bhausahab a dispute between the Raja of Bednore and the Sabari Raja of Kalikot (Calicut) and his brother, in which the intercession of the Pethwa is sought.*

No. 102]

[9-11-1757

श्री

राजश्री रावजी स्वामीचे सेवेसी

विनंती येथील वर्तमान ता १६ सफर सायंकालपर्यंत यथास्थित असे विशेष. आज राजश्री राघोपंत भाऊस बोलाविले होते. त्यास उदईक पातशाहाकडेस जाण्याचा निश्चय आहे. पातशा त्रिवकराव नानाचे पलीकडे आहे. त्याचाहि खोजा दादास बोलावयास आला होता. उदईक जाणार असा निश्चय आहे. मुरादाबादेस कृष्णरावजी आहेत. त्यास राजारामपंताचे त्याचे बनत नाही. त्याचेहि प्रकरण येथे पडले आहे. कोणाकडे ठरेल तसे लेहू. सुज्यात-दौले याजकडून भवानी शंकराचे पत्र आले तेच बजिनस पा आहे त्याजवरून सर्व कलेल. तेथील खडणीचा येवज कितीक आजपर्यंत वसूल जाहाला हे ल्याहावे. येथेहि दादा पुसत होते. बहुत काय लिहिणे लोभ करीत असिले पाहिजे हे विनंती. बालाजी खडेराव यास गगेस पूल बांधावयास रवाना केले. आज निघोन गेले. जाटाकडील दयारामहि वरोबर दिलहा आहे. हे विनंती.

¶*The writer mentions the names and movements of the persons that took part in Raghunathrao's campaign of Delhi in 1757 and that were responsible for the collection of tribute from the Doab.*

श्रीभार्गव

मसुदा गंगाधर येसवंत दिला रा मल्हारजी होलकर यांस सरकारचे पत्र कीं, ब्राज्यागड सरकार प्रा खरगोण येथे पवाराचे मोकासे आहेत. त्यास मोकास-वावेचा येवज कचेरीस सुदामत सरकारचे कमाविसदार पवारास देत आसतात त्याप्रोच ते सालाबाद घेत आसतात. साल मजकुरी पवारानी आपल्या आम-लाच्या सनदा राजश्री मल्हारवाकडे दिल्या. मल्हारवानी आपले तर्फेने कमाविस-दार प्रगणियांत मोकासवावेच्या आमलावर पाठविले ते हस्तबुद आमल करणार म्हणून हजूर वर्तमान विदित जाले. यैसियासी पवाराचे आमलाचा मजकूर तीर्थरूपाजवली यंदा लस्करात पडिला होता ते समई तीर्थरूपानी ताकीद केली कीं सुदामत ज्याप्रो येवज पावत आला आसेल त्याप्रो घेत जाणे म्हणून. यैसे आसता तुम्ही पवाराकडून सनदा घेऊन हस्तबुद आमल करावा हे गोष्ट कार्याची नाही व पवारानी तुमची हिमाईत करून आमल सुधारावा यातहि त्याचे कल्याण नाही. जे करणें तें त्यानी हजरूनच रदबदली करून करावें हेंच त्यांस उत्तम आहे व तुम्हीहि त्याचें आमलास आव(?)विसी सुदामतची चाल मोडून जबर-दस्तीने सरकारचे आज्ञेसिवाय अमल वसवावा, हजूरच्या लक्षाखेरीज आणावा, हेहि उत्तम नाही. पवाराचे आगत्य कोणे रीतीचे आहे हें पुतें चितात आणून रा मल्हारबास च्यार गोष्टी समजाऊन सागून सुदामतप्रा पवार येवज घेत ते करणें. येथून मल्हारबास निषेधपुरसर पत्री ल्याहावें तरी ते सरदार, त्यास काय वाटेल यास्तव विशदार्थें लिहिले नाही. तुम्हास लिहिले आहे. याचा पुर्ता विचार व तीर्थरूपास पवारांचे आगत्यवाद किती हे मनन करून मल्हारबा त्याप्रो वर्तणूक करीत व आपले तर्फेचे कमाविसदार व राजत बरकंदाज माहालातून उठून नेत तें करणें. मल्हारबा सरकारचे मर्जीप्रो वर्तत ऐसा बोध तुम्ही त्यास करावा तो करीत नाही, यावरून तुम्हास काय म्हणावे? अतःपर तरी लिहिला आन्वय ध्यानास आणून हजूरचे मर्जीप्रा वर्तत तें करणे म्हणून पत्र. येविसीचा कारभारसंमधाचा मदार सर्वहि तुम्हावर आहे. ही गोष्ट उगीच तुम्ही जबर-दस्तीने केली. तुम्हास परिछिन्न शब्द लागेल. खावंदाचे मर्जीची रीत तुम्हास सर्वहि कळतच आहे. यास्तव विशदे तुम्हास ल्या असे, आणि ल्या प्रो तुम्हास जरूर केलेच पा. करणे.

¶This is a draft of a letter addressed to Gangadhar Yashvant from Poona in order to compose the differences between Pawar and Holkar regarding the mokasa dues of the former. The letter shows that Malharrao Holkar was defying the central authority of the Peshwa even in the regime of Balajirao.

१ हा मजकूर मूळ मसुदांत खोडलेला आहे. २ या पुढील मजकूर व्यवकराव मामांच्या हातचा.

पवाराच्या मसुदांतील मजकुराचा मतलब लक्षांत घेतां पत्रलेखक रघुनाथराव असावा असे स्पष्ट दिसतें.

श्री

श्रीमंत राजश्री बाबासाहेब

स्वामीचे सेवेसी

सेवक मुकुंद श्रीपत साष्टांग दंडवत विज्ञापना येथील क्षेम ता. छ. २३ रविलाखर पावेतो स्वामीचे कृपेकडून सेवकाचे व प्रांत मजकूरचे वर्तमान यथा-स्थित असे विशेष. पेशजी नंजराज सर्वाधिकारी याजकडील संदर्भ व त्याच पत्रे हुजूर रवाना केलीच आहेत त्यावरून श्रुत जाहलेच असल. करारनामा नजराज याजकडील समर्पक यावा आणि फौजेच खर्चास बेगमी व्हावी तेव्हां खातरजमा होऊन कार्यभागी प्रवर्तका भाव श्रीमंताचे आज्ञापत्री पेशजी दर्शविले त्याप्रा. मोहरनसी करारनामा समर्पक लेहून सेवकाचे नावी राजेच पत्र व कार-भारी यानी लेहून पाठविले आहेत. हली करारनामा येथे ठेऊन त्याचे नकल व सेवकाचे नावी अली पत्रे दोनी बजिनस पाठविली आहेत. श्रीमंताचे सेवेसी हे मजकूर लिा आहे. स्वामीनी सविस्तरे श्रुत करून कार्यभाग विवेक करून देऊन करार प्रा. अमल मुलुकांत वसवणेस जलद योजावे. कारभान्यानीं सेवकाचे नावी लिहिली पत्रे माघारी पाठवावी. सारौंप, मातबर माणुसांस वचन दिलेवर तेही येथून लिहिल्याप्रो करारनामा फौजेचे खर्चास लिहिणे ते लिहिले आहेत. त्याचे पत्रावरून चितास आणून जलद कुमक पोहचाऊन स्थापना करणेस स्वामी समर्थ असा. कडपेकडील फौज येथे येणेविसी दोन तिनीदा लेहून पाठविले, परंतु तिकडे बसालतजंगाचा शेह पडला होता त्यावरून त्याचे येणे न जाहले. हली बसालतजंग (फाटले * *) कडे जाणार आहे. आता ही टाकोटाक लिहिले आ (फाटले * * *) तरी घोरपडेकडील फौज आणऊन राजकार (फाटले * * *) मनसुवा केला आहे; परंतु हाताखाले फौज (फाटले * *) चितायोग्य कार्यभाग घडत नाही. स्वामीनी या कार्यात मन घालून तूर्त पांच हजार छेडी फौज जलद रवाना करावी. बहिर-बुनगा माघे येणार येतील आणि घोरपडेचे नावी व राजश्री महिपतीराव कवड्याचे नावी ताकीदपत्रे पाठऊन जलदीने राजकारण गाठी पडे येसे केले पाहिजे. वरकड अर्थ श्रीमंताचे पत्री लिा आहे त्यावरून श्रुत होईल. या कार्यास आपले आगमन दरमजल बारा चौदा कोस येणे प्रा. जाहलिया बहुतच विशेष होईल. कदाचित आलश्य होऊन उपेक्षाखाले घातलिया नजराज थोर माणूस त्याचे हातास लागणार नाही, कार्य बिगडल. येसे संदर्भ येणार नाही. यावरी आपले चितास येईल त्याप्रो होईल. हे राजकारण काही लहान नव्ह, मातबर राजकारण

आहे, परंतु निकडीवरून राजेने करारनामा समर्पक करून पाठविला आहे. आपण आल्यास हे यश आपले पदरी येणेस सौशय नाही. सविस्तर विनंती श्रीमंताचे पत्रां लिा आहे त्यावरून विदित होईल. ज्याप्रमाणे सन समानांत यश घेऊन गेला त्यापेक्षां लक्ष वाड्याने हे समई स्वामीचे पदरी महद यश येऊन कर्तीस पात्र होता खासा स्वारीच आपली जाहलीयास फार उत्तम आहे कदाचित काही गुता असेल तर पाच हजार फौज सडी आम्हाकडे चांगली पाठवावी. हैदर नाईकाचे पारपत्ये होऊन स्वामीस यश येई हाच प्रकार होईल. हरविलाजे फौज पाठवावी. सेवकाचे नावे नजराज्याची पत्रे आली ती व करारनामीयाची नकल पाठविली आहे. पाहून माघारे पाठविले पाहिजे. बहुत काय लिा लोभ असो दीजे हे विज्ञापना.

¶Mukund Shripat communicates to Balwantrao Mehendale the result of his negotiations with Nandraj of Mysore and asks the addressee to come up with his forces to execute the proposed plans.

No. 105]

[17-2-1758]

छ ८ जमादिलाखर

श्रीराम

छ ८ जावली रात्रौ बारा बान बाबलीचे नदीचे बंदाडाचे आसण्याने सैन्यावर टाकिले, परंतु कोन्ही जाया न जाले. तांपाची मार जाली. छ ९ जावली कूच करून माहोलीपुढे चौ कोसाची मजल केली. उतरतेसमई पिछ्याडी व उजवे बाजूकडे फौजा नमूद जाल्या. यानीहि तोफाची मार दिवली. छ १० जावली कूच करून खोलापुरास आले. उतरतेसमई गावापलीकडे फौजा नमूद जाल्या. साईकाळपवेतो उभ्या होत्या. तांफाची मार जाली. छ ११ जावली खोलापुरी काही पैका घेयाचा यास्तव मुकाम केला. छ १२ जावली कूच करून कोसावर येऊन उमरावतीचे वाटेवर मजल केली. प्राथकाली सलुकाचे जौबसालानिमित्त रगोपंत वकील जानाजीचा आला होता. उतर प्रतिउतर करून मागती गेला. छ १३ जावली कूच करून कसबे भातकुलीपुढे आधकोसावर येऊन उतरले. फौजा कोन्ही आल्या नाही. पनास स्वार आले होते. त्याची दोन घोडी मारून आनिली. छ १४ जावली कूच करून उमरावतीस डेरे केले. प्राथकाली सांडनीवा पत्रे आली की फडच्याचे जौबसाल लिहून त्रिबक शंकर मनसबदार यासी पाठवने. यानी लिहून पाठविले, दुरून जौबसाल काये होनार? आम्ही उमरावतीवर येतां. तुम्ही कोन्ही मातबर पाठवने. त्यावरून छ १५ जावली मुकाम केला आनी त्रिबकरायासी पाठविले. त्याची फौज मागे कोलापुरावर

होतं, त्यासी विलंब लागला. छ १६ व छ १७ मुकाम केला. छ १८ कूच करून उमरावतीपुढे दो कोसावर नागपूरचे वाटेवर मजल केली. वाटेस त्रिंबकराये रंगोपंत वकील व येक सांडनीस्वार येऊन भेटले. छ १९ मुकाम करून पत्रे सांडनीस्वार त्याजबो गेली. साईकाली कृष्णाजी मोरेस्वर आले. रात्रौ राज्याजीची भेट जाली. छ २० जावळ मुकाम जाला. कृष्णाजी मोरेस्वर सलुकाचा जौबसाल करून च्यार घटका दिवस राहता स्वार होऊन गेला. छ २१ जावली प्रहर दिवस चढता येनार. सलूक होनार येसे दिसते. पहिले सिकाकोलाकडील राजे यांची पत्रे आली होती, त्यावरून धोंडाजीपंत आपले तरफेने ब्राम्हन पुढे पाठविला की आपन मागून येतो. तुम्ही आपला बंदोबस्त ठेवने, आनीब (?) फौज पुढे येऊन आमसी भेटने विशय विज्ञाती सामा.

¶This paper refers to the movements of Janoji Bhonsle and of the Nizam towards Kholapur. Can this refer to the war between them in 1758 when Ibrahim Khan Gardi took the side of the Nizam, after Bussy had departed.

No. 106]

[3-3-1758]

श्रीराम

छ १५ जाखरी दो प्रहरा रात्रौ राजे विठलदास जानोजी भोसले याची भेटी घेऊन आले. पैसे निघाल्याचे मध्यस्थ कृष्णाजी गोविंद व कृष्णाजी मोरेस्वर आले त्यासमईच जाणोजीची कूल फौज तयार होऊन मुधाजी भोसले साता कोसावर त्यासी मदत आले होते त्यावर छयापा घालायानिमित्त धावले. बहीर व हती वगैरे सरंजाम हती लागला. फौज लुटली. काही पलाळी. खुद मुधाजी दिढाशा स्वारासी निघू गेला. छ १६ जाखरी नवाब कूच करून नागपूरची वाट सांडून कारंजबारेचे रोहके दोन कोस येऊन उतरले. छ १७ व छ १८ दो कुच्याणे वरधेचे काठास आले. छ १९ जाखरी मुकाम केला. त्याची फौज रघोजी करांडे याचे हतीसमेत निशान घेऊन गेला. म्हणून मुधाजीचे मागे लागली. काही फौज फिरली. रघोजी मागेच होता. मुधाजीने जातीने व पागेचे लोकानसी हरेन्या करून केला. बहुत जाया केले. मुधाजीस भाला वरचेवर लागल्याची वार्ता आहे. लोकाचे कबिले बहुत धरून आनिले. रघोजी करांडिये आपले निशान घेऊन आले. जाणोजीची फौज यांचे फौजेपासून दो कोसावर येऊन उतरली. दिवस उत्तम नवते म्हणून छ २२ जाखरी च्यार घटका दिवस राहातां इब्राहीमखां व राजे विठलदास जाऊन घेऊन आले.

१ भास्कररामाचे खीचा वकील.

जाणोजी भोसले व रवोजी करांडिये नन्होजी जाचक व पिराजी निंबालकर वगैरे सरदार समागमे होते. गिरमाजी खंडेराऊ आले नाहीत. भेटी जाल्या. चार घटका रात्रपावेतो खिलवतेमध्ये होते. येक हती व येक घोडा व वस्त्रे व जिगा व सरदेच जवाहर दिवले. स्वार होऊन आपले डेन्यास स्वार होऊन गेले. उदईक नवाब त्यांचे भेटीस जातील. परवा येथून कूच होणार. आकोल्यामध्ये बहीर व आसबाव ठेविला होता व महालचे लोक होते त्या च्यार आसाम्या आनविल्या. मुधाजी भोसले चांद्याआलीकडे वन परगनियात आहेत. मागती जमाव करितो. बहीर व नुकसान घोडी मात्र गेली. भल घोडिये (?) कूल निघून गेले. उभयेताचा कलह निर्माण जाला. मुलकात धूम करील जैसे दिसते. नवाब सलावतजंग भा(गा)नगरीस लागले. हे वर्तमान आहे. विशेष विज्ञप्ती सामा (?)

¶This appears to be a report of the fighting that was going on between Nizam Ali and the Bhonsle brothers in 1758 or thereabout.

No. 107]

[26-11-1758

श्री

श्रीमंत राजश्री बलवंतरावजी
स्वामीचे मेवेसी

पोष्य रामचंद्र बाबाजी कृतानेक साष्टांग दंडवत प्रणाम विनंती उपरी येथील कुशल ताा छ २४ रबिलवलपर्यंत यथास्थित असे. याप्रांते चहूकडे बिखाडा फार जाला. माझे जिमेस च्यार जांडा मातबर आहेत. लोकांची भरती आपली आपणास विदितच आहे. याकरितां हे सोडून फक्त हिसेवाचे मखलासीकरितांच आपणांकडे यावं हे गोष्टी विचाराची नव्हे. म्हणून या विचारांत असतां आपण हुजूरची आज्ञा पाठविली की, रसदेचा येवज व मखलासीस कारकून पाठवणे. त्यावरून चिरंजीव विठोवास सेवेशी पाठविले आहेत. मायवापपणें जो साभाल करणें तो करावा. पटणप्रांते अलीकडे फारच गडबड जाली. राजश्री सिवाजी थोरात याजकडील लोकांचा ब्रम्हसमुद्रचे ठाण्यात गलाठा जाला. संपनास वांडे गेले. अलीकडे त्याणी आणविल्याप्रमाणें येथून प्यादे थोडेबहुत पाठविले आहेत. हाली आणिखी प्यादे त्याणी आणविले आहेत. परंतु येक प्यादा मिळत नाही. विदरूरचा राजा खरा म्हणोन विदरूर प्रांतचे हजारपर्यंत लोक येऊन आणिखी प्यादे ठेऊन हरपनहलीकर मिलोन विदरूरस निघाले आहेत. हे वर्तमान पेशजीहि लिहिले आहे व हाली सविस्तर राजश्री महिपतराव दादा यांचे पत्रां विस्तारे लिहिले आहं त्यावरून विदित होईल. साराष प्यादा तिकडे बोट पडिली. येक प्यादा

कोठेहि मिलेना आणि चहूकडे अनाहुत जाले आहे. वागूरची खेडी होसदुर्गकरांनी घेतली आहेत. ती सोडीत नाहीत. वरकड कसबा व खेडी याची गत काय ते आपण पाहिलीच आहे. नित्य तेथील काचणी लागली आहे. आपले आगमनाची प्रतीक्षा लागली आहे. रुणानुवंद प्रमाण. प्रस्तुत वर्तमान येकिले की, सावनूरकरांचे वकील रदवदली करितात. त्यावरून काही द्रव्य घेऊन रटेहली त्यास देणार म्हणून वदंता. त्यास हे गोष्ट तो सहसा घडणार नाही, कां जे रटेहली जागा नामी आहे. तेथे सरकारचे निशाण झेडा कायम जाला तो उतरून ब्रम्हहत्यार त्याचें निशाण तेथे चढेल हे गोष्ट काय घडणे आहे. त्याहीमधे तेथें ईश्वरस्थान कदंबेश्वर म्हणून देवस्थान अपूर्व आहे. त्या देवालयांत संभर वरशाअलीकडे दीपाराधना होऊ लागली आहे. तेथे पुनरुक्त यथापूर्व रीतीस कसे यईल? त्यात रटेहली दिगर जागीर बलात्कारें आपलीं पोटे भरावी म्हणून यका दोघानीं सावनूरकरांचे तबेत भिडविली होती. अन्यथा त्यास काय प्राप्त होती ते शोध घ्यावा. गतवर्षी जेव्हा सलाबतजंगासी बिघाड जाला त्या हंगाम्यांत सावनूरकरानी नजर फिराऊन हरिहरावरी वदनजर धरिली होती. हरिहरची पेठ तमाम गुल्हे जाले होते. मग तेच फौज रटेहलीचे गला पडिली. मग आम्ही रटेहलीचे कुमकेस दोनसे प्यादे व पनास स्वार पाठऊन रटेहली राखिली व त्यांची फौज बुडावली. हा गुदस्ता या दिवसातील मजकूर असतां हाली रटेहली सरकारांत आली असतां फिरून त्यास देणे हे गोष्टी परिच्छिन्नयुक्त दिसत नाही व मसलतीचाहि खर्च उगवला पाहिजे. याकरितां साभिमान धरून रटेहली देऊ न द्यावी. मुख्य गोष्ट आपण कृपा करितात. सलग चालवितात. म्हणून सलगीने लिहितों. कृपा करणार आपण समर्थ आहेत हे विनती.

¶Ramchandra Bawaji reports to Balwantrao Mehendale the troubles that the Chiefs of Mysore and Bednore were raising in the newly conquered territory in the South. Later on he speaks of the inadvisability of giving back the strong outpost of Ratehali to the Nawab of Savanur.

No. 108]

[27-11-1758

पौ छ १२ गावर सन तिसा

श्री

श्रीमत राजश्री

पंतप्रधान स्वामी

चे शेवेसी

आज्ञाधारक सेवक रामचंद्र बाबाजी कृतानेक साष्टांग दंडवत प्रणाम
विज्ञापना. स्वामीचे कृपादृष्टीकडून सेवकाचें वर्तमान ता छ २५ रबिलवलपर्यंत

6931

येथ्यास्थित असं. अलीकडे आज्ञापत्र सादर जाले. तेथे आज्ञा कीं, सिरहटीकरांचा कज्या लागला आहे तरी तुम्ही राजश्री पुरुषोत्तमराव यांसी सामील होऊन त्याचे पारपत्य करणे. त्यावरून त्यांकडे जावयाचे योजनेत सेवक आहे. प्याद्यांचा जथ काही जथरासारखे जालें आहे. राजश्री गोपालरावजीनी हैदरनाइकास घेरलें आहे ते तसेच आहेत. पटणकरानी कडुराजवली ब्रम्हसमुद्र म्हणोन येक ठाणे होतें ते घेतलें. थोराताकडील से पंनास घोडें गेलें. थोरातानी आण- विल्याप्रमाणें सेवकें प्यादे त्यांकडे रवाना केले आहेत. आणिखी पाठवावे म्हणून कारकून येथे येऊन बसला आहे. सेवक तलाश करीत असं. कडवाकडेहि प्यादे पाठविले. बागुरासहि सतत लागली आहे, तेथेहि भरती केली. बिदरूरचा राजा म्हणून गुंतुरांत ठेविला होता, त्याचें साद्यंत वर्तमान लिहून सेवेशी पाठविलें आहे. अलीकडे हरपनहलीकरानी त्याचा पुर्ता शोध करून बिदरूरचे आवाजीस सांगोन पाठविले. यांचा निरोप जातांच आवाजीनीं या राज्याचे निसवतीचे लोक कितेक होते, त्यांस आणून कोणहास जिवे मारिले, कोणाचे हातपाय काढिले. हरपनहलीकरास लिहिले की तुम्हास लक्ष होनपर्यंत देतो, त्यास हाताखालें घालोन मारून टाका. यैसे पत्र येतांच हरपनहलीकरानी आपले दलवाई व राजश्री चितामण आपासमागमे तीनसे स्वार व तीन हजार प्यादे देऊन गुंतुरास पाठऊन राज्यास घेऊन बेलवडीस येऊन उतरले. राज्याची व त्यांची फौज मिलोन हजार बारासं स्वार व पांच हजार प्यादे इतकी आहे. जेजाला, बाण, दारूगोली सर्व सरंजाम आहे. सेवकें येथें उकडकत्रीस येऊन दोनेहलींत बिदरूरची फौज राजश्री दलवाई वीरभद्रपा व सबनीस कृष्णपया आहेत यांस सांगोन व लिहून पाठविले की, दोन महिनेपर्यंत तुम्हांस वरिचेवरी लिहून व सांगोन पाठवितो की, येक कोणही मातबर येऊन प्रमाणपूर्वक हालठिका (?) यैसे सांगा म्हणिजे त्यास विचारें ठेऊन बंड मोडितो. त्यास तुम्ही येत नाही. हाली हरपनहलीकर त्यास घेऊन निघाले. अद्यापि तन्हीं तुम्ही येऊन पाहून जाणें. त्याणीं भेटीस येतो, हद्दरास त्यास घेऊन तुम्ही या, तेथें यतो आणि हालठिका म्हणोन सांगतो. तुम्ही त्यास मारावें ये गोष्टीस वीस हजार होनपर्यंत तुम्हांस देतो. याप्रो अंतस्त सांगोन पाठविले. सेवकें सांगोन पाठविलें, की मारणे हा यस्तीयार मजकडे नाही. तुम्ही येऊन खोटा म्हटलें तरी हे बंड मोडू. तुम्ही येणे, राजाही बोलतो की, त्याणी येऊन समक्ष मजला पाहून ठिका म्हटले तरी ते क्षणीं मजला तुम्ही मारा. याप्रमाणें मजकूर आहे. प्रांतास काडीमात्र उपसर्ग नाही. हरपनहलीकर त्यांचे फौजेस कचेपके करून यास घेऊन बिदरूरस जातात. त्यांत मार्गात कसें होतें हे न कले. अगर तेथे गेल्यावरी कसें होतें ते न कले. जालें वर्तमान

सेवेशी लिहिले आहे. मागाहून जे होईल ते लिहून पाठवितो. सेवकें सर्व जागे ठाणीं बंदोबस्ती केली आहे. समागमें दाहाबारा प्याद्यानसीं येथें उकडकत्री खेडें रटेहली प्रांतचें येथें आहे. त्यास सावनूरकराचा वकील राा व्यंकटराव म्हणून नेहमीं आजी दोन महिने सेवकाजवली येऊन बसला आहे. रदबदल करितात की, तुम्ही पुरातन संभाजी माहाराजांचे वेलेचे आमचे मध्यस्त आहां. तरी हुजूर श्रीमंताचे सेवेशी कलेल तसी आमची रदबदल करून बंकापूर व रटेहली हे दोन्ही आमचे हातास येत ते करा म्हाणिजे तुम्हांस मातबर कासाजी (?) देतो व थक गांव दरोबस्त देतो. याप्रमाणें रदबदल करितात त्यास हलीं सांगितले की, रटेहली द्यावी असा हुजूर करार जाला. सनदा येत आहेत. म्हणून मारनिलेनी सांगितलें त्यावरून सेवकास फारच विचार प्राप्त जाला आहे. आज्ञेप्रमाणें रटेहली सेवकें बहुत सायासें हस्तगत केली. स्वामिकार्य जालें. यामुलें धणी कृपालु होऊन सेवकाचे उर्जित होईल हा पूर्ण भरवसा असतां अकल्पित हे वार्ता येकिली. मनसुवियाचे विचारें पाहातां जेव्हा बंकापूर सोडणे लागेल तेव्हा रटेहली सोडावी. अन्यथा रटेहली सोडावयाची जागा नव्हे. त्यामधें रटेहली काही सावनूरकराची नाही. किलेदार स्वतंत्र. ते जागा सरकारचा झेंडा कायम जाला असतां सरकारचे निशाण उतरून त्याचे निशाण चढावें हे गोष्ट या प्रांतात येक प्रकार दिसेल. मसलतीस खर्च पडला तो अद्यापि उगवला नाही. अखेर सालपर्यंत उगवणी होईल असा प्रकार आहे. सेवकाचा निभाव होयेसारिखी आज्ञा करणार स्वामी धणी मायबाप समर्थ आहेत. सेवेशी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Ramchandra Bawaji reports the intrigues of the Chief of Harpanhalli and one Awaji to do away with the rightful claimant of Bednore. He advises the Peshwa to reject the demand of the Nawab of Savanur for Ratehali which happens to be situated at a strategic point.*

No. 109]

[1-12-1758]

पौ छ ११ रबिलाखर
ऊर्फ मार्गसीर्ष १४.

श्री

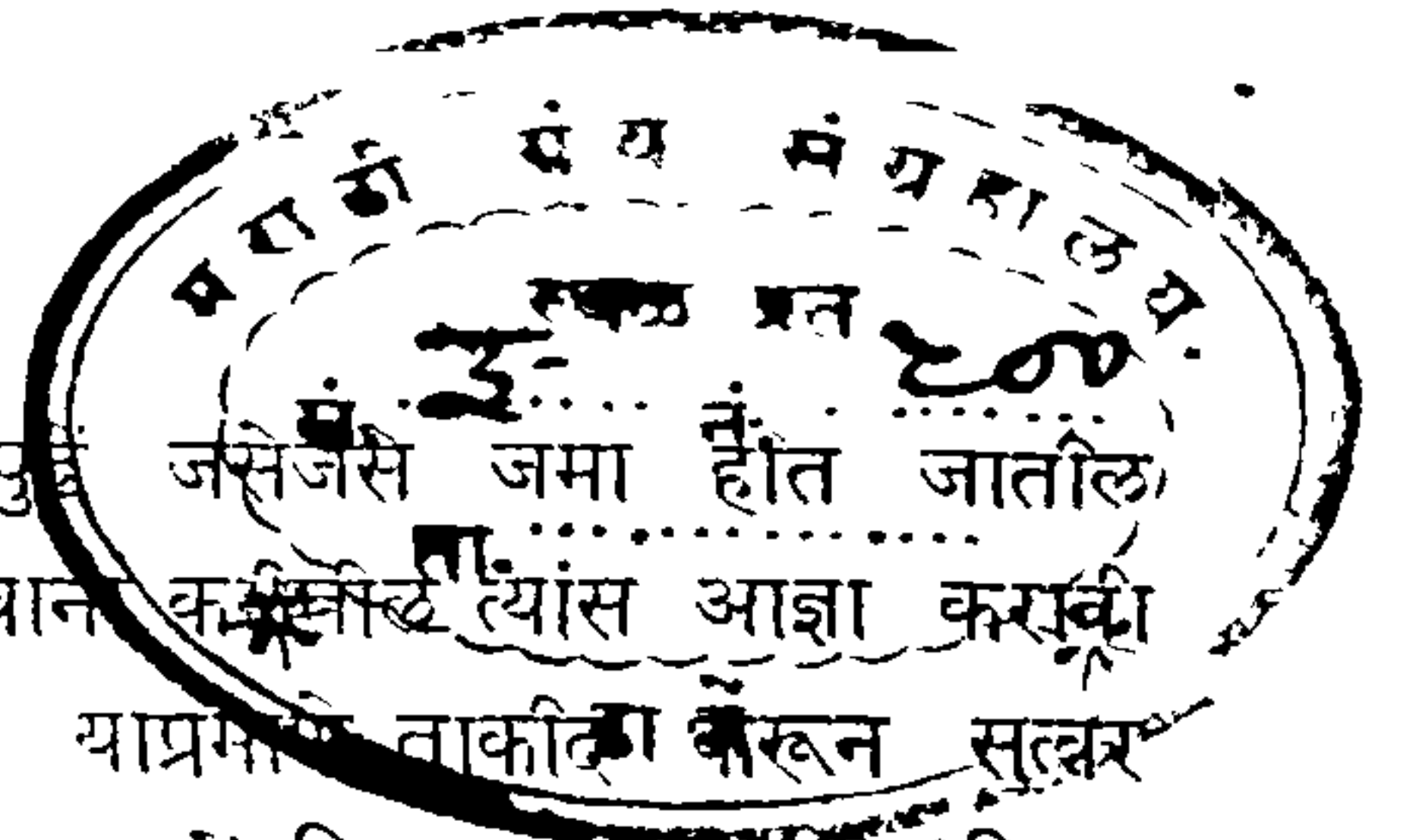
श्रीमंत राजश्री त्रिबकपंतनाना

स्वामीचे सेवेसी

पोष्य शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार विनंति. येथील कुशल तागायत छ २९ रबिलावलपर्यंत येथास्थित जाणून स्वकीये कुशललेखन करावयासी आज्ञा केली पाहिजे विशेष. रामनगर व जवारकर व पेठकर व सुरगाणकर येकत्र

6933

होऊन मुळक मारितात व जालितात; व दवणकर फिरंगी व रामनगरकर येक. येक जवारकरच असे नसते. हालीं सुलतानपूरनजीक नंदुरवार येथील दीड हजार कोली समनगरास जाले. च्यार पांच हजार जमाव सिपाई व कोली फत्तेपुरास जमा जाले, ते सत्वरच किले अर्जुनगड व इंद्रगड, बलालगड व डाहाणू पावत येणार. किले सेवग्यास रामनगरकराचा वेढा आहे. दारूगोली दवणकर फिरंगी पाठवितो तो सर्वास देतो, आणि परगणे खमेर पवाडी व नेहरसंजाण व डाहाणू व वज्हे या प्रगणीयांची धूल रामनगरकरानी मांडली आहे. तीन टोल्या केल्या आहेत. ५ मुळक जालितात व सेतेंभातें उडवी जालितात. येकीकडे स्वारी कोल्यावर पाठवावी तर ते दुसरेकडे जातात. सारे खेल दुर्जनसिंग याचे. सारे संस्थानिक याणीं उचलिले आहेत. बलेच येऊन किल्यास वेढा देतात. याउपर इंद्रगड अर्जुनगड या किल्यांखालीं येऊन वसणार हें वर्तमान तिकडून येका दोघानी लिहिलें आहे. फिरंग्यानें गोव्यास लेहून पाठविलें कीं अशामधें यावें. दवणकरहि लबाडीवर आला आहे. तेव्हां त्यास बल गोवेकराचें असेल व जनचर्चा इंग्रेज फिरंगी येक. इंग्रेजाचा जमाव मुंबईस दाहा बारा हजार जाला आहे व गोवेकर फिरंगी याचा जमाव येणार ऐसी मुंबईहून बातमी येते; व हुजूरून वकील राजश्री संभाजी मंगेस मुंबईस आले आहेत त्यासी इंग्रेज गोड गोष्टी बोलतात. परंतु मायावी टोपीकर आहेत. मुंबईस जमाव करून मायावादाच्या गोष्टी सांगतात. याच समयांत इंग्रेजाचा जमाव जाला आहे व दवणकर फिरंगी रामनगरकरास दारूगोली पोहचावितो. रामनगरकर व जवारकर वगैरा याच समयांत मुळक मारितात, जालितात. तेव्हां दिसोन येतें कीं ह्या सर्वांचा विचार येक, रामनगरकरानी मुळकाची धूल मांडली आहे. येक हजार राउत इंद्रगडा अर्जुनगडाकडे पाठवावयाची असतें, तरी तिकडील मुळकाचा आरोप होता व वसई साष्टी येथेहि राऊत असावें. अर्जुनगड इंद्रगड ह्या किल्यावर गला चढविन होतों तों रामनगरकरानी मना केला. रयेत तमाम पलाली. मुळक बस जाला. रयेतने काय करावें? येथें जमाव असता तरी सर्वांचे रक्षण हातें. सत्ताविससं माणूस परभारे स्वाय्यांस गेले. किल्याप्रमाणें भरती असावी तेहि नाहीं. तारापुरापासोन अलीकडे वसई प्रांतचे प्रगणे राखिले आहे. डाहाणूपासोन अर्जुनगडपावत बस जाला. राजश्री कृष्णाजी अनंत कोहजेखालीं आहेत, त्यास तिकडे पाठवीन म्हटल्यास इकडे जवारकर कोली येऊन मार्गती धुंदाई करतील, याजकरितां पाठवितां नये. येसी सविस्तर श्रीमंतास विनंतिपत्र पाठविलें. तेथून आज्ञा आली कीं राउताविसीं जें लिहिणें तें आपणांस ल्याहावें. त्याजरून हें पत्र देऊन राजश्री गणेश अनंत आपणाकडे पाठविले आहेत, तरी आपणांजवळ राऊत

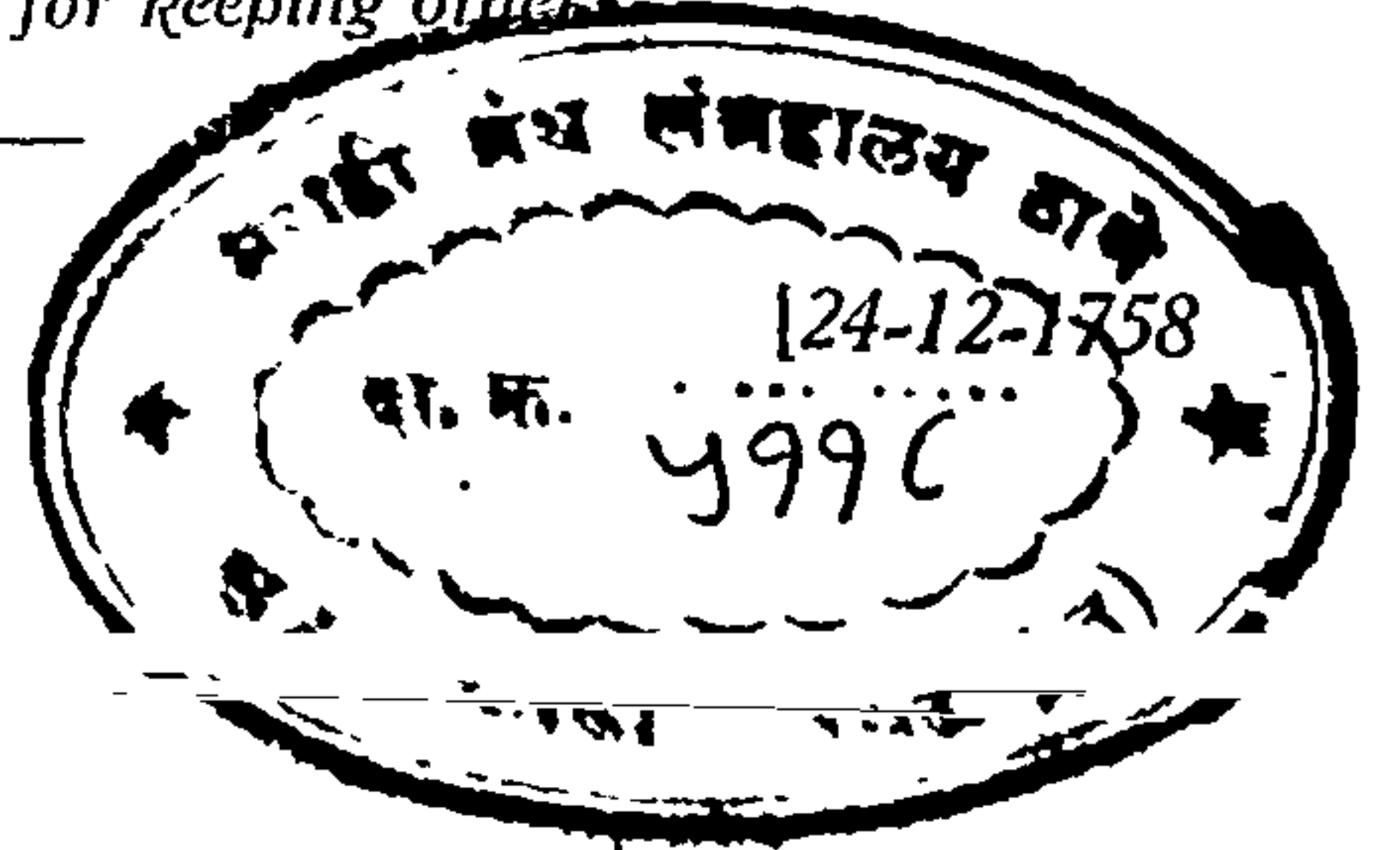

असतील ते पुढें पत्र पावतांच पाठवावे आणि पुढें जसेजसे जमा होत जातील तसतसे रवाना करित जावें. राजत आपण रवाना करील त्यांस आज्ञा करावी कीं शंकराजीपंत सांगतील तिकडे जात जाणे. याप्रमाणे ताकीद करून सुखर रवाना केली पाहिजे बहुत काय लिहिणे कृपालोभ असों दिला पाहिजे हे विनंति.

¶Shankaraji Keshao reports to Trimbakpant the disturbances created by the Chiefs of Jawhar, Ramnagar and Mandvi in the territories of north-Konkan and requests more men being sent for keeping order.

No. 110]

छ २२ राखर मार्ग-
सीर तिसा

श्री

चिरंजीव राजश्री नाना यांभी बालाजी बाजीराव प्रधान आसीर्वाद उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत जाणे विशेष. मिया अछनच्या मजकुराविर्सी मुजफरखान यास पत्र लेहून तुम्हाकडे पाठविले आहे. त्यास अछनचे व हवशाचे बल होऊन अलीनवाजखान याचा तह जाला याजमुळे ते पत्र मुजफरखान यास द्यावे असा मजकूर नाही, तरी पत्र त्यास न देणे. रा माहादाजी केशव व कृष्णा ती अनंत मागे फिरान थणार हांते. तेथून निघालेच असतील.

¶The Peshwa asks Nana Purandare not to hand over the letter to Muzaffar-khan as an agreement has been made with Ali Navajkhan of Surat.

No. 111]

[26-12-1758

नकल.

श्री

श्रीमंत राजश्री त्रिंबकपंत नाना
स्वामीचे सेवेसी

संवक शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार विनंति. एथील कुशल तागायत छ १४ रबिलाखरपावेतां यथास्थित असे विशेष. पेशजी जासुदाबराबर सविस्तर वृत्त लिहिले असे त्यावरून कळलेच असेल. सांप्रत वर्तमान आले कीं इंग्रजांचें आठ मनवर यावयाचें होतें, त्यापैकी पाच गोव्यास आले. त्यावरी मनवराचा सरदार आहे त्याणी जाऊन गोवकर विजुरे याची भेट घेतली. उभयतांचें बोलणें जालें व

6935

फिरंगियाचें अरमारहि तयार जालें असे. पंधरा तरांडी थोर पासष्ट लाहान, यून असीं व इंग्रजाचे मनवर आठ बरोबर मुंबईस येणार. इंग्रजाचा जमाव तेरा हजार व फिरंगी पांच सात हजार व सिदी त्यास सामील जाला, त्याचा जमाव पांच हजार येकूण पंचवीस हजार जमाव करून साष्टी वसई विजेदुर्गावरी मसलत दिसते. फिरंगियाचे आरमार इस्माळखान येणार. सारांश बिघाडाची सुरत दिसते, यास्तव आपण कल्याणास सत्वर यावें, अनमान यासाठीं न करावा, हे विनंति.

¶*Shankraji Keshav fears that the combination of the fleets of the English, the Portuguese and the Sidi is directed against Peshwa's coastal places such as Salsette and Vijaydurga and calls Trimbakpant for consultation at Kalyan without any delay.*

No. 112]

[1-1-1759]

पौ छ २१ जमादिलोवल

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक कर्णाजी सिंदे नामजाद किले माहुली साष्टांग दंडवत विज्ञापना. ता छ १ जमादिलोवलपांवतो मां जवार येथे स्वामीचे कृपादृष्टीकरून सेवकांचे वर्तमान येथे स्थित असे विशेष. आज्ञापत्र सादर जाहाले तेथे आज्ञा कीं राजश्री कृष्णाजीपंतास सामील होऊन माहितगिरीनें कोल्याचा नीर काढून अजम मुजफरखानहि जवारीवर उतरतील, परसपरं बातमी कळऊन कोल्याचे पारपत्य करणं म्हणोन आज्ञा. ऐसियासीं कृष्णाजीपंत सनंदे आगोधर रामनगरात गेले आहेत. सेवकाने गोड्याचा माल व सूर्यमाल देखील बैतरणीचे काठाने नीर काढून अजम मुजफरखान यांसी अडीचशे लोकानसी छ २७ राखरी सामील जवारीस जाहालों. पुढें सेवकास आज्ञा होईल त्याप्रमाणें वर्तणूक करून; तर आज्ञा करतव्य ते करणार स्वामी समर्थ आहेत. जवार हस्तगत जाहाली नव्हती, त्याचे आगोधर मौजे सावडें ता खोडाले येथे कोल्याची व आपले लोकाची गाठ पडली. तेथे काही झीटपीट जाहाली, व मौजे गारगाव येथे युध्य जाहाले. कोल्याकडील बारा माणूस व दोन राऊत ठार जाहाले. आपले लोकांपैकी दोन आसामी ठार जाहाले व सात जण जखमी जाहाले. त्याजवर तिहि चौ रोजी जवार अजम मुजफरखान

+ कृष्णाजी अनंत referred to in letters 195-196 of Selection 24.

याही हस्तगत केली. दोन आसामी ठार जाहालें आहेत. त्याचे लेकरावालाचें चालवणार स्वामी समर्थ आहेत ; व जखमी जाले त्यास काही थोडेबहुत खर्चास येथे दिलें आहे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶Karnaji Sindia describes a skirmish between his forces and the Kolis and further states that Muzaffarkhan has captured Jawhar.

No. 113]

छ ९ जमादिलोवल

तिसा

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

साहेबाचे सेवेसी

ॐ श्री सुबाराव सिंदे साहेबसुभा दंडवत विनंती येथील कुशल मार्गसीर बहुल दशमीपावेतो आपल्या कृपाकटाक्षेकडून आम्हाकडील वृत्त येथ्यास्थित असे. प्रति विनंती स्वामी यानी आज्ञा केलेप्रमाणे आपाढ श्रावण मासी ठिकाणी न राहाता राजश्री नारायेणराव यासमवेत हा कालपावेतो चाकरी करीत आहो. परसगड व कितूर मसलत करून प्रस्तुत नंदीकटे सोदेकराचा गाव मतबर आहे यास वेढा घातिला आहे. नित्यानी गोलीची चाकरी चुकली नाही. घोडी माणसे जाया होत जातात. साहेबाची मर्जी अवदा मान्ये केली. यापुढे कृपा होईल म्हणोन बेहडा जसा करून दिला तेच मान्ये करून आल्यास राजश्री लक्ष्मण कोनेरी न विचारिता रातोरात मजल दरमजल राजश्री गोपालरायाकडे गेले. राजश्री रास्ते पटणप्रांती आहेत. तेथून पत्रे आणली तन्ही थाक नाही. तसाच सिरहटीचा विचार कोणी येक पेसा दिला नाही. सनदा दिलीया हात-रोखे यावे म्हणतात. राजश्री नारायेणरायाकडील येवज तोहि प्राप्त नाही. देतो देतो म्हणतात. आम्ही कराराप्रमाणे चाकरी करितो न करितो हे राजश्री यास लिहून समाचार घ्यावा, येविशीची विनंती राजश्री नारायेणराव यानी सेवेसी लिहून कारकुनास पाठविले आहे. विनंती करतील त्यावरून श्रुत होईल. बेहडा करून दिला तो आमचा आम्हापासी ठेऊन घेतला आहे. सालपावेतो चाकरीस तफावत न करिता करीत आहो. राजश्री बलवंतराव व आम्ही पतके समस्त येक जागा राजश्री संनिध आहो. विश्वजनाचा प्रतिपाल होऊन ऊर्जिते जाहाली. आमचा मात्र उधारकाल आला नाही. साहेबाविना अन्यत्र देवत आम्हास नाही. मनोवाककायेकडून सेवा करीत आहो. ऊर्जित करून सेवा घेणार स्वामी समर्थ.

आंतरसाक्ष ईश्वराचा आवतार आसता विशप लिहिणे शक्त नव्हे. दोन तीन वरुणे लोकास येक पैसा पावला नाही. आसी हलाखी कंठीत आहो. आपल्या आंग्रीकमलावलोकन होईल तो दिवस धन्ये वाटेल. संवेसी श्रुत होये हे विनती.

¶Subrao Sindia serving under Gopalrao Patwardhan in the Karnatak reports the result of his loyal services and requests encouragement.

No. 114]

[6-1-1759

* * * (वरील भाग पार फाटून गेला आहे.)

येतेचा जावना केला असेल तो (फाटलें * *) स खावंडाकडे पाठवावा लागतो. त्याचें उ(तर) दिल्ले कीं, किल्यांत कांही विशप बहुतसा नवता. यथाकिंचित असेल त्याची यादी तुम्हास देवितां. मग मजी रक्षावी लागली. विदित हांय. दुसरे खानास वर्धेऊन श्रीमंताची व आपली कृपा आहे. येथील कामाचे यष तुम्हास आलें व पुढें मातवर कार्ये येणार तुमच्या जवामर्दीवरी. त्याजवरून बहुत खुश होऊन बोलिलें कीं, जंजिरा आदीकरून सर्व हस्तगत करून देईन आणि खावंडासी थंकासान राहून कविले पुण्यास आणून ठेवितां. येसे बाह्यान्कारी मापण करितार्ता, परंतु दृष्टीस येईल तें खरें. जवारच्या तीन तोफा उत्तम व जेजाला येथ्या म्बारीसमागमें तयार केल्या आणि किल्याचे ठाणें राजश्री त्रिंबक मूर्याजीचे स्वार्धान छ ६ जावली केले. रामनगर राज्याचा प्रधान भेट्टीस छ ७ माहे मारी आले आहत. निवेदन हांय. वाघेरकर देवजी अवधूतराव व महादजी सरनाईक यासी सदासिवरायानी रामभट मध्यस्त पा आहेत जे, या उभयतांस घेऊन आल्यावरी तुमचे व त्याचें उत्तम प्रकारे श्रीमंताकरवी गौर करविला जाईल. तेहि लोकरच येणार आहेत. हे वर्तमान रावमारनुले याणी स्वामीपासीं विदित केलेच आहे. वाघेरकर आल्यावरी येथून कूच करितील. खानापासीं बंदरकिनारेची व दुरील राजकारणे खेलत आहेत. नासिकापासून घाटाव्हाली आलियावरी पंचवीस हजार रूो कर्ज सावकारापासून घेऊन सिबंदीस पैसा दिल्ला नाही (फाटलें *) सर्व वर्तमान निवाजी. (यापुढील बंद फाटला आहे. अपूर्ण आहे.)

¶The letter is incomplete the contents of which refer to some affairs regarding the capture of Jawhar and Ramnagar.

No. 115]

पौ छ २३ जावळ

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक रामजी माहादेव मुा ठाणे साष्टी चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. ताा छ १९ जावळपावेतो स्वामीचे कृपावलोकनेकरून वर्तमान यथास्थित असे विशेष. पहिले पत्र इंग्रजाचे शेवकास होते व स्वामीस हांते ते पाठविले. त्यातील खुलासा निवदन जाहालाच असेल. त्याजवर आपण येथे येतांच रामजी शिवाजी व सिवजी रणसोड इंग्रजाकडे मुंबईस पाठविले. त्याबरोबर सांगोन पाठविले की, आरमाराची मुसुंब राहिली नाही. फारतर येक महिना अवकाश आहे हा खराच, परंतु कितेक नाजूक प्रकार आहेत. त्याच्या विचारे याच अवसरात जावे, सा महिने जुंजत बसावे, ते येक महिनीयाने खामखा काम करावे. तुमचा आमचा करार गुदस्ता जाहाला तो समय हाच होता. हुजुरून तुमचे करारीवर सर्व गोष्टी तयारी केली असतां आता मागे व्यावे हेहि बैसाव; ऐसे सांगोन पाठविल्यावर त्याणी पत्र पाठविले व रामजी सिवजीनी पत्र पाठविले तीं बजिनस शेवसी पाठविली आहेत. त्याची आमची भेट उद्यांच बुधवारी छ २१ मिनहूस नेमिली आहे. भेट जाहालियावर करारमदार होईल. इंग्रजाचा खुलासा की तुलाजी आंगरे सबल. बहुत दिवसी दौलत जंजिरे आहेत. त्यावर जावं तेव्हा खामखा साच्यार महिने बसोन खणोन काढावं. श्रीमंताची मसलतीची चाल पहिल्यापासून याप्रमाणें आहे. प्रस्तुत गैरहंगाम, आरमाराचे दिवस दर्यात फिरावयाचें राहिलें नाहीं. याकरिता मागे वेतां. पाहाना अर्थ खराच, परंतु राजश्री खंडोजी माणकर व दुसरे ग्रहस्त कितेक आहेत ते या मजकुराचे आहेत. त्याचे मानस याच वेळेस जावयाचा ठराव हुजूर जाहाला याकरितां सामदामप्रकारे इंग्रजास सांगोन करार होईल तो शेवसी लेहू. वरकड तयारी आज्ञेप्रमाणे जाहाली आहे. शेवसी श्रुत होय हें विज्ञापना.

¶Ramaji Mahadeo sends to the Peshwa the despatches received by him from the English and communicates to him their explanation in respect of help to be rendered to the Peshwa to destroy Angria's power. "Tulaji Angria is strong and a powerful navy is therefore required to annihilate him" said they.

6939

पां २९ जमादिलाकर

श्रीगणपति

सेवेसी विठल सामराज मुा श्रीरंगपटन चेरनावर मस्तक ठेऊन साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. सेवकाचें वर्तमान ता १९ जावळ परियेंत साहेबांचे कृपावलोकनेकरून श्वस्त क्षेम असों. वर्तमान. मैसुरास अद्याप मोर्चे लागलेच आहेत. उत्तरेच्या दरवाज्याकडून मोरचे जवळ गेले आहेत. खंदकापासून हातधोंड्याचा तफावतीने जवळ गेले आहेत. पूर्वेच्या दरवाजापासून अर्धे गोलीचा टप मोरचेजवळ गेले आहेत. पुढें मोरचें चालायास विलाज नाही. उत्तरेकडून सुरंग चालविला होता तो खंदकाजवळ गेला, तां वरून गोळ्यांची मार व धोंड्यांची फार करितात. खंदकांत तळ्याचें पाणी सोडलें. सुरंगाचा विलाज राहिला. किल्यांतून तोफांचा मार फार होता. बाहेरल्या सहा तोफा किल्यांतील तोफांच्या गोळ्यांनीं फोडून टाकिल्या. वरून बेजरब मार देतात. सहा तोफा फुटल्या, म्हणून खंडेराये पटनास छ ८ रोजीं आले. पटनच्या किल्यावर फिरून तमाम तोफा पाहून पांच तोफा उतरावयाचा हुकूम केला. तितक्यांत किरतरानें बोलाऊन विचारले जे किल्यावरील तोफा कशास उतरितां, लष्करांत तोफांस काय कमी आहे! हे म्हणाले जे लांबटप्याच्या असाव्या, त्यांतून दोन तोफा उतरून व गर्नाळ येक येसी लष्करास पाठविली. लष्करांतही खर्चास नाही. येथें यांनीं खर्चाची योजना केली तां साहुकार तो देईनात. मग कर्तारास मागितलें. त्यांनीं सांगितलें जे सर्व राज्ये मुखूख तुमच्या स्वाधीन केलें आहे. आम्हांजवळ काये आहे? त्यावर खंडेरायांनीं विनंति केली जे, कांही तरी खर्चास देवायें. फिरून तो येवज सत्तरीच खजानें दाखल करीन. पैसा अर्ज केल्यावर राज्याने आज्ञा केली जे, येक लक्ष रुपयाचें सोनें देवितां. मग दिल्लें न दिल्लें नकळे. छ ११ रोजीं संध्याकाळीं खंडेरायांनीं आम्हाला भेटीस बोलाविलें. भेटी झाल्या. कितीक वर्तमान आज्ञेप्रमाणें निरोपिलें. चार घटका येकांतीं बसले होते. कर्ताराची थैली आम्हांजवळच दिल्ली. म्हणाले जे सकाळ तुम्हांस बोलाऊं पाठवून कर्ताराची भेट करितों. हें पत्रहि श्रीमंतांचे देऊन हें वर्तमानहि सर्व निवेदन करून पत्राचीं प्रत्योतरे देऊन श्रीमंतांकडें जोडी रवाना करूं. गतवर्षीं राजेश्री गोपाळरावजीनीं जो करार केला आहे त्याप्रमाणें मुकणजीची निशा केली आहे. काही थोडे बहुत बाकी आहे त्याचाहि निर्वाह करून देतो. पुढें श्रीमंतांची

मर्जी रक्षने आम्हास जरूर आहे. या कराराप्रो हली सालचीहि तजवीज करून तेहि सावजीची निशा करितो. संवस्थानात तो काही बल राहिला नाही. सर्व आपल्या जिवावर आंगेजनी केली आहे. राज्याच्या घरांतील कलह या प्रकारचा लागला आहे त्याचाहि बंदोवस्त केला आहे. दो चौ रोजा सला मामला करून विल्हे लावितो. जवाहिराच्या येवजाचीहि तजवीज केली पाहिजे. इकडे मोगलाची बाकीहि राहिली आहे. च्यार पाच वर्षे झाली, पुढेहि त्याच्या फौजा येनार. वकील आला आहे तो अद्याप सिंग्यातच ठेवला आहे. श्रीमंताची मर्जी रक्षने आम्हास जरूर म्हणून तुम्हास लवकर बोलाऊन घेतले येशा बहुताप्रकारं गोष्टी सांगितल्या. आम्हा दोघास दोन पासोड्या देऊन रवाना केले. सकाळ फिरून बोलावितां. येकंदर दरवाज्याची परवानगी देतो. सुखी येत जात जावे आसं बोलले. दुसरे दिवशी बोलावतील म्हनून वाट पाहिली. तिसरे दिवसी चिठी लिहून पाठविली. येक दोनदा तो जाबसालच न केला. येक दोनदा बोलले जे संध्याकालीं सकाळ बोलावितां. न बोलावले. आम्ही चिठी लिहून पाठविली जे, आम्हास देवदरशेनास जायाची तरी परवानगी देवावी. आनि आम्ही येथे येऊन पोहोचलो ते वर्तमान श्रीमंतास पाठवावे. येक जोडीची गटीची चिठी देवावी. काही जाबसाल करीनात. पाचसाहा दिवस हंति. छ १४ रोजी त्रिताये प्रहरी लस्करास उठून गेले. जाबसाल कांही नाही. याच्या नजरेत आजचे काळी कोन्हीहि नाही. आपले लस्करचे वर्तमान तो येथें कीं, मांगलाची श्रीमंताची लढाई लागली आहे. प्रस्तुत लष्कर येत नाही म्हणून बेफिकीरीने आहेत. याजपासी येथे फौज दोन हजार गणतीची सात पाचसे स्वार चांगले निघता मुशकील. दोन अडीच हजार गाडदी आहेत. बारा तेरा तोफा आहेत, तमाम लष्कर बंजार झाले आहे. कोन्हीहि या उभयेतास बरे पाहात नाही. आबालवृध सर्व आपले फौजेचा मार्ग लक्षितात. रात्री लष्कर सामसूम असे, ते आतून काही गडबड झाली, प्यादे निघाले तर येकाचे घोडे येकाचे हती रात्रतून उग्याच लस्करात आवाया होत्यात. पटन्यात सर्व दरवाजे मिळून सेंभर दार आहेत. मुलकांत तर जागाजागा बेवंद, कोठे बंदाबस्ती नाही. मुलुक तमाम लुटितात. घाटाखाली मुलुक मात्र हैदरआली नायेकाखाली आहे तो खुशाल आहे. यांची फौज कडप्याच्या मुलकात गेली आहे त्यास इकडे येऊं न घावे, आपली दोन हजार फौज त्याजभवती असली म्हणजे इकडे येत नाहीत. दोन तीन हजार फौज घाटाखाली दिंडगलास पाठवावी आणि दोन हजार फौज इकडे आली तर फार आहं. अविंधाची जड पडेल. सर्व दिंडगलात आहे. आजचे काळी सर्वहि आपलं फौजेची वाट पाहतात. सर्वास कोटात मातवरास

आतचें आत नागवितात. कोन्हास मामलती देतात, तर दुसऱ्या कोन्ही काही अधिक दिल्ले तर त्याजपासूनहि पैका घेऊन त्यास देतात. पहेल्याचा पैका बुडाला याप्रो करीतात. सर्व कारभार दोडमा कर्ताराची मातुश्री व राव याचा आहे. याचा अर्विधाचा व रायाचा मनोदये की मैसूर हस्तगत करून तेथें सर्व जर्कारा भरून आपली माल मालिथेत व कविले बदस्त तेथें ठेवावे, सर्व मानें आपन करावे, असी तजर्वाज मैसुरांतील. वर्तमान राज्यापासी हजार बारासे स्वार चांगला आहे व दोन हजार गारदी व हजार दीड हजार प्यादा याप्रमाण जमियेत आहे. ग्वायास आनपाणी लकडी दाल वगैरे सरंजाम पुस्कल आहे. वैरन व विड्याची पाने हे कम आहेत. दक्षनेकडून रस्त पोहचत होती ते आठ दहा रोज बंद झाली. पा * * जकिन्याची आहेत. दारूगोळा पुस्कल आहेत. साहा महिन्याची बेगमी आहे म्हणून सांगतात. सल्याचा मजकूर तर किल्यातून जतुचिक्या म्हणून कारभारी राज्याचा तो येत असतो व याजकडून लालखान म्हणून सौदागर आहे तो जात असतो. जावसाल ते किल्यातून सांगून पाठवितात जे, बेंगलूर व नादगिरी व घाटाखाली अनंतगिरी याप्रां या तिहीं किल्यातून हे किल्ला राह्यास द्यावा व दीड लक्ष होनाचा मुलुक जिकडे द्याल तो द्या. हे म्हणतात घाटाखाली अनंतगिरी दिल्ली तर फिरंग्यासी राजकारण करील. बेंगलूर व मदगिरी दिल्ली तर श्रीमंतासी राजकारण करील. होमूर घाटाखाली गढी एक आहे ते राज्याकडे अजून चालत आहे ते गडीत मात्र बसून अशी हजाराचा मुलुक देतो तो द्यावा. हे म्हणतात ते थैकत नाहीं. असेहि करता सल्यावर गांष्ट ठहरली तर दरम्यान मातबर मानूस हैदरअलीगवांचा भाऊ शहासखा व भुक्कणजी आपल्याकडील जैसे दरम्यान यावे, यानी फौजेमुधा उठून जावे. आम्ही आपला बंदोबस्त करून जमियेतीनशी जाऊन. शहासखा दरम्यान येत नाहीं. भुक्कणजी शुभ्रमणीस गेले आहेत ते अद्याप आले नाहींत. हे दरमियान न ये यास प्रयोजन हे बेइमान आहेत. याच्या चिंतात जे राजा व बारकी व्यंकटराव व श्रीनिवासराव या तिघास नाबूद करावे. या गोष्टीस हे चुकनार नाहींत. यास्तव हे मधें येईनात. भुक्कणजीस कागद खंडेरायाने छ १७ रोजी पाठविले आहेत. पाहावे येतो की काय. किल्यातील म्हणतात जे हे दोघे मधे आले म्हणजे कसेहि करून सला करावा. हा प्रसंग निवारून पुढें श्रीमंत आल्यावर पाहून घेऊं म्हणतात. आपल्या फौजाची चातकन्याये वाट पाहतात. फौजा आल्या असे थैकिले म्हणजे थैथे वेढा उठेल असा रंग दिसतो. हैदरनाईकाची फौज घाटाखाली कडप्याच्या मुलकांत गेली आहे. त्यानी तर पालूर वानबंडी घेऊन कृष्णगिरीगड पहाडी घेतला म्हणून थैकिल्यात आले. ह्या किल्यास

फार दिवस लागले. आपल्याकडील फौजा येणार म्हणून त्या फौजेस यानी बोलाऊ पाठविले आहे. ते फौज इकडे न यावी. ये वेलेस फौजा लवकर यावा. आनेकल पालेकिराचे होते ते यानी घेतले. बेंगलुरावर मुराररायाची फौज आली म्हणून आवाई आहे. कागदीपत्री वर्तमान कळले नाही. नरसिपूर नंजराजा-कडील अद्यापि भांडत आहे. याचे ५०० बार व हजार प्यादा व दोन तोफा आहेत. त्यानी बाहेर निघून याच्या लोकास तुडिवल म्हनून खबर छ १७ मिनहूस आली. यानी आज येथून २०० गाडदी रवाना केले. पटनच्या किल्यात जकिरा नाही. माहगाईमुले उघा जातील. जकिरा तमाम खाली केला. आता छ १२ रोजी खंडेराय जाऊन पाहिले. जकिरा कांहीं नाही. मग तमाम गढी-वाल्यास पत्रे गेली जे, गला खरेदी करून किल्यात दाखल करा. वाटाखालीहि पत्रे गेली. अशात आठा दाहा रोजाचा वेढा पडला तर खायावाचून याचा आटा बंद होता. सर्वत्र आम्हास पुसतात जे तुमच्या फौजा इकडे येतात की नाही? आठा पंधरा रोजात येणार म्हणून सांगतो. फौजा आधी दिंडगलाकडे व तिरतून वानवाडीकडे रवाना कराव्या, आनि इकडे एक दोन हजार फौज फार आहे. त्रिचनापलीचा किला फुलचेरीवाल्यानी महमदआलीपासून काही द्रव्य घेऊन किला दिलहा. एथें पत्रे आली म्हनून येकतो. पटनात दाखखाना छ ९ रोजी उडाला. गुरुगोडीची आग पडिली. तीस चालीस मानसे उडाली व पनास मानूस जखमी झाले, याप्रो वर्तमान देखले येकिले. आमचा जासूद जायास कोठे फिरकूं देत नाही. गढीची चिठी देत नाही. आम्हाकडे कोनास येऊं देत नाही. लस्करात दोन तीनदा जासूद पाठविले होते. आता बंदोबस्ती केली आहे. वाटेवाट चौक्या बसविल्या आहेत. त्या चौकीवाल्यानी आमच्या जासुदापासून चिठी घेऊन जावी, यास येथेच बसवावे, यास जाब आणून द्यावे, याप्रकारे झाले आहे. तीन महिने मोरचे लागले आहेत. दीड दोन हजार मानसे बाहेरील मेली. चोरावे सुटले आहेत. एथें धारण तांदूळ चार पाच सेर, रागी सात सेर, दाल चार सेर, तूप सेरभर, तेल दोन सेर, गहू पाच सेर, उडीद साहा सेर, कुलथी सात सेर, पर च्यार सेर याप्रो धारण. आपले जोडीचा निभाव होईना म्हनून हरतजविजीनी सिन्यास पत्रे पाठविली. सेवेसी श्रुत होय. महागाईमुले खर्चाची तसदी फार आहे हे विज्ञापिता. ताजा कलम छ मजकुरी प्रहरा रात्री राजश्री भुक्कणजी यात्रेहून आले. दुसरे दिवशी त्यांची भेट झाली. कितीक वर्तमान आज्ञेप्रो निवेदन केले. त्यानी सांगितले जे येथे शिवाये फौजा पैसा देत नाही. राजेश्री गोपालरावजी गेले तेव्हा ज्या हुंड्या करून दिल्या त्या-

+ उघा = उगा, निमूठपणें.

पैकी पाच लक्षे रूा आमचे बाकी राहिले आहे. राव खंडणी करून गेले त्याविसी प्रतेही खंडेरायास मागतो तेहि देऊ दिलंऊं करितात. येथे शिवाय जबरदस्ती शिवाये पैसा निघत नाही. याच्या घर कलह लागला आहे. त्यामुळे यास पुढें काही सुचत नाही. अविधाचा प्रबल झाले आहे. त्यापुढे कोणहाचे काही चालत नाही. खंडेरायाचे ह्तीहि पाहता काही नाही. अविधाने चितावर घेतले तर त्याचे पदरी पैसा मुबलग आहे. त्याजखाले मुळुक घाटाखाली पाच लक्षा हुनाचा वसुली गुंजाइसी आहे. तिकडील वसूल होतो तो दिंडगलास जातो. यावितरिक्त इकडील मुलकातील पैसा जो येतो तो सिबंदीचे भरीस घालितात. खंडेरायाचे त्याजपुढे काही चालत नाही. मुख्ये संवस्थानिक आता प्रस्तावी पडले आहेत. यामुख्याचे व दुर्गवासीचे सूत्र येक आहे. परंतु याजपुढें काहीं चालेना. येसमई फौज असे तर हे उभयेता येक होऊ येत, सरकार किफायत विसेष होती. आद्यापवरहि येक महिना यांचे त्यांचे सखे होयास पाहिजे. तोवर फौजा येऊन पोहोचल्या तर फार उत्तम आहे. निदान फौजा येत्यात असा भरवसा झाला तरी तसा रंग करू. येथे फौज येत्यात तोवर बसवापटन व सिरे व होसकोट येथे ज्या फौजा आहेत त्यास तरी आज्ञा करविजे. श्रीमंताची आज्ञापत्रे आम्हास आली आहेत जे, संवस्थानिकापासून जरूर वसूल करून घेने. बरेवजे देत असतील तर उत्तम, नाही तर मुलकात धामधूम करू असी याची पत्रे येथे आली ; आणि थोडीबहुत यानी धामधूम केली म्हनजे हरयेक निकाल हाईल, तोवर काही रंग दिसत नाही. फौजा असल्या तर परभारे घाटाखाली मातबर सरदार व पाच हजार हे आधी रवाना करावी आणि होसकोट-वाल्यास सांगाव जे, कडप्याच्या मुलकात या अविधाची फौज आहे ते इकडे येऊन पावे आणि संवस्थानाकडे पाच च्यार हजार फौज व बलवंतराव अगर गोपालराव असे मातबर सरदार आल्यावाचून काम होत नाही. खासा स्वारी आली तर फार उत्तम आहे. येक छवायनी करून रामेश्वरपरिघंत येकराजे होये. सारांश दोघेहि दो ठाई जे मुख्य आहेत ते आपले फौजेची मार्गप्रतीक्षा करितात. सावजीचें वर्तमान तर खंडेराव लस्करातून येऊन कराराप्रो याचा निकाल केला तर करून घेतच आहेत. नाही तर कविले बदस्त पुण्याकडे वाटे लाऊन हे उठून लस्करात येतील. दुर्गस्ताचा उलगी येक अम्हाकडे आला होता. त्याजबरोबर कितीक वर्तमाण सांगून पाठविले आहे. पत्र लिहितां नये. त्यास च्यार रोज झाले. आद्याप प्रतिउतर आले नाही. त्यानी येताच आधी विचारले जे फौज कधी येतात ? श्रीमंत कोठे आले ? महिन्या पंधरा रोजानी फौजा येतात म्हनून सांगून पाठविले आहे. स्वामीस श्रुत्य होये. देखले येकिले

वर्तमान कचे पके सेवेसी श्रुत्ये होये. धण्याचे मर्जीस येईल ते करावे. खर्चाची तसदी फार आहे. रोज पाच रूा खर्चास लागतात. आमच्या प्रारब्धास घरी दारी कर्जच लागले आहे. निवारन करनार स्वाम समर्थ. शेंक्रमणाचे तील सेवेसी पाठविले आहे. कृपा करून स्वीकारावे हे विनंती.

¶The writer Vithal Samraj, reports the details of the siege of Mysore by the refractory commandant, at the same time dwelling on the miserable straits to which the Raja of Mysore had been reduced. He refers to the growing menace of Haidar Ali and suggests that there never could be a more opportune time to complete the conquest of Mysore, torn and distracted as it is, by civil feuds and risings all over the province, if a few more troops could be spared. The letter is very informative and shows how the rise of Haidar Ali was due to the defeat of the Marathas at Panipat.

No. 117]

[17-2-1759]

श्री

यासी पत्रे

१ राजश्री जानोजी भोसले सेनासाहेबसुभा यांसी पत्र की साल गुदस्ता जनेफलाचे मुकामी तुम्हाकडील सरकारचा येवज येणे, त्याचे निशेकरितां महंत हवसपुरी गोसावी यासी बोलूण कितीक गोष्टीणे त्याची खातरजमा केलीत. तेव्हा सरकारात तुम्हाकडील येवजाची निशेची चिठी गोसावी याणे दिलही तो येवज व तुम्हाकडे येवज त्यांचा येणे त्यापैकी तुम्ही बंगाला व कटक वगैरे माहाल येथील येवज लाऊण दिलहा होता त्यावरोण गोसावी याणे सरकारची निशा केली. ऐसे असता तुम्ही त्याचे येवजास खलेल केली म्हणून

यैसियास हे गोष्ट तुम्हायोग नव्हे. मातवर साहुकारास रजावंद रक्षिल्यास सरदारीस उपयोगी ऐसे आसतां यासी आजूरदे करावे हे उत्तम नाही. तुम्ही वचनास आंतर केल्यास होणे ते येथस्थित होईल, परंतु शब्दास आंतर नसावे. तरी यांचे समाधान करूण यासी जो आयेवज लाऊण दिलहा आसेल तो आयेवज यांचे पदरी क्षेपनिक्षेप पडे आणि यांचा बोभाट न ये ते करावे विहित आसे.

१ राजश्री मुधोजी भोसले सेना धुरंधर यांसी पत्र की सरकारचा आयेवज राजश्री जानोजी भोसले सेनासाहेबसुभा याजकडेस येणे. त्यांची निशा महंत राा हवसपुरी गोसावी याजकडून सरकारात देऊण त्यांसी बंगाला व कटक वगैरे येवज लाऊण दिलहा. त्या येवजी कटकाहून खजाना येत होता तो राा विंवाजी भोसले याणी रायेपूर प्रांत छेतीसगड येथे आटकाऊण ठेविला म्हणून तुम्हास कललियावर तुम्ही त्यांस पत्रे लिहिली ते पत्र आमन्य करूण खजाना सोडिला नाही. याजवरोण तुमचे आणुमते कर्म केले ऐसे

दिसोन आले. तरी हाली हें पत्र आपणे लिहिले आहे. तरी जे गोष्टीने खजाना येथे पोहोचेल आथवा महंताचे पदरी पडे ते केल्यास उत्तम आहे. हे गोष्ट तुमचेकडून होऊन न ये तरी परभारे पारपत्य करीण खजाना आणावा लागेल येंसे पत्र समजोन खजाना सोडून देवणे. पुढे त्या मार्गे आनीक खजाना महंताचा येईल त्यासी मार्गी उपद्रव न होये ते करावे.

१ राजश्री बिंबाजी भोसले यांसी पत्र की सरकारचा येवज राजश्री जानोजी भोसले सेनासाहेब सुभा याणी महंत हवसपुरी गोसावी याजकडून देविला आनि गोसावी यांसी येवज कटक वगैरा येथे लाऊन दिलहा, त्यापैकी कटकाडून खजाना येत होना, तो तुम्ही रायपूर प्रांत छेतिसगड येथे आटकाऊन ठेविला, हे गोष्ट उत्तम न केली. तुम्ही मातबर वंसज आसोण कनिष्ठ कमें करावी, येन्हेकरून लवकिकास हाण होऊन वेर्थ श्रम पावावे यात उत्तम नाही. सरकारच्या भणेंयाचा आयेवज येत आसता तुम्ही आटकाऊन ठेविला, येणेकडून परिनाम उत्तम होणार नाही, हे पुतें समजोन खजाना बदरका देऊन नागपुरास आथवा पुन्यास पोहोचऊन देणे. आनीक ते मार्गी खजाना येईल त्यासी मुजाहिम तुम्ही न होणे व होऊ न देणे. या कामाम मुजरत कारकून व जामूद पाठविले आहे. यासी मसाला.

३

येकून तीन पत्रे द्यावी.

छ १८ जाखर तिसा माघ वंश

लिहिणे

[[Drafts of letters addressed by the Peshwa to Janoji, Mudhoji and Bimbaji Bhonsles regarding the collection of dues from Bengal and Katak by Haunsapuri Gosai. The provinces were given over to the Gosavi in settlement of the debts received from him. The paper shows how careful the Peshwa's Government was in preserving the credit of bankers.

No. 118]

114-4-1122

पौ छ २ जमादिलाखर

तिसा माघ

श्री

श्रीमंत राजश्री भाऊ-

साहेब स्वामीचे सेवेसी

बिनंती शेवक रामाजी माहादेव चरणावरी मस्तक ठेऊन सिर साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. ता छ १३ मांहे जमादिलाखरपावेतां स्वामीचे कृपावलोकनेकरून

6946

येथील वर्तमान येथस्थित असे विशेष. स्वामीचे आज्ञापत्र छ ६ मिनहूचे सादर. तेथे आज्ञा की, केसो माहादेव काणे हवशाकडील चिठ्या आणून मुलकांत टाकून दंगा करीत होते. ते व सिवराम जंगम ऐसे दोघे सुवर्णदुर्गाहून हुजूर खाना केल्याप्रा पोहोचोन सर्व हकीकत मनास आणितां केसो माहादेव याचे आंगी मुदा लागला. त्यास हे म्हणतात की, सेख दरवेस व सेख हसन याचे कविले सुवर्णदुर्गात अटकेत ठेविले आहेत, त्यांसी राजकारण करावयासी तुम्ही सांगितलें त्यास आपली सचोटी पडावी याजमुलें इतका विचार केला. त्यास हा प्रकार तुमचे अनुमते जाहाला की काये? तुम्ही यांस राजकारण करावयास सांगितलें होते, ते तपसीलवार हुजूर लेहून पाठवणें. या प्रकर्णात राजेखान गोरेगांवी होता, त्याचें घर दस्त करून त्यास तुम्ही अटकेत ठेविले आहे त्यास हुजूर पाठवणें. त्याचे घरांत कागदपत्र चिठ्या वगैरे उपयोगी सांपडले असतील ते व सिके कटार त्याची, त्यास बळकटी करून हुजूर पाठवणें. याखेरीज आणखी या कामात असतील ते खाना करणें म्हणोन आज्ञा. यैसियास केसो माहादेव यांणी गुदस्तां सेवक जंजिरे सुवर्णदुर्गी असतां सांगितलें की आपला संदर्भ सिदी याकूदकडेस आहे. त्याचे बोलीचा मजकूर काही सांगितला. त्याजवर सिदी सुरूल व हसन नाईक व कुकजी बेल(?) याखेरीज रा बालाजी कृष्ण व गोविंदपत सटकर यांची राजकारणें दाट लागली. इतक्याचे बोलीची येक-वाक्यता बालाजी कृष्ण याणी प्रमाणांत आणून लिहिलें तीं पत्रें हुजूर सेवेसी पाठविलीं, ते समई केसो माहादेव साष्टीस सेवकाजवळ होता. म्हणो लागला की राजकारणे आपणाजवळ सांगतात हीं प्रमाण नाही. मजला आज्ञा कराल तरी मी जंजिरेयांत जाऊन सिदी याकूद यासी भेटोन आपले निसबतीचे सूत्र ठीक करून येतां. येविसी आणभास करून जावयासी सिध्द जाहाले. ते समई त्यास सांगितलें की, जंजिरेयावर जातां हा लौकीक होऊन शामल खबरदार जाहाला आहे. तुम्ही ठीक करून येणार, समयावळेदे तुमचा नाश केला तरी ब्राम्हणाचे दुर्निमित्य येईल. हे गोष्ट कांही कार्याची नाही. याचे उत्तर मारनिल्ले याणी केले की, माझे दुर्निमित्य कोण्हावर नाही. मी जातां. निमित्यास जंजीरकरांस वस्त्रें व पत्रें द्यावी. त्यावरून सिदी इभरम खानजाद्या व सिदी याकूद यांसी वस्त्रे देऊन खाना केलें. बराबर वाघोजी सिंदा व देवजी कदम वगैरे खासबारदार च्यार दिल्ले. त्यास मारनिल्ले जंजिरे यांत जातां वाघोजी सिंदा व देवजी कदम बरोबर नेले. दोन खासबारदार राजपुरीस बाहेर ठेविले. आत जाऊन वस्त्रें व पत्रें उभयेता घामळास दिल्लीं. उपरांत सिदी याकूदजवळ केसोपंतानी खलबत केले. उभयेता खासबारदार यांसी त्यातील अर्थ न कलतां

सांगितलें कीं, मीं ठीक केले आहे. त्यावर जंजिगांतून निराप घेऊन तल्यास आले. तेथें सेवकापामून दोनसें पुतल्या तूर्त सिदी याकुद् यांसी द्यावयाकरितां म्हणून घेतल्या होत्या त्या बाघोजीं सिद्याजवल होत्या. त्या रोजेखान गोरेगांवी शामळा-कडून हवालदार होता. हा सिदीकडील म्हणून खासवारदार यांसी समजाऊन दोनसे पुतल्या घेतल्या आणि खासवारदार याबा आम्हांस जजीरकरांची पत्रांचे जाव व आपलें पत्र पाठविलें त्यात लिा कीं, तूर्त काम होत नाहीं. मी घरीहून लौकरच येतां. उपरांत राजपुरीस सेवक आल्यावरी केसो माहादेव आला. त्याणें सांगितले कीं, राजेखान शामलाकडील हवालदार गोरेगांवी आहे. तो राजश्री त्र्यंबक विनायेक यांणी अटक करून ठेविला आहे. तो माझे निसवतीचे कामांत आहे. त्यास आणऊन माझे हवाला करावा. त्यावरून त्र्यंबकपंत येथेच हेते त्यांस सांगोन याचे हवाला केला. सेख दरवेस व सेख हसन हे हसन नाईक याचे राजकारणाचे आहेत. यांचे कविले सुवर्णदुर्ग प्रांते आहेत ते माझे हवालीं करावें. कविले माझे स्वाधीन जाहाल्याने ते ममतेने येतील. उभयेता जंजिरेयांत आहेत. याप्रा करार करून राजपुरीहून आपले घरास गेले. पुढें राजेखान मुवईकडून जंजिरेयांत गेला. तेथून मुसलमान सिपाई व चिठ्या सिक्क्यानिशी आणून मुलकांत पैका वसूल करावयाचा आरंभिला. त्यावर प्रजन्य कालीं केसो माहादेव राजेखानास घेऊन राजपुरीस आले. पंधा दिवसांची मुदत जंजिरेयांत राजेखानास पाठवितों येसा निश्चये करून तल्यास गेले. त्यास दोन मास होत आले. राजेखानांस घेऊन यावें तें नाहीं. त्यास माणसें पाठऊन केसो पंतास आणविलें त्यावरून आले. वर्तमान पुसिलें कीं, राजेखान नेलात तो कोठे आहे? त्याणी उत्तर केले कीं, लौकरीच येईल. त्याजवरी केसोपंतास रा बाजी गंगाधर यांचे स्वाधीन करून सेवकाचे शरीरीं स्वस्थता नाहीं म्हणून रेवडंडयास जाऊन पुढे उंदेरीच्या मोर्चेबंदीकरितां थळास गेलो. मागे बाजी-पंताजवल राजकारणाची घालमेल सांगोन तल्यास म्हणून गेले ते मुलकात जाऊन पैका वसूल करावयाचे विचारांत लागले. हे गोष्टीचे शोधास रसालगडा-हून राा जिवाजी अबरे व खेडाहून गोविंद माहादेव चौकसी करितां शामलाकडील सिपाई यांचे घरी राहून हे ते येक होऊन सिवराम जंगम चिठ्या मुलकांत टाकी याची चौकसी होतच आहे. तो राजेखान जंजिरेयाहून बाणकोटास घेऊन कविला लांबवणार, केसोपंत व राजेखान येक होऊन मनसबा करीत होतें, हे वर्तमान हसन नाईकास कळले. त्यांणी बाजी गंगाधर यांसी सांगितलें त्यावरून स्वारी पाठऊन राजेखान यास धरून राजपुरीस आणिला. तो बाजी-पंताजवल म्हणो लागला कीं, आम्हांस कामगारीस पाठविले होते, तेथून आलों आतां आपला कविला मौजे तळे ताा खेड येथे केसो माहादेव याचे घर आहे तेथे

वेऊन जातों म्हणून निरोप मागत होता. त्यास हसन नाईक यास याचे लबाडी-चा मुदा पुरता ठावका होता याकरितां हसन नाईक रेवदब्यास वेऊन आला. मनास आणितां राजपुरीस येक प्रकार मालुमात केली. आम्हाजवळ येक प्रकार सांगतो पहिलें आम्हाजवळ पंधा दिवसां येतों म्हणून मुदत केली होती. त्यास च्यार महिने जाहाले. आपला कबिला बाणकोटी नेऊन लबाडी करावी हा मनसबा चितात आला म्हणून रेवदंब्यात अटकेत ठेविला. पुढे थलास गेल्यावरी रसालगडाहून पत्रे आली की, शामलाचे सिपाई मुलकात सिरोन चिठ्या टाकितात. हा सर्व मजकूर केसोपंत काणे याचे निसवतीनी होऊन सिवराम जंगम मारानिल्हे-कडील चाकरमाना सिपाई याणे काा खेड येथे चिठ्या टाकिल्या, हा मुदा शाबूत जाहाला. याप्रो सिपाई धरावयासी गोविंद माहादेव कादार खेड याणीं पाठविलें तो शामलाकडील सिपाई पलोने गेले. हा लौकिक जाल्यावरी केसोपंतानी सेवकास थलचे मुकामी पत्र पाठविलें कीं, आपले निसवतीचें राजकारणाचा लौकिक जाला म्हणोन परिहारयुक्त लिहिले. त्यास केसोपंत पुरा लबाड यैसे चितांत आले त्यावरून किले रसालगडी बेडी घालून ठेविला. जंगमास जंजिरे सुवर्णदुर्गी बेडी घालून ठेविला आणि यांचे वर्तमान कचे हुजूर ल्याहावें तों स्वामीचे आज्ञापत्र सादर होऊन उभयतांस हुजूर नेले. हाली आज्ञेप्रा सविस्तर वर्तमान सेवेसी लिहिले आहे. राजेखान यासी रे(व)दडेयाहून मजबुदीने हुजूर रवाना करणें म्हणोन राा माहादाजी रघुनाथ यासी लेहून पाठविले आहे. राजेखानाचे घर आम्हांकडून जप्त जाहाले नाही. त्याचा कबिला राा जयराम त्र्यंबक याणी गलागडी आणून ठेविला आहे. कागदपत्र सिकेकटार काय सांपडले असेल ते त्याकडेस असेल. सेख दरवेस व सेख हसन याचे कबिले केसो माहादेव याचे स्वाधीन केले होते. ते फिरोन रसालगडी नेऊन ठेविले आहेत. या प्रकर्णात दुसरा कोणही आढळांत आला नाही. राजेखान हुजूर रवाना केला आहे. सेवेसी कलवें. राजेखान यांसी राजपुरीस आणऊन वाजपूस करावी, त्यास शरिरास अनारोग्यता यामुलें वडोन आले नाही. हालीं सेवेसी पाठविला आहे. याची वाजपूस चागली जाहालीयासी केसो माहादेव याचे राजकारणात असतील ते सविस्तर निवेदन करील. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶Ramaji Mahadeo explains the duplicity of Keso Mahadeo who promised the writer his assistance to capture Janjira and did acts violating his promises.

श्री

आसीर्वाद उपरी. राजश्री कृष्णाजी अनंत याणी पत्र पाठविले त्यात खुलासा आम्ही रामनगरास येऊन शह दिलहा. त्यास जवारीहून मुजफ्फरखान याणी पत्र पाठविले की, रामनगरकरास आम्ही आश्वासन दिले आहे, त्यास उपद्रव न देणे. येसी पत्रे येत गेली. त्याचा मजकूर दिवसगतीवरी बालावयाचा दिसोन आला. त्याजवरून राा सटवोजी जाधव व येशवंतराऊ पवार यास पत्रे पाठविली. ते आले. ते आम्ही येक होऊन रामनगरचे पारपत्य केले. त्याजवरी हे वर्तमान खानास कलताच जवारीहून आले. सर्व येक जालें. खान रामनगरकरास आम्ही आश्वासन दिले आहे त्याप्रो तुम्ही सर्वांनी द्यावे, धन्याजवळ नेऊन याचा गौरे करावा, याप्रो बोलले. त्यास राजाहि येऊन भेटला. त्यावरी सटवोजी जाधव व खानानी बसोन विचार केला, रामनगरकराचे राज्य रक्षावे. आपणासहि बोलाऊन सला पुसिली. आम्ही ते विज्यापूरचे पातशाहाचे चाकर, विज्यापुरा-खालील त्याणी खाऊन आसावे, जबरदस्तीने ठिकाणे वेतली आहेत ती सोडावी ऐसे सांगितले. या(स)प्रो जाले म्हणजे कोल्याची जड मोडेल म्हणून लिहिले व तुम्हास त्याणी सविस्तर मजकूर लिहिलाच आहे. त्यास याउपरी कोल्या(ची) जड मोडे, मुलकात उपद्रव न होये ते करणे. कोली लबाड जबरदस्ती आहे तो उगेच राहातील मागती लबाडी करावयास चुकणार नाहीत, याचा पुर्ता विचार करून करणे ते करावे. रामनगरकर व जवारकर व पेठकर वगैरे यास घेऊन खान तुम्हाकडे जाणार होते ते गेलेच असतील. सविस्तर पेशजी लिहिलेच आहे. कृष्णाजीपतानी लिहिले हे चागले. ठाणे आसले तरी त्यापासून पा (पैका) व्यावा त्यात व्यावे. बरकड पुर्ते पारपत्य व्हावे आगर जामीन घेऊन हुजूर सेवा करावी. कार्याकारण आपलाहि बदोबस्त त्याची स्थापना केली तरी त्यात आसावा. आपलेकडील त्रिबकजी आगर आपाजी रजावंदीस वाटेवर नीट चाले आसा पाहून जा ठेवणे तो ठेवावा. त्यात जे उत्तम बदोबस्त दिसेल तो करणे राा छ १५ जमादिलाखर. हे आसीर्वाद.

¶Sadasivrao Bhau writes to Nana Purandare regarding assurance of safety given to the Raja of Ramnagar by Muzaffarkhan. In this connection letters Nos. 109-112 in this Selection and No. 211 of Selection 24 may be referred to.

१ उपनाम तांबे. २ येथून हस्ताक्षर भाऊसाहेबांचे. पत्र बहुधा नाना पुरंदरे यास असावे 6950

पो छ २५ जालाखर

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य
राजश्री कृष्णाजीपंत दाजी
स्वामीचे शेवेसी

पो नारो त्रिबक कृतानेक सास्टांग नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहीत असावे. यानंतर आपण पत्र पाठविले त्यात लिहिले की घणदीवीचे मुकामीहून व मार्गीहून पत्रे दोन चार पाठविली ती व वसईहून व सरकारची पत्रे पाठविली ती पावलीच असतील. त्याचे उत्तर व तुम्हाकडील वर्तमान व शामलाकडील वर्तमान व इंग्रजाचे तुमचे कैसे आहे ते सविस्तर बारीक मोठा मजकूर लिहून पाठवावा. आम्ही नवसरीस मुकामी आलो म्हणून लिहून पाठविले. त्यास आपली दोन पत्रे आज शनवारी दोन प्रहरा पावली व वसईचीहि आताच पावली व श्रीमंत राजश्री नाना स्वामीची पत्रे पाठविली त्याची उत्तरे पाठविलीच आहेत आपणास पावतील. शामलाने विसावे जमादिलाखरी इंग्रज सुरतेवर चालून गेला होता त्यास दोहीकडून तोफखाना शुरु जाला. त्यास शहरातून मार केल्यावरचा जाला, त्याने इंग्रजाचा येक भला माणूस व च्यार इंग्रज गैरसिपा(ई) गोल्याने उडून गेले. त्याजवरून इंग्रजाचा मोहला मुरडून मुकामास आला. सिदीमध्ये भांडायाचा जोम बराच आहे परंतु शहर हाती नाही, याजकारणे कसे होईल ते पाहावे. इंग्रजाचे आमचे फारच सख्य चालते. तो रोज आम्हाकडे माणसे पाठऊन वर्तमान लिहून पाठवितो. आम्हाकडूनहि बातमीस माणसे जातात. हाली आपली स्वारी आलियावर राजश्री दामोदरपंत इंग्रजाकडे पाठविले आहेत ते आलियावर आपणाकडे पाठऊ. आपण याउपरी फार पुढे न जावे. येथील जावसालासारखे लिहून पाठऊ. बरकड आछनचाहि सीदीस भरवसा नाही. क्षणक्षणा त्यास बोलाऊन खरे करितो येसा विचार आहे. बारीक विचार लिहिणे ते राजश्री दामोदरपंताबराबर सांगून पाठऊ. कळावे बहुत काये लिहिणे कृपा लोभ असो दीजे हे विनंती. राा छ २५ जालाखर हे विनंती.

¶Naro Trimbak gives to Krishnajibant an account of the fighting between the English and the Sidi at Surat.

छ ९ रजव फाल्गुण तिसा

(श्री)

आसीर्वाद उपरी रा दमाजी गायकवाड याजकडील रुपयांची निशा होते नाही. याउपरी येके दोहो राजांत उपाशी बसऊन निकाल करून घ्यावा लागेल म्हणून लिहिले ते कलले. ऐशास त्याशी च्यार गोष्टी उत्तम सांगोन पैका व्यावा व त्यानीहि घावा, यातच उत्तम आहे. असेहि करिता पैका न देत तर त्यास सांगावे की चिरंजीव राजश्री नाना पुरंधरे तिकडे आहेत त्यास पत्र पाठऊन तुमच्या मुलकाची जपती करितो. याप्रमाणे सांगोन पाहून पैका आला तर उत्तमच, नाही तर चिरंजिवास पत्र पाठऊन जपती करवावी. रा छ २ रजव सुहूर सन तिसा खमसेन मया व अलफ. निशा नच हांय तव्हा माहाल जपत केलच पाहिजेत हे आसीर्वाद.

¶Peshwa Nanasaheb writes that a threat should be administered to Damaji Gaikwad that if he failed to pay off the arrears due from him, the jagir in his charge would have to be confiscated.

श्री

श्रीमंत राजश्री भाऊ

स्वामींच सेवेसीं

सेवक महिपाजी राम कृतानेक नमस्कार विनंती. येथील क्षेम ता छ २० माहे रजेव जाणोन सेवकांचे वर्तमान येथ्यास्तित असे विशेष. स्वामींनी दया करून जासूदजांडे समागमे आज्ञापत्र पाठविले ते छ १० रजेवी पावान संतोश जाहाला. पत्री आज्ञा जे नवाबाच्या शरिरास आरोग्य जाहालीयाचे वर्तमान लिहून पाठवण. त्या प्रांतीचे नवल विशय वर्तमान लिहून पाठवीत जाणे. वरकड सविस्तर उतरे तीर्थरूपानी लिहिले आहे त्याजवरून कलेल म्हाणोन स्वामींनी लिहिले. अशास नवाबास आरोग्य जाहाले. लेकाची शादी छ २७ रजेवी करितात. इकडील सविस्तर वर्तमान श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान यांचे पत्री लिहिले आहे त्यावरून सेवेसी श्रुत होईल. राजश्री बाबूराऊ सर्वदेहून हानगलास आले ते मागोन येतात. त्यासमागमे सविस्तर वृत्त लिहिता. त्याजवरून सेवेसी विदित होईल. बहुत काथे लि(णे). सेवेसी श्रुत होय. हे विनंती.

¶Mahipaji Ram to Bhausaheb communicating the recovery of the Nawab (Salabatjang) from his illness.

+पत्र नानासाहेबांचे. सर्वथ पत्र नाना फडणविसाचे हातचे असून खुणेपुढील मजकूर पेशव्याच्या हातचा.

श्री

श्रीमंत राजश्री

भाऊसाहेब

साहेबांचे सेवेसी

आज्ञाधारक दमाजी गाईकवाड समसेरवहादुर कृतानेक दंडवत विज्ञापना. येथील क्षेम ता छ १० माहे रबिलवळ मुा मौजे मलगांव प्रा निवायेत आपल्या कृपावलोकनेकरून येथ्यास्थित जाणून स्वकीये श्वानंदलेखनार्थ आज्ञा केली पाहिजे. तेणेंकरून संतोषाभिवृद्धि होईल. यानंतर सेवकांचे वर्तमान तर भ्रमामुलें चरणांचे दर्शन घेऊन आज्ञा मागोन श्वार होऊन यावे ते न जाले. तदनंतर श्री प्रेमपुरास आले. तेथें श्रीचे दर्शन जालियावर शरीरीं आरोग्यता जाली. तेथून कूच करून मजल दरमजल श्रीमंत राजश्री दादासाहेबांचे सेवेसी कसबे खंदार येथें दाखल जाले. तेथून श्रीमंतासमागमे कूच दरकूच आवरंगाबादेस आले. पाच मुकाम कामाकाजामुलें जाले. कसबे नासिकपावेतो बंदोबस्त जालियाचे वर्तमान आलिया कासारबारी उतरून मौजे मलगांव प्रा निवायेती येथे आले. तेथील किलेदार देहावर न ये. मग हला करून पेठ लुटून फना केली. किल्यास मोरचे लाविले. येवनाकडील किलेदार खोज्या दोन दिवस भांडला. जागा बहुत बिकट. परंतु आपलें प्रतापतेजउत्कर्ष; तेणेंकरून कार्यसिद्धि जाली. किलेदार बांहर काढून श्रीमंती आपले ठाणें बसविले. इतकीयावर गुजराथ प्रांते जाऊन अमदाबादचें कार्य करणें ते आपल्या प्रतापें होऊन येईल. श्रीमंत राजश्री दादासाहेब सेवकावर कृपावृद्धि विशेष करितात. सेवकाचे शरीरीं निक्षूण आरोग्यता आहे. येविसीं चिंता न करावी. आपला निश्चय हाच की ज्यांचे म्हणवावे त्यांचेच म्हणवावे. दोन पिढ्या राजश्री राव दाभाडे सेनापति यांची सेवा केली, परंतु त्यानीं आमचें प्राण जात येथवर आले, तन्ही सदयेता न धरिली. आद्यापिपरियेंत आमचे ठाई त्यांची ममता जे आहे ते साहेबास निवेदनच आहे. अस्तु. आमची येकनिष्ठा त्यांचे चरणीं सुधा होती. तर साहेबांची पूर्ण कृपा होऊन साहेबी सेवकाचा आभिमान धरून ऊर्जित केले. आथपर आपल्यास साहेबाच्या चरणावितरिक्त कोणहाचाहि आश्रय नाही. कायावाचामनसा साहेबांच्या चरणासी लये लाऊन आसीं. आपले ऊर्जित दिवसेदिवस आधिकोतर करणार साहेब समर्थ असत. वरकड आम्हाविसीं आपल्यास कोणही कितेक प्रकारें सांगत असतील तर मुखनैव, परंतु सेवकाचा निश्चय साहेबांचे चरणीं जो आहे तो किमपि ढलणें नाही. आपण साहेब चाकरीविरिक्त दुसरा आर्थ जाणत नाही. आमचा आभिमान सर्वप्रकारें साहेबास आहे. साहेब ईश्वररूप

समर्थ आसत. विशेष काय ल्याहावे ? कृपा निरंतर वृद्धि करून आज्ञापत्री सांभाळ करावयास साहेब समर्थ आसत. हे विज्ञापना सेवेसी श्रुत होय.

¶*Damaji Gaikwad, writing to Bhausaheb, gives ample assurances of his unswerving loyalty to the Peshwa. The writer, in the course of this letter, also gives the news of his successful assault of the fort of Malgaon.*

No. 124]

[30-3-1759]

पौ छ १८ रमजान

श्री

तीर्थरूप राजश्री भाऊ

वडिलांचे सेवेसी

आपलें सगुणेनं नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा चैत्र सुध त्रितीया मंदवार मुा झोंसीनजिक प्रयाग गंगापार सुखरूप पावलों विशेष. कुरा जाहानावादेहून पत्र लिहिले त्यावरून श्रवण जालेच असेल. उपरांत तेथून कूच करून फाल्गुन वद्य चतुर्दशीस प्रयागास आलों. वेणीसंगमी त्रिरात्र राहून तीर्थविध उरकिला. उपरांत काली चैत्र सुध द्वितीयेस सुक्रवारी पार उतरोन येथं मुकाम केला. उदईक कूच करून पुढें श्रीस जात असों. या प्रांतीचे वगैरे वर्तमान तीर्थरूपांचे पत्री लिहिलें आहे त्यावरून विदित होईल. बहुत काये लिहिणे हे विनंती.

¶*Sagunabai, wife of Janardanpant, informs Bhausaheb of her arrival at Prayag and of her intention to proceed to Benares.*

No. 125]

[8-5-1759]

श्री

तीर्थरूप राजश्री भाऊ

वडिलांचे सेवेसी

आपलें सगुणेनं नमस्कार विनंति उपर येथील क्षेम ताा वैशाख सुध १२ मुकाम श्रीगया सुखरूप असो विशेष. प्रयागचे मुकामीहूम पत्रं पाठविली ती पावलीच आसतील, त्यावरून सविस्तर कळलेंच आसेल. श्रीकाशीक्षेत्रास चैत्र सुध नवमीस आलों. तेथे आठ रोज राहून तीर्थविध उरकून तेथून कूच करून मजल दरमजल गयेस वैशाख सुध प्रतिपदेस आलों. येथील गयावर्जनें यात्रेच्या

लोकांची व आपली चाळीस लागली आहेत येथील गुंता लौकरीच उरकून श्रीस माघारे जाऊ. उपरांत साकल्यवृत्त वडिलास लेहून पाठऊन बहुत काये लिहिणें हे विनंति.

¶Sagunabai writes to Bhausahab giving the programme of her pilgrimage to the holy places in the North.

No. 126]

[22-11-1759

— २९ — सामन्तिमोनल मितैन

श्री

श्रीमंत राजश्री भाऊ

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सत्रक गांविद बलाळ कृतानेक सां नमस्कार विनंती विज्ञापना. ताा मार्गसीर शुध ३ पावेतो स्वामीचे कृपावलोकनें करून सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. येथील नजिबखानाचे बिगाड जालियाचे वगैरे सर्व वर्तमान दोन च्यार पत्रीं सेवेसी लिहिलें त्याजवरून विदित जाहलेच असेल. आलीकडील वर्तमान तर आम्ही आपली सडी फौज व राजश्री जनकोजीबावाकडील पथकें व राा अंताजी माणकेस्वर याचे पथक मिलोन सडे दाहा हजार राऊत हरिद्वारासनिध गंगा उतरोन पार जाहलों. तमाम पलीकडील * * * रोहिल्यांची लुटीत मारीत जला * * * * * तो जाबतेखान नजिबखानाचा * * * सादुलाखान व हापस रहीम येसे रोहिले * * * आम्हास आडवे आले, त्यांसी जूंज जाहलें. कितेक रोहिले जुंजांत मारले गेले. पांच सात गाड्या दाख बाण रेहकले मिलोन आम्हाकडे आल्या. रोहिले जलालाबादेचा आश्रय करून राहिले त्यांस घेरून आमच्या फौजा त्यांचा दाणावास बंद करून राहिल्या. येक दोन रोजांत निघोन जाते किंवा लुटले जाते. तो राा साबाजी सिदे लाहोराकडे आबदालीचे शहावर होते ते आबदाली आला म्हणून आपली फौज सुधां आले ते अकसमात्र लस्करीच दाखल जाहले ; आणि नवाब सुजातदौलेहि आपली फौज तोफखानासुधां घेऊन नजीबखानास सामील जाहले. आम्हास त्यास थोडेंच अंतर राहिलें. आलीकडे फौजेत आबदालीची गडबड जाहली. यामुळें राजश्री जनकोजीबावाना चिठी लिहिली की तुम्ही लौकर निघोन * * * त्याजवरून आम्ही नजिबखानाचा गु * * * हिला लढून जाळून गंगा उतरोन * * * (आ)बदाली लाहोराकडे आहे जर तो आलि * * * फौजा

निघोन त्याजवरच जातील. नाही येत तर नजिबखानाचे पारपत्य जाहलेंच आहे. विलंब नाही. किरोन येऊन फौजेचा लगट करून पार जाहल्या म्हणजे कार्यच जाहलें. राहिले व मारवाडकर यांनी आज दोन वर्षे मनसबा केला की येक वेळ आवदालीस आणून धामधूम करून दक्षणी अमल उठऊन द्यावा, याप्रो सर्वांची अतस्ते पत्रे गेली. वकील परस्परे जात येत. आम्हास तिलमात्र वर्तमान आजपावेतो कललें नव्हतें. हाली प्रत्ययास गोष्ट आली तेव्हा कलली. काये चिंता आहे. स्वामीचे प्रतापंकरून ज्यानी ज्यानी लबाड्या केल्या, मनसबे हरामखोरीचे केले आहे ते सर्व फजित पावतील. आम्ही या प्रांती गुतलो म्हणून * * * कितेक कामकाज राहिलें त्यास * * * म्हणजे अधी तिकडे जाऊन माहलचा * * * सर्व तिकडील वर्तमान सेवेसी लिहून पाठऊ * * * तपसिलवार वर्तमान चिरंजीव राजश्री बाबूराव यास लिहिले आहे ते विदित करतील. आम्ही येथे आलो. सरकारी चाकरी पडिली. जुजाचं काम पडिले त्याजकरिता टाकून जावे कसे, त्याजकरिता राहिलो. सत्वरच हेहि कार्य होईल. मी याची विदा वेऊन फौज व चिरंजिवास येथे ठेऊन परगणेयात जातो. मी इकडे आलो म्हणून कितीकानी नाळीसी फार लिहिली. जबानी सांगितली. त्यास मजला स्वामीचे आज्ञेप्रा करणे. इकडे गुतलो की तपसील लिहिला तो ध्यानात येणार नाही. करून दाखवीन तेव्हा स्वामीस लिहीन. परगणेयात जाऊन सर्व ठीक करीन. खावदाची मरजी कलली, याजउपरी पैसा कोठे कसर राहो देणार नाही. सविस्तर मागाहून सेवेसी लिहून पाठवितो. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶ Govind Ballal describes how he crossed the Ganges and defeated the Rohilla. He had however to give up the offensive and recross as the Abdali was advancing from beyond the Indus.

No. 127]

[Received 3-8-1759

छ ९ जिल्हेज सितैन श्रावण

श्रीवेंकटेशः ॥

श्रीमंत राजेश्री पंतप्रधान स्वामी समर्थाच्या

पादांबुजाप्रति

आज्ञाधारक कृष्णराव गोविंद कृतानेक सा नमस्कार विज्ञापना येसिजे. दोन मास हात आले की सविस्तर वर्तमान मामलतेचे व तीन स्वस्थानाचे दस्तावेज रो गोपालराव या प्रांती आले होत. कुमक फिरासिसाची करून आंगरेजास तंबी

¶Krishnarao Govind reports fighting between the English and the French in which the latter are being pushed back. The writer further speaks of differences between the French Governor Lally and Bussy as a result of which Bussy is not heartily co-operating with the Governor.

[Feb. 1760

यादी कलमे

१ नगर किला व दुसरें स्थल वाव-
याचे बोलीत करार केले तें यैसी दांन
स्थलें बोलीप्रमाणें दावी.

T भोसल्यांचा तह पूर्वी जाला आद्व
ल्याप्रमाणे करावा.

नुकसानी जाली असेल तो यैवज हर-
येक स्थलीहून पोहचेसा ठेवावा.

N नवाबांची रजावंदी राखोन कार्य
करावे.

T भागानगर प्रांतीचा मुलुक व
अरकाटचा नवाबाचे हुकुमाखेरीज गैर-
अमीली जाला तो आमचे व तुमचे
इतिफाकने सुटेल त्यापैकीं निमे तुम्हीं
ध्यावा, निमे आम्हास द्यावा.

N आम्हास काम पडलियास जरव
लाविले तर येऊन सर्व प्रकारे काम
करावे.

N जागीर चिरंजीव भाऊस रायांस
दा लाखाची उत्तम द्यावी.

नवाबाजवल तुम्ही पोहचल्यावर
पुढें कोणी येक मनसबा विचार करणे
तो आमचे विचारें शाहानवाजखानाचे
रितीने करावे.

N आमचे वकिलापासून जैसे शहा-
नवाजखान काम घेत होते तैसे ध्यावे.

T अम्हाकडील सरदार जाचक वगैरे
वगारजा जातील त्यांस तुम्ही परि-
छिन्न चाकर ठेऊ नये. ते सरकारचे
हुकुमाखेरीज गेलं तर त्यास ताकीद
करून फिरोन येत ते करावे.

N फिरंगीयाचा जो विचार करणे
तो आमचे विचार करावा.

¶ *This paper enumerates the terms offered by the Peshwa to the Nizam after the latter's defeat at Udgir. The handwriting marked T is Trimbakrao Pethe's and that marked N is the Peshwa's.*

No. 129]

[Received on 20-2-1760

पौ छ २ रजव बुधवार

श्री

विनंती उपरी. येथून दोन च्यार रोजात निर्गम होऊन कूच होईल.
मल्हार नाइकास आज्ञेप्रा दाहा हजार फौज तोफखाना उद्या बोटून खानगी
करतो. वरकड सारी फौज मागलें कूच करावे. आठ रोज बेदराजवल जाईल तो
गंगातीर परली वगैरे या सुमारे असलें पाहिजे. जानबा आपलें घरीं आहेत.
त्याचा पुत्र पाठवणे तो बेदरापुढे जाईल. हणमंतरायास आपले भेटीस आणून
मोगलाचा भला माणूस बा घेऊन त्याचे नीट करून लाऊन देऊ. जानबा
हणमंतराव आपलेसेच जाणावे. त्याचे गावखेडे आम्ही भांडून राखिले व घेत
नाही. खंडागले लबाड. त्याचे गाव जागीर वाटेवरच आहे. मोकळे होईल.
जाधवराव कलतच आहेत. कांहीं महालहि जातात. हिंदुस्तानची फौज आठ
दहा रोज फोडतां येणार नाही. मग पुढे खाना करून. दादाचे लाव जाणे

स्वामीची भेट होऊन जाले पाहिजे. स्वामी तुलेकरतां गंगातीरास येतील. तेथून पडतूरचे सुमारे गांठ पडावी. भोसलियाचा निर्गम करणें व दादाची खानगी तेथून करावी. कर्नाटक व माहालोमाहाली पथके जाणे ते याच आठा रोजात जातील. आवसेपलीकडे मोगल गेलियावर आम्ही घाट उतरावा. खाली दरमजल येऊ. स्वामीचे येणे लौकर जाले पाहिजे. भोसलियासहि पाच सात रोजी बोलायाचे मुले लाऊ. जानोजी पाच सा हजार, मुधोजी दोन तीन हजार, करांडे हजार दीड येकूण सारे दाहा हजार होतील. बाबूराव कोनेरहि बा आणावे. स्वामीची गाठ पडलियावर यांचा कारभार सेवटास जाईल. पाच लाख रुपये खाना केले ते येऊन पावावे. ते व सात स्वामीजवळ आहेत, त्यावर खानगी दोहीकडील होईल. माहाल नवे आले त्यांचे मामलेदार करार करून रसद होईल तोहि येवज जमा होईल. माहादाजी गोविंद, गोविंद बलाळ वगैरे मामलेदाराकडे येवज पुढील दसरापर्यंत येणे फार, त्यांची निकड होत नाही. आजमासे पहिले केले ते मनास आणून पत्रे पाठवावी. काम पडल्या आसेच थोर मामलेदार त्याणी दाह लाख कर्ज का न द्यावे ? आसो, चालते ते चालते. बारि-काची मात्र निकसी फार होती. पंधरा बीस लाख नवा खर्च देखील आताचे पाच येणार ते सुधा बीस होतील. पांच हजार नवी फौज, दाहाबारा लाख इभराम खानाचा खर्च वाढला. त्यास साठी लाखांचा मुख्य व स्थले आली. येदाहि जमी व अखेरसालपर्यंत बीसपर्यंत वसूलहि येईलसे वाटते. हिंदुस्तानचा पेच नसता तर सर्व दक्षणच स्वामीची होती. आताहि निर्माल्यपणें दाहा बारा हजार फौज दाहा हजार माणूस इतके बल आहे. मराठे दाहा हजार आहेत ते आपले लगामी आहेत. आताहि जाला कारभार निभावला, फौजा खाना झाल्या म्हणजे उत्तमच आहे.

¶This is a wholly autograph letter by Sadashivrao Bhau to the Peshwa offering his views on the provision of funds and troops for the northern expedition. It is quite clear that until the famous deliberations of Patdur took place, it was Raghunathrao who was intended to lead the expedition against the Abdali.

No. 130]

[1760 ?

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंती आज्ञांकित गोपाळराव केशव कृतानेक सां नमस्कार विज्ञापना ऐसीजे. नवाब निजामअलीखान बहादर याजकडील माहाली सरकारचा स्वराज्याचा येवज

येणे. त्याचा करार हली जाला आहे की पेशजी निजामनमुलुक याचे वेळेस ज्या माहाली जो ऐवज घेतला असल त्याप्रमाणे पुढे तह ठराऊन यैवज घेत जावा. ऐसियास सरकार माहूर येथील सरदेशमुखी व बावती सरकार नांदेड व बालाघाट येथील मामलत त्या समई कवडे याचे नावे होती. वहिवाट तुम्हास विदित; त्यास तिसा वर्षा पलीकडे खंडणी वगैरे यैवज कोणे माहाली काये घेतला, त्याची चौकसी करून कागदपत्र पाहून सदरहू ज्याजती यैवज ज्या सालांत घेतला असल त्याचा झाडा माहालवार लेहून पाठवणे म्हणोन आज्ञापत्र सादर जाले; त्याजवरून आज्ञेप्रमाणे हिंसवाचे पत्रक माहाल व तनखा व सरदेशमुखी बावतीचा यैवज चुकवत्या करून आवजी कवडे व महिपतराऊ कवडे यानी घेतला, त्याचे पत्रक प्रांत माहूर सरदेशमुखी व बावती सरकार नांदेड व बालाघाट येकंदर पत्रक लेहून पाठविले असे. नवाब जफरदौला याजकडील फौज हजार व गारदी दोन हजार ऐसा संजाम या प्रांतास येऊन धामधूम मांडली आहे. सरकार निसबतीचे लोकास उपद्रव देणार म्हणोन चर्चा. तूर्त त्याचे फौजेचा मुकाम कसबा कोसंडी सरकार पाथरी येथे जाला असे. सेवेसी वर्तमान कळावे याजकरिता लिहिले असे. याचा सर्व बंदोबस्त करणार स्वामी समर्थ आहेत. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

¶Gopalrao Keshav submits to the Peshwa tabulated accounts of the districts of Mahur, Nander and Balaghat, as ordered.

No. 131]

[29-3-1760

पौ छ १२ साबान सि-
तैन चैत्र

श्री

अपत्ये सदाशिवाचे सां नमस्कार विनती. राजश्री बलवंतराव गणपत याचा तैनात जावता लिहून पाठविला, त्यापौ निमेचे अजमासे संजाम सालमजकुरी नेमावे म्हणून आज्ञा. त्यास पो वांगी व पो उंदीरगाव पौ केम वजा करून बाकी सरकार अमल मशारनिलेचे तैनातेंत संजाम लाविला हा व पेशजी गांव यांजकडे आहेत त्यामुधा निमेच्या आंतच आहे. हाली संजाम नेमला यापौ कोणी रदबदली करून गाव मागतील तर न द्यावा व निबालकरानीहि विनंती गावासाठी केल्यास देऊ नये. येथेहि त्यास सांगितले आहे. पो मजकूरचा कचा आकार जाहाल्यास आद्यातच पडेल. जैसा आकार होईल त (सा) पडेल.

+ पत्रांतील आरंभीचा मजकूर नाना फडणिसाचे हातचा असून यापुढील मजकूर खुद्द भाऊसाहेबांच्या हातचा आहे,

उदरगाव तऱ्यात उपलावी चिडी बदला करावयाची रदबदली जानबाकडील करितात. येक मोहलचा मुबदला * जाला व करीत नाही आसे सागितले आहे. तेथेहि आईकू नये. रा छ ११ सावान हे विनंती.

¶*Sadashivrao Bhau recommends to the Peshwa the grant of a saranjam to Balawantrao Ganapat Mehendale.*

No. 132]

[1-4-1760

व. रु. नं. ५७३]

श्री

यादी देवास वगैरे नवस व कामे करावी सुा सितैन मया अलफ छ १४ सावान चैत्र (पानिपतावर जय मिळावा म्हणून हे नवस केलेले दिसतात).

गोपालराव गोविंदानीं करावी.

नवस तुलजापुरी नगरखाना पाठ-
वावा. त्याचे बेगमीस कांटी परंगणियांत
गाव लाऊन द्यावे व सरकार तर्फेचा
नैवेद्य नंदादीप पूजा नेमून खर्च द्यावा.

पंढरपुरी नगरखानियाची स्थलाची
सोये करून नगरखाना द्यावा. दर-
माहा खर्च त्यांकडेच सनद आसावी.
चौकसी करावी.

[पुढील अर्धा बंद गहाळ]

सदासिवपंत पागा

देवी अंबेजोगाईस येक गाव हजार
रुाचा द्यावा. त्यात देवीस पूजा व
पंचवीस ब्राम्हणाचे अन्नछत्र करावे.
वरकड देव आहेत त्यास पूजा नैवेद्य
नंदादीप सरकारच्या येवजी चालवावे.
येविसी तपसिलवार जाबता करून
दिलहा आहे. आधिक करणे ते व
केले प्रो ताकीद करून चालवावे.

* * * गैरी कामे करावयाची

तुलजापूर चाकर व जानबा सर्वा
देवाची दक्षणा घेतात ते जानबाजवलून
सोडवावी. पंढरपुरासारिखें सर्वा देवा-

अबदालीची फते मालहारबा आथवा
भाऊसाहेब आथवा दादासाहेब यातून
कोणीहि केलिया वेकटेशास रुो

पुढील दक्षणा! वगैरे जमा करून जामदारखाना करावा. देवास खर्च करावा. कर घेऊच नये. करार खर्च आसेल तो जाहागिरीत करावा. तेथे मद्याचा प्रघात फार तो उत्तम नाही. यास्तव येक कलाल ठेऊन देवीस नैवेद्य मात्र किंचित देत जावा. वरकड कोणी पिणे आगर घेणे करूं नये. येणेप्रो करावे. येविसी नैवेद्यास मात्र मद्य द्यावें. देवीसहि पुसावे, नाही म्हणत नाही, मद्यदेखील सर्व करावें. जानवा पुजाराने नच देत तर सरकारातून द्यावा.

नव्ये जाहागिरीत रोज वर्षासने सेते वगैरे धर्मादाव ब्राम्हणाचे आसतील ते पेशजीप्रो शोध करून चालवावे म्हणून सर्वा कमाविसदारास ताकीद करावी. समानचे जागिरीत नाइकानी निमे केले आहे, परंतु हलीचे जागिरीत भोगवटा आसेल तो धर्मादाव खैरात सगलीच चालवावी. थोडा आर्थ आहे.

तालुकदारास सागून कर सोडवावे

१ माहूर कवडे

१ तुलजापूर व माणकेश्वर व सोनारी जानवा

१ नलदुर्ग सरकारातून

१ प्रमर (?) विठल सुंदर येणेप्रो कर सोडवावे. माहूरची सनद आहेच, वरकड आपलेच आहे. विठल सुंदराने कवूल केले आहे.

6962

१०००० दहा हजार देवावे. काम जाहलियावर द्यावे. काम होईल तेव्हा करावे. सिंदखेडाजवळ देऊलगाव वेकटेशाचें गाव थोर आहे, तेथे हजार दोन हजार सापर्यंत देवाची पूजा वगैरे व्यवस्था जालनापूरच्या कादारानी करावी, करावी. यास्तवच गांवचे जरूर करावे. चांगले स्थल आहे.

वेकटेशास तूर्त कडपेकराकडून पाच हजार साचे तुलसीपत्रें आगर आगिखी पदार्थ सुवर्णाचा करून आर्पण करावा. येथून सनद भगवंतपंत व विसोबाकडे पाठविली. तेथून ताकीद करून शोध करावा.

थेलगदल सरकारांत राजेश्वर आहे. हकीमजीची जाहागीर करार केली त्यांत तो गांव आसलीयास हकीमजीस मोबदला देऊन तो गाव घ्यावा आणि आर्था यैवज देवब्राम्हणास पावेसे करावे. हकीमजीच्या जाहागिरीत नसल्यास मोगलाकडे आसल्यास राहिले. हकीमजीकडे आसेल सरकारांत घेतले तर हे काम हरि दामोदराकडे सागावे. मोठे स्थल आहे. मोगलाकडे आसल्या राहिले. हकीमजीकडे आसल्या जरूर करावे.

चिरंजीव माधवरावजी यांस त्रिबक जेजुरी कुरकुंब मोरेश्वर येथे दर्शनास पाठवावे. थेऊरी जावे. चिंचवडी देवाकडे जावें.

लोणार क्षेत्रीं दोन तीन देवास पूजा नैवेद्य नंदादीप व पंचवीस ब्राम्हणाचे अन्नछत्र करावे व तीर्थावर मसीद आहे ती पाडून टाकावी. हे काम कृष्णार्जी गोविंद गोरे याजकडून करावे. त्यास येथील कमाविस सुभा सन मजकुरी सांगितली आहे तेथून करार करून दिलहा आहे. समाचार घ्यावा.

टोके गाव घेतला आहे तो बाबूजी नाईकाकडे देऊन काही देव व काही ब्राम्हणास पाडून वर्षासने करून सारा गांव तेथेच व्यथे करावा. नाईकाकडे सनद दिली. बंदोबस्त पुढील नेमून खर्च घ्यावा. फडके यास विशेष नेमावे.

त्रिंबकी मुकुंदतीर्थापासून नरसिंह तीर्थ व तलेगावपर्यंत प्रदक्षणेच्या वाटेवर झाडे लावावी. हे काम नारो-भगवंत देवलाच्या कामावर त्याकरवी करावे. पंचवीस हातावर झाड लावावी. दुतर्फा लावावी.

नासिकचे चक्रेश्वराचे पटांगण चक्रतीर्थी होत आहे ते त्रिंबकराव मामा करवी सेवटास लौकर नेवावे. कमरभर खडक फोडून गंगातीर्थात खोल करावी. दोन तीन हजाराचे लाहन देऊल चक्रेश्वराचे करावे. मामाकडून सारे करावे.

कुशावर्त सिध जाहाले. पुढे चहू-कडून घरे काढून वोवऱ्या पक्या कराव्या. राहूजीपंत करितील तर उत्तम, नाहीतर सरकारातून कराव्या.

केसोपंत पाटील निा कृष्णराव मामा व सरकारचा कारकून देऊन कामे करावी.

१ भीमाशंकर येथे जागा नेमून केसोपंतास दाखविली तेथे हजार दीड हजारपर्यंत रूा लाऊन धर्मशाळा बांधावी. नेहमी येक दोन ब्राम्हण ठेऊन देवास पूजा नैवेद्य नंदादीप चालवावा.

१ कमलजेपलीकडे तले आहे ते दाहाविसा हजाराचे काम आहे ते करावे.

त्रिंबकेश्वरी पूजा वगैरे बंदोबस्त केल्याप्रा नीट चाले ते करावे. हुजुरून समाचार घेत जावा. नारो आपाजी आगर त्रिंबकराव मामास सागून नीट चाले ते करावे. हुजुरून समाचार घेत जावा. नारो आपाजी आगर त्रिंबकराव मामास सागून नीट चालवावे.

नारो आपाजी उधो वीरेश्वर भिमा-शंकरचे कामास वाकीब आहेत. यातील कोणी पाठवावा. नेमून देऊन केसो-पंताचे हाते सेवा तेथील घ्यावी.

लाख पाऊणलाखपर्यंत काम आहे. नारो आपाजीनी आगर मामानी पाहून नीट बेत करावा. कुशावर्त चांगले बांधले, तसे वोवऱ्या विस्तीर्ण कांही वेरहि जातील. त्यास येवज देऊन करावे लागेल. येकजन्मी काम आहे. बहुतकरून रावजीपंत करितील, नार्ही तर सरकारांतून करावे. त्याणीं केले तर बेतून सरकारातून द्यावे.

हरि दामोदर

परली वैजनाथीं मार्कंडेयतीर्थ चालीस गज रुंदी आसी गज लांबी आसेल, ते पायापामून नीट करावे. चांगले पनास हजारपामून लाखपर्यंत काम होईल. येथून सनद दिली, परंतु गवड्या व शाहाणा पाठऊन बेतून नीट द्यावे.

गंगा म्हसलें येथे गणपति गंगेत आहे तेथे चऊथरा चांगला बाधावा. देऊळ नवे येऊरी म्हातारीच्या डोहावर केले आहे तसे करावे. चऊथरा देऊळ देवास पुसोन करावे. येक ब्राम्हण ठेऊन पूजा नैवेद्य नंदादीप चालवावा. दाहा पंधरा हजार लागतील जरूर करावे. आपूर्व स्थल आहे. हरि दामोदराकडे नेमोन सनद दिली आहे.

परली वैजनाथी देवाचा मला जान-बाकडून जमीन घेऊन करावा. उपाध्ये आग्रहोत्री अयाचित यास घरें देविल्याप्रो करून देवावी. देवास पूजा नैवेद्य

खेड विसाद येथे गणपति नरसिंह येक दोन देव आहेत त्यास पूजा नैवेद्य नंदादीप ब्राह्मणभोजन दरसाल पाचशें शोपर्यंत करावा. सिवरामपंतानी करावे. चौकसी हरि दामोदरांनी करावी. याप्रो करावे. येथून सनद दिली आहे.

क्षेत्र मुदगल निा हरि दामोदर मुदगल पहिले चवथाई ब्राह्मणास आहे. हाली आणीक चवथाई ब्राह्मणास द्यावे. येकून निमे ब्राह्मणास जाहले. बाकी निमे सरकारांत राहिले, त्यांत देवास नैवेद्य नंदादीप करावा. गंगेत पटांगण केले आहे ते पुर्तें थोडेसे वाढऊन करावे. गांवचे येवजी करावे. फारच गंगा तेथे चांगली आहे. येक ब्राह्मणहि तेथे सेवेसी आसावा. सनद दिली आहे. पूर्णासंगमी कंठेश्वर माहादेव आहे त्यास पूजा नैवेद्य नंदादीप चालवावा. सनद दिली निा हरि दामोदर.

नेमिल्याप्रो चालवावा. सनद निा कवडे सनद दिली. हरि दामोदर याणी परामृष करावा.

उबड व कुशतर्पण दाहा दाहा हजाराचे दोनी गांव आहेत, तेथे ब्राम्हण सिष्ट पाहून निमे द्रव्य ब्राम्हण देव यांची व्यवस्था करून द्यावी. हरि-पंताकडे गाव आहेत. मोघम सनद दिली. याची व्यवस्था कोणी तेथे पाठ-ऊन करून द्यावी. ब्राम्हण फार तेथे आहेत.

शुक्लतीर्थ पश्चिमवाहिनी गंगा निंब-गावी आहे तो गाव हणमंतरायाकडून घ्यावा. आवघे हजार रुापर्थत आहे, त्यांत आर्धा गांव पाचसात ब्राम्हण गावी ठेऊन आग्रहार करावे. अर्ध्या येवजी देवाची पूजा नैवेद्य नंदादीप दोन च्यार देव आहेत त्याचे करावे. शुक्लेश्वराचे देऊलाचे सिखर हजार दीढ हजार रुा लाऊन करावे. देऊळ निंबाळकर हणमंतराव याचे फडनिसानी बांधले. सिखर वगैरे काम आहे त्याची सनद हरि दामोदराकडे दिली आहे. येसाजीपंतास सांगून गांव मागून घेऊन शंकराजी केशवास आगर हरि दामोदर यास सांगून आग्रहार व देवखर्च करावा. याप्रो जरूर करावे. हणमंत-रायास देणे तर मुबदला द्यावा, परली हा गांव घ्यावा. त्याप्रो करावे.

मनरथ सुलतानजी निंबालकराकडून घ्यावा. तेथील देव दोन च्यार आहेत. त्यास पूजा नैवेद्य नंदादीप चालवावे. चतुर्वेदी वगैरे सिष्ट पाहून येक हजार पर्यंत रुो धर्मादाव नेमून द्यावा. येसाजीपंतासहि सांगितले आहे. जरूर गांव घ्यावा अगर मुबदला द्यावा, परतु घ्यावा. याप्रो करावे हरिपंताकडे सनद दिली आहे.

नारायेणभट व शेषभट यांस हजार रुाचा गाव आबाडात द्यावा. सदर-हूची सनद आंबाडपैकी संकराजी केशवास दिली. ताकीद व्हावी.

गोविंदबावा विडात राहातात, त्यास तीन च्यारशे रुाचा गांव मानूर आगर आबाडात द्यावा. सदरहूची सनद आंबाडपैकी शंकराजी केशव यास दिली. पाचश्याचा वसूल व तितकाच तनखा भवानदास व गोविंदबावा दोघे बंधू त्यांचे नावे सनद मानूरपैकी दिली. तेथेच पाचशे रुपये याचा नेमून द्यावा.

रामपुरीकर दयालवावा यास आवाड
परगण्यांत पाचशे रुपयांचा गाव
इनाम जवळपास नेमून द्यावा. सनद
दिली.

कृष्ण जोसी संगमेश्वरकर यांस
पांचशेपासून सातशे होपावेतो गाव
गंगातीरी द्यावा. निघंतेसमई चागले
जाहले तरी द्यावा आसे वचन. सबब
सदरहूची सनद पाा नासिकांत गंगा-
तिरी नासिकच्या कमाविसदारास दिली.
ताकीद करावी.

नारो आपाजी

मोरेश्वरी स्थळाची सांघे करून
नगरखाना द्यावा. खर्च सुभाकडे
नेमून द्यावा.

जेजुरीस देवास पाचशे रुाचा गांव
धारवाड तालुक्यांत सन सवात दिलहा
तेव्हापासून येवज पावला न पावला
शोध करून पाववावा. नवा गाव सन
मजकुरी पासून गंगार्तारी नारो बाबा-
जीकडून पाचशे रुाचा द्यावा. त्याचाहि
येवज येकूण दोन्ही येवज देवास
येथ्यास्थित पावतसे करावे. गाव
नेमून देऊन पत्रे सनदा करून द्याव्या.
गंगातीरी नारो बाबाजीकडे नेमून गाव
द्यावा. येवज दाहीकडील नारो
आपाजीनी पाहून काही नग दागिना
आगर जे करणे ते समाचार वेऊन
करीत जावे.

6966

तुलापुरी नेमिले जागा वाट बांधून
त्यावर लाहानसे देऊल च्यार दिवाळी
लांकडी वोवण्या कराव्या. देवघरात
आमचे लिंगाजवळ बाण आहे तो
स्थापना करावी. पूजा नैवेद्य नंदा-
दीप पंचवीस चालीस ब्राह्मणांचे
अन्नछत्र चालते करावे. चालीस
पंनास हजार रुा पावेतो काम करावे.
गुा काम लागले सेवट करावा.

पुण्याहून पाशाणेपर्यंत विठलवाडी-
पर्यंत कातरजपर्यंत आलंदीपर्यंत थेऊर-
पर्यंत वाटेवर झाडे पिपर वगैरे लावावी.
पनास हतावर झाडे लावावी. प्रेत
थोडा, उपकार फार, यास्तव जरूर
याप्रोां नारो आपाजी जिवार्जापंताकडून
करवावे.

नारो बाबाजी

मिगारचा शुक्लेश्वर याचे देऊळ बांधावे, पाण्यात आहेत. दाहा वीस हजार खर्च करून चांगले करावे. फार विशेष करणे नाही.

श्रावण मासी ब्राह्मणास फार उपद्रव यास्तव पर्वतीस चौसोपी व मधले दिवसीं दाहा हजारपर्यंत आनं- भोजनास होई व संगमावर धर्मशाला व भोजनाचे होई व कोरेगांव घोडनदी सिरवल दोन च्यार जागा जागा नव्या चांगल्या करून घालाव्या. काम थोडे, परंतु नाश मोठा होतो यास्तव जरूर करावे.

लक्ष भोजन करविले ते सेवटास न्यावे. बहुतकरून जाले आसेल. शोध करून सेवट करावा.

राव आपाचे वेल्लेस गावोगाव दाहा वीस सान्यात करून आवे लाविले ते जाले. पुढे आगदी न जाले, त्यास जुनर पुणे खानदेश गंगथडी बालेघाट सर्वत्र तांकीद आसावी. गांव पाहून से दोनसे झाडे वर्षास लावावे. दाहा वीस सान्यातहि करावी. दाहा वीस हजार जमा कमी होईल, परंतु आंबराई फार होईल. यात लौकिक व पुण्य आहे व कोणाचाहि द्वेष नाही. उत्पन्न होईल.

¶This very interesting extract copied from a rumal in the Ghadni Section, enumerates the offerings promised by the Peshwa to propitiate the various famous deities in the South in order to invoke their blessings and grant success to the Maratha arms against Afghan invaders. It is evident what a burden of anxiety the Peshwa was labouring under at the time when Sadashivrao Bhau started on the expedition. It is also clear that the Peshwa at that time intended to send Raghunathrao from the South to support Bhau with fresh troops. Apparently the Peshwa relied on divine favour as much as on his splendid preparations for a successful termination of the momentous issue.

No. 133]

[5-9-1760

आसल बा नकल

श्री

राजश्री घनसेट करंजे गोसावी
यांसी

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री बालाजी बाजीराव प्रधान आसर्वादि
सुा इहीदे सितैन मया व अलफ. तुम्हापासून कर्ज घेतले मुदल मित्या सुा

४९६६८॥ मिति श्रावण शुा १

२३२४९॥ मिति मार्गशीर्ष शुा बा व्याज

७२९१४।

येकून बाहातर हाजार नवसे सवा चवदा रूो, यास व्याज दरमहा दरसदे रूा १ येकोत्रा सिरिस्तेप्रो करार केले असे. जाले मुदतीचे व्याज व मुदल हिसेब करून देऊ. शके १६८२ विक्रमनामसवत्सरे जाणिजे छ २४ मोहरम आज्ञा प्रमाण.

¶Balaji Bajirao Peshwa gives this bond in writing for having contracted a debt of Rs. 72,000 from Ghanshet Karanje at an interest of 1 per cent. per month.

No. 134]

[19-10-1760

असलबा नकल

श्री

अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये

राजश्री खंडेराव रामचंद्र गोसावी यांसी

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार सुहूर सन इहिदे सितैन मया व अलफ तुम्हापासून कर्ज घेतले मुदल रूा

२४१०० छ १२ रावल

५५३५० छ १३ रावल

५५० छ १४ रावल

८००००

येकूण ऐसी हजार रूा घेतले यास व्याज दरमाहे दरसदे रुपया १८= येक रुपया चवळ सिरिस्तेप्रमाणे करार केले आसे. जाले मुदतीस व्याज व मुदल हिसेब करून देऊ. शके १६८२ विक्रमनाम सवळरे जाणिजे छ ९ रविलावल खताची नकल मारनिलेनी आणून दिलही. छ

४ जिल्हेज सन खमस सितैन,

¶The Peshwa borrows Rs. 80,000 from Khanderao Ramchandra at the rate of Re. 1 As. 2 per cent. per month.

No. 135]

[14-10-1760

छ ७ रविलोवल

श्री

पुरवणी राजश्री नाना

पंडित प्रधान गोसावी यासी

विनंती उपरी. शामलावरी सरकारातून मोहीम जाहाली आहे यामुळे इंग्रेज आदिकरून टोपीकरास विषण असावे ऐसे नव्हते. इंग्रेजांची तरी सर्व प्रकारे

6968

सरकारातून पुस्तपन्हा होऊन वाणकोटासारखा जागा करून दिलहा असता त्याचे करतुत्व या रीतीने रुपास यावे जैसे नव्हते. आले तेव्हा गोवेकर फिरंगीयाची बातमी अप्रमाण कशावरून म्हणावी ? फिरंगीयासी वेध आहेच. वलंदेजाने जंजिरा आश्रये धरून मालमलियेत सावकारीस आणिली असता, इंग्रेजाचे मनोगताकरिता बद्द केला होता. इंग्रेजावरी येहसान सर्व प्रकारे असता इंग्रेजाने सत्य सोडिले. तेव्हा फिरंगी, वलंदेज तरी कललेच आहेत. याजकरिता इतक्याचाहि उपमर्द आसिला पाहिजे. फिरंगीयाची जड गोवे, वलंदेजाची जड सुरत व शामल तेथे प्रत्यक्ष आहेच. अथःपर गोवे, सुरतकडेस फौजाचा नेहट व राजपुरी उंदेरीस हशम फौज हुजुरून येणार. त्यास अथःपर आवकाशावरी रवानगी नसावी. सुरतेवरी मुख्य नेहट फौजाचाच पाहिजे. सरकारचे आरमार गेले आहे व जाईलच. तथाप टोपीकराचा संकेत शामलाकडेस आणि तरांडीहि बारेयावरी आसत, आणखी जाता विलंब नाही तेव्हा परस्परे आरमाराची गाठ दर्यातच पडोन राहिल. मुख्य गोष्ट सुरतेतील शामल इंग्रेज वलंदेजदेखील उखलून काढणे हा जोरा फौजावरी आहे. हेविशी पंत मारनिले याणी सेवेसी लिहिलेच आहे. रूा छ ४ माहे रावल. बहुत काये लिहिणे कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶The Peshwa is informed of the dangerous attitude of the English, and the Dutch who intend joining the Sidi against him. The Peshwa at this time sent an expedition against Janjira but was thwarted in his designs by the English.

No. 136]

[16-4-1761

छ २१ रमजान इहिदे

श्री

श्रीमत राजश्री बापू

स्वामीचे सेवेसी

पोष्य नारो त्र्यंबक मुा जंजिरे विजयदुर्ग साष्टांग नमस्कार विनंति येथील कुशल ता छ १० रमजानपर्यंत जाणून स्वकीये लेखन करित असावे विशेष. राजपुरीकडील वर्तमान तरी खुशकीने व आरमाराने सर्व मोर्चेबंदी होती व कांसा याजवर गुरावानजीक भिडऊन मारगिरी नेटवाजीने होत असतां, इतकेयांत फिरंगीयाचे आरमार आणविले होते, ते अंजणवेलीचे बाहेर आले. हे वर्तमान इंग्रेजाने येकतांच आपले आरमारसुधां जलदी करून जंजिरेयास आला. त्यावरी शामलाने इंग्रेजाचे काहीं थोडे लोक व निशाणं येसीं जंजिरेयावर व कांशावर घेऊन निशाणं लाविलीं, व सामान सरंजाम दोनी किल्यावर चडविला आणि

6969

इंग्रजांने देना * * * * * चा बंदोबस्त करून राहोन सांगोन पाठविलें
 * * * * * जेणे आपले ताबीन जाहलें आतां * * * * * उन निघोन जाणें
 पुढें श्रीमंतांच * * * * * आम्ही निभावणी करून द्यावया * * * * *
 * * * * * सतां तुम्ही मोर्चे उठविले नाहीं * * * * *
 परिछिन काय नासेल वखेडा तुम्ही * * * * * श्रीमंतांचा शब्द
 तुम्हास लागेल म्हणून आला * * * * * गोन पाठविलें. त्यावर तेव्हांच
 त्यासीं कज्या करावा तरी * * * * * ची आज्ञा नाही, तेव्हां इकडून
 इंग्रजास सांगोन पाठविले जे, हुजूरचे आज्ञेविना मोर्चे उठवितां येत नाही. तुमचे
 चिंतांत काय करणें असेल तें करणें म्हणून साफ सांगितल्यावर त्याणें हुजूरचा
 जावसाल यावयाकरितां पंधरा रोजांची मुदत केली व फिरांग्याचाहि आशय मनास
 आणितां, इंग्रजाची निशाणें किल्यावर चडली, आता आपण मारगिरी करीत
 नाहीं म्हणून. तेव्हां हें सर्व वर्तमान राजश्री रामाजी विश्वनाथ व राजश्री
 रामाजी माहादेव यां उभयतांनी हुजूर पुण्यास लेहून पाठविलें. त्यावरी तेथून
 आज्ञा आली जे, यासमयीं इंग्रजासी विवाड करितां येत नाही. पुढें जैसें
 करावयाचें तैसें केलें जाईल. तुम्ही मोर्चे उठऊन तेथून निवावयाचें करणें
 म्हणून, त्यावरून सर्व जमाव व अरमारें देखील तिकडील तिकडे गेले. यावर
 मागाहून आम्हीहि आरमारसुधा तेथून निघालों ते छ ३ रमजांनीं विजयदुर्गी
 येऊन दाखल जाहलों, येविसीचें सविस्तर वृत्त श्रीमंतास लिहिलें आहे त्यावरून
 अवगत होईल. सर्व प्रकारें आम्हीं आपले आहों. तदनरूप आपण ममतायुक्त परामर्श
 करीत असों. तूर्त राजपुर्गेचे मोर्चे उठले. स्वामीस कळावें. बहुत काये लिहिणे
 लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶Naro Trimbak writing from Vijaydurg reports to Sakharam Bapu that he was forced to raise the siege of Janjira by the English and return to Vijaydurga.

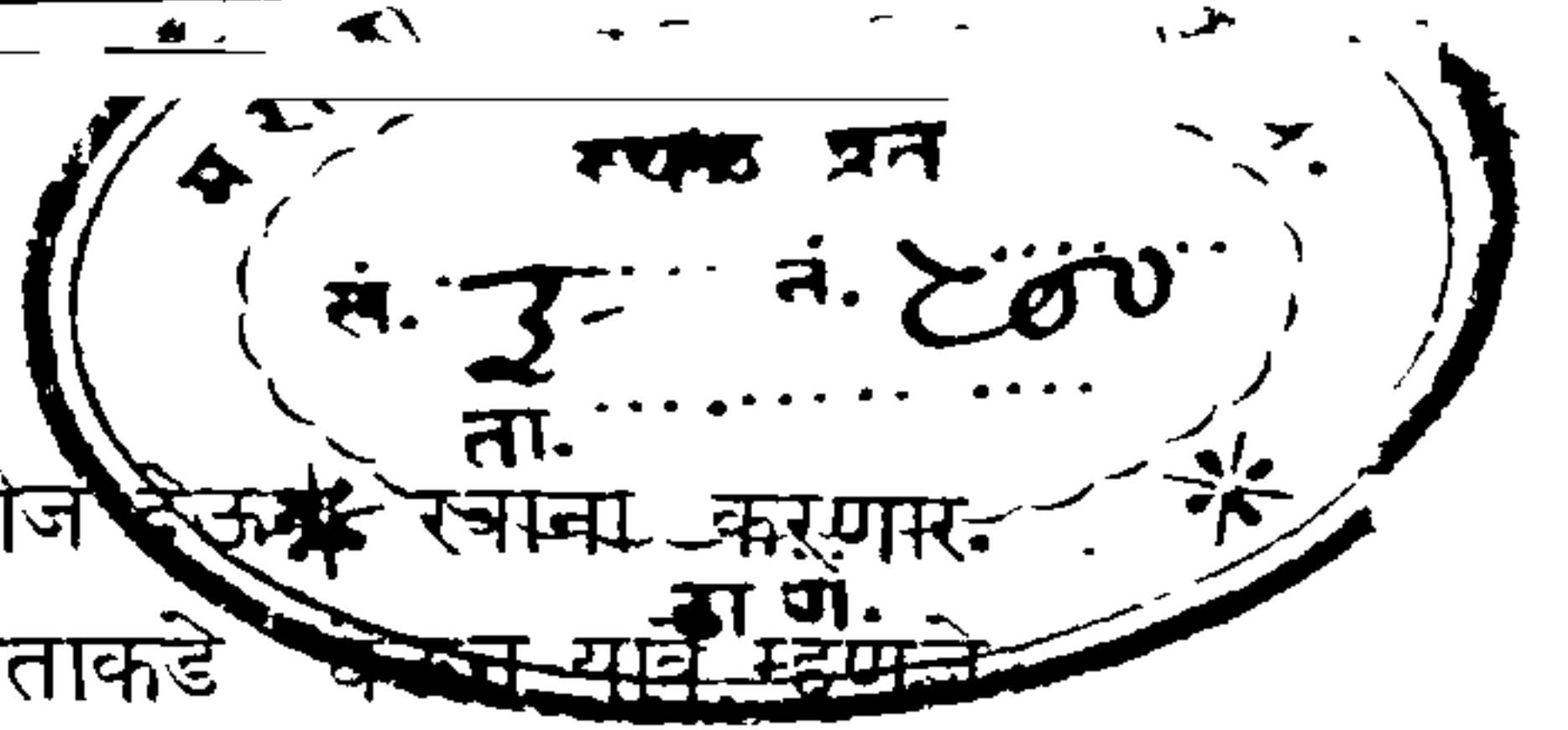
No. 137]

[31-12-1760

पौ छ २३ जमादि-
 लावल इहिदे सितैन.

श्री

सेवेसी हरि बलाल कृतानंक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना तागायत छ २२
 जमादिलावल मुकाम मौजे धणगर टाकली परगणें नांदेड वर्तमान यथास्थित
 असे विशेष. इकडील वर्तमान तर निजाम अली ठिकाणीच आहेत. कृष्णराव
 बलाल व मुरादखान पाहचलियावर पत्र आलें नाही. श्रीमंत मागे राहून राजश्री

सखाराम पंत बापू यासी पुढें निजाम अलीकडे कांहीं फौज देऊन स्वाम्या करणार. याणी पुढें जावें, मोंगलास भेटावें, बोलोन चालोन श्रीमंताकडे येऊन यावे म्हणजे मग बोलण्याचा गुता नाही. तडक हिंदुस्थानांत जावें असा मजकूर होत आहे. निश्चयांत येईल तें सेवेसीं लिहून पाठवीन. हे विज्ञापना.

¶*Hari Ballal writes about the Peshwa's earnest desire to proceed northwards after interviewing Nizam Ali. Sakharampant, he adds, has been deputed by the Peshwa to bring him for an interview.*

[6-1-1761]

No. 1381

श्री

राजश्री घनसेट करंजे गोसावी
यासी

८ अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य श्री बालाजी बाजीराव प्रधान
आसीर्वाद सुा इहिदे सितैन मया व आलफ. तुम्हापासून कर्ज घेतले मुदल
आरकटी रो

१६८०९ छ २४ जमादिलावल मार्गशीर्ष शु १२

शके १६८२ विक्रमनाम संवत्सरे

१६४०० छ २५ जमादिलावल मार्गशीर्ष वद्ये १३

१७९१ छ २६ जमादिलावल मार्गशीर्ष वद्य १४

३५०००

येकूण पस्तीस हजार यास व्याज दरमाहा दर सदे रुपया १४ = येक रुपया
चवल सिरिस्तेप्रा करार केले आसेत. जाले मुदतीचे व्याज व मुदल हिसेब
करून दिलहा जाईल. जाणिजे छ २८ जमादिलावल आज्ञा प्रमाण.

¶*Balaji Bajirao passes a bond to Ghanshet Karanje for a loan of Rs. 35,000 contracted at an interest of Re. 1-2-0 per cent. per month.*

No. 139]

[January 1761]

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य
राजश्री मोरो बाजी स्वामी
गोसावी यासी

पोष्य कासी नानाजी आसीर्वाद विनंती उपरी. तुम्ही पत्र पाठविले ते प्रविष्ट
होऊन लेखनार्थ आवगत जाला. विशेष पत्री मजकूर रा मलारवा व खंडोबा

व भावबा व वरकड इष्टमंडली याचे वर्तमान लिहिणे. त्यास रा मलारबा व पागा दोन व वरसेयाचे कमावि(स)दार जैसे ग्वालेरीस पोहचले, तो हिंदुस्थानचे फौजेवर ईश्वरीक्षोभ जाला हे वर्तमान त्यास मुकाम मजकुरी कलले, त्यावरून ग्वालेरीसच राहिले. तों दो चौ दिवसानी पल लस्करचा आला. चिरंजीव रा तात्या घोडी दोन व माणसे दोन जैसे रा मलारजी होलकर याजसमागमे भिडेस सुखरूप आले. रा खंडो भगवंत व वाजी वापूजी व भावबा व आपाजी मलार वगैरे कारकून मडली व सर्व इष्ट मंडली जैसे सर्वथा हारण होऊन ग्वालेरीस आले आहेत. रा येशवंतराऊ पवार सुखरूप आहेत म्हणून रा गंगाधर येशवंत याचे पत्र आली तेथे लिहिले आहे व रा गोपाल संभाजीचे पत्र आले तेथेहि लिहिले आहे. कृष्णगडी क्षेमरूप आहेत येसी शुभ त्याची वर्तमाने येतात. श्री कृपा करून संरक्षण करून आणील तो सुदिन आसे. सर्वदा साकल्यलेखन करून संतोषवीत जावे. लोभ कीजे हे विनंती. पो लक्ष्मण कासी आसीर्वाद विनंती. सदैव सांभाळीत आसावे. राजकी वर्तमान आढले तर लिहीत जावे. लोभ आसो दीजे हे विनंती.

¶Kasi Nanaji writing to Moro Baji describes the condition of the fugitive Maratha army after its defeat at Panipat.

No. 140]

[20-2-1761

श्री

अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राज-

मान्य राजश्री मोरो बलाल पटव-

र्धन गोसावी यासी

सेवक बालाजी बाजीराव प्रधान नमस्कार सुहूर सन इहिदे सितन मया व
आलफ. तुम्हापासून कर्ज घेतले. मुदल रुपये

१६००० जुने पंचमेल

८४००० अर्कट

१०००००

येकूण येक लक्ष रुपये घेतले. यास व्याज दर माह दर सदे रुपया १ येकोत्रा
बीन सुटप्रमाणे करार केले असे. जाहाले मुदतीस व्याज व मुदल हिसेब करून
देऊ. मिति माघ वद्य प्रतिपदा शके १६८२ विक्रमनाम सवल्लरे जाणिजे छ १४
रजब बहुत काय लिहिणें.

बार

¶Balaji Bajirao incurs a debt of one lakh from Moro Ballal Patwardhan at 1 per cent. interest per month.

6972

पौ छ १३ जिल्काद
जेष्ठ इसने

श्रीराम

श्रीमंत राजश्री नाना पुरंधरे स्वा-
मीचे सेवेसी

सेवक गणेश वेदाती मुकाम श्रीमथुरा सां नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल ता छ १ माहे सवाल मुकाम मजकूर सेवकाचे वर्तमान येथ्यास्थित असे विशेष. स्वामीनी कृपा करून पत्र पाठविली ती छ २९ रमजानी पावली. लिहिले वर्तमान कळो अला. स्वामी सरकारातून वराता राजश्री गणेश संभाजी व रुपये चऊशाची व राजश्री बालाजी गोविंद याजवरी रुपये चउशाची पाठविली. यो रुपये आठाशाची पाठविल्या. येसियासी पूर्वी स्वामीनी राजश्री बाल गोविंदावरी वरात करून पाठविली, त्यास कपर्दिक प्राप्त जाली नाही आणि मागती स्वामीनी उभयेता मशारनिलेवरी वराता पाठविल्या. येवज हातास आलियाणे उत्तम आहे. येसियास आम्ही उभयतां मशारनिलेकडे वराता पाठविल्या आहेत. तेथून येवज हातास आलिवरी उतर पाठऊन देऊ. यानंतर पूर्वी स्वामीनी बाल गोविंदावर वराता रुपये आठाशाची पाठविली त्यापैकी आम्ही राजश्री आयोध्या-प्रसाद यासी वरात आयोध्याप्रसादास देऊन पैका येथं घेतला. त्यापैकी रुपये ४०० च्यारशे घेतले. तरी स्वामीनी कृपा करून मशारनिलेस येवज देवावा. त्याणे वराता स्वामीकडे येतील तरी त्याचा येवजाची निशा करून देनार स्वामी समर्थ आहेत. यानंतर शाहाजादा क्रमनाशावरी आला आहे. याकुबअलीखान दिल्लीस जाणार आहे. स्वामीकडे येणार हांता. फिरोन दिल्लीस जाणार. श्रीमंत राजश्री गंगोबा तात्या व राजश्री चिंतोबा तात्या मुकाम मजकुरी आहेत. कुरा वगैरे महाल यामधे आमल आपला चालतो. नबाब सुज्यातदौला आयोध्या प्राती गेला. सेवेसी श्रुत जाले पाहिजे. बहुत काय लिहिणे कृपा लोभ असा दीजे हे विनंती.

¶Ganesh Vedanti writes to Nana Purandare from Muttra on the subjects of money drafts draun in his favour and reports the movements of the Crown Prince, of Suja-ud-Daula, Gangoba Tatya and others.

No. 142]

[13-5-1761]

पौ छ १३ जिल्काद
जेष्ठ इसने.

श्री

श्रीमंत गा नाना स्वामीचे सेवेसी

सेवक आज्ञाधारक गणेश वेदांती कृतानेक सिर सा नमस्कार विज्ञापना येसीजे. येथील कुपल ता छ ७ माहे शवाल मा श्रीमथुरा जाणोन आपले कुशल निरंतर सेवकास लेखनआज्ञा केली पाहिजे. यानंतर सेवकाने पूर्वी पत्रे आगन्याचे किलेदाराविषी लिहिली होती. किलेदारासी जाटासी लडाई लागली आहे. किलेदारास आपले हस्तगत करावे याकरिता विज्ञापनापत्र सेवेसी लिहिली असे. आगन्याचा किला जाटाचे हातास गेल्याणे मग हातास येणे कठिण आहे. यानंतर याकूब आलीखानाचे पत्र सेवेसी पाठविले असे. मागून खलिता श्रीमंत पाठऊन देऊं. खलिताकरिता कासीद ठेविला आहे. यानंतर अंतरवेदीत आपला अमल बसला. रा बालाजी गोविंद याचा व रा गोपालराव याचा अमल शुकहावादेपासून ते कुन्यापावंतो अमल झाला. सेवकाने जीवनराम गुमास्त्यास नवाब शुजायेदौलाकडे पाठविला. यानंतर शाहाबर्लीखा याकूब-आलीखानास आपणाकडे जबाबस्वालास पाठवणार. त्यास तो आपल्याकडे येणार आहे. याकूब आलीखानाचे पत्राचे उत्तर पाठवीजे. नजीबगवा दिलीत आहे. यानंतर मातुश्रीचं शरिरास सावकाश नाही. सेवक रा गंगाधरपंत तात्याची आज्ञा वेऊन विठुरास जाईन. कासीद सेवकाजवळ विठुरास पाठविजे. विठुरास महिनाभर राहीन. बहुत काय लिहिणे हे विज्ञापना.

¶Ganesh Vedanti reports news from Muttra to Nana Purandare about Abdali's Vakil Yakub Ali Khan proceeding to the South and the restoration of Maratha rule in the Doab.

No. 143]

[17-5-1761]

श्री

पुरवणी राजश्री रामाजी माहादेव स्वामी
गोसावी यांसी

विनती उपरी. मुंबईकर इंग्रजास पत्र पाठविले म्हणून पत्रां लिहिले. त्यास ते पत्र तूर्त पाठविले नाही. जाणिजे छ ११ शवाल मा इहिदे सितैन मया व अलफ. बहुत काय लिहिणे हे विनंती. पत्र पाहिजे तरी मागाहून पाठऊ पहिले

¶Raghunathrao writes to Ramaji Mahadeo saying that the letter addressed to the English at Bombay has not yet been despatched to them.

+ थापुढील मजकूर राघोबाच्या हातचा.

No. 144]

पौ छ ३ जोबल.

श्री

पुा श्रीमंत राजश्री नाना

स्वामीचे सेवेसी

विनंती. या प्रांतीचे वर्तमान तरी कोळवणांत मलई केली, त्यास जवारकर व रामनगरकर व वासदेकर राजपिपलेकर सुरगाणकर यासी सामील दुर्जनसिंग पारडीकर. दमाजी गायेकवाड बहुधा या मलईत होते. हली पारडीकर दुर्जनसिंग तो बहुधा तापीतीर नजीक मांडवी येथें जाऊन ठाणे बाधत आहे. बायेको पारडीस आहे. आम्ही अर्जुनगडास आल्यावर त्याजकडील मगलजी कारभारी (फाटलें * * *) भेटला. आम्ही त्यास दाटले तेव्हां त्याज (फाटलें * * *) पंचवीस प्यादे (फाटलें * * *) पुढें याचा विचार (फाटलें * *) कसी काय ते आज्ञा करावी. आपले आगमनाचा (फाटलें * *) लक्ष्मीत आहों. पारडी वासदेकर याविसी आज्ञा जाली पाहिजे. रामनगरकर त्र्यंबक सूर्याजीनी आपलासा केला म्हणतात. आण डोंगरातून बाहीर राजा येत नाही त्यास पस्ट पत्रें ल्याहावी जे, रामनगरकर वगैरे तुम्हास भेटले ते हुजूर पाठवणें. आण आपल्यापासी मुमे खासा आणवावे. मग जे करणें ते करावें. येसेच आपले करून ठेविल्यास फिरून उपद्रव याचा आहे. केले निर्फळ आहे. याजकरितां सर्वास ताकीद करावी. आपण जी फौज जमा जाहली आहे त्यानिसीच यावें. यथें मध्य आहे. येथून सारीच राज्यें सुटतील. सेवेसी श्रुत होय हे विनंती.

¶Nana is informed by the writer (?) to take note of the hostile attitude of the Chiefs of Mandvi, Jawhar, Ramnagar and other places in north Konkan and is asked to visit the region with forces.

No. 145]

[29-6-1761

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री

गणेशपंतवावा व तथा राजेश्री भिकाजीपंत

दाजी स्वामीचे सेवेसी

पोष्य वाजी बलाल कृतानेक सां नमस्कार विनती येथील कुशल तांगायेत वेशाख वद्य १० पर्यंत मुकाम नजीक मंथेली वर्तमान येथ्यास्थित जाणोन स्वकुपल

6975

लेखन करीत असिले पाहिजे विशेष. बहुत दिवस आपणाकडून पत्र येऊन कुशलार्थ कळत नार्हा तरी यैसैं न करितां पत्रीं परामृष करीत असावे. , यानंतर राजश्री बाबाजीपंत आपणाकडून आले. त्यास मार्गी व्याक्षेप मदगिरी येथे सवा महिना जाहाला होता. श्रीनिवासराय कारकुन दिला बच्याजी सेटे हे न पुसतां निघोन गेले होतें. त्याकरितां बच्याजी सेठ्याने मदगिरीकरास लेहोन पाठविले. श्रीनिवासराय व बाबाजीपंत संगतीने येत होते त्याबद्दल गडकरी याणी अटकाविले. त्यास कितीक प्रेतन करून तेथून निघोन आले ते वैशाख वद्य ९ पंचमीस येकोडीचे मुकामी येऊ(न) भेटले. त्यांची चिंता न करावी. याउपरी देशास जाऊन सर्वास भेटोन आपल्याकड येतील. बरकड दरबारचे वर्तमान राजश्री दादा स्वामीनी लिहिले आहे त्यावरून कळेल. हिंदुस्थानाकडील वर्तमान विपरीत बहुत लांक गेले. श्रीमंत राजश्री भाऊसाहेबाचा आद्यापहि थाक लागला असैं नाहीं. थोर वात जाहाला. एक वेळ त्यांचा थाक लावणार श्री समर्थ आहे. तुंगभद्रेचे मुकामी येक महिना या लस्करचा मुकाम होता. चिकवालापूर गुमनाडीवाले खंडणी बुडाली. गयदुर्गचा पैका हा कालवरी आला नाहीं. मुकणजी पुणेयास पटणाहून गेले. सरकारचे हुंड्या केल्या त्याचा येवज त्यास मिलत नाहीं म्हणतात म्हणोन वर्तमान आहे. त्या प्रांते अजीजखान याणी उत्पाद मांडला म्हणोन वर्तमान आले. याकरिता साहित्यपत्रे आपल्याकडे श्रीमंतानी पाठविली आहे. दिवसेंदिवस काल दुर्घट आहे. आपण बहुत सावध असावे. कोणाचा विश्वास न धरावा. उभयता आपण परोपकारी आहेत. सर्व संकटे श्रीकृपेने परिहार हांतील, परंतु सूचनार्थ लिहिलें आहे. तेथील वस्तुभाव माया असेल ते हुसकोटे या प्रांतेच असावी. पत्री परामृष करीत असावे. आमच्या चिरजिवाची आसामी. कारकुनाचे हाते सेवा घेऊन चालवावे आपल्या भाग्याचा विभाग आहे. राजश्री मुबाराब व खंडेराब यांचे सर्व प्रकारे चालवावे. कोनेरराब दिला हसनखान व दिलेलखान व भास्करराब दिला मावले हे आमचे आहेत. दया करून चालवावे. सुज्ञाप्रति विशेष काय लिहावे. लोभ निरतर असो दीजे हे विनंती. सेवक बाबाजी आनंत साष्टांग नमस्कार लिला परिसान कृपा कीजे हे विनंती.

¶Baji Ballal in the employ of Visajipant Biniwale who was in Karnatak writes to Ganeshpant Baba and Bhikajipant Daji reporting the condition of affairs in the South, at the time when the Marathas were returning from Panipat. The letter mentions several persons who were acting in the southern region.

श्री

सेवेसी भगवंतराव सिंदे नामजाद किले माहुली विज्ञापना. किले मजकूर हा किला आमचे आज्ञे कर्णजी सिंदे व मोरोजी सिंदे याणी पेशजी मोगलाकडे होता तो सरकारअज्ञेवरून तीन वर्षे मेहनत करून भेदाने सरकारात घेतला. त्याजवरून श्रीमंत कैलासवासी बाजीरावसाहेब व आपासाहेब याणी आमचे वडिलाकडे किला सांगितला. त्याजवर वसईची मसलत करून साहेबाची स्वारी वसईस गेली त्यापासून आजतागाईत येकनिष्टपणे स्वामचरणाचे लक्ष धरून सेवा करीत आलो व साहेबानीहि कृपा करून चाकरी घेतली. त्याजप्रमाणे पुढेहि स्वामीनी कृपाळु होऊन आमचे चालविले पाहिजे आणि तालुक्याचे दरकदार मनस्वी बखेडा करून आम्हावर आदावती करितात, येविसी त्यांस ताकीद होऊन बंदोबस्त करून देविणार स्वाम समर्थ आहेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाती.

¶ *Bhagwantrao Sindia requests the Peshwa to put an end to the harassments he is subjected to by his subordinates and leave the entire management of the fort Mahuli to himself which place he says was captured by his ancestors with great exertions from the Mughal.*

श्री

श्रीमंत माहाराज राजमान्ये

राजश्री पंत प्रधानसाहेबाचे सेवेसी

सेवक आत्माराम राजाराम साष्टांग नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून छ २१ जिल्हेजपरियेंत समस्त सुखरूप असो विशय. साहेबी जाते-समयी ताकित केली की खबरदार राहणें व पोरींची निगा करणें. तालीम उत्तम प्रकारें करवीत जाणे. त्यासी खाणे जेवणे उत्तम प्रकारे होत आहे व गावयाची तालीम उत्तम प्रकारे कासिवा पांच सात घटका देत आहेत व फकीर महम(द)हि तालीम उत्तम देत आहे. परंतु नाचावयाची तालीम नटवे सुधी देत नाहीत. येक घटकाभर टो टो करितात, आण पोरीस मारितात, आणि उठोनी आपल्या घरास जातात. आम्ही व भवानजीनें सांगितले की नाचावयाची तालीम सकालची पाच सात घटका व सांजेची पाच सात घटका देत जाणे यैसैं सांगितले. त्यासी ते म्हणतात की तुम्हास काही कलत नाही. आम्ही घटकाच भर तालीम देऊ. माहाराजास कळावे म्हणून लिहिले आहे. कलले पाहिजे हे विज्ञात.

¶ *Atmaram Rajaram, the Peshwa's Manager of the Music Department, reports how the dancing and singing girls were being instructed in those arts.*

No. 148]

• पो छ २ रजब

श्री

राजश्री त्रिंबक रावजी

गोसावी यांसी

दंडवत विनंति उपर, तितर सुमार २० बीस पाठविले आहेत. वेऊन बागात सोडावे. काही श्रीमंताकडील वर्तमान आले असल्यास लेखन करावे. बहुत काय ल्या लोभ असो दीजे हे विनंति. ताजा कलम तितर च्यार दिवांलीच्या बागात सोडिले तरच राहातील व तमाशा दिसेल. रमन्यात सोडिले तर द्रिष्टीस पडनार नाहीत. कलावे हे विनंति.

¶The writer sends some twenty tittir (partridge) birds and asks Trimbakrao to keep them in a garden.

No. 149]

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक कर्णाजी सिंदे नामजाद किले माहुली सां दंडवत विनंति. ता छ ४ माहे रजब पावेतो स्वामीचे कृपेकरून सेवकाचे व किलेमजकूरचे वर्तमान येथास्तित असे. यानंतर स्वामीचे आज्ञापत्र सादर जाहाले तेथे आज्ञा की सांबरे व चितले भेकरी व मोर व डुकरे गवे बच्याचे प्रयोजन आहे. लोक रानात पाठऊन बच्याचा तलास करून बचे जिवंत धरून जो जिनसाचा बचा सापडेल तो जिवंत धरून जतनेने येऊन पोहचे ते करणे, म्हणून आज्ञा. त्यास आज्ञे-प्रमाणे लोक रानात पाठऊन तलास करून जे मिलतील ते सेवेसी रवाना करून. गव्याविसी मागे आज्ञापत्र आले होते त्यातागाइत त्या तलासात आहो. चाकरी घडोन येईल ते खरे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶Karnaji Sindia writes to the Peshwa that, according to instructions, he is on the lookout for the animals and birds mentioned in his despatch and that he would send them as soon as he secures them.

No. 150]

श्री

सेवेसी विनंती. सौभाग्यादिसंपन्न मातुश्री गोपिकाबाई श्रीहरिहरेश्वरास जाणार याजकरितां सार्धपैकी लांक आले आहेत. त्यांपैकी शंभर माणूस सत्वर वाईस

पाठवणे म्हणोन आज्ञा. ऐशास स्वामीचे पत्र पावले तेच समई शंभर माणूस रवाना केले. या लोकांत बरकंदाज होते त्यास दाखगोली देऊन काल छ २९ सफरी संध्याकाली रवाना केले. अमवाश्यास संध्याकाली जाऊन पोहचवे म्हणोन तार्काद केली आहे व खासबारदार पाठविले त्यासहि दाखगोली दिलही. बोधे यांचे राऊत आज्ञेप्रो येथे आले त्यास दाखगोली देविली ती आज्ञेप्रो दिलही आणि रवाना केले. बरगेयांस खानदेशांत रवाना केले. त्यास दाखगोली देविल्याप्रो दिलही. सेवेसी हे विज्ञापना.

¶*The writer informs that in compliance with the orders received by him, he has arranged for an escort being supplied to Gopikabai on her journey to Hareshwar.*

No. 151]

छ १ साबान

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री नाना
स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक भास्कर शंकर साा नाा विज्ञापना. येथील वर्तमान ताा फाल्गुन वद्य अमावास्यापावेतो सुखरूप आसे विशेष. नव्या बंगलियावरी दुसऱ्या मजल्याचें काम चालत आहे व कात्रजेच्या तल्याचे काम चालत आहे. वाडियातील मार्गाल चवकात गार घेतली हांती त्यात दगडाची पुरवणी घालीत आहेत. थोरल्या बंगलियाच्या पुढील सोपियाचे काम चालत आहे. पागेची घोडी आले-गावी आहेत. दाणियाचा निरख वाजरीचा निरख पाउ सवादोन आडच पाइ(ली)चा आहे. जोरी पावणेतीन पाइली, गहूं आर्डीच पाइली प्राा निरख आहे. तांदूल बारीक सवादोन मोठे पावणेतीन पाइली प्राा आहे. शेवेसी श्रुत व्हावे याजकरितां लिहिलें आहे. बहुत काय लिहू. हे विज्ञाति.

¶*Bhasker Shankar writes to Nana Fadnis about the repairs of the Peshwa's palace and rates of corn, etc.*

No. 152]

[14-12-1758

नकल

श्री

अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्ये राजश्री त्रिंबक
सूर्याजी गोसावी यांसी—

श्रीो बाळाजी बाजीराव प्रधान आसीर्वाद सुा तिसा खमसैन मया अलफ. तुम्ही पत्र पाठविलें तें पावलें. मुजफरखान यांजबरोबर आम्ही आहों. यांचे विचारें

A

B—contd.

- Abaji Naik Joshi**—35; starts a fast unto death 43, 81.
Abdali Ahmedshah—descends into India at the request of Najibkhan 126.
Abdul Majidkhan—52.
Ali Askar Khan—defeated and killed 100.
Ali Gohar—his movements reported 141.
Ali Nawaj Khan—110.
Ambikabai Dabhade—begins mobilizing troops to oppose the Peshwa in Gujarat 66.
Amirkhan—murdered 47.
Amritrao—a cryptic letter 94.
Anjanwel—a chronological list of its Mamlatdars 87.
Antaji Narayan Phadnis—31.
Antaji Shivdeo—Pratinidhi's representative in the Karnatak—34.
Anwar-ud-din Khan—Subhedar of the Karnatak—53.
Atmaram Rajaram—manager of the Peshwa's dancing department—147.
Awaji—intrigues to do away with the Raja of Bednore 108.

B

- Babi**—his power in Gujarat declining 55.
Babuji Naik Joshi—secures the administration of the Karnatak 28; seeks the Pratinidhi's co-operation in the Karnatak against the Nizam 34 advancing into the Karnatak 35; begins a fast unto death 43; 48; 51, 52, tries to coalesce with the Nizam in the southern enterprise 52, the Nizam sends a force against him 53, 55, 81.
Baburao Satam—98A.
Bachajipant—66.
Badanji—maternal uncle to Lalkuvar wife of Samsher Bahadar—64, 68.
Bagajipant—53.

- Bahirji Pandhare**—33.
Bahirji Salgar—33.
Bahiroji Chaudhari—9.
Bajirao Ballal—directs subjugation of territory in north Konkan 1, 2, 4, 5, 11; 20; learns of the disaster at Gambhirgad 21; his inam villages 24; his receipts from mahals in Malwa 26; 146.
Balaji Bajirao—succeeds to his father's inams on the latter's death 24; 31; 36; requested by his grand-mother to persuade the Naik brothers to give up their fast 43; a scheme for the capture of Gujarat discussed 55; a list of his gardens round about Poona 56; charged with breach of promise in respect of Manikgad 58; urged to reprimand Angria for harassing shipping 63; 65; a meeting with Murarrao Ghorpade arranged 70, 71, 72, 73; 74; prohibits Tulaji Angria from molesting the territory of Bhagwantrac Amatya 79; 80; secures dancing girls from Aurangabad 85; wrests Anjanwel from Tulaji Angria 87; his relations with the Sidi 90, writes about the siege of Savanur 92; defeats the Nawab of Savanur 93, his secretariat and its stipends 99; 100; 101; 108; 110; learns of the capture of Jawhar 112; 121, receives report of the fighting between the English and the French in the Karnatak 127; dictates terms to the Nizam after the defeat of Udgir 128; invited for a personal discussion before the grand army marches north 129; makes vows to propitiate deities for victory at Panipat 132, contracts loans 133, 134, learns of the opposition of the English at the siege of Janjira 135; fails to take Janjira and withdraws 136, his desire to proceed northward 137; 138, 140; dancing girls in his establishment 147; 149; 151.

सेवाचाकरी करीत आहो. खान मारनिलेहे मेहनत फारच चांगली करितात. जवार वें गंभीर्याड घेतला. जवारचा राजा पलोन रामनगरचे रानांत गेला. त्याचा सूड काढावयासी विचारांत आहेत. कोल्यावर सलाबत यांची मोठी पडली. इकडील बंदोबस्त (यांच्या)खेरीज होणार नाही. व ठाणी * * * लोक असावे त्याचा तपसील लिहिला त* * * * ऐशास खान मार जवामदी करून कोल्यांचे पारिपत्ये करितील येंसं जाणूनच त्यांची खानगी केली. त्याप्रमाणें त्यानी आमलांत आणिलें हे गोष्ट उतम केली. प्रस्तुत कोली रान धरून राहिले आहेत, सरकारच्या फौजा आल्यावरी फिरोन कोली लढाडी करावयासी चुकणार नाही, याजकरितां त्यांचा सूड काढून हजार पांचसं कापून काढावे म्हणजे पुढें लढाडी करणार नाही. आवधी रयेत लढाडीस मिलाळी होती. फौज तिकडे गेली याजमुळे ते रान सोडून रयेत म्हणून येऊन भेटत असतील, यास्तव त्यांची बारकाईने चौकसी करावी. जे हल्यास मिलाळे असतील त्यांचें पारपत्ये करावे. याप्रमाणे मनास आणून खान मारनिलेहेस सांगून करवणे. जाणीजे. छ २२ रविलाकर. आज्ञा प्रमाण. दुर्जनसिंग जवारकर रामनगरकर यासी मिलोन उत्तेजन देऊन कोलियाचें खोड केले असे सर्वप्रकार आहे म्हणोन ऐकतो. त्यास हें कसं आहे. दुर्जनसिंग यांस मिलोन सरकारनुकसान करणार नाहीत, यांत त्यांस नफा नाही. तत्रापि ते कसकसे यांसी मिलोन त्याणी यांस उत्तेजन कसकसे दिले हें खरें लेहून पाठवणें. कोलियाचे पारपत्यास सर्व प्रकार याउपरी उपेक्षा न करावी. त्यास जवार घेतली. रामनगरवाले यांचे पारपत्ये जरूर करावें त्यास रामनगर जागा बलकट कसी आहे, ध्यावयासी महिना दोन महिने पांचसात हजार फौजेस लागतसं आहे कीं सलाबतीनें फार दिवस न लागतांच येईसं आहे, तें सर्व माहीतगारीनें लिहिणे, आणि चिरंजीव नानास लेहून पाठवणे ते याची तरतूद करतील. मुख्ये गोष्ट ज्याजवर जरब बसवावी. ज्याजवर जरब न बसे त्यांस उत * * * हमवार करून त्यांजपासोन मातवर नजर घेऊन पुढें लढाडी न करीत असं करावें. या फितुरांत मुख्यत्वे जवारकर त्याचें तां पारपत्य उतम करावे. रामनगर याचे साध्ये असाध्ये पाहून करावे. जर साध्ये आहे तरी उसीर करू नये. चिरंजीव नानाहि त्याचे रोखे येतील. आणखी फौजा येऊन करितील. नाही साध्य तर त्यास हाहोन उतमप्रकारें हमवार करितील. जाणीजे. छ मार.

¶*Balaji Bajirao orders Trimbak Suryaji, in reply to the latter's representation, to complete the conquest of Jawhar and Ramnagar with the help of the artillery under the command of Muzaffar Khan. The Peshwa writes that more troops have been sent for that purpose under Nana Purandare. This letter contains a clear date and enables one to fix several other letters, in point of time, which refer to the same episode—the conquest of Jawhar.*

B—concl'd.

- Balaji Govind—141, 142.
 Balaji Khanderao—102.
 Balkrishna Bapuji Lele—87.
 Balwantrao Mehendale—104; 107; 131.
 Balwantsing of Benares—falls out with the Subha of Oudh 40; 42.
 Bapuji Bajirao—61.
 Basalatjang—104.
 Bawakhan—13.
 Bednore—Raja of—submits to a treaty with the Nizam 32; 101; 107; 108.
 Bhagwantrao Amatya—protects the young prince Ramraja 29; harassed by Tulaji Angria 79.
 Bhagwantrao Narahar Daftardar—sent to ascertain the identity about Ramraja 29.
 Bhagwantrao Sindia—146.
 Bhaskar Shankar—151.
 Bhimappa Desai—80.
 Bhiubai—43.
 Bhujangrao Ghorpade—70.
 Bimbaji Bhonsle—117.
 Brijanath, Raja—75.
 Bussy-Mon.—92, 93; disaffected towards Lally 127.

C

- Chimaji Appa—3; 7; recovers places from Ramnagar 10; 14, 15, 16; 17; 22; 23; his death 25; 146.
 Chimnaji Kadu Deshmukh—98A.
 Chimaji Mankar—87.

D

- Dabhades—settlement of their affair discussed 57.
 Dadoba Pratinidhi—refuses to celebrate the annual Navaratra ceremony in his confinement 67; 81.
 Dakhniray—Diwan to the Subhadar of Allahabad—40.
 Damaji Gaikwad—55; 121; assures the Peshwa of his loyalty 123; 144.

D—cont'd.

- Damodar Mahadeo—82.
 Devji Takpir—66.
 Devrao—34.
 Dhondo Mahadeo—45.
 Dilawar Khan of Sira—52.
 Durgabai—wife of Shivaram Pandit Pratinidhi—her services in bringing up Ramraja rewarded by Shahu 29.
 Durjansing—plunders Maratha territory 109.

E

- Emperor, the—marches against the Rohilas 61.
 English, the—46; 78; 86; refuse to deliver Vijaydurga 91; 92; evince hostile attitude towards the Peshwa 109, 111; express readiness to attack Tulaji in co-operation with the Peshwa 115; hostilities with the Sidi at Surat 120; declare war with the French 127; oppose the Peshwa's invasion of Janjira 135, 136, 143.

F

- Fakir Muhammad—bone-setter—76.
 French, the—suffer reverses at the hands of the English 127.

G

- Gafarkhan—55.
 Ganesh Anant—109.
 Ganesh Krishna Kanetkar—87.
 Ganesh Vedanti—reports movements of the Abdali, Najib and Suja-ud-daula after the fighting at Panipat 141, 142.
 Gangadhar Yashwant Chandrachud—103; 139, 141, 142.
 Ganapatrao Mehendale—his death 83.
 Ghanshet Karanje—133, 138.
 Girmaji Khanderao—106.
 Gopalrao Ganesh—40.
 Gopalrao Keshav—130.

G—contd.

Gopalrao Patwardhan—fighting with Haidar 108, 113; his return adversely affects Maratha interests in the Karnatak 127.

Gopikabai—43; visits Hareshwar 150.

Gopinath Mehta—55.

Govind Ballal Bundele—40; defeats Ali Askar Khan 100; engages the Rohilas near Haridwar and recrosses on the advent of the Abdali 126; 129.

Govind Khanderao Chitnis—29; 57; Ramraja displeased with his attitude 65.

Govind Krishna—accompanies Kashibai in her pilgrimage 44.

Govind Shivaram Khasgiwale—92, 93; his stipends 99.

H

Hafiz Rahmat—126.

Haidar Ali—108; 116.

Hari Vithal—40; despatches Ali Askar Khan 100.

Hasan Naik—118.

Hidayat Mohidin Khan—33; despatched against Babuji Naik 53, 62A.

Haunspuri Gosavi—117.

I

Ibrahim Khan Gardi—106; 129.

J

Jagannath Chimnaji—celebrates the anniversary of Brahmendra Swami 69.

Janakibai, wife of Ramchandra Mahadeo—20.

Jankoji Sindia—invades the Rohila territory 126.

Janoji Bhonsle—fighting with Nizam Ali 105; 106; 117; 129.

Janoji Nimbalkar—34; 66.

Jawhar, Raja of—1, 2, 4, 5; fighting with Ramnagar reported 8, 9; 11; makes raids in the Peshwa's territory 12; 13; 14; 10 119; 144.

J—contd.

Jawji Gauli—91; 98A.

Jayaji Sindia—30; presses the siege of Jaitpur 39; 42; 50.

Jiwaji Ganesh Khasgiwale—his stipends • 99.

Jiwaji Hari—4; 14; 15.

Jiwaji Khanderao—defeats Tulaji Angria at Bhagwantgad 86.

Jiwaji Vishram—78.

K

Kanhoji Mohite—75; 81.

Kanoji Gaje—27.

Karamatji—son of Lakshadhir Dalpatrao—74; reports the death of his father 77.

Karnaji Sindia—reports a skirmish with the Kolis of Jawhar 112; 146; 149.

Kartar ?—116.

Kashibai—mother of Balaji Bajirao—her pilgrimage to Benares 37, 38, 41, her troubles in the pilgrimage 42, 43, unwilling to return 49, 50.

Kashiraj Shivdeo—sends condolences on the death of Chimaji Appa 25.

Kashi Nanaji—writes about the rout of the Maratha army at Panipat 139.

Kayam Khan Bangash—defeated by the Rohilas 61.

Keshorao—Ghorpade's agent—70; 72.

Keshav Ram—makes purchases of silk in Bengal 59.

Keso Mahadeo Kane—118.

Kesopant Limaye—90.

Khanderao—of Mysore—116.

Khanderao Ramchandra—134.

Khandoji Barge—88.

Khandoji Mankar—5; 88; writes about the refusal of the English to deliver Vijaydurga 91; 115.

Khudavand Khan—55.

Krishnaji Anant—109; 110; 112; 119.

Krishnaji Bhaskar—78.

Krishnaji Govind—106.

Krishnaji Keshav—Raghuji Bhonsle's envoy to the Emperor—82.

K—*contd.*

- Krishnaji Moreshwar—105 ; 106.
 Krishnaji Vishvanath Barve—87.
 Krishna Joshi Sangameshwarkar—132.
 Krishnarao Govind—reports news from the
 Karnatak 127.
 Krishnarao Mahadeo Joshi Chaskar—
 appointed to administer territory in Surat
 district 2 ; 3 ; his expedition to Jawhar and
 Ramnagar 4 ; 6 ; 7 ; 14 ; 15 ; 17 ; 20 ; 23.
 Krishnasha of Jawhar—12
 Kriyaram Pradhan—19.

L

- Lakshadhir Dalpatrao—father-in-law of
 Samsher Bahadar—64 ; 68 ; 74 ; his
 death 77.
 Lakshman Ballal—46.
 Lakshman Chabukswar—sends dancing girls
 to the Peshwa from Aurangabad 85.
 Lalkuvar—wife of Samsher Bahadar—64 ;
 68.
 Lally—defeated by the English 127.

M

- Madhavrao Ballal—132.
 Madhavrao Jiwaji—57.
 Madhosing—invites the Abdali to fight the
 Marathas 126.
 Mahadaji Govind—129.
 Mahadaji Keshav—110.
 Mahadajipant—35.
 Mahipaji Ram—122.
 Malharrao Holkar—6 ; 30 ; reports the
 capture of Jaitpur 39 ; 42 ; 50 ; 66 ; returns
 from the Karnatak 96, 97 132 ; 139.
 Malharrao Rastia—113 ; 129.
 Manaji Angria—appeals for help to resist
 Sambhaji 27 ; charges the Peshwa with
 breach of promise in respect of Manikgad
 58.
 Manaji Paygude—81.
 Mansur Ali Khan—42 ; 49.
 Mhaloji Gauli—writes to his father about the
 negotiations started by Tulaji Angria 88.

M—*contd.*

- Mia Achhan—110 ; 120.
 Mir Muhammad Husenkhan—Nizam's
 Diwan—32 ; dismissed 48.
 Mora'ji Sindia—146.
 Mudhoji Bhonsle—106 ; 117 ; 129.
 Muhammad Sale Satari—his trading vessel
 captured by Angria 63.
 Mukund Shripat—95 ; asks Balwantrao
 Mehendale to send succour to Nandraj of
 Mysore 104.
 Mulana Vali Muhammad—90.
 Murad Khan—137.
 Murarrao Ghorpade—agrees to meet the
 Peshwa and starts 70, 71, 72, 73 ;
 besieged in Savanur 92, surrenders to the
 Peshwa 93, escorted to Sondur 95 ; 98.
 Mursid Kuli Khan—55.
 Muzaffarjang—52.
 Muzaffar Khan—Gardi—110 ; captures
 Jawhar 112 ; 114 ; 119.
 Mysore—Raja of—his miserable plight 116.

N

- Nagorao—65.
 Najib Khan—engages Sindia near Shukratal
 and invites the Abdali to his assistance 126 ;
 occupies Delhi 142.
 Nandraj of Mysore—solicits succour from
 the Peshwa 104.
 Narayan Joshi—27.
 Narayan Tukdeo—informs the Peshwa that
 Murarrao Ghorpade is coming to meet him
 70, 71, 72, 73.
 Naro Appaji—132.
 Naropant—envoy to the Nizam from the Raja
 of Bednore—32 ; 38 ; 40.
 Naro Trimbak—90, reports fighting between
 the English and the Sidi at Surat 120 ; 136.
 Narsingrao—66.
 Nasarjang—45 ; ill 48 ; marches upon Tanjore
 62A.
 Nimbabai Sindia—requests Bhau to release
 the territory of the Sawant 89.

N—contd.

Nizam-ul-Mulk—concludes a treaty with the Raja of Bednore 32; 33; Babuji Naik determines to attack him 34; 45; tries to arrive at an understanding with Babuji Naik 48, 51; 52; despatches a force against Babuji Naik 53; fighting with Janoji Bhonsle 105, 106, terms offered to him after the defeat of Udgir 128; 137.

P

Pandurang Vishram—78.

Pantaji Moreshwar—16.

Pilaji Jadhav—sent on an expedition to Jawhar 5; 11; 22.

Piraji Nimbaikar—100.

Portuguese, the—46; harass the rulers of Sonda and Wadi 78; ally with Tulaji Angria and attack Bhagwantgad 86; their hostile activities in north Konkan 109, 111; inform the Marathas of the opposition of the English to their schemes towards Janjira 135; 136.

Nizam 48.

R

Radhabai—requests Nana to persuade the Naik brothers to give up their fast 43.

Ragho Gangadhar—98.

Raghuji Bhonsle—48; sends an envoy to the Emperor of Delhi 82.

Raghuji Karande—106.

Raghunath Bajirao—36; 60; his northern expedition 102; 123; appointed to lead the final expedition against the Abdali 129; 132.

Raghunath Ganesh—reports the Nizam's marches 33, and Babuji Naik's plans in the Karnatak 34, 35; 45; 48; 52.

Raghunath Hari—18.

Raghunath Trimbak Barve—87.

Rajekhan—118.

Ramaji Mahadeo Biwalkar—sends succour to Manaji Angria against Sambhaji 27; 87; 88; negotiates with the English for the recovery of Vijaydurga 91, 92, 93; reports his negotiations with the English for destroying Tulaji Angria 115; 118; 136.

R—contd.

Ramaji Vishvanath—136.

Ramchandra Annaji—80.

Ramchandra Baba Sukhtankar—Sindia's Diwan—37, 38; 39; 42; 47; 49; 50; his death reported 84.

Ramchandra Bawaji—reports news from the Karnatak 107, 108.

Ramchandra Hari—46.

Ramchandra Jadhav—53.

Ramchandra Mahadeo Joshi—sent on an expedition to Jawhar 5.

Ramdeo Rana of Ramnagar—12; 19.

Ramji Shivaji—115.

Ramnagar, Raja of—1, 2, 4, 5; his difficulties with Jawhar 8, 9; 10; 17; 21; plunders Maratha territory 109; sends its submission 119; 144.

Ramraja—his early history 29; denounces the Peshwa for restraining him 65.

Rangonant—envoy of Janoji Bhonsle—105.

Ranoji Ranjor—5.

Rataji Chavan—brother of Udaji Chavan—

Rayaji Shankar Prabhu—17.

Revapuri Gosavi—66.

Roz Afjukhan—55.

S

Sabaji Sindia—withdraws from the Punjab on the advance of the Abdali 126.

Sabaji Tukaji—Manaji Angria's adviser—27.

Sabari, Raja of Calicut—courts the Peshwa's alliance against the Raja of Bednore 101.

Sadashiv Dadaji Gumasta—63.

Sadashivrao Bhau—36; 60; 64; 65; 66; 67; 75; 89; 119; 128; invites the Peshwa for discussion before the march of the grand army against the Abdali 129 = 131; 145.

Sadashiv Yemaji—34.

Sadulla Khan—126.

Safdarjang—Vazir—confiscates the territory of Bangash 61.

Sagunabai—wife of Janardan Baba—her pilgrimage to Benares 40, 100, 124, 125.

S—contd.

- Salabatjang**—co-operates with the Peshwa in the siege of Savanur 92, 93; 122.
- Sambhaji Angria**—tries to surprise Uran 27.
- Satwoji Jadhav**—appointed to administer territory in North Konkan 1; 19.
- Satyabhamabai**—81
- Sawant of Wadi**—a request that his territory be released 89.
- Sayaji Pawar**—30.
- Setiba Bhoite**—30.
- Setyaji Kharade**—accompanies Ghorpade to Sondur to receive the tribute 95.
- Shahajkhan**—brother of Haidar Ali—116.
- Shah Nawajkhan**—92, 93.
- Shahu Chhatrapati**—assigns the mamlat of the Karnatak province to Babuji Naik 28, orders Ramraja be brought up secretly at Pangaon 29; 60.
- Shambhunath Brijabhukandas**—encourages the Peshwa's ambitions towards Gujarat 55.
- Shankaraji Keshav**—13; 16; 27; 46; guards the coast against a surprise from Tulaji Angria 54; protests against Tulaji Angria's harassment of the Peshwa's shipping 63; 101; reports the revolt of Ramnagar, Peinth, Jawhar and asks for succour 109; 111.
- Shivaji Ranchod**—115.
- Shivaji Thorat**—107, 108.
- Shivaram Jangam**—118.
- Shivaram Pandit**—brings up Ramraja secretly 29.
- Shrinivasrao**—98.
- Sidi Ibrahim**—118.
- Sidi of Janjira**—111; attacked by the English at Surat 120; saved from annihilation by the timely help of the English 135, 136.
- Sidi Yakud**—118.

S—concl.

- Somaji Dabhade**—66.
- Subrao Sindia**—113.
- Suja-ud-daula**—102; joins Najibkhan against the Marathas 126; retires to Oudh 141.
- Sultanji Nimbalkar**—34; 48; 53.

T

- Tarabai**—informs Shahu of the existence of Ramraja 29; denounced by Ramraja 65.
- Trimbak Krishna**—87.
- Trimbak Sadashiv alias Nana Purandare**—settlement of the affair of Dabhades discussed 57; 121.
- Trimbak Suryaji**—114; 144.
- Trimbakrao Vishvanath Pethe**—celebrates his son's marriage 31; 132.
- Tubaji Anant**—accompanies Sagunabai in her pilgrimage 40; 70.
- Tulaji Angria**—his hostile movements being watched by the Peshwa 54; harasses merchantmen carrying the Peshwa's permit 63; asked to hold his hands off the territory of Bhagwantrao Amatya 79; invests Vishalgad 81; suffers a reverse at Bhagwantgad 85, wrests Anjanwel from the Sidi 87; starts negotiations with Khandoji Mankar 88; 91; consents to meet Javji Gaudi 98A; the Peshwa and the English concert his ruin 115.

U

- Udaji Chavan**—53; 75.
- Umabai Dabhade**—opposes Peshwa's seizure of Gujarat 66.

V

- Vasudeoji Prabhu**—19.
- Vasudeo Joshi**—administration of Ramnagar, Peinth and Bansda transferred from him 2; 27.

V—contd.

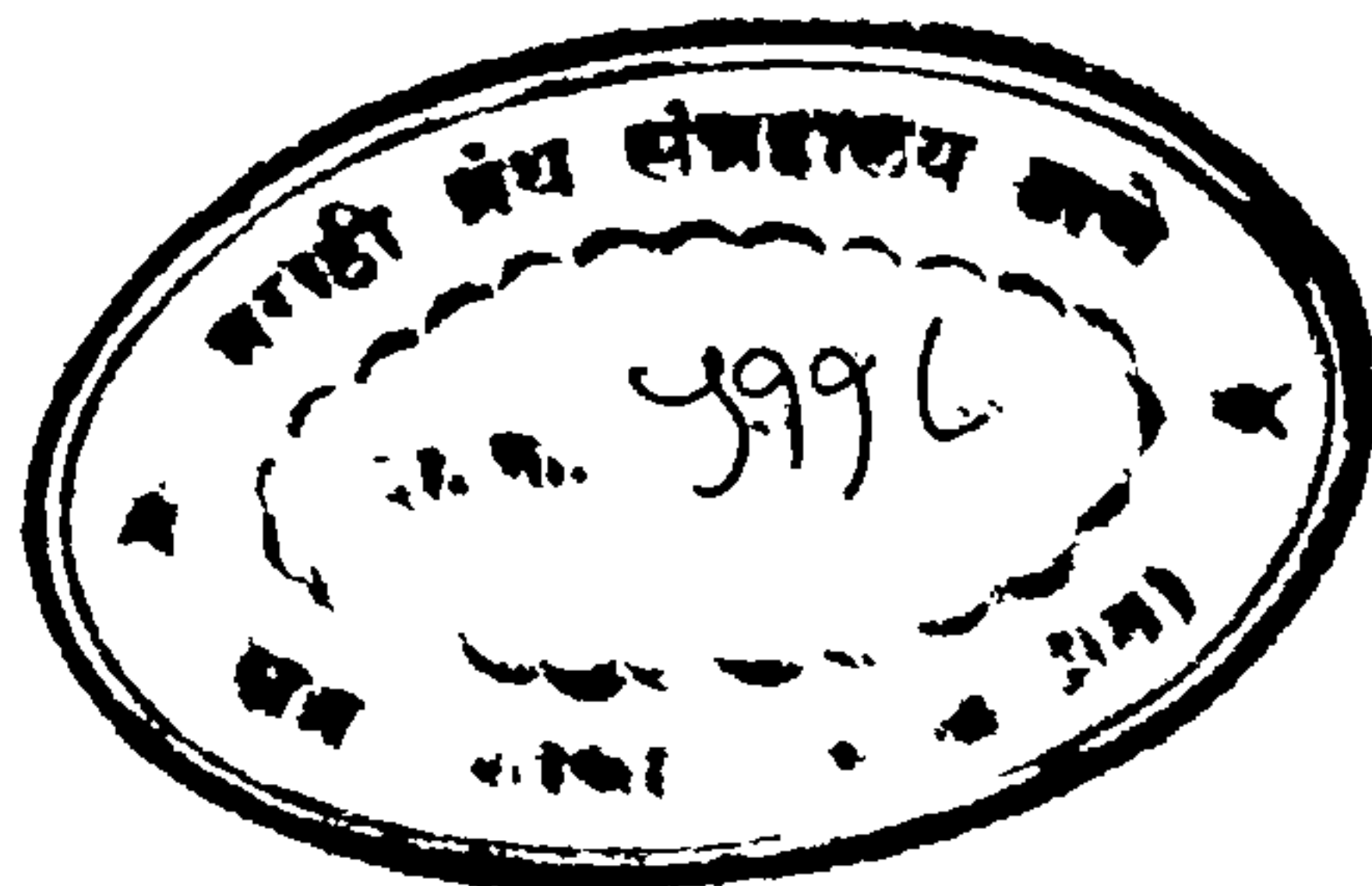
Y

Vikram Patangrao—18.
 Virapa—35.
 Vir Bhadrappa—108.
 Visaji Baburao—98.
 Visaji Dadaji—accompanies Kashibai in her pilgrimage to Benares 37, 38, 41, 42, 47, 49, 50.
 Visaji Narayan—80.
 Vishnupant—65.
 Visopant Mandlik—63.
 Vithaldas—Raja—105, 106.
 Vithalpant Mujumdar—66.
 Vithal Samraj—reports the miserable straits to which the Raja of Mysore has been reduced 116.
 Vithal Shivdeo—14; 15.
 Vithal Vishvanath—9, 13; 14.

Yadopant—Diwan of Dabhade—66.
 Yakub Ali Khan—envoy from the Abdali—141, 142.
 Yamaji Shivdeo—65; 66.
 Yashwantrao Dabhade—formulates plans to oppose the Peshwa's seizure of Gujarat 66.
 Yashwantrao Pawar—103; despatched against Ramnagar 119; reported to be alive 139.
 Yashwantrao Potnis—65.
 Yelu—Raja of Pubawar—courts the Peshwa's alliance against the Raja of Bednore 101.

Z

Zabetakhan—126.

REFBK-0005518

Selections from the Peshwa Daftar

(Available at the Government Book Depot, Bombay, and other prominent
booksellers in Bombay and outside)

Already Printed

No. of Volume.	Title of Volume.	Price.
No. 1.	Letters and Despatches relating to The Battle of Udgir, 1760	As. 13 or 1s. 4d.
No. 2.	Letters and Despatches relating to The Battle of Panipat, 1747-1761	Rs. 2-3-0 or 4s.
No. 3.	Shahu's Campaign against the Sidis of Janjira, 1733-1736	Rs. 2-1-0 or 4s.
No. 4.	Reports about Anandibai, September 1786—October 1788	Re. 1-0-0 or 1s. 8d.
No. 5.	The League of the Barbhais	Re. 1-0-0 or 1s. 8d.
No. 6.	Ramraja's Struggle for Power	Rs. 2-2-0 or 4s.
No. 7.	Early Activities of Shahu and Balaji Vishvanath, 1707-1720	As. 8 or 10d.
No. 8.	Shahu in his Private Life	As. 9 or 11d.
No. 9.	Bajirao and his Family, 1720-1740	As. 10 or 1s. 1d.
No. 10.	Early Strife between Bajirao and the Nizam	Re. 1-0-0 or 1s. 8d.
No. 11.	Shahu's relations with Sambhaji of Kolhapur	As. 10 or 1s. 1d.
No. 12.	The Dabhades and the Conquest of Gujarat	Re. 1-3-0 or 2s.
No. 13.	Bajirao's entry into Malwa and Bundelkhand	As. 10 or 1s. 1d.
No. 14.	Maratha Conquests in the North	As. 12 or 1s. 3d.
No. 15.	Bajirao's advance upon Delhi	Re. 1-3-0 or 2s.
No. 16.	The Bassein Campaign	Re. 1-8-0 or 2s. 6d.
No. 17.	Shahu and Bajirao—Administrative	Re. 1-9-0 or 2s. 9d.
No. 18.	Private Life of Shahu and the Peshwas.. ..	Re. 1-4-0 or 2s. 3d.
No. 19.	Peshwa Madhavrao at cross purposes with his uncle Raghunathrao	Re. 1-7-0 or 2s. 6d.
No. 20.	The Bhonsles of Nagpur (1717-1774)	Rs. 3-4-0 or 5s. 9d.
No. 21.	Balajirao Peshwa and Events in the North, 1741-1761	Rs. 3-8-0 or 6s.
No. 22.	Extracts from the Peshwas' Diaries	Rs. 2-14-0 or 5s. 3d.
No. 23.	Balaji Bajirao—Administrative	Rs. 1-13-0 or 3s. 3d.
No. 24.	The Peshwas' Commitments on the West Coast	Rs. 4-2-0 or 7s.
No. 25.	Balaji Bajirao Peshwa and the Nizam (1740-1761)	Rs. 4-12-0 or 8s.
No. 26.	Tarabai and Sambhaji (1738-1761)	Rs. 3-10-0 or 6s. 3d.
No. 27.	Balajirao Peshwa and events in the North (1742-1761)—Supplementary	Rs. 5-8-0 or 9s.

Already Printed—contd.

No. of Volume	Title of Volume.	Price.
No. 28.	Peshwa Balajirao—Karnatak Affairs (1740-1761)	Rs. 6-2-0 or 10s.
No. 29.	Affairs of Northern India—Peshwa Madhavrao I	Rs. 6-11-0 or 10s. 9d.
No. 30.	Miscellaneous Papers of Shahu and his first two Peshwas	Rs. 6-15-0 or 11s. 6d.
No. 31.	Papers selected from the Jamav Section	Rs. 2-15-0 or 5s. 3d.
No. 32.	The Private Life of the later Peshwas ..	Rs. 2-5-0 or 4s. 3d.
No. 33.	Shahu's Campaign against the Sidis of Janjira (1733-1736)—Supplementary ..	Rs. 5-14-0 or 9s. 9d.
No. 34.	The Bassein Campaign (1737-1739)—Supplementary	Rs. 2-8-0 or 4s. 6d.
No. 35.	The Capture of Salsette by the English, 29-12-1774	Rs. 2-11-0 or 4s. 9d.
No. 36.	The First Maratha War (1774-1783) ..	Rs. 5-5-0 or 8s. 9d.
No. 37.	Karnatak Expeditions of Madhavrao I (1761-1772)	Rs. 3-0-0 or 5s. 3d.
No. 38.	Madhavrao Ballal and the Nizam (1761-1772)	Rs. 2-8-0 or 4s. 6d.
No. 39.	Administrative Papers of Madhavrao I (1761-1772)	Rs. 2-11-0 or 4s. 9d.
No. 40.	Miscellaneous Papers of Peshwa Balajirao	Rs. 2-4-0 or 4s. 3d.

In the Press

No. 41.	The last days of the Maratha Raj (1779-1818)
No. 42.	Papers referring to Pratapsinh, Raja of Satara
No. 43.	Social Life under the Peshwas (1727-1797)
No. 44.	Some Historical Families
No. 45.	Documents illustrating Maratha Administration

Printed

No. 46.	Miscellaneous Persian Papers ..	Re. 0-12-0 or 1s. 3d.
1.	Foreword to Selections from the Peshwa Daftar by Sir Jadunath Sarkar ..	Re. 0-2-0 or 3d.
2.	Handbook to the Records in the Alienation Office, Poona ..	Re. 0-11-0 or 1s. 4d.
3.	Indexes to Selections 1-25 ..	Rs. 2-10-0 or 4s. 9d.